

Κείμενο1**Η πλατωνική αλληγορία του σπηλαίου και ΜΜΕ**

Το παρακάτω διασκευασμένο κείμενο προέρχεται από το βιβλίο του Αλέξη Παπαζογλου, Καθημερινή Φιλοσοφία 5 Μαθήματα από την εποχή μας (Κλιματική αλλαγή, fake news, λαϊκισμός, θεωρίες συνωμοσίας, Brexit) εκδόσεις Παπαδόπουλος, 2020, σελ. 11-14.

Η πιο γνωστή αλληγορία στην ιστορία της φιλοσοφίας, η αλληγορία στο Ζ΄ βιβλίο της Πολιτείας αποτελεί κάτι σαν τον ιδρυτικό μύθο της Δυτικής φιλοσοφίας. Η αλληγορία του Πλάτωνα για τη φιλοσοφία είναι ιδιαίτερα κολακευτική για τους φιλοσόφους που εμφανίζονται απελευθερωμένοι από τις ψευδαισθήσεις της καθημερινής ζωής. Παρά το γεγονός πως λίγοι σύγχρονοι φιλόσοφοι ενστερνίζονται τη θεωρία του Πλάτωνα περί απατηλής φύσης του κόσμου της καθημερινότητας, η πεποίθηση πως η φιλοσοφία μπορεί και βλέπει τον κόσμο υπό ένα διαφορετικό φως εξακολουθεί να δεσπόζει.

Ο τοίχος του δικού μας σπηλαίου είναι οι οθόνες των υπολογιστών κινητών/τηλεοράσεων, στις οποίες κοιτάμε σαν δεσμώτες πολλές ώρες κάθε μέρα αυτήν την ακατάπαυστη ροή ειδήσεων, τη συνεχή παροχή πληροφοριών. Αυτή η διαρκής εναλλαγή εικόνων έκανε τον Πλάτωνα να πιστεύει πως ο κόσμος της καθημερινότητας δεν ήταν πεδίο γνώσης, αλλά μόνο γνώμης.

Η φιλοσοφία, όμως, ισχυριζόταν ο Πλάτωνας, δεν προσφέρει μια ακόμη άποψη περί του κόσμου, αλλά κάτι πολύ περισσότερο: μάς βοηθά να τον κατανοήσουμε πραγματικά. Η επικαιρότητα μπορεί να μην φαντάζει εκ πρώτης όψευς ως πρόπον αντικείμενο φιλοσοφικής αναζήτησης· έχουμε συνηθίσει να σκεφτόμαστε ότι η φιλοσοφία έχει να κάνει με οικουμενικές και αιώνιες αλήθειες για τον κόσμο και τον άνθρωπο.

Όμως, υπάρχει και η άλλη θεώρηση της φιλοσοφίας: αυτή που δεν τη θέλει αποκομμένη από το γίνεσθαι της ιστορίας, αλλά ως το κάτοπτρο μέσα από το οποίο μπορούμε να κατανοήσουμε την εποχή μας. Σύμφωνα με τον Χέγκελ, Γερμανό φιλόσοφο του 19^{ου} αιώνα, η φιλοσοφία αποτελεί την αποκρυστάλλωση κάθε ιστορικής περιόδου στο πεδίο της σκέψης. Τα γεγονότα της επικαιρότητας κρύβουν πίσω τους φιλοσοφικά ερωτήματα, η εξερεύνηση των οποίων μας επιτρέπει να κατανοήσουμε καλύτερα την καθημερινότητά μας. Η φιλοσοφία έχει κάτι ενδιαφέρον και σημαντικό να μας πει για τη ζωή που ζούμε καθημερινά, για αυτά που διαδραματίζονται μπροστά στις οθόνες μας.

15375

Τη συμβολική αξία της εικόνας για τη σημερινή εποχή γλαφυρά απεικονίζουν τα λόγια του Πορτογάλου συγγραφέα Ζοζέ Σαραμάγκου, τιμημένου με το Νόμπελ Λογοτεχνίας 1998, σε συνέντευξη που έδωσε στην εφημερίδα «ΒΗΜΑ», «βιβλία», Κυριακή, 18 Οκτωβρίου 1998, απαντώντας στην ερώτηση δημοσιογράφου για το πού εντοπίζει την επικαιρότητα της εικόνας της Σπηλιάς σήμερα, εφόσον την έχει επιλέξει ως βάση ενός μυθιστορημάτος του: «Στον μύθο της σπηλιάς του Πλάτωνα ανακάλυψα κάτι που στη σημερινή κοινωνία είναι σχεδόν αυταπόδεικτο: ποτέ, μα ποτέ, από την εποχή του Πλάτωνα ως σήμερα, η ανθρωπότητα δε ζούσε τόσο κοντά σε αυτό που περιέγραψε ο Έλληνας φιλόσοφος. Φανταστείτε τι θα έγραφε σήμερα ο Πλάτωνας, αν έβλεπε ότι βλέπουμε ολοένα και λιγότερο την πραγματικότητα και αφοσιωνόμαστε περισσότερο στις εικόνες της πραγματικότητας ή, ακόμη χειρότερα, σε αυτό που σήμερα αποκαλείται εικονική πραγματικότητα. Σήμερα, μάλιστα, βρισκόμαστε σε σπηλιά. Ο Πλάτωνας έλεγε ότι πρέπει να βγούμε από τη σπηλιά και να αντιμετωπίσουμε την πραγματικότητα».

Κείμενο 2

Άσπρα καράβια

Το ποίημα είναι του Σωτήρη Σκίτση(1881-1952), έχει μελοποιηθεί σε μουσική Γιάννη Σπανού, πρώτη εκτέλεση: Καίτη Χωματά & Μιχάλης Βιολάρης (Δίσκος «Ανθολογία», 1967).

Άσπρα καράβια τα όνειρά μας
για κάποιο ρόδινο γιαλό,
άσπρα καράβια τα όνειρά μας.
Θα κόβουν δρόμο κι ένα δρόμο
μυριστικό κι ευωδιαστό,
θα κόβουν δρόμο κι ένα δρόμο.

Κι από ψηλά θα μας φωτίζει
το φεγγαράκι το χλωμό
κι από ψηλά θα μας φωτίζει.
Και θ' αρμενίζουν, ω χαρά μας,
ίσα στο ρόδινο γιαλό,
άσπρα καράβια τα όνειρά μας.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)**1^ο υποερώτημα (μονάδες 10).**

Σε 50-60 λέξεις να εντοπίσεις την αναλογία ανάμεσα στην αλληγορία του πλατωνικού σπηλαίου και στην καθημερινή ζωή του σύγχρονου ανθρώπου και να παραθέσεις τους λόγους για τους οποίους η φιλοσοφία συμβάλλει στην κατανόηση της δεύτερης, σύμφωνα με τον συγγραφέα του Κειμένου 1.

Μονάδες 10**2^ο υποερώτημα (μονάδες 10).**

Ποιο ρόλο διαδραματίζει ο πρόλογος και ο επίλογος στο Κείμενο 1, όσον αφορά τον επικοινωνιακό στόχο και στην ανάδειξη του θέματός του;

Μονάδες 10**3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)**

Να εντοπίσεις στο Κείμενο 1 πέντε λέξεις ή φράσεις στις οποίες η λειτουργία της γλώσσας είναι μεταφορική/συνυποδηλωτική (μονάδες 10) και να δικαιολογήσεις συνολικά την επιλογή τους (μονάδες 5).

Μονάδες 15**ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)**

Να περιγράψεις με στοιχεία του Κειμένου 2 το συναισθηματικό κλίμα που κυριαρχεί και να εκφράσεις τα συναισθήματα που σου γεννά η ανάγνωση του κειμένου ή το τραγούδι, αν το έχεις ακούσει. Να αναπτύξεις την απάντησή σου σε 100-150 λέξεις.

Μονάδες 15

15375-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, είναι αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Κοινά στοιχεία ανάμεσα στην αλληγορία του Πλάτωνα και στην καθημερινή ζωή του σύγχρονου ανθρώπου είναι η απατηλή φύση των (ανα)παραστάσεων. Οι οθόνες των ηλεκτρονικών συσκευών αντιστοιχούν στα τοιχώματα του πλατωνικού σπηλαίου, που αντιστοιχεί στην εικονική πραγματικότητα της σύγχρονης ζωής. Η φιλοσοφία, ωστόσο, μπορεί να κατανοεί πολύπλευρα τον πραγματικό κόσμο και τις οικουμενικές αλήθειές του και να αποτελέσει το μέσο κατανόησης της εποχής μας.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

- Η λειτουργία του προλόγου είναι να μας εισαγάγει στο θέμα με τρόπο ελκυστικό, ώστε να προκαλέσει το ενδιαφέρον του αναγνώστη, να παρουσιάσει το υπό διερεύνηση θέμα αποσπώντας μια πρώτη θετική εντύπωση εκ μέρους του/της αναγνώστη/τριας.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση ο συγγραφέας σημειώνοντας ότι η αλληγορία του σπηλαίου είναι ο ιδρυτικός μύθος της δυτικής φιλοσοφίας και συνδέοντας τον αρχαίο φιλοσοφικό μύθο με τη σύγχρονη εποχή προεξαγγέλλει το προς ανάπτυξη ζήτημα με πρωτότυπο τρόπο, τονίζοντας παράλληλα την αξία, σπουδαιότητα και κρισιμότητα της κριτικής σκέψης (φιλοσοφείν) έναντι των ψευδαισθήσεων.

- Η λειτουργία του epilόγου είναι να συγκεφαλαιώσει συνοψίζοντας και ενδεχομένως να προτείνει κάποιες γενικές κατευθυντήριες γραμμές, πιθανόν με προτροπές για την αντιμετώπιση του εν λόγω ζητήματος, προκειμένου να δημιουργήσει προβληματισμό και μετά την ανάγνωση του κειμένου.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση, ο συγγραφέας στον επίλογο, αξιοποιώντας ως τρόπο πειθούς την επίκληση στον γνωστό λογοτέχνη Ζοζέ Σαραμάγκου, ο οποίος εξαίρει την επικαιρότητα της εικόνας του πλατωνικού σπηλαίου με τις αλληγορικές προεκτάσεις της στη σημερινή

15375-Λύση

εποχή, επιτυγχάνει τον επικοινωνιακό στόχο του, που είναι –εμμέσως- η παραίνεση για προσπάθεια εξόδου από την εικονική πραγματικότητα με μέσο την διερεύνηση της αλήθειας της πραγματικής πραγματικότητας. Παράλληλα, πετυχαίνει να προβληματίσει τον/την αναγνώστη/-τρια του κειμένου του για την πραγματικότητα που βιώνουμε, καθώς παραθέτει και τη γνώμη ενός επώνυμου και βραβευμένου με βραβείο Νόμπελ ανθρώπου. Έτσι, ενισχύει την εγκυρότητα των απόψεών του και την πρόθεσή του να δημιουργήσει ερεθίσματα γόνιμου προβληματισμού.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15).

Ενδεικτικά πέντε λέξεις ή φράσεις με μεταφορική/συνυποδηλωτική λειτουργία της γλώσσας στο Κείμενο 1 είναι:

- αποτελεί κάτι σαν τον ιδρυτικό μύθο της Δυτικής φιλοσοφίας (1^η παράγραφος)
- η πεποίθηση πως η φιλοσοφία μπορεί και βλέπει τον κόσμο υπό ένα διαφορετικό φως εξακολουθεί να δεσπόζει (1^η παράγραφος)
- Ο τοίχος του δικού μας σπηλαίου είναι οι οθόνες των υπολογιστών κινητών/τηλεοράσεων (2^η παράγραφος)
- ...κοιτάμε σαν δεσμώτες πολλές ώρες κάθε μέρα αυτήν την ακατάπαυστη ροή ειδήσεων (2^η παράγραφος)
- ως το κάτοπτρο μέσα από το οποίο μπορούμε να κατανοήσουμε την εποχή μας. (4^η παράγραφος)

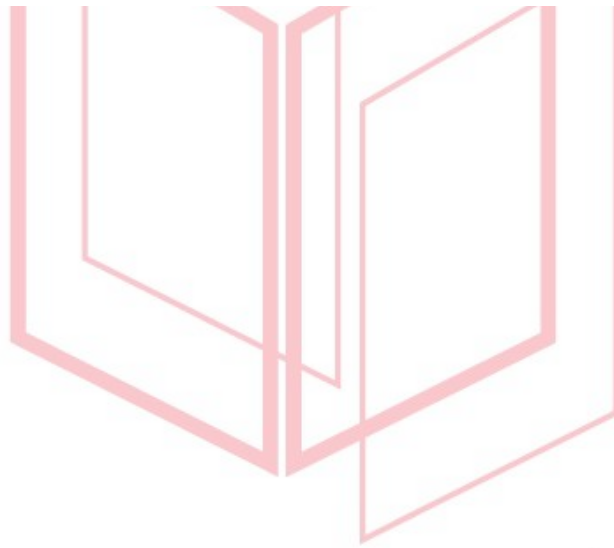
Με την επιλογή της μεταφορικής λειτουργίας της γλώσσας, ειδικά στα σημεία στα οποία αναφέρεται στη φιλοσοφία και στην επικαιρότητα του πλατωνικού μύθου του σπηλαίου, ο συγγραφέας θέλει να δημιουργήσει γόνιμο προβληματισμό στον/στην αναγνώστη/-τρια για τη δυναμική της φιλοσοφίας και την προσφορά της στην καλύτερη κατανόηση της σημερινής πραγματικότητας. Με τη μεταφορική λειτουργία δίνεται ερέθισμα για σκέψη και επεξεργασία του μηνύματος και παράλληλα δημιουργείται ένα πιο στοχαστικό ύφος λόγου που ταιριάζει στο θέμα που αναλύεται στο Κείμενο 1. Τέλος, εγείρεται το ενδιαφέρον του/της αναγνώστη/-τριας για την προσέγγιση των νοημάτων και του μηνύματος, που η μεταφορική λειτουργία της γλώσσας προβάλλει με πιο ελκυστικό τρόπο.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Στο Κείμενο 2 επικρατεί ένα κλίμα χαράς και αισιοδοξίας για τη ζωή. Τα καράβια που συμβολίζουν το ταξίδι στη ζωή (ή σε μια σχέση, ανάλογα με το πώς θα ερμηνεύσουμε το πρώτο πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο) είναι άσπρα (το χρώμα συμβολίζει την αγνότητα και

15375-Λύση

την καλή ψυχική διάθεση, χωρίς σκοτούρες, βάσανα και άλλα προβλήματα), κυριαρχεί μια ατμόσφαιρα ονειροπόλησης (τα όνειρά μας) και η κατεύθυνση είναι ένας «ρόδιος γυαλός». Το χρώμα του επιθέτου πάλι δηλώνει χαρούμενη ατμόσφαιρα και ονειροπόληση που έχει θετικό πρόσημο και αισιόδοξη ενατένιση. Ανάλογη είναι η εικόνα στο σύνολο του ποιήματος (θα κόβουν δρόμο κι ένα δρόμο μυριστικό κι ευωδιαστό, θα μας φωτίζει, και θ' αρμενίζουν, ω χαρά μας). Ο/Η μαθητής/-τρια αναμένεται να επισημάνει την επανάληψη των στίχων 1-2 στο τέλος του ποιήματος (σχήμα κυκλικής σύνθεσης), με την οποία δίνεται έμφαση στην πανηγυρική ατμόσφαιρα που κυριαρχεί στο ποίημα – τραγούδι. Ανάλογη αναμένεται να είναι η συναισθηματική ανταπόκρισή του/της στα νοήματα του κειμένου.

αδιμπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κείμενο 1

Θεωρίες συνωμοσιολογίας

Το παρακάτω διασκευασμένο κείμενο προέρχεται από το βιβλίο του Αλέξη Παπάζογλου, Καθημερινή Φιλοσοφία 5 Μαθήματα από την εποχή μας (Κλιματική αλλαγή, fake news, λαϊκισμός, θεωρίες συνωμοσίας, Brexit) εκδόσεις Παπαδόπουλος, 2020, σελ. 74-77, 79-81.

[...] Πρέπει να ενεργοποιούμε τον σκεπτικισμό μας εκεί που χρειάζεται, όταν δηλαδή έχουμε συγκεκριμένους λόγους να αμφιβάλουμε για την ειλικρίνεια πολιτικών και μέσω ενημέρωσης και όχι να αντιμετωπίζουμε τα πάντα με την ίδια καχυποψία. [...] Όταν έχουμε λόγους να πιστεύουμε πως κάποιος πολιτικός είναι διεφθαρμένος, ή πως κάποια εφημερίδα ή ιστοσελίδα παραπληροφορεί με κάποιο απώτερο σκοπό, θα πρέπει να είμαστε ιδιαίτερα προσεκτικοί και να υιοθετούμε μια σκεπτικιστική στάση απέναντί τους. Αυτό δεν δικαιολογεί ούτε επιβάλλει έναν γενικευμένο σκεπτικισμό απέναντι σε όλους τους πολιτικούς και σε όλες τις εφημερίδες. Μια άλλη μεγάλη διαφορά μεταξύ ενός πεφωτισμένου σκεπτικισμού και των θεωριών συνωμοσίας είναι πως οι τελευταίες είναι ασυνεπείς: ένας συνεπής σκεπτικισμός θα έπρεπε να είναι επιφυλακτικός και να εφαρμόζει την ίδια μέθοδο αμφισβήτησης προς όλα τα αφηγήματα, συμπεριλαμβανομένων και των συνωμοσιών. Αυτοί όμως που ασπάζονται θεωρίες συνωμοσίας δείχνουν μεροληψία προς ορισμένες λιγότερο «ορθόδοξες» πηγές και τα αφηγήματά τους με πολύ λιγότερα αποδεικτικά στοιχεία.

Μια πενταετής έρευνα γύρω από τις θεωρίες συνωμοσίας στο Πανεπιστήμιο του Κέμπριτζ έδειξε πως [...] ο αποκλεισμός που αισθάνεται μια μερίδα σε κοινωνίες με μικρότερη κοινωνική συνοχή καλλιεργεί σύμφωνα με τους κοινωνικούς και πολιτικούς επιστήμονες, που μελετούν αυτό το φαινόμενο, την έλλειψη εμπιστοσύνης στις αρχές, στους δημόσιους θεσμούς και στις παραδοσιακές πηγές γνώσης και πληροφόρησης, των έντυπων και ψηφιακών πόρων¹.

¹Drochon, Hugo. «Who believes in Conspiracy Theories in Great Britain and Europe?» in Joseph Uscinski (ed) *Conspiracy Theories and the People Who Believe Them*, Oxford University Press, 2018, pp. 337-346.

15376

Αυτοί που ασπάζονται θεωρίες συνωμοσίες και απορρίπτουν τις συνήθεις πηγές ενημέρωσης αποκόπτουν τους εαυτούς τους από αυτούς που θα μπορούσαν να τους δώσουν πρόσβαση στα γεγονότα, αποκόπτουν τον εαυτό τους από την πραγματικότητα. Παρότι οι πηγές που συμβουλεύονται προβάλλουν μια εικόνα ζήλου για την αναζήτηση της αλήθειας, δεν ακολουθούν πρακτικές που θα τους έφερναν σε επαφή μαζί της, αλλά επαφίενται στην κατασκευή περίπλοκων θεωριών χωρίς εμπειρική βάση, συνδέοντας κατά τα άλλα ασύνδετα μεταξύ τους γεγονότα. Οι λεπτομέρειές τους και η συστηματικότητά τους είναι αυτή ενός μυθιστορήματος, μιας κατασκευασμένης ιστορίας [...]

ΚΕΙΜΕΝΟ Β.

Θηρία

Το ποίημα είναι του Μηνά Δημάκη (1913-1980), από την συλλογή «Πορεία μέσα στη Νύχτα», Ερμής, 1999.

Εικόνες

Στοιβάζονται στα κατατόπια της μνήμης

Αναμνήσεις

Συνωστίζονται αλληλοκυνηγιούνται

Και είναι ανάγκη να τις τιθασέψεις

Να κυριαρχήσεις σ' αυτές

Και γίνεσαι θηριοδαμαστής

Όταν εκείνες το θέλουν να σε κατασπαράξουν

Όταν ακάθεκτες ορμούν την ψυχή να ξεσκίσουν

Να! η τίγρης η ύαινα το λιοντάρι

Σε κυνηγούν ζωντανό-πεθαμένο

Πληγές που γιατρεύτηκαν ξανανοίγουν

Και τι μάχη

Τι άσκηση να μερώσεις

Να δαμάσεις τόσα θηρία

Να φτιάσεις τόσα κλουβιά

Για τις ώρες της άγριας επίθεσης.

ΘΈΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)**1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)**

Να παρουσιάσεις συνοπτικά σε 40-50 λέξεις τα χαρακτηριστικά του υγιούς σκεπτικισμού, σύμφωνα με τον συγγραφέα του Κειμένου 1.

Μονάδες 10**2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)**

Στην 1^η παράγραφο του Κειμένου 1 εντοπίζουμε την οργάνωση του λόγου με τη μέθοδο της αντίθεσης. Να εντοπίσεις τα δύο σκέλη της (μονάδες 6) και να δικαιολογήσεις την επιλογή του συγγραφέα (μονάδες 4).

Μονάδες 10**3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)**

Να επιλέξεις τη σωστή απάντηση σε καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις, οι οποίες βασίζονται στο Κείμενο 1 (μια μόνο από τις τέσσερις προτεινόμενες απαντήσεις είναι σε κάθε περίπτωση ορθή):

1. Πρέπει να ενεργοποιούμε τον σκεπτικισμό μας εκεί που χρειάζεται (1^η παράγραφος): Ο τρόπος με τον οποίο σε αυτό το χωρίο διατυπώνεται το μήνυμα είναι με:

- α. βεβαιότητα
- β. πιθανότητα
- γ. αναγκαιότητα
- δ. δυνατότητα

2. Ένας συνεπής σκεπτικισμός θα έπρεπε να είναι επιφυλακτικός (1^η παράγραφος): Ο τρόπος με τον οποίο σε αυτό το χωρίο διατυπώνεται το μήνυμα είναι με:

- α. βεβαιότητα
- β. πιθανότητα
- γ. αναγκαιότητα
- δ. ευχή

3. Αυτοί όμως που ασπάζονται θεωρίες συνωμοσίας (1^η παράγραφος): Στο γλωσσικό περιβάλλον της πρότασης συνώνυμη της υπογραμμισμένης λέξης «ασπάζονται» μπορεί να είναι η λέξη:

- α. απαριθμούν
- β. αποδέχονται
- γ. θεωρούν

15376

δ. απαρνούνται

4. Στη 2^η παράγραφο ο συγγραφέας επιλέγει το ασύνδετο σχήμα προκειμένου να:

α. αποδώσει τις συνέπειες που έχει η αποδοχή θεωριών συνωμοσίας, σύμφωνα με ερευνητικά δεδομένα

β. δώσει στον λόγο του λογοτεχνική χροιά

γ. να κάνει το ύφος λόγου του πιο γλαφυρό

δ. να δώσει ζωντάνια, αμεσότητα και παραστατικότητα στον λόγο του

5. απορρίπτουν τις συνήθεις πηγές ενημέρωσης (3^η παράγραφος): Η περίφραση «συνήθεις πηγές» στην παραπάνω πρόταση στη γενική ενικού συναντάται ως:

α. συνήθης πηγή

β. συνήθη πηγή

γ. συνήθους πηγή

δ. συνήθους πηγής

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4.

Να ερμηνεύσεις με στοιχεία του Κειμένου 2 τα συναισθήματα που κυριεύουν το ποιητικό υποκείμενο (μονάδες 10) και να εκφράσεις τη συμφωνία ή τη διαφωνία σου με τις συμβουλές που δίνει στον αναγνώστη (μονάδες 5). Να αναπτύξεις την ερμηνεία σου σε 100-150 λέξεις.

Μονάδες 15.

αδιμπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

15376-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, είναι αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ο υγιής σκεπτικισμός διακρίνεται από το ότι:

- Προβάλλει βάσιμους λόγους και τεκμήρια, προκειμένου να πείσει πως κάποιος πολιτικός είναι διεφθαρμένος, ή πως κάποια εφημερίδα ή ιστοσελίδα παραπληροφορεί με κάποιο απώτερο σκοπό.
- Δεν είναι γενικευμένος.
- Είναι επιφυλακτικός και υιοθετεί την ίδια μέθοδο αμφισβήτησης σε όλες τις ιδεολογίες και απόψεις.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Η αντίθεση στην πρώτη παράγραφο του Κειμένου 1 εντοπίζεται ανάμεσα στον πεφωτισμένο/υγιή σκεπτικισμό από τη μια και στις θεωρίες συνωμοσίας από την άλλη. Με την αντίθεση, που επιχειρεί, ο συγγραφέας έχει ως πρόθεση να διασαφήσει την έννοια του υγιούς σκεπτικισμού και τη σημασία του για τις σύγχρονες κοινωνίες με δεδομένη την πληθώρα των πηγών ενημέρωσης και τη σύγχυση που προκαλείται, με αποτέλεσμα να ωθούνται πολλοί άνθρωποι σε θεωρίες συνωμοσίας. Παράλληλα, με την αντίθεση ενισχύεται αποδεικτικά ο προτρεπτικός τόνος που διακρίνεται στην αρχή της παραγράφου, καθώς ο συγγραφέας τονίζει την αναγκαιότητα να ενεργοποιούμε τον σκεπτικισμό μας εκεί που χρειάζεται. (Ένδειξη του προτρεπτικού τόνου είναι και το πρώτο πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο που επιλέγει, καθώς και η δεοντολογική διατύπωση με την επανάληψη του ρήματος «πρέπει»)

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

1. γ
2. β
3. β

15376-Λύση

4. α
5. δ

ΘΕΜΑ 4.

Στο Κείμενο 2 το ποιητικό υποκείμενο απευθύνεται σε δεύτερο ενικό πρόσωπο στον/στην αναγνώστη/-τρια με τρόπο που υποδηλώνει μια διάθεση εκμυστήρευσης και εξωτερίκευσης της ψυχικής του διάθεσης. Νιώθει έντονα το αίσθημα της απειλής και τούτο αναδεικνύεται από τη χρήση της προσωποποίησης στην παράθεση των αναμνήσεων (Συνωστίζονται αλληλοκυνηγούνται) και την απειλητική διάθεση με την οποία ανασύρονται από τη συνείδηση (Όταν εκείνες το θέλουν να σε κατασπαράξουν, Όταν ακάθεκτες ορμούν την ψυχή να ξεσκίσουν). Τις παρομοιάζει με άγρια θηρία (Να! η τίγρης η ύαινα το λιοντάρι), για να δείξει το μέγεθος της απειλής που νιώθει, ο ίδιος αισθάνεται ως ζωντανός νεκρός (Σε κυνηγούν ζωντανό-πεθαμένο). Τα ψυχικά του τραύματα δεν μπορούν να ξεπεραστούν και επανέρχονται στοιβαγμένες ως πληγές που ξανανοίγουν απειλητικά για τη μνήμη (Πληγές που γιατρεύτηκαν ξανανοίγουν).

Οι συμβουλές που δίνει στον/στην αναγνώστη/-τρια είναι ότι πρέπει να τιθασευτούν αυτές οι αναμνήσεις (Και είναι ανάγκη να τις τιθασέψεις, Να κυριαρχήσεις σ' αυτές, Και γίνεσαι θηριοδαμαστής). Ο/Η μαθητής/-τρια καλείται να εκφράσει την προσωπική συμφωνία ή διαφωνία του/της σ' αυτές τις συμβουλές.

αδιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κείμενο 1**Κριτήρια επιλογής επαγγέλματος**

Τα παρακάτω διασκευασμένα αποσπάσματα ανήκουν στο κείμενο της Διδάκτορος Συμβουλευτικής Καλλιόπης Δ. Μόσχου που δημοσιεύτηκε στις 10 Δεκεμβρίου 2018 στον ιστότοπο <https://www.ekpaideutiki-symvouleutiki.gr/κριτήρια-επιλογής-επαγγέλματος>

Η αξία της εργασίας για τον άνθρωπο είναι πολύπλευρη. Από τη μια ο ρόλος της είναι βιοποριστικός (σταθερό εισόδημα, κάλυψη βιοτικών αναγκών, αυτονομία, ανεξαρτησία), από την άλλη ψυχολογικός, καθώς βοηθά στην ανάπτυξη και ολοκλήρωση διαφόρων πτυχών της προσωπικότητας (κριτική σκέψη, πρωτοβουλία, φαντασία/δημιουργικότητα, ψυχική ευφορία, κοινωνικοποίηση).

Η επιλογή επαγγέλματος, λοιπόν, θεωρείται ως μια από τις κρίσιμότερες καμπές στη ζωή μας, διότι καθορίζει, σε μεγάλο βαθμό, τη μετέπειτα επιτυχία και ευτυχία μας. Έχει, λοιπόν, μεγάλη σημασία η επαγγελματική επιλογή να γίνεται με τα κατάλληλα κριτήρια.[...]

Το πιο σημαντικό κριτήριο επιλογής επαγγέλματος παραμένει η αυτογνωσία και ο βαθμός ωριμότητας των ατόμων. Όταν κάποιος γνωρίζει ποιος είναι και τι αναζητά, ποια είναι τα «δυνατά του χαρτιά» και πώς θα τα αξιοποιήσει, οδηγεί τον εαυτό του στη σωστή επιλογή. Έτσι, διασώζεται από τους διάφορους σκοπέλους που συναντά στον δρόμο του και διαλέγει συνειδητά το επάγγελμα που του ταιριάζει και θα τον κάνει στη ζωή του χαρούμενο και δημιουργικό.

Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να εξαρθεί¹ και ο σημαντικότερος ρόλος του σωστού επαγγελματικού προσανατολισμού, καθώς και των εξειδικευμένων Συμβούλων Σταδιοδρομίας. Μέσα από ειδικά σταθμισμένα τεστ, τα οποία προσμετρούν την προσωπικότητα, τις επιθυμίες και τα ταλέντα των μαθητών σε συνδυασμό με τις τάσεις της αγοράς εργασίας, βοηθούν αρχικά τα παιδιά να πιστέψουν στον εαυτό τους και στις δυνατότητές τους. Στη συνέχεια επιλέγουν μαζί με τους μαθητές το επάγγελμα που τους αντιπροσωπεύει και καταστρώνουν από κοινού ένα στρατηγικό σχέδιο για την επίτευξη του στόχου.

Υπάρχουν σαφείς ενδείξεις ότι η επαγγελματική και η ανθρώπινη ανάπτυξη συνδέονται άρρηκτα. Είναι σημαντικό να ακολουθήσουμε ένα επάγγελμα που μας ταιριάζει και του ταιριάζουμε, διότι με αυτόν τον τρόπο έχουμε περισσότερες πιθανότητες να είμαστε επιτυχημένοι σε αυτό.

¹να τονιστεί, να επισημανθεί

15395

Τέλος, χρειάζεται να τονιστεί ότι ο πιο επιτυχημένος στη ζωή (άρα και στο επάγγελμα) άνθρωπος είναι εκείνος που οικοδομεί μια ολοκληρωμένη προσωπικότητα. Για να το πετύχει αυτό, δεν αρκεί η στεγνή γνώση των δεξιοτήτων του επαγγέλματος που επιθυμεί να ασκήσει αλλά η γενικότερη γνώση του εαυτού του.

Κείμενο 2

Δουλειά χωρίς ελπίδα

Ποίημα του Σάμιουελ Τ. Κόλεριτζ (1772-1834) σε μετάφραση Λάμπρου Πορφύρα, που αντλήθηκε από τη διεύθυνση https://homouniversalisgr.blogspot.com/2020/05/blog-post_70.html

Όλα δουλεύουν στην πλάση. Για δεσ: τα μελίτσια βουίζουν,
απ' τις φωλιές τους οι σάλιαγκοι² βγήκαν· στρουθιά³ φτερουγίζουν.
Και νά που κι ο γέρος χειμώνας κι αυτός στο γαλάζιο του απείρου
έχει στα μάτια του, κάτι σαν φως ανοιξιάτικου ονείρου.
Μόνος εγώ μέσα σ' όλα με δίχως δουλειά τριγυρνάω,
κι ούτ' αγαπώ, κι ούτε μέλι τρυγώ, κι ούτε πια τραγουδάω.

Κι όμως γνωρίζω κάτι άγνωστους όχτους⁴ που αμάραντ⁵ ανθίζουν,
ξέρω κρυμμένες πηγές που το νέκταρ σε ρυάκια σκορπίζουν.
Για άλλους αμάραντ', αλίμονο γι' άλλους αν θέλετ' ανθίστε·
όχι! για με μην ανθίστε. Μακριά μου ρυάκια κυλήστε·
μ' έν' αστεφάνωτο μέτωπο φεύγω, με χείλη φρυγμένα⁶,
κι αν με ρωτάς ποιος με πνίγει καημός, άκου τούτο από μένα:
δίχως ελπίδα η δουλειά νέκταρ μέσα σε κόσκινο χύνει,
και δίχως κάποιο σκοπό η ελπίδα δε ζει μήτ' εκείνη.

ΘΕΜΑΤΑ

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

² τα σαλιγκάρια

³ σπουργίτια

⁴ όχθες

⁵ λουλούδια που δεν μαραίνονται

⁶ κατάξερα

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να χαρακτηρίσεις τις προτάσεις που ακολουθούν με την ένδειξη ΣΩΣΤΟ (Σ) ή ΛΑΘΟΣ (Λ), αξιολογώντας αν ανταποκρίνονται στο νόημα του Κειμένου 1.

- α. Ο ρόλος της εργασίας είναι βιοποριστικός, ψυχολογικός και πολιτιστικός.
- β. Ο επαγγελματικός προσανατολισμός διαδραματίζει σημαντικότερο ρόλο στην ορθή επιλογή επαγγέλματος από τους μαθητές.
- γ. Με τη βοήθεια των σταθμισμένων τεστ οι σύμβουλοι σταδιοδρομίας ενισχύουν την αυτοπεποίθηση των νέων.
- δ. Οι σύμβουλοι σταδιοδρομίας αποσκοπούν αποκλειστικά και μόνο να τονώσουν την αυτοπεποίθηση των νέων.
- ε. Η αυτογνωσία συνδέεται στενά με την ατομική επιτυχία και ευτυχία.

Μονάδες 10**2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)**

Η πρώτη παράγραφος του Κειμένου 1 αναπτύσσεται με διάφορους τρόπους. Να εντοπίσεις δύο από αυτούς (μονάδες 4) και να εξηγήσεις τη λειτουργία τους στην ανάπτυξη του κειμένου (μονάδες 6).

Μονάδες 10**3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)**

Στην τρίτη παράγραφο του Κειμένου 1 αξιοποιείται η μεταφορά στο χωρίο: «Έτσι, διασώζεται από τους διάφορους σκοπέλους που συναντά στον δρόμο του». Να προσδιορίσεις τον ρόλο της μεταφορικής λειτουργίας της γλώσσας στο ύφος του κειμένου (μονάδες 5) και να τη μεταγράψεις σε κυριολεκτική λειτουργία (μονάδες 10).

Μονάδες 15**ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)**

Στο Κείμενο 2 παρουσιάζεται η συναισθηματική κατάσταση του ποιητικού υποκειμένου μέσα από μια αντιπαράθεσή του με την «πλάση». Να την ερμηνεύσεις και να εκφράσεις τις σκέψεις και τα συναισθήματα που σου δημιουργούνται από την ανάγνωση (120-150 λέξεις).

Μονάδες 15

15395-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

α. Λ

β. Σ

γ. Σ

δ. Λ

ε. Σ

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Τρόποι ανάπτυξης της πρώτης παραγράφου του Κειμένου 1:

- Αιτιολόγηση 1^η: Οι λεπτομέρειες της παραγράφου («Από τη μια ο ρόλος της... κοινωνικοποίηση») αιτιολογούν τη θεματική περίοδο («Η αξία της εργασίας... πολύπλευρη»). Υπονοείται η λέξη «διότι» στην αρχή των λεπτομερειών. Η αιτιολόγηση προσφέρει την απαραίτητη τεκμηρίωση στη θέση της συγγραφέα, η οποία τοποθετείται στη θεματική περίοδο.
- Διαίρεση: «Από τη μια ο ρόλος της είναι βιοποριστικός [...], από την άλλη ψυχολογικός». Οι διαφορετικοί και σημαντικοί ρόλοι της εργασίας αποδεικνύουν την «πολύπλευρη» αξία της.
- Παραδείγματα: τα στοιχεία που παρατίθενται εντός παρενθέσεων ως παραδείγματα, στην πρώτη περίπτωση συγκεκριμενοποιούν τον βιολογικό ρόλο της

15395-Λύση

εργασίας («σταθερό εισόδημα, κάλυψη βιοτικών αναγκών, αυτονομία, ανεξαρτησία») και στην δεύτερη διασαφηνίζουν τις πλευρές της προσωπικότητας που ο ψυχολογικός ρόλος της εργασίας ευεργετεί («κριτική σκέψη, πρωτοβουλία, φαντασία/δημιουργικότητα, ψυχική ευφορία, κοινωνικοποίηση»).

- Αιτιολόγηση 2^η: Η φράση «καθώς βοηθά... κοινωνικοποίηση)» αιτιολογεί τον ψυχολογικό ρόλο της εργασίας και το «καθώς» έχει την έννοια του «διότι» (είναι δηλαδή αιτιολογικός σύνδεσμος και όχι χρονικός).

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Ο μεταφορικός λόγος καθιστά το κείμενο ελκυστικότερο και πιο ενδιαφέρον προσδίδοντας στον αποδεικτικό λόγο μια παραστατική νότα συναισθήματος. Παράλληλα, ο λόγος γίνεται πιο στοχαστικός, καθώς το μήνυμα διατυπώνεται έμμεσα, με τρόπο που κινητοποιεί τις νοητικές δυνάμεις του δέκτη, καθώς δε δίνεται πληροφοριακά.

Μετατροπή της φράσης: Έτσι διασώζεται από τους διάφορους σκοπέλους που συναντά στον δρόμο του = Έτσι γλιτώνει από τα εμπόδια / τις δυσκολίες που τυχαίνουν/προκύπτουν κατά την επαγγελματική του επιλογή.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Οποιαδήποτε διαπίστωση από τους/τις μαθητές/-τριες θεωρείται αποδεκτή, εφόσον μπορεί να συσχετιστεί/ τεκμηριωθεί με στοιχεία/ χωρία του κειμένου, χωρίς να δίνεται με τρόπο αυθαίρετο.

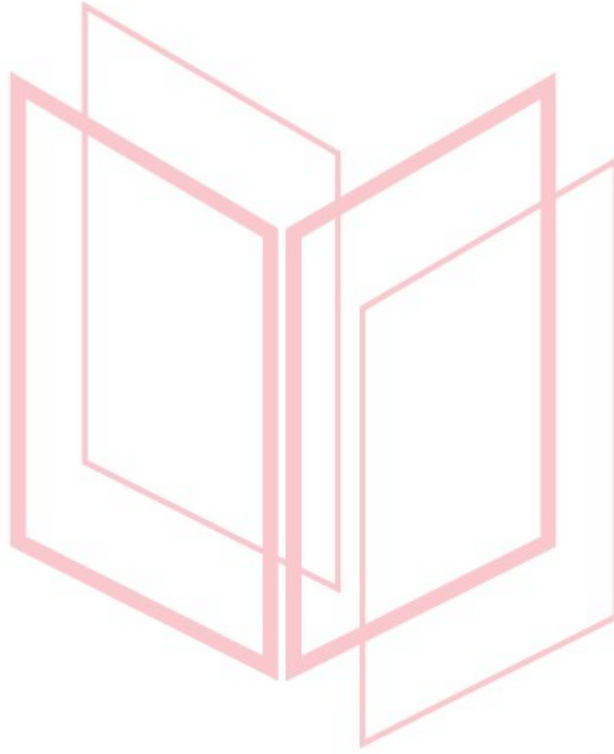
Ενδεικτικοί άξονες της απάντησης:

Το ποιητικό υποκείμενο υποφέρει από «καημό», γιατί κάνει μια «δουλειά χωρίς ελπίδα». Η θλίψη του βασίζεται στη διαπίστωση της αντινομίας του προς την πλάση, όπου τα πάντα δουλεύουν ευφρόσυνα (στίχοι 1-4), ενώ το ίδιο αδυνατεί να αγαπήσει, να απολαύσει, να τραγουδήσει, δηλαδή να ζήσει με πληρότητα (στίχος 6). Γνωρίζει την αξία του και τη μοναδική του ευαισθησία (στίχοι 7-8), όμως η δουλειά χωρίς ελπίδα το αποξενώνει από τη φύση και την ευτυχία (στίχοι 9-11) καθώς είναι μάταιη και άσκοπη (στίχοι 12-14) .

Οι μαθητές/τριες θα παραθέσουν τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους σε ελεύθερο στοχαστικό λόγο, όπου θετικά αξιολογείται, μεταξύ άλλων, η συνάφεια με την πηγή

15395-Λύση

εκκίνησής τους, δηλαδή το ποιητικό κείμενο, και όχι η παράθεση άσχετων στοχασμών και συναισθημάτων.

αξιμολόγησης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κείμενο 1**Η εργασία ως παράμετρος ευτυχίας για το άτομο και την κοινωνία**

Τα παρακάτω αποσπάσματα προέρχονται από το κείμενο της φιλολόγου-ιστορικού Αμαλίας Κ. Ηλιάδη, που δημοσιεύτηκε στον ιστότοπο <https://www.matia.gr/egrapsan/i-ergasia-os-parametros-eftichias-gia-to-atomo-ke-tin-kinonia.html> (διασκευή).

[...] Τα αποτελέσματα της εργασίας κρατούν τον άνθρωπο στη ζωή. Τα καλά και οι ωφέλειες που προκύπτουν από την εργασία είναι αναγκαία για τη συντήρηση στη ζωή, αλλά και για την ανύψωση της ποιότητάς της, γιατί η εργασία προσφέρει ηθική και υλική ευχαρίστηση και **εξευγενίζει** τον άνθρωπο.

Δείγμα του πολιτισμού μιας χώρας και της στάθμης του βιοτικού της επιπέδου αποτελεί το ποσοστό των εργαζομένων της και, αντίθετα, ένδειξη οικονομικής διαταραχής και πολλές φορές πολιτιστικής στασιμότητας αποτελεί το ποσοστό των κατοίκων της που **μαστιζονται** από ανεργία. [...] Η κοινή παραδοχή τού ότι η εργασία έχει ως αποτέλεσμα την υλική **ευημερία** μα και την ηθική ικανοποίηση του ανθρώπου έχει τις ρίζες της στην αρχαιότητα ακόμη. Οι αρχαίοι πρόγονοί μας είχαν φτάσει στο σημείο της έξαρσης της εργασίας σε βαθμό που μας προκαλεί θαυμασμό. Επομένως, η εργασία έχει τη δύναμη να κρατά τον άνθρωπο στη ζωή, γιατί γεμίζει τη ζωή του και έτσι αυτή κυλάει αποκτώντας νόημα και αξιόλογο περιεχόμενο. Και επειδή σύμφωνα με φιλοσοφικούς όρους ο άνθρωπος αποτελεί **άρρηκτη** ψυχοσωματική ενότητα, έχει ανάγκη από ολική επιβίωση μα και από ισορροπία των ψυχικών λειτουργιών του. Αυτά τα δύο βασικά στοιχεία που συντελούν στην ολοκλήρωση (πνευματική και σωματική ανάπτυξη) της ανθρώπινης προσωπικότητας, απορρέουν και αποκτιούνται με την εργασία. Έτσι, ο άνθρωπος γίνεται πνευματικά και οικονομικά ανεξάρτητος [...].

Συμπερασματικά, η εργασία είναι άκρως αναγκαία για τη συντήρηση του ανθρώπου στη ζωή. Επειδή η επιβίωση του ανθρώπου εξαρτάται από τους οικονομικούς πόρους του, η εργασία, που είναι η μόνη ικανή να του τους παρέχει, εντάσσεται μέσα στις πηγές που πλουσιοπάροχα σκορπούν τα υλικά τους αγαθά. Άλλωστε, η εργασία ικανοποιεί νόμιμα τις βιοτικές ανάγκες του ανθρώπου και έτσι αποτελεί τη μόνη ασφαλή και προσαρμοσμένη στους νόμους του κράτους πηγή αγαθών. Κάθε **παρέκκλιση** από την εργασία που στοχεύει στην απόκτηση υλικών αγαθών με αθέμιτα μέσα, μπορεί να οδηγήσει τον άνθρωπο στην καταστροφή που μεταφράζεται είτε ως έντονη οικονομική εξάρτηση από άλλους, είτε ως δημιουργία ψυχικών τραυμάτων, είτε ως στέρηση

15396

της ελευθερίας του, και φυσικά σε πολλές περιπτώσεις συνυπάρχουν και οι τρεις αυτές ανυπόφορες συνέπειες.

Κείμενο 2

Γυναικεία εργασία

Ποίημα της Αμερικανίδας λογοτέχνιδας και ακτιβίστριας για τα δικαιώματα των πολιτών *Maya Angelou* (1928-2014) σε μετάφραση *Μαρίας Κατσοπούλου*. Αντλήθηκε από τον ιστότοπο https://homouniversalisgr.blogspot.com/2020/05/blog-post_70.html

Έχω να προσέχω τα παιδιά
Ν' απλώσω τα ρούχα
Να σφουγγαρίσω το πάτωμα
Να ψωνίσω για φαγητό
Να τηγανίσω μετά το κοτόπουλο
Να σκουπίσω το μωρό

Έχω παρέα να ταΐσω
Τον κήπο να ξεχορταριάσω
Έχω πουκάμισα να σιδερώσω
Να ντύσω τα κουτσούβελα
Την κονσέρβα ν' ανοίξω

Έχω να καθαρίσω τούτη την καλύβα
Μετά να φροντίσω για τους ασθενείς
Το βαμβάκι ύστερα να μαζέψω.

Λάμψε πάνω μου, ηλιαχτίδα
Βρέξε πάνω μου, βροχή
Ριχτείτε πάνω μου απαλά, δροσοσταλίδες
και δροσίστε πάλι το μέτωπό μου.

Καταιγίδα, πάρε με από 'δω
Με τον αγριεμένο σου άνεμο
Άσε με να αιωρηθώ στον ουρανό
Ώσπου να μπορώ ξανά ν' αναπαυθώ.

Ριχτείτε απαλά, χιονονιφάδες
Καλύψτε με με λευκά
παγωμένα φιλιά και
Αφήστε με ν' αναπαυθώ απόψε.

Ήλιε, βροχή, κυρτέ ουρανέ,
Βουνό, ωκεανοί, φύλλο και πέτρα
Αστέρι λάμψε, σελήνη φέξε
Είστε ό,τι μπορώ να αποκαλέσω δικά μου.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να αποδώσεις συνοπτικά τα οφέλη που έχει η εργασία για τον άνθρωπο, όπως τα παρουσιάζει η συγγραφέας του Κειμένου 1. (50-60 λέξεις)

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Στη δεύτερη παράγραφο του Κειμένου 1 να εντοπίσεις πέντε διαρθρωτικές λέξεις (μονάδες 5) και να γράψεις τη νοηματική σχέση που δηλώνουν ως προς τη συνοχή του κειμένου (μονάδες 5).

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

εξευγενίζει, μαστίζονται, ευημερία, άρρηκτη, παρέκκλιση: Να συνθέσεις μια πρόταση με καθεμιά από τις παραπάνω έντονα γραμμένες λέξεις του Κειμένου 1, ώστε να αναδεικνύεται η σημασία της, (μονάδες 10) και να γράψεις μια συνώνυμη λέξη για καθεμιά από αυτές (μονάδες 5).

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Πώς και γιατί, κατά τη γνώμη σου, νιώθει ότι συνδέεται το ποιητικό υποκείμενο του Κειμένου 2 με τα φυσικά στοιχεία; Ποιες σκέψεις και συναισθήματα σου δημιούργησε η κατάσταση που βιώνει και η στάση του; (120-150 λέξεις)

Μονάδες 15

15396-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β' ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Η εργασία:

- είναι αναγκαία για τη συντήρηση στη ζωή και ανυψώνει την ποιότητά της δίνοντάς της νόημα,
- προσφέρει ευημερία, ηθική και υλική ευχαρίστηση, και εξευγενίζει τον άνθρωπο,
- συντελεί στην πνευματική και σωματική ολοκλήρωση και, συνακόλουθα, στην πνευματική και οικονομική ανεξαρτησία,
- αποτελεί τη μόνη ασφαλή και σύμφωνη με τους νόμους πηγή αγαθών.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Διαρθρωτικές λέξεις της δεύτερης παραγράφου και η σημασία τους στη συνοχή του κειμένου:

- αντίθετα: αντίθεση
- μα και (2 φορές): προσθήκη
- Επομένως: συμπέρασμα
- γιατί: αιτιολόγηση
- επειδή: αιτιολόγηση
- έτσι (2 φορές): συμπέρασμα

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

αδμμπινίσις

15396-Λύση

A) Ενδεικτικές προτάσεις:

- Η μουσική καλλιεργεί την ευαισθησία και εξευγενίζει την ανθρώπινη ψυχή.
- Πολλές περιοχές των Ηνωμένων Πολιτειών μαστιζονται συχνά από τυφώνες.
- Η ορθή επιλογή επαγγέλματος αποτελεί σημαντικό παράγοντα της ευημερίας του ανθρώπου.
- Η άρρηκτη σχέση τους βασίζεται στη βαθιά αγάπη και την ουσιαστική κατανόηση.
- Οποιαδήποτε παρέκκλιση από τους κανόνες του ιδρύματος συνεπάγεται αυστηρές ποινές.

B) Συνώνυμα των λέξεων:

- **εξευγενίζει:** προάγει, βελτιώνει, εκπολιτίζει
- **μαστιζονται:** ταλαιπωρούνται, βασανίζονται
- **ευημερία:** ευμάρεια, ευζωία, ευτυχία, άνεση
- **άρρηκτη:** αδιάσπαστη, στέρα
- **παρέκκλιση:** εκτροπή, απόκλιση, λοξοδρόμηση

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

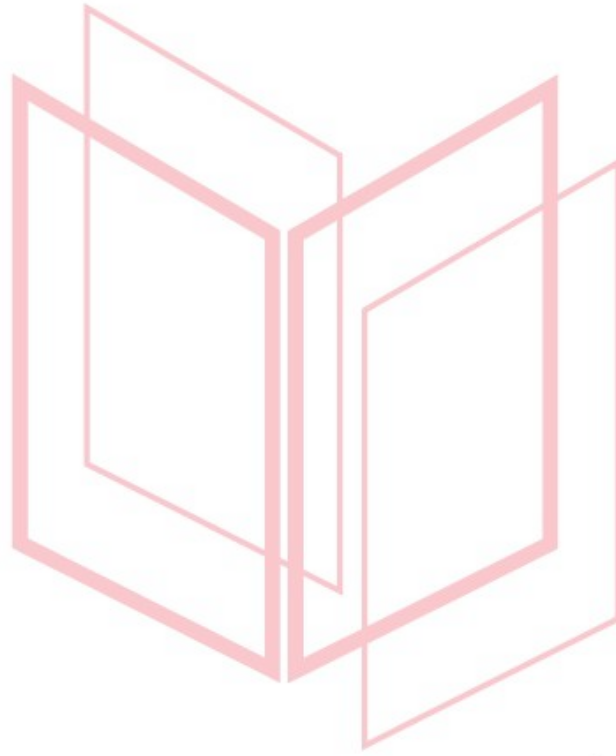
Οποιαδήποτε διαπίστωση από τους/τις μαθητές/-τριες θεωρείται αποδεκτή, εφόσον μπορεί να συσχετιστεί/ τεκμηριωθεί με στοιχεία/ χωρία του κειμένου, χωρίς να δίνεται με τρόπο αυθαίρετο.

A) Η γυναίκα που αποτελεί το κέντρο του ποιήματος, νιώθει ότι η φύση είναι το μόνο πράγμα που κατέχει ουσιαστικά (στίχος 30). Μετά από την ασταμάτητη δουλειά και την κούραση λόγω των πολλαπλών ρόλων της (μητέρα, νοικοκυρά, «κηπουρός», «νοσοκόμα», εργάτρια στο μάζεμα του βαμβακιού) (στίχοι 1-14), όπου σκορπά τον εαυτό της και τίποτε δεν της ανήκει, παρακαλεί τα στοιχεία της φύσης να την ζεστάνουν, να την δροσίσουν, να την χαϊδέψουν και να την αναπαύσουν. Η φύση αποτελεί το μοναδικό καταφύγιο και την παρηγοριά της(στίχοι 15-30).

B) Οι μαθητές/-τριες αναμένεται να εκφραστούν, με βιωματικό και στοχαστικό λόγο, στο θέμα της στάσης και της θέσης της γυναίκας σε μια κοινωνία που την υποβαθμίζει και την εκμεταλλεύεται μέσα από ένα πλέγμα ρόλων, όπου η ασταμάτητη εργασία χωρίς ανάπαυση και αναγνώριση θεωρείται αυτονόητη και δεν υπάρχουν δικαιώματα. Μπορούν,

15396-Λύση

επιπλέον, να κάνουν αναγωγές στη δική τους κοινωνία και στη θέση της γυναίκας και της γυναικείας εργασίας σε αυτήν.

αλληλεμπνίνισης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κείμενο 1

[Ο τύπος ως μέσο που ασκεί κριτική και εκφράζει απόψεις]

Το κείμενο είναι διασκευασμένο απόσπασμα από τη φοιτητική εργασία της Μ. Ε. Ψαραδάκη Η διά τύπου κριτική και η οριοθέτησή της (2004).

Ο τύπος επιτελεί μια σημαντικότερη λειτουργία στις δημοκρατικές κοινωνίες, παρέχοντας βήμα για την ελεύθερη διατύπωση απόψεων πάνω στα θέματα της καθημερινότητας. Η πολυμορφία και η ποικιλία του έντυπου και του ηλεκτρονικού τύπου αποτελούν την καλύτερη πραγμάτωση της ελευθερίας λόγου και έκφρασης, δίνοντας έτσι τη δυνατότητα σε κάθε πολίτη να ενημερωθεί, να ακούσει ή να διαβάσει αντικρουόμενες απόψεις, να προβληματιστεί και ενδεχομένως να σχηματίσει τη δική του άποψη.

Όμως, αυτή είναι μόνο η μια πλευρά του ζητήματος, γιατί εξαιτίας αυτής της ελευθερίας δημιουργείται ο κίνδυνος προσβολής άλλων δικαιωμάτων, που σχετίζονται με την προσωπικότητα και την αξιοπρέπεια του ατόμου. Όλοι όσοι εκφράζονται μέσω του τύπου συνήθως ασχολούνται με κάποιο γεγονός ή πρόσωπο και επ' αυτού εκφέρουν γνώμη, από τον πιο έγκριτο δημοσιογράφο, που παρουσιάζει ένα εθνικό θέμα υψίστης σημασίας, μέχρι την πρωτοεμφανιζόμενη τηλεοπτική «περσόνα»¹, που σχολιάζει τον παίκτη ενός ριάλιτι τηλεπαιχνιδιού. [...]

Αναφορά θα πρέπει να γίνει ειδικά σε ένα σύγχρονο φαινόμενο που σχετίζεται με τα ριάλιτι τηλεπαιχνίδια και την οξεία κριτική που δέχονται οι συμμετέχοντες σε αυτά. Πολλές εκπομπές και δημοσιεύματα σε περιοδικά αντλούν τη θεματολογία τους από τα όσα συμβαίνουν σε τέτοια παιχνίδια με έμφαση στα πρωτοεμφανιζόμενα σε αυτά άτομα. Από τη μια, το να παρουσιάζονται οι εξελίξεις ή οι χαρακτήρες των παικτών, καθώς εμφανίζονται και αποκαλύπτονται, είναι λογικό και αναμενόμενο. Όμως, τι γίνεται όταν σχολιάζονται ως προσωπικότητες και μάλιστα με βάνουσο τρόπο; Όταν τα τηλεοπτικά και δημοσιογραφικά συνεργεία εισβάλλουν στις οικογένειές τους και με χαρακτηριστική ευκολία αποκαλύπτουν στοιχεία του παρελθόντος τους, ιδιαίτερα ευαίσθητα και προσωπικά; Σε ποιον βαθμό μπορούν όλοι όσοι γράφουν ή εμφανίζονται στα τηλεοπτικά

¹ τηλεοπτική «περσόνα»: το προσωπείο που υιοθετούν τα εμφανιζόμενα άτομα στην τηλεόραση

πάνελ να κρίνουν και να χαρακτηρίζουν χωρίς περιορισμούς και συνέπειες αυτούς που επέλεξαν να συμμετάσχουν στα εν λόγω παιχνίδια;

Από τα παραπάνω ερωτήματα γίνεται φανερό ότι δεν μπορεί στον βωμό της ελευθερίας του τύπου να θίγονται άλλα δικαιώματα. Γι' αυτό, λοιπόν, θα πρέπει να αναζητηθούν τα όρια στην ελευθερία της έκφρασης και της κριτικής, ώστε να μην συγκρούεται το σημαντικό αυτό δικαίωμα με άλλα, εξίσου σημαντικά, κατοχυρωμένα δικαιώματα.

Κείμενο 2

Τρώες

Το ποίημα είναι του Κ. Π. Καβάφη (1863-1933), από τη συλλογή Τα Ποιήματα. Τόμ. Α' (1897-1918). Επιμ. Γ. Π. Σαββίδης, 4η έκδ. Αθήνα: Ίκαρος.

Είν' η προσπάθειές μας, των συφοριασμένων²

είν' η προσπάθειές μας σαν των Τρώων.

Κομμάτι³ κατορθώνουμε· κομμάτι

παίρνουμ' επάνω μας· κι αρχίζουμε

να 'χουμε θάρρος και καλές ελπίδες.

Μα πάντα κάτι βγαίνει και μας σταματά.

Ο Αχιλλεύς στην τάφρον εμπροστά μας

βγαίνει και με φωνές μεγάλες μάς τρομάζει.—

Είν' η προσπάθειές μας σαν των Τρώων.

Θαρρούμε πως με απόφαση και τόλμη

θ' αλλάξουμε της τύχης την καταφορά,⁴

κι έξω στεκόμεθα ν' αγωνισθούμε.

Αλλ' όταν η μεγάλη κρίσις έλθει,

²χτυπημένος από τη συμφορά, δυστυχισμένος

³λίγο, λιγάκι (εδώ επίρρημα)

⁴πλήγμα, χτύπημα

15397

η τόλμη κι η απόφασίς μας χάνονται·
ταράττεται η ψυχή μας, παραλύει·
κι ολόγυρα απ' τα τείχη τρέχουμε
ζητώντας να γλιτώσουμε με την φυγή.

Όμως η πτώσις μας είναι βεβαία. Επάνω,
στα τείχη, άρχισεν ήδη ο θρήνος.
Των ημερών μας αναμνήσεις κλαιν κι αισθήματα.
Πικρά για μας ο Πρίαμος κι η Εκάβη κλαίνε.

[1905]

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να χαρακτηρίσεις τις προτάσεις που ακολουθούν με την ένδειξη ΣΩΣΤΟ (Σ) ή ΛΑΘΟΣ (Λ), αξιολογώντας αν ανταποκρίνονται στο νόημα του Κειμένου 1.

α. Ο τύπος επιτελεί μια ιδιαίτερα σημαντική λειτουργία στις δημοκρατικές κοινωνίες, και αυτή είναι η πολυμορφία και η ποικιλία του.

β. Η ελευθεροτυπία προσβάλλει τα δικαιώματα που σχετίζονται με την προσωπικότητα και την αξιοπρέπεια του ατόμου.

γ. Είναι εύλογη η παρουσίαση των εξελίξεων των ριάλι τηλεπαιχνιδιών σε τηλεοπτικές εκπομπές και δημοσιεύματα.

δ. Η αποκάλυψη στοιχείων του παρελθόντος και της προσωπικότητας των πρωτοεμφανιζόμενων παικτών στα ριάλι τηλεπαιχνίδια επιβάλλεται, για να τους γνωρίσουμε καλύτερα.

ε. Η επιβολή ορίων στην ελευθεροτυπία θα εγγυηθεί την προστασία άλλων ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Μονάδες 10

15397

2° υποερώτημα(μονάδες 10)

Να παρουσιάσεις τη νοηματική σύνδεση/σχέση που υπάρχει ανάμεσα στις δύο πρώτες παραγράφους του Κειμένου 1 (μονάδες 4). Τι προσφέρει, κατά τη γνώμη σου, αυτή η νοηματική σχέση στο κείμενο; (μονάδες 6).

Μονάδες 10

3° υποερώτημα(μονάδες 15)

Στην τρίτη παράγραφο του Κειμένου 1 αξιοποιούνται επανειλημμένα οι ερωτήσεις. Να τις εντοπίσεις (μονάδες 6) και να περιγράψεις με συντομία τον ρόλο τους (μονάδες 9).

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Στο Κείμενο 2 παρουσιάζεται ένα συλλογικό ποιητικό υποκείμενο (εμείς). Να ερμηνεύσεις με σχετικές κειμενικές αναφορές την κατάσταση στην οποία βρίσκεται. Ποια στάση υιοθετείς εσύ σε παρόμοιες περιπτώσεις; Να αναπτύξεις την απάντησή σου σε 120-150 λέξεις.

αδιμπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

15397-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

α. Λ

β. Λ

γ. Σ

δ. Λ

ε. Σ

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Η νοηματική σύνδεση των δύο πρώτων παραγράφων του Κειμένου 1 βασίζεται στην αντίθεση. Στην πρώτη παράγραφο παρουσιάζονται οι ευεργετικές συνέπειες της ελευθερίας λόγου του τύπου για το άτομο και την κοινωνία, ενώ στη δεύτερη οι κίνδυνοι που προκύπτουν για άλλα ανθρώπινα δικαιώματα από την κατάχρηση της ελευθερίας αυτής. Η επιλογή αυτή βοηθά τον αναγνώστη να σχηματίσει σφαιρική άποψη στο θέμα της ελευθεροτυπίας και να αναπτύξει τον σχετικό προβληματισμό του. Παράλληλα, με την αντίθεση τονίζεται το δεύτερο σκέλος, η κατάχρηση της ελευθερίας του λόγου, θέμα που επικρατεί και στο υπόλοιπο τμήμα του κειμένου. Έτσι, με την αντίθεση ενισχύεται η συνεκτικότητα του κειμένου.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

αλληλεπίδρασης
ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

15397-Λύση

Οι ερωτήσεις που χρησιμοποιεί η συγγραφέας στην 3^η παράγραφο του Κειμένου 1:

- «Όμως τι γίνεται όταν σχολιάζονται ως προσωπικότητες και μάλιστα με βάνουσο τρόπο;»
- «Όταν τα τηλεοπτικά και δημοσιογραφικά συνεργεία εισβάλλουν στις οικογένειές τους και με χαρακτηριστική ευκολία αποκαλύπτουν στοιχεία του παρελθόντος τους, ιδιαίτερα ευαίσθητα και προσωπικά;»
- «Σε ποιον βαθμό μπορούν όλοι όσοι γράφουν ή εμφανίζονται στα τηλεοπτικά πάνελ να κρίνουν και να χαρακτηρίζουν χωρίς περιορισμούς και συνέπειες αυτούς που επέλεξαν να συμμετάσχουν στα εν λόγω παιχνίδια;»

Οι παραπάνω ερωτήσεις είναι ρητορικές και αποσκοπούν να υπογραμμίσουν με έμφαση και παραστατικότητα την κακώς νοούμενη ελευθεροτυπία και τα προβλήματα που δημιουργεί η παρέμβαση του τύπου σε θέματα της προσωπικής ζωής του ανθρώπου. Με τις ερωτήσεις εκφράζονται με μορφή επιχειρημάτων οι ενστάσεις που διατυπώνει η συγγραφέας για το γεγονός της προβολής εκπομπών τύπου ριάλιτι στο όνομα της ελεύθερης έκφρασης. Επίσης, δημιουργούνται ερεθίσματα προβληματισμού για τον/την αναγνώστη/-τρια. Τέλος, η τοποθέτηση των ερωτήσεων στο τέλος της παραγράφου δημιουργεί ομαλή νοηματική μετάβαση στην «απάντηση» που βρίσκεται στην αρχή της επόμενης: «Από τα παραπάνω ερωτήματα γίνεται φανερό ότι δεν μπορεί στον βωμό της ελευθερίας του τύπου να θίγονται άλλα δικαιώματα».

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Οποιαδήποτε διαπίστωση από τους/τις μαθητές/-τριες θεωρείται αποδεκτή, εφόσον μπορεί να συσχετιστεί/ τεκμηριωθεί με στοιχεία/ χωρία του κειμένου, χωρίς να δίνεται με τρόπο αυθαίρετο.

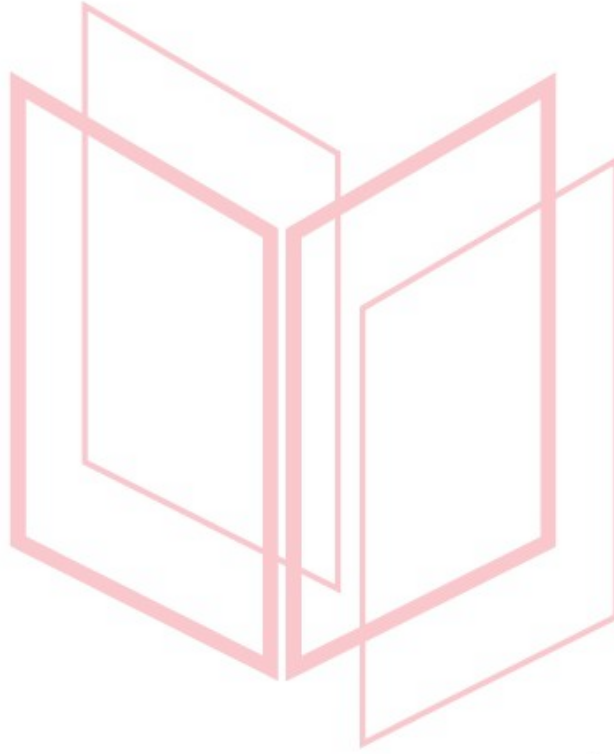
ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
Ενδεικτικοί άξονες της απάντησης:

Το συλλογικό ποιητικό υποκείμενο ζει μια διαρκή «συμφορά» (στίχος 1). Τα μέλη της ομάδας του «εμείς» είναι αδύναμοι, γιατί τους λείπει η επιμονή και η πραγματική γενναιότητα. Το θάρρος, η τόλμη, η αποφασιστικότητα και η ελπίδα που αντλούν από τα πρώτα επιτυχημένα βήματα κάθε προσπάθειάς τους (στίχοι 3-5) εξανεμίζονται μόλις βρουν μπροστά τους εμπόδια, που τους γεμίζουν φόβο (στίχοι 6-8), μόλις έλθει η καθοριστική στιγμή για να αλλάξουν τη μοίρα τους (στίχοι 13-15). Καταφύγιό τους είναι η φυγή (στίχοι

15397-Λύση

16-17), αλλά αυτή εκφράζει και την πτώση τους· είναι στην πραγματικότητα ζωντανοί νεκροί, άξιοι μόνον του θρήνου των άλλων (στίχοι 18-21).

Οι μαθητές/τριες αναμένεται να παραθέσουν τις δικές τους επιλογές μπροστά σε κρίσιμες αποφάσεις ή σημαντικές στιγμές της ζωής τους, με βιωματικό και, ενδεχομένως, με εξομολογητικό τρόπο.

αδιμπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κείμενο 1

[Επανάσταση στην επικοινωνία]

Το παρακάτω κείμενο δημοσιεύτηκε από τον Σ. Παπαθανασόπουλο στην εφ. Τα Νέα στις 15.8.2014 (διασκευή).

Η ιστορία των επικοινωνιών καταγράφει διάφορες τάσεις, κυρίως τις αλλαγές που συντελούνται στη διάρκεια του χρόνου, όσον αφορά την κατεύθυνση για περισσότερη ταχύτητα, καλύτερη διανομή, ευρύτερη εμβέλεια και μεγαλύτερη ευελιξία. Μπορεί οι μελετητές των ΜΜΕ να μην πιστεύουν στα άμεσα μηχανιστικά αποτελέσματα των νέων τεχνολογιών, δεν μπορούν όμως να παραβλέψουν ότι στις μέρες μας η ταχύτητα ανάπτυξης των καινούριων μέσων είναι θεαματική.

Για το ραδιόφωνο χρειάστηκαν 38 χρόνια, για να καταφέρει να διεισδύσει σε 50 εκατομμύρια νοικοκυριά. Παρομοίως η τηλεόραση, ένα από τα τεχνολογικά θαύματα του εικοστού αιώνα, χρειάστηκε 13 χρόνια για να διεισδύσει σε 50 εκατομμύρια νοικοκυριά. Το Διαδίκτυο αναπτύχθηκε με τριπλάσια ταχύτητα, σε σύγκριση με εκείνη της τηλεόρασης. Μετά δυσκολίας ήταν αποδεκτό ως νέο μέσο πριν από λιγότερο από δέκα χρόνια, ενώ τώρα έχει δισεκατομμύρια χρήστες σε ολόκληρο τον κόσμο, προσφέροντάς τους αστείρευτο όγκο πληροφοριών και ακατάπαυστη ροή ενημέρωσης, ανταλλαγής μηνυμάτων, ψυχαγωγίας, ταινιών και βίντεο (υλικό που παράγεται συχνά από τους ίδιους τους χρήστες του, οι οποίοι και το διοχετεύουν στο Διαδίκτυο). Και μάλιστα για το Facebook ήταν αρκετά τριάμισι χρόνια, για να κυριαρχήσει στο Διαδίκτυο, ενώ υπολογίζεται ότι σήμερα κυκλοφορούν στον πλανήτη περισσότερα κινητά από ό,τι ο ανθρώπινος πληθυσμός.

Ακόμη πιο εξωφρενικό είναι το γεγονός ότι οι διάφορες εφαρμογές για τους υπολογιστές, τα «τάμπλετ» και τα κινητά χρειάζονται μόλις 50 μέρες, για να εξαπλωθούν σε 50 εκατομμύρια χρήστες. Όλες αυτές οι αλλαγές σηματοδοτούν ευρύτερες μεταβολές στο επικοινωνιακό πεδίο, καθώς παλαιά επιχειρηματικά μοντέλα είναι ξεπερασμένα, νέα δεν έχουν ακόμη αναδυθεί και παλαιές κραταιές επιχειρήσεις στο πεδίο της επικοινωνίας αντικαθίστανται χωρίς καν να το αντιληφθούν από νεότερες, που βασίζονται σε καινοφανή λογική και κουλτούρα.

Οι νέες συνθήκες που συνδέονται με τις τεχνολογικές εξελίξεις αποτελούν ένα πρώτο βήμα σε μια μακρά, επίπονη και σύνθετη διαδρομή προς μια νέα πραγματικότητα. Από το να προβαίνουμε σε χιλιοειπωμένες διαπιστώσεις και αφορισμούς, καλύτερο είναι να εξετάσουμε τα καινούρια δεδομένα που συνδέονται με το νέο τεχνολογικό και επικοινωνιακό τοπίο, το οποίο σταδιακά αναδύεται και στη χώρα μας, και να αναζητήσουμε τρόπους αξιοποίησής του προς όφελος του κοινωνικού συνόλου και του μέλλοντος της πατρίδας μας.

Κείμενο 2

Τα Εικονίσματα III

Το συγκεκριμένο ποίημα της Ζωής Καρέλλη ανήκει στη συλλογή Τα ποιήματα, Τόμος δεύτερος, Οι εκδόσεις των Φίλων, Αθήνα 1973.

Τα μάτια στις βυζαντινές εικόνες,
αγίων και μαρτύρων, τα εκστατικά,
είναι διαφορετικά απ' των αρχαίων αγαλμάτων.

- Ω δόξα της πατρίδας μου διπλή κι' απέραντη
χαρά η προσφορά, ανθρώπινη,
δική σου παρηγοριά και διδαχή σου.

Σ' ολόκληρη την όρθωση¹, την άρθρωση²
του ωραίου σώματός των, είναι υπεροπτικά
σχεδόν, τα ελληνικά αγάλματα
και στην ευγενική θωριά, το βλέμμα
δείχνει αλλού να θεωρεί.

Οι άγιοι μονάχο δε σ' αφήνουνε,
το στρογγυλό τους μάτι ολάνοιχτο,

¹η ορθή στάση

²η σύνδεση (των μελών του σώματος)

κι' ωσάν έκπληκτο, σε παρακολουθεί
σε μυστική, ενδόμυχη³ ατένιση σε οδηγεί
για να πιστέψεις στο δικό τους όραμα
με πάσαν την υποταγή.

Όχι πια φοβισμένη,
μα φωτισμένη απ' της ψυχής το νόημα
που αντελήφθη και ομολογεί.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ουποερώτημα (μονάδες 10)

Να παρουσιάσεις συνοπτικά τις απόψεις που εκθέτει ο συγγραφέας στην πρώτη και στην τελευταία παράγραφο του Κειμένου 1 σχετικά με την επικοινωνία μέσω της τεχνολογίας (50-60 λέξεις).

Μονάδες 10

2^ουποερώτημα (μονάδες 10)

Δύο από τους τρόπους ανάπτυξης της δεύτερης παραγράφου του Κειμένου 1 είναι α) η χρήση παραδειγμάτων και β) η σύγκριση και αντίθεση. Να τους εντοπίσεις στη συγκεκριμένη παράγραφο (μονάδες 4) και να εξηγήσεις τη λειτουργία τους στην ανάπτυξη του κειμένου (μονάδες 6).

Μονάδες 10

3^ουποερώτημα (μονάδες 15)

«Από το να προβαίνουμε σε χλιοειπωμένες διαπιστώσεις και αφορισμούς, καλύτερο είναι να εξετάσουμε τα καινούρια δεδομένα που συνδέονται με το νέο τεχνολογικό και επικοινωνιακό τοπίο, [...] και να αναζητήσουμε τρόπους αξιοποίησής του προς όφελος του

³ που βρίσκεται κρυμμένη στο βάθος της συνείδησης, της ψυχή κάποιου

15398

κοινωνικού συνόλου και του μέλλοντος της πατρίδας μας»: στο απόσπασμα της τελευταίας παραγράφου του Κειμένου 1 ο συγγραφέας χρησιμοποιεί συγκεκριμένο ρηματικό πρόσωπο. Να γράψεις ποιο πρόσωπο επιλέγει (μονάδες 5) και τι προσφέρει αυτή η επιλογή στο ύφος του κειμένου (μονάδες 10).

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Να ερμηνεύσεις τη στάση που έχει το ποιητικό υποκείμενο του Κειμένου 2 απέναντι στα στοιχεία που συνιστούν μέρος της παράδοσής μας. Να εκφράσεις τη συμφωνία ή διαφωνία σου με την άποψή του. Να αναπτύξεις την απάντησή σου σε ένα κείμενο 120-150 λέξεων.

Μονάδες 15

αθιμπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

15398-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ενδεικτική συνοπτική απόδοση:

Πλάι στην επιστημονική συζήτηση για την πολύπλευρη βελτίωση και τα μηχανιστικά θέματα των επικοινωνιών διαχρονικά, από την ιστορία τους διαπιστώνεται η εντυπωσιακή ταχύτητα της ανάπτυξής τους στις μέρες μας. Οι νέες συνθήκες που δημιουργεί η τεχνολογική τους εξέλιξη, επιβάλλουν την προσεκτική μελέτη των νέων δεδομένων και την κοινωνική και εθνική αξιοποίησή τους.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

A) Παραδείγματα:

- «Για το ραδιόφωνο χρειάστηκαν 38 χρόνια, για να καταφέρει να διεισδύσει σε 50 εκατομμύρια νοικοκυριά.»
- «Παρομοίως η τηλεόραση, ένα από τα τεχνολογικά θαύματα του εικοστού αιώνα, χρειάστηκε 13 χρόνια για να διεισδύσει σε 50 εκατομμύρια νοικοκυριά.»
- «Το Διαδίκτυο αναπτύχθηκε στο Διαδίκτυο).»
- «Και μάλιστα για το Facebook... στο Διαδίκτυο»
- «Υπολογίζεται ότι σήμερα κυκλοφορούν στον πλανήτη περισσότερα κινητά από ό,τι ο ανθρώπινος πληθυσμός.»

15398-Λύση

Τα παραδείγματα προέρχονται από δεδομένα της έρευνας και αξιοποιούνται, προκειμένου να τεκμηριώσουν τη «θεαματική» ταχύτητα ανάπτυξης των μέσων επικοινωνίας αποδεικνύοντας έτσι την άποψη του συγγραφέα που υποστηρίζει στην πρώτη παράγραφο.

Β) Στο πλαίσιο ορισμένων παραδειγμάτων χρησιμοποιείται η σύγκριση και αντίθεση:

- «Το Διαδίκτυο αναπτύχθηκε με τριπλάσια ταχύτητα, σε σύγκριση με εκείνη της τηλεόρασης.»
- «Μετά δυσκολίας ήταν αποδεκτό ως νέο μέσο πριν από λιγότερο από δέκα χρόνια, ενώ τώρα έχει δισεκατομμύρια χρήστες σε ολόκληρο τον κόσμο»

Η σύγκριση και αντίθεση λειτουργεί υποστηρικτικά στα παραδείγματα και ενισχύει την απόδειξη της θέσης του συγγραφέα, καθώς τεκμηριώνει ότι στην εποχή μας κάθε νέο μέσο επικοινωνίας επιβάλλεται ταχύτερα από τα παλαιότερα.

Επισημάνση: δεν υφίσταται σύγκριση-αντίθεση στη φράση «Και μάλιστα για το Facebook ήταν αρκετά τριάμισι χρόνια, για να κυριαρχήσει στο Διαδίκτυο, ενώ υπολογίζεται ότι σήμερα κυκλοφορούν στον πλανήτη περισσότερα κινητά από ό,τι ο ανθρώπινος πληθυσμός», διότι το «ενώ» δεν έχει εδώ αντιθετική, αλλά προσθετική λειτουργία.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Στο απόσπασμα της τελευταίας παραγράφου του Κειμένου 1 χρησιμοποιείται το πρώτο πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο. Αυτό προσδίδει στο κείμενο τη διάσταση της συλλογικότητας και στοχεύει να κινητοποιήσει το αίσθημα ευθύνης των Ελλήνων, κατά βάση, αναγνωστών ώστε να υιοθετήσουν την ορθή και ρεαλιστική αξιοποίηση της εξέλιξης των μέσων επικοινωνίας. Με την επιλογή αυτού του ρηματικού προσώπου ο συγγραφέας δεν εξαιρεί τον εαυτό του, αλλά τον εντάσσει στο σύνολο, οπότε κερδίζει την εύνοια του/της αναγνώστη/-τριας στην προσπάθειά του να προβληματίσει σχετικά με το μήνυμα.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

15398-Λύση

Οποιαδήποτε διαπίστωση από τους/τις μαθητές/-τριες θεωρείται αποδεκτή, εφόσον μπορεί να συσχετιστεί/ τεκμηριωθεί με στοιχεία/ χωρία του κειμένου, χωρίς να δίνεται με τρόπο αυθαίρετο.

Στο Κείμενο 2 το ποιητικό υποκείμενο εγκωμιάζει τη «διπλή δόξα» της Ελλάδας, την παράδοση και την προσφορά της, όπως την συναποτελούν το αρχαίο ελληνικό και το χριστιανικό πνεύμα. Ενδεικτικός είναι ο στίχος: «Ω δόξα της πατρίδας μου διπλή κι' απέραντη». Η κτητική αντωνυμία «μου» υποδηλώνει τα έντονα αισθήματα αγάπης και οικειότητας που τρέφει το ποιητικό υποκείμενο στην πατρίδα του. Το επίθετο «ανθρώπινη» (στίχος 5) εξαιρεί την ανθρωπιστική διάσταση τόσο του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού όσο και του Χριστιανισμού. Οι δύο τελευταίες στροφές του ποιήματος περιγράφουν τα χαρακτηριστικά των αρχαίων αγαλμάτων και των μορφών των Αγίων αντίστοιχα. Αποτυπώνεται από τη μια η ευγένεια των αγαλμάτων στην εξωτερική όψη και από την άλλη η ψυχική/εσωτερική ευγένεια των μορφών των Αγίων που, όπως ομολογεί το ποιητικό υποκείμενο, «σε οδηγεί για να πιστέψεις στο δικό τους όραμα με πάσαν την υποταγή.»

Στο δεύτερο σκέλος η ανάπτυξη είναι ελεύθερη, ανάλογα με την αντίληψη που έχουν διαμορφώσει οι μαθητές/τριες για τον ρόλο της παράδοσης στη ζωή τους. Είναι πιθανό να εκφράσουν μια στάση που μπορεί να διαφοροποιείται από τον σεβασμό και τη θεώρησή της ως πηγής σύγχρονης έμπνευσης και να προσεγγίζει την αδιαφορία ή την άρνηση.

Ενδεικτικοί άξονες προβληματισμού:

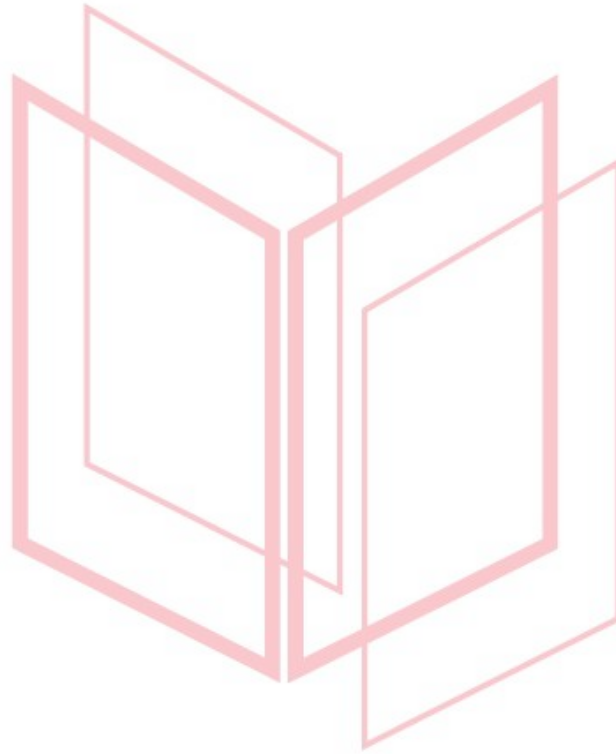
- η σύνδεση της παράδοσης με την εθνική ταυτότητα και τη διατήρηση της εθνικής συνείδησης,
- η βιωσιμότητα στοιχείων της παράδοσης και η «θνησιμότητα» άλλων,
- κατά πόσο η παράδοση αποτελεί αξία για τους νέους σήμερα, αν και σε ποιο βαθμό καθορίζει τον τρόπο ζωής τους,
- κατά πόσο η παγκοσμιοποίηση και η τεχνολογία μπορούν να συνδεθούν θετικά ή αντιθετικά με την παράδοση,

ΦΡ

Σ

15398-Λύση

- κατά πόσο πλήττουν την παράδοση η κρίση των αξιών, η μόδα, το χάσμα των γενεών, η ελλιπής εκπαίδευση στην ιστορία, οι ρυθμοί της καθημερινότητας, τα ξενόφερτα πρότυπα κ.λπ.

αθημπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κείμενο 1

Μικροί αδελφοί

Το κείμενο είναι απόσπασμα από άρθρο του Χρήστου Χωμενίδη στο περιοδικό «Capital», (ηλεκτρονική έκδοση), 3.1.2018.

[...] Ούτε όσοι εχθρεύονταν ούτε όσοι υποστήριζαν τις κρυφές κάμερες θα μπορούσαν να προβλέψουν τι θα συνέβαινε μισή γενιά αργότερα. Δηλαδή, να προβλέψουν ότι και οι πλέον λαύροι¹ υπερασπιστές της ιδιωτικότητας, θα παρασύρονταν απ' τις σειρήνες των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Ότι θα καθιστούσαν, αυτοβούλως και ενθουσιωδώς, την καθημερινότητά τους κοινό θέαμα και ακρόαμα.

Εάν δεν καταλαβαίνετε τι λέω, περιηγηθείτε στο facebook και στο instagram. Και αντικρίστε τις ζωές των άλλων (και τη δική σας κατά πάσα πιθανότητα) να γίνονται - κάθε ώρα και στιγμή - κοινό κτήμα του παγκόσμιου χωριού μας. Ο Τζορτζ Όργουελ² του «1984» θα έμενε άναυδος. Η μανιώδης βιντεοσκόπηση, η φρενήρης φωτογράφιση δεν πραγματοποιείται από κάποιον Μεγάλο Αδελφό. Αλλά από δισεκατομμύρια μικρούς αδελφούς, οι οποίοι χρησιμοποιούν εναλλάξ τις δύο κάμερες των κινητών τους, την μπροστινή για να ρουφήξουν ό,τι βλέπουν, την πίσω για να καθρεφτίσουν -με τον νομιμοποιημένο ναρκισσισμό των σέλφις- το είδωλό τους.

Θα χαρακτηρίζαμε τον παραπάνω τρόπο ζωής -διότι για τρόπο ζωής πρόκειται, όταν δεν είσαι οφλάιν³ παρά μονάχα τις ώρες που κοιμάσαι- νοσηρό;

Από τη μία, ναι. Καθώς σκρολάρεις⁴ στο τάιμλάιν⁵ σου (πόσοι νεολογισμοί σε μία μόνο φράση!) σου δημιουργείται βάσιμα η υποψία ότι ο homo sapiens⁶ των αρχών του 21ου αιώνα δεν ζει. Παίζει σε μια αέναη παράσταση με κεντρικό πρόσωπο τον ίδιο,

¹ Αρχ. λάβρος= γεμάτος σφοδρότητα, θυελλώδης, ακάθεκτος κλπ.

² Βρετανός συγγραφέας, λογοτέχνης και δημοσιογράφος (1903-1950)

³ Offline=εκτός σύνδεσης

⁴ Μετατοπίζεις την εικόνα ή το κείμενο στην οθόνη (πληροφορική)

⁵ Timeline : χρονοδιάγραμμα, πρόγραμμα

⁶ Ο άνθρωπος ο έμφρων, ο σοφός (οι σύγχρονοι άνθρωποι, όπως αναφέρεται, εξελίχτηκαν από το αρχαϊκό αυτό είδος)

15531

συμπρωταγωνιστές τους φίλους και τους συγγενείς του και εν δυνάμει κοινό του σύσσωμη την ανθρωπότητα.

Ότι αν -ο μη γένοιτο- χαλούσαν τα κινητά ή διακοπτόταν η σύνδεση στο διαδίκτυο, τα πάρτι ακαριαία θα διαλύονταν. Τα εορταστικά δείπνα επίσης. Τα ζευγάρια θα έπαυαν να ρομαντζάρουν και να ποζάρουν με φόντο ειδυλλιακά τοπία. Τα πιτσιρικάκια θα απαξιούσαν πλέον να μας φτιάχνουν το κέφι με τις γκριμάτσες και τα αστεία τους καμώματα. Και οι αντιρρησίες ακόμα πάσης φύσεως θα κλείνονταν στους εαυτούς τους. Τι νόημα έχει μια ειρηνική διαδήλωση ή ένα βίαιο ντου εναντίον των φορέων της εξουσίας αν δεν μπορείς να το ανεβάσεις στο youtube;

Από την άλλη, όχι. Ποιος είσαι εσύ για να αναθεματίσεις ως νοσηρή, στρεβλή, μια συμπεριφορά που -προφανώς- εκπορεύεται από τη φύση μας; Ανέκαθεν, αφότου απέκτησε συνείδηση του εαυτού του, ο άνθρωπος μηρύκαζε μετά μανίας την μικρή και τη μεγάλη, την ατομική και τη συλλογική του ιστορία. Απαθανατίζοντας και απαθανατιζόμενος - το λέει και η λέξη - ξεγελάς, αφελώς έστω, τον θάνατο. Ελπίζεις ότι το ίχνος που θα αφήσεις στη γη θα επιβιώσει του φθαρτού σαρκίου σου. [...]

Κείμενο 2

Η μνήμη των κομπιούτερς

Από τη συλλογή του ποιητή Γιάννη Κοντού (1943-2015) «Ο Αθλητής του Τίποτα», η οποία βραβεύτηκε με το κρατικό βραβείο ποίησης το 1998. Αφορά την ανθολόγηση «Τα ποιήματα (1970-2010), Εκδόσεις Τόπος και Γιάννης Κοντός, 2013

Το χαδάκι στο λαιμό σου
δεν το πιάνει το πεδίο ενέργειας
του κομπιούτερ. Δεν μπαίνει στο
πρόγραμμά του. Αρνείται αυτές
τις λεπτομέρειες. Ούτε τις κάλτσες σου
πιάνει, γιατί τις έχει στο χέρι
και ακουμπάει στον ώμο μου.
Τα φιλιά σου τα μεταγράφει
ως θερμότητα. Δεν βλέπει τον
αποχαιρετισμό, το φως που κάνει
ρίγες στη φούστα σου. Ούτε το μολύβι
που γράφει τις παραγγελίες
για τον μπακάλη. Κάνει ένα μονότονο

15531

θόρυβο, σαν ανεμιστήρας, και βγάζει
ταινίες με στοιχεία για πολύ σοβαρά πράγματα.
Την τετραγωνική ρίζα της λύπης
δεν θα τη βρει ποτέ. Ούτε
το ενδιαφέρει. Θα ανακαλύψει
πολλά και διάφορα, αλλά
τα μικρά, τα μισοσβησμένα,
θα τα έχει σε κενό στις καταγραφές
με τα αθροίσματά του.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Σε 50-60 λέξεις να αποδώσεις συνοπτικά τους λόγους για τους οποίους, σύμφωνα με τον συγγραφέα του Κειμένου 1, είναι νοσηρός ο τρόπος ζωής που βασίζεται στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να περιγράψεις με συντομία τον τρόπο με τον οποίον συνδέονται νοηματικά οι τέσσερις τελευταίες παράγραφοι του Κειμένου 1.

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Να εντοπίσεις τρεις (3) γλωσσικές επιλογές με τις οποίες ο συγγραφέας του Κειμένου 1 επιχειρεί να προβληματίσει τον/την αναγνώστη/αναγνώστρια και να εξηγήσεις, με συντομία, πώς το πετυχαίνει για καθεμία από αυτές.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Να ερμηνεύσεις στο Κείμενο 2 τη συναισθηματική φόρτιση στην οποία βρίσκεται το ποιητικό υποκείμενο (μονάδες 10) και να εκθέσεις την προσωπική σου τοποθέτηση στις απόψεις που αυτό εκφράζει (μονάδες 5). Ανάπτυξε την απάντησή σου σε 120-150 λέξεις.

Μονάδες 15

15531-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ο τρόπος ζωής των ατόμων καταντά προβληματικός/νοσηρός, όταν βασίζεται υπερβολικά στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Αυτό συμβαίνει επειδή οι χρήστες/χρήστριες:

- Καθιστούν, αυτοβούλως και ενθουσιωδώς, την καθημερινότητά τους «κοινό» θέαμα και ακρόαμα, αφού π.χ. στο facebook και στο instagram η ζωή τόσο η δική τους όσο και των άλλων γίνεται, συνεχώς, κοινό κτήμα ενός παγκόσμιου χωριού (παρόλο που διαμαρτυρήθηκαν κάποιου/κάποιες για τη χρήση κρυφών προστατευτικών καμερών).

- Καταντούν πρωταγωνιστές/πρωταγωνίστριες μιας χωρίς τέλος παράστασης στην οποία συμπρωταγωνιστούν τα πρόσωπα του οικείου περιβάλλοντός τους, καθώς και μακρινά/άγνωστα μέλη του κοινωνικού συνόλου.

- Αδυνατούν να καλλιεργούν σωστές ανθρώπινες σχέσεις και να ασχολούνται με τις δικές τους συνήθειες, παρά μόνον αν αυτές καταγράφονται και αναρτώνται στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης κλπ.

Οι μαθητές/-τριες θα απαντήσουν με βάση, κατά κύριο λόγο, το περιεχόμενο των παραγράφων 4 και 5. Ωστόσο, δε θεωρείται λανθασμένη η απάντηση εάν προστεθούν κάποια στοιχεία και από το υπόλοιπο κείμενο, εφόσον αυτά χρησιμοποιούνται κατάλληλα, για να τονιστεί η νοσηρότητα της υπερβολικής χρήσης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης.

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ο τρόπος με τον οποίο συνδέονται νοηματικά οι τέσσερις τελευταίες παράγραφοι του Κειμένου 1 (Θα χαρακτηρίζαμε τον παραπάνω τρόπο ζωής... φθαρτού σαρκίου σου.) είναι ο ακόλουθος:

- Στην τρίτη παράγραφο τίθεται το βασικό ερώτημα ως προς το εάν ή όχι η συνεχής σύνδεση με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης είναι νοσηρή (Θα χαρακτηρίζαμε τον παραπάνω τρόπο ζωής... νοσηρό;).

15531-Λύση

- Ακολουθεί στην τέταρτη και πέμπτη παράγραφο του κειμένου μία πρώτη απάντηση, η οποία καταρχάς επιβεβαιώνει τη νοσηρότητα. Χαρακτηριστική η έκφραση «*παρασύρονται από τις σειρήνες των μέσων κοινωνικής δικτύωσης*». Αυτή, όμως, η προσέγγιση εκφράζει μια μόνον οπτική του φαινομένου και μας προϊδεάζει για τη συμπληρωματική απάντηση που θα ακολουθήσει παρακάτω (*Από τη μία, ναι*). Μία υποθετική δυσλειτουργία των μέσων κοινωνικής δικτύωσης θα μπορούσε να έχει ως αποτέλεσμα να διαταραχθούν αφενός ο ρυθμός της καθημερινής ζωής και αφετέρου οι ανθρώπινες σχέσεις (*Αν -ο μη γένοιτο- χαλούσαν τα κινητά ... αν δεν μπορείς να το ανεβάσεις στο youtube;*).
- Ακολουθεί η τελευταία παράγραφος του κειμένου (*Από την άλλη, όχι. ...Ελπίζεις ότι το ίχνος που θα αφήσεις στη γη θα επιβιώσει του φθαρτού σαρκίου σου.*). Εδώ, εκφράζεται μια διαφορετική άποψη, καθώς αιτιολογεί την υπερβολική -και χωρίς λογική εξήγηση- συμπεριφορά του ανθρώπου απέναντι στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Μία συμπεριφορά, η οποία εκπορεύεται από την ανάγκη του «θνητού» ατόμου να ξεγελάσει τον θάνατο και τη φθορά.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Ο συγγραφέας, επιχειρώντας να προβληματίσει όποιον/όποια διαβάσει το συγκεκριμένο άρθρο, επέλεξε γλωσσικές επιλογές, οι οποίες συνιστούν και καθοριστικό παράγοντα δημιουργίας του επιθυμητού και κατάλληλου ύφους του κειμένου.

Αυτό επιτυγχάνεται, καθώς ο συγγραφέας ενδεικτικά:

-Θέτει ερωτήματα για τον τρόπο ζωής του ατόμου και τη σχέση του με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (π.χ. *Εάν δεν καταλαβαίνετε τι λέω Τι νόημα έχει μια ειρηνική ...ποιος είσαι εσύ που μπορείς να αναθεματίσεις την ανθρώπινη φύση, αφελώς έστω, ανεβάσεις στο youtube;*)

-Χρησιμοποιεί λεξιλόγιο το οποίο:

✓ αναφέρεται σε αντίθετες έννοιες (π.χ. *ιδιωτικότητα-κοινό θέαμα και ακρόαση, ατομική ζωή-κοινό κτήμα του παγκόσμιου χωριού μας, ατομική-συλλογική του ιστορία, τη μικρή και τη μεγάλη, ειρηνική διαδήλωση ή ένα βίαιο ντου, ρομαντικά ζευγάρια και παιδιά που παίζουν- θάνατος και φθαρτό σαρκίο*)

✓ είναι επιστημονικό/ειδικό/τεχνικό, λόγω της ειδικής φύσης του εξεταζόμενου θέματος (π.χ. *βιντεοσκόπηση, κάμερες των κινητών, διαδίκτυο*)

✓ είναι εκλαϊκευμένο/απλό/καθημερινό, προκειμένου να γίνεται το κείμενο κατανοητό και εύληπτο από ένα ευρύτερο κοινό (π.χ. *ξεγελάς, βίαιο ντου*)

-Δίνει έμφαση στους διαφορετικούς βαθμούς βεβαιότητας των καταστάσεων (*από τη μια ναι και από την άλλη όχι*)

15531-Λύση

-Χρησιμοποιεί κατάλληλα διάφορους (γραμματοσυντακτικούς) τύπους:

- χρόνων/χρονικών επιπέδων (που σχετίζονται με το παρόν, παρελθόν, μέλλον π.χ. *εχθρεύονταν, υποστήριζαν, θα συνέβαινε, θα διαλύονταν κ.ά.*)
- εγκλίσεων (Οριστική, Υποτακτική, Προστακτική π.χ. *Να προβλέψουν, απέκτησε συνείδηση του εαυτού του, ο άνθρωπος μηρύκαζε, περιηγηθείτε, αντικρίστε*)
- προσώπων

Α' ενικό πρόσωπο: (εκφράζοντας υποκειμενική διάσταση, προσωπική παρότρυνση για την καταγραφή ενός βιώματος από τον ίδιο ή και τους άλλους π.χ. *τι λέω*)

Β' ενικό πρόσωπο: (υποδηλώνοντας την ύπαρξη ενός αποδέκτη των όσων γράφει και ενισχύοντας το αίσθημα οικειότητας π.χ. *που κοιμάσαι, ξεγελάς, ελπίζεις, δεν είσαι*)

Α' πληθυντικό πρόσωπο: (τονίζοντας ότι το υπό διερεύνηση θέμα αφορά όλα τα μέλη της κοινωνίας, ακόμη και τον ίδιο τον συγγραφέα π.χ. *Θα χαρακτηρίζαμε*)

Β' πληθυντικό πρόσωπο: (υποκινώντας την προσοχή, κάνοντας το κείμενο πιο ζωντανό παροτρύνοντας τους/τις αναγνώστες/-τριες να προβληματιστούν ως προς το υπό εξέταση θέμα με παραινετική διάθεση π.χ. *εάν δεν καταλαβαίνετε, περιηγηθείτε, αντικρίστε*)

- Μέρη του λόγου: επίθετα που «σχολιάζουν» με θετικό ή αρνητικό τρόπο ορισμένες πτυχές του ζητήματος (π.χ. *λαύροι υπερασπιστές, κοινό θέαμα, ανέναη παράσταση*), επιρρήματα, για να (υπο)δηλωθούν διάφορες νοηματικές χροιές (π.χ. *αυτοβούλως και ενθουσιωδώς, προφανώς*)

-Χρησιμοποιεί, επίσης, κατάλληλα

- διάφορα σημεία στίξης, όπως:
- ✓ θαυμαστικό (π.χ. *πόσοι νεολογισμοί σε μία μόνο φράση!*),
- ✓ παρενθέσεις, προκειμένου να επεξηγήσει ή να συμπληρώσει τα λεγόμενά του (και τη δική σας κατά πάσα πιθανότητα), (πόσοι... φράση)
- σχήματα λόγου (π.χ. Κυριολεξία – Μεταφορά) κ.ά.

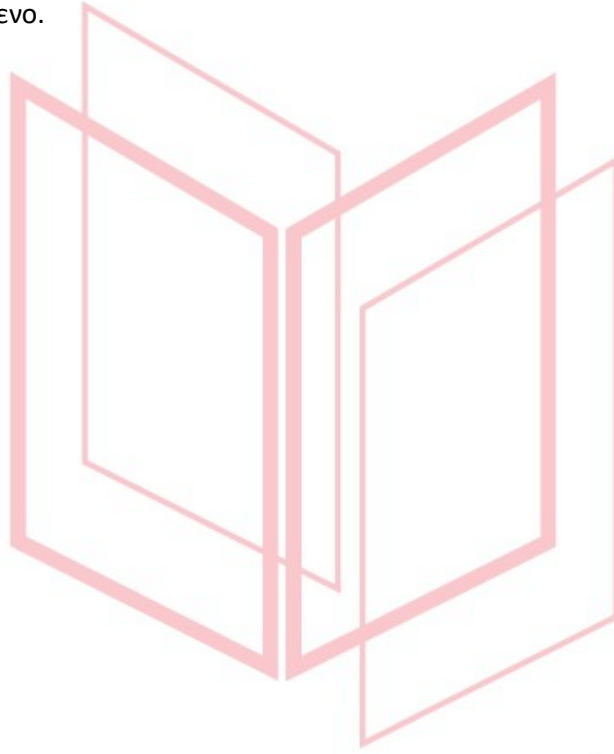
ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Η απάντηση θεωρείται πλήρης, όταν ο/η μαθητής/μαθήτρια αιτιολογήσει γιατί το ποιητικό υποκείμενο είναι φορτισμένο συναισθηματικά. Επίσης, εφόσον αναπτύξει επαρκώς εάν και γιατί υπάρχει αδυναμία των Η/Υ να αντιληφθούν το μήνυμα ενός ανθρώπου προς τον άλλον (με ένα χάδι, ένα φιλί μια τρυφερή κίνηση, τις λεπτομέρειες που δεν γίνονται μηχανικά, αλλά με απώτερο στόχο να πλησιάσει τον συνάνθρωπο και να επικοινωνήσει μαζί του μέσω ενός βαθύτερου μηνύματος). Στον υπολογιστή δε θα μπορέσει κάποιος/-α να βρει, τουλάχιστον, εύκολα στοιχεία που σκιαγραφούν τις μεταπτώσεις και τις διαφοροποιήσεις στον χαρακτήρα ενός ατόμου, τα συναισθήματα που αυτό εκφράζει (π.χ. *τη λύπη*), τις φευγαλέες στιγμές που το επηρεάζουν και

15531-Λύση

μένουν αξέχαστες για πάντα (το φως στη φύστα). Και αυτό γιατί πολύ απλά πρόκειται για ένα εργαλείο. Όλα εξαρτώνται από τους αριθμούς, τα αθροίσματα και την επιτυχή ή μη χρήση του προγραμματισμού του. Από ένα λογισμικό που δεν ενδιαφέρεται για την ψυχοκοινωνική διάσταση και την αλληλεπίδραση, αλλά για την αποφυγή τεχνικού λάθους.

Ο/Η μαθητής/-τρια καλείται να εκφράσει προσωπική θέση στις παραπάνω απόψεις/θέσεις που διατυπώνονται στο κείμενο.

αθιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

15533

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

Κείμενο 1

[Αγώνας της Ευρώπης κατά του ρατσισμού]

Το κείμενο είναι απόσπασμα από πρόσφατη ομιλία της Προέδρου της Ευρωπαϊκής επιτροπής Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν για τον ρατσισμό στην Ολομέλεια του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Ως κοινωνία πρέπει να αντιμετωπίσουμε την πραγματικότητα. Πρέπει να καταπολεμούμε διαρκώς τον ρατσισμό και τις διακρίσεις: τις ορατές διακρίσεις, φυσικά. Αλλά επίσης και τον ρατσισμό και τις διακρίσεις που δεν διακρίνονται εύκολα — τις ασυνείδητες προκαταλήψεις μας.[...]

Γι' αυτόν τον λόγο λέω ότι πρέπει να μιλήσουμε για τον ρατσισμό. Και πρέπει να αναλάβουμε δράση. Είναι πάντοτε δυνατή η αλλαγή κατεύθυνσης, εφόσον υπάρχει σχετική βούληση. Πρέπει να μιλήσουμε για τον ρατσισμό με ανοιχτό μυαλό.

Τα καλά νέα είναι ότι δεν ξεκινάμε από το μηδέν. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, οι διακρίσεις απαγορεύονται στο υψηλότερο δυνατό νομικό επίπεδο: εννών τη Συνθήκη και τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων. Απαγορεύονται οι διακρίσεις τόσο λόγω φυλετικής όσο και λόγω εθνικής καταγωγής. Έχουμε επίσης ευρωπαϊκούς νόμους κατά του ρατσισμού, των εθνικών διακρίσεων και της ρητορικής μίσους. [...]

Είμαι ευτυχής που ζω σε μια κοινωνία που καταδικάζει τον ρατσισμό. Αλλά δεν πρέπει να σταματήσουμε εκεί.

Εάν τον συναντούμε, πρέπει να κρούουμε τον κώδωνα του κινδύνου και να ενεργούμε αμέσως. Πρέπει να έχουμε επίγνωση του γεγονότος ότι η επαγρύπνηση και η ευαισθητοποίηση αρχίζουν σε μικρή κλίμακα.

Η ευαισθητοποίηση περιλαμβάνει και την εξέταση του ίδιου μας του εαυτού.

Κείμενο 2

[Άγριες διαθέσεις]

15533

Το κείμενο είναι απόσπασμα από το μυθιστόρημα του Ηλία Βενέζη «Γαλήνη». Βιβλιοπωλείο της Εστίας. Αθήνα, 2002 (37^η έκδοση, 1^η έκδοση: 1939). Η ιστορία εκτυλίσσεται μετά το τέλος της Μικρασιατικής καταστροφής και της άφιξης πλήθους προσφύγων στην Ελλάδα.

Στην κατασκήνωση των προσφύγων έγινε μικρή κίνηση. Οι άνθρωποι σηκώνονταν όρθιοι, ο ένας έδειχνε στον άλλο κατά το μέρος της μικρής χαράδρας που άνοιγε ανάμεσα στους δύο λόφους. -Κοιτάζτε! Έρχονται άνθρωποι! Ποιοι να 'ναι;

Ήταν μια μικρή πομπή δεκαπέντε ίσαμε είκοσι βλάχοι, νέοι και γέροντες. Με τα λιοκαμένα πρόσωπα, όλα με μακριές γενειάδες, με τις κάπες τους και τις γκλίτσες στα χέρια, πλησίαζαν σιωπηλά, μ' επισημότητα, φιγούρες ερχόμενες από παμπάλαιους χρόνους. Το αργό περπάτημα και η σιωπή τους σκόρπισε μονομιάς ένα απροσδιόριστο αίσθημα φόβου στο κοπάδι των Φωκιανών. [...]

Ώρα καλή! Είπε ο πρώτος βοσκός, ένας αψηλός γέροντας, ο πιο σεβάσμιος απ' όλους [...]. Ώρα καλή! είπε κ' έφερε ένα γύρο τη ματιά του. Από δεξιά κι από ζερβά κι από πίσω τους σταθήκαν οι άλλοι οι δικόι του, οι βοσκοί, ακουμπώντας με τις μασχάλες τις γκλίτσες τους.

- Καλώς τους! αποκρίθηκαν πολλά στόματα οι πρόσφυγες.
- Τι είσαστε; είπε πάλι αργά ο γέροντας.
- Πρόσφυγες είμαστε! Πατρίδα μας ήταν οι Φώκες!
- Και τώρα πούθε ερχόσαστε;
- Ένα χρόνο περιπλανηθήκαμε στα μέρη της Πελοπόννησος κ' υποφέραμε πολύ. Τώρα μας δώσαν τη γη εδώ, για να μείνουμε.

Ανάμεσα στις στερεωμένες γκλίτσες των βοσκών έγινε μικρή κίνηση. Μετακινηθήκαν, σάλεψαν λίγο, πάλι ησύχασαν. Κανένας δε μίλησε άλλος απ' το γέροντα.

- Σας δώσαν, είπες, τη γη αυτή; κ' η φωνή του άρχισε να γίνεται τραχιά. Ποιος σας την έδωσε; Ποια γη;
- Το Κράτος, μας είπε: «Δική σας είναι η γη της Ανάβυσσος» Μας είπε να 'ρθουμε και να την πάρουμε!
- Σας είπε να 'ρθετε και να την πάρετε; Και πού 'ναι τα κοπάδια σας, τα ζωντανά σας;
- Δεν έχουμε κοπάδια. Δεν είμαστε βοσκοί. Θα ξεχερσώσουμε τη γη και θα φυτέψουμε αμπέλια, και θα σπείρουμε σιτάρι. [...]
- Από τότες που είμαστε εμείς εδώ, λέει η αυστηρή φωνή, κι από τότες που ήταν οι πατέρες μας, κι οι πατέρες τους, σ' ετούτη τη γη μονάχα βούρλα και πουρνάρι

15533

βλασταίνουν, και τίποτ' άλλο δεν έζησε εδώ εξόν τα κοπάδια μας! Λοιπόν, για τι σιτάρι και για τι αμπέλια μου μιλάς!

Είχε το βαρύ, το ακατάλυτο και ανελέητο των παμπάλαιων πραγμάτων, της μοίρας ή του θανάτου, η βαθιά φωνή που ερχόταν από μακρινούς χρόνους να υπερασπίσει τη γη τους από τους βάρβαρους.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Σε 50 -60 λέξεις να αποδώσεις τη στάση που οφείλουμε ως κοινωνία να τηρήσουμε απέναντι στον ρατσισμό, σύμφωνα με την Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στο Κείμενο 1.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να εντοπίσεις δύο διαφορετικούς τρόπους με τους οποίους επιτυγχάνεται η γλωσσική συνοχή των νοημάτων στο χωρίο του Κειμένου 1: «Είμαι ευτυχής που ζω... του ίδιου μας του εαυτού» (μονάδες 6) και να περιγράψεις με συντομία πώς υπηρετούν τον παραπάνω στόχο (μονάδες 4).

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Ποιο είναι το κυρίαρχο ρηματικό πρόσωπο, το οποίο επιλέγει να χρησιμοποιήσει η ομιλήτρια στο Κείμενο (μονάδες 5); Τι επιτυγχάνεται με τη γλωσσική αυτή επιλογή σε επίπεδο ύφους λόγου (μονάδες 5) και επικοινωνιακής αποτελεσματικότητας (μονάδες 5);

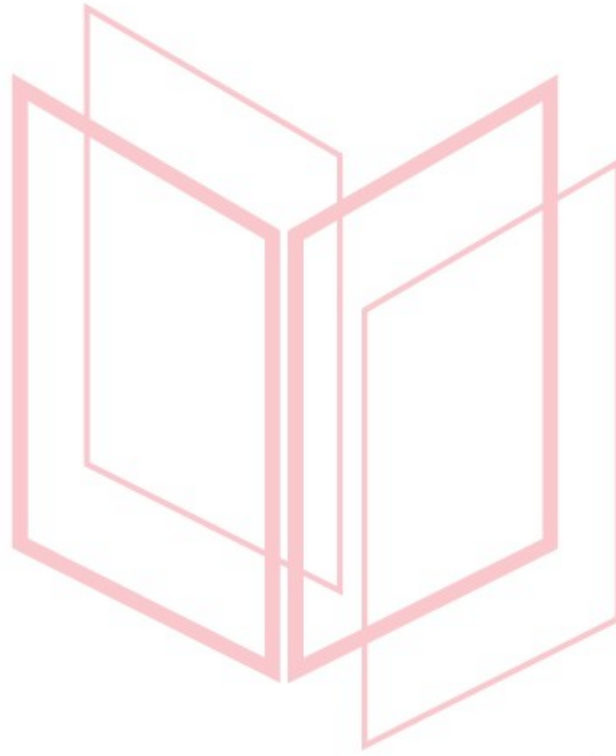
Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Να σχολιάσεις σε 100 – 150 λέξεις τον τρόπο που αντιμετωπίζει ο γέρο βοσκός τους ξένους - πρόσφυγες με άξονα το κοινωνικό πλαίσιο της εποχής στην οποία εκτυλίσσεται η ιστορία (μονάδες 10). Πώς κρίνεις τη συμπεριφορά του, λαμβάνοντας υπόψη το σημερινό κοινωνικό πλαίσιο (μονάδες 5);

15533

Μονάδες 15

αθλημπινίσια

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β' ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)**1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)**

Η Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν αναφέρει ότι ως κοινωνία οφείλουμε να δείξουμε μηδενική ανοχή στον ρατσισμό και στις διακρίσεις σε όλες τους τις μορφές, είτε γίνονται φανερές είτε όχι. Το θέμα θα πρέπει να επανεξεταστεί, χωρίς προκαταλήψεις και ο κάθε πολίτης να αντιδρά άμεσα και δραστικά σε τέτοια φαινόμενα, ελέγχοντας κατ' αρχάς τη δική του στάση και τις δικές του πεποιθήσεις.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ο/Η μαθητής/-τρια μπορεί να αναφέρει:

- τη διαρθρωτική λέξη Αλλά, η οποία δηλώνει σχέση *αντίθεσης* ανάμεσα στα δύο κειμενικά μέρη που συνδέει ή τη διαρθρωτική λέξη εάν, η οποία δηλώνει σχέση *όρου – προϋπόθεσης*. (Ένας συνοχικός δεσμός είναι η συνδετικότητα, όπως επιχειρείται με διαρθρωτικές λέξεις και φράσεις).
- Την αντωνυμία τον («*εάν τον συναντούμε*»), η οποία αναφέρεται στην κεντρική θεματική έννοια, τον ρατσισμό. (Ένας συνοχικός δεσμός είναι η ονοματική αναφορά, όπως επιχειρείται με τη χρήση, κυρίως, δεικτικών αντωνυμιών).
- Την επανάληψη της λέξης πρέπει και της λέξης ευαισθητοποίηση. Η ευαισθητοποίηση αποτελεί βασική ιδέα του κειμένου. Με το ρήμα «πρέπει» δηλώνεται η αναγκαιότητα της ευαισθητοποίησης.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Το κυρίαρχο ρηματικό πρόσωπο είναι το α' πληθυντικό. Έτσι, αναδεικνύεται η συλλογικότητα με την οποία πρέπει η κοινωνία να αντιμετωπίσει το φαινόμενο του ρατσισμού, αλλά και η συλλογική ευθύνη κάθε πολίτη ξεχωριστά. Το κείμενο σε επίπεδο ύφους λόγου αποκτά ζωντάνια και

αμεσότητα, ενώ κινητοποιείται το ενδιαφέρον του αναγνώστη/-τρια, καθώς η ίδια η ομιλήτρια φαίνεται να εντάσσει και τον εαυτό της στο σύνολο των ανθρώπων που οφείλουν να λάβουν μέτρα. Κύριο επικοινωνιακό αποτέλεσμα, το οποίο υπηρετείται με την επιλογή αυτή, είναι η καλλιέργεια της αίσθησης της ενότητας και ο προβληματισμός των αποδεκτών/-τριών του μηνύματος, σχετικά με την ευαισθητοποίηση σε θέματα συμπεριφοράς και δράσεων έναντι του ρατσισμού. Τέλος, με την επιλογή του συγκεκριμένου ρηματικού προσώπου δεν εξαιρεί τον εαυτό της και κερδίζει την εύνοια του αποδέκτη/τριας του μηνύματος.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Για το πρώτο ερώτημα ο/η μαθητής/-τρια μπορεί να αναφερθεί στη σκληρή έως και εχθρική συμπεριφορά του γέρου βοσκού απέναντι στους ξένους, η οποία τροφοδοτείται από την κοινωνική πραγματικότητα της εποχής.

Όπως φαίνεται και από το κείμενο, ο βοσκός:

- Παίρνει τον λόγο και επιθεωρεί το μέρος («είπε κι έφερε ένα γύρο τη ματιά του»), ενώ οι υπόλοιποι επικροτούν την πρωτοβουλία του, παίρνοντας θέση πίσω του («κι από πίσω του σταθήκαν οι άλλοι δικοί του»).
- Με τις ερωτήσεις που απευθύνει στους πρόσφυγες διερευνά το ποιόν τους («Τι είσαστε;» «Και τώρα πούθε ερχόσαστε;»).
- Σιγά σιγά αρχίζει να εξωτερικεύει τη δυσαρέσκειά του απέναντι στους ξένους («Η φωνή του άρχισε να γίνεται τραχιά»), να τους ειρωνεύεται («Σας είπε να 'ρθετε ... τα ζωντανά σας;») και να απαιτεί εκ μέρους τους απαντήσεις.
- Τέλος, με ιδιαίτερη αυστηρότητα δηλώνει ευθαρσώς την άρνησή του να δεχτεί τους ξένους στον καταυλισμό («Από τότε...για τι αμπέλια μου μιλάς»).
- Εκφράζει ξεκάθαρα τις προκαταλήψεις που ίσχυαν από γενιά σε γενιά απέναντι στους «βάρβαρους» που ήρθαν να διεκδικήσουν γη. Αυτό φαίνεται και από το σχόλιο του αφηγητή στην τελευταία παράγραφο.

Για το δεύτερο ερώτημα ο/η μαθητής/-τρια καλείται να συνδυάσει στοιχεία του κειμένου με τα δεδομένα της σημερινής εποχής. Θετικά αξιολογείται η δυνατότητα ολιστικής αντίληψης της κοινωνικής πραγματικότητας της εποχής μας, αφού στον δυτικό - τουλάχιστον - κόσμο καταβάλλονται προσπάθειες άρσης των στερεοτύπων και αποδοχής της διαφορετικότητας.

Κείμενο 1**Πρόβλημα τα οικογενειακά «βάρη» για την ψυχική υγεία των ανδρών**

Το παρακάτω κείμενο αποτελεί απόσπασμα άρθρου του Μιχάλη Θερμόπουλου, το οποίο αναρτήθηκε την 21/8/2016 στην Ιστοσελίδα <https://www.iatropedia.gr/psychiki-ygeia/provlima-ta-oikogeneiaka-vari-giatin-psychiki-ygeia-ton-andron/63479/> (Διασκευή)

Ερευνητές με επικεφαλής την επίκουρη καθηγήτρια Κριστίν Μουνς του Πανεπιστημίου του Κονέκτικατ ανέλυσαν στοιχεία ενός αντιπροσωπευτικού δείγματος παντρεμένων ανδρών και γυναικών ηλικίας 18 έως 32 ετών σε βάθος 15ετίας και διατύπωσαν τη σχετική ανακοίνωση στο ετήσιο συνέδριο της Αμερικανικής Κοινωνιολογικής Ένωσης.

Οι επιστήμονες εξέτασαν τη σχετική συνεισφορά των δύο φύλων στον οικογενειακό προϋπολογισμό και έκαναν μετά συσχέτιση με την κατάσταση της υγείας καθενός ατόμου. Διαπιστώθηκε ότι όσο μεγαλύτερη οικονομική ευθύνη έχουν οι άνδρες σε ένα νοικοκυριό, τόσο χειρότερη είναι η σωματική και ψυχική υγεία τους.

Η κατάσταση επιδεινώνεται ακόμη περισσότερο αν οι άνδρες είναι οι μοναδικοί «κουβαλητές» και η γυναίκα τους δεν συνεισφέρει καθόλου από οικονομική άποψη. Οι άνδρες αυτοί έχουν κατά μέσο όρο 5% χειρότερη ψυχική υγεία και 3,5% χειρότερη σωματική υγεία, σε σχέση με τους άνδρες των οποίων οι γυναίκες συνεισφέρουν ισότιμα στον οικογενειακό προϋπολογισμό.

«Συνηθώς, όσον αφορά το ρόλο των δύο φύλων σε ένα γάμο, εστιάζουμε στους διάφορους τρόπους που οι γυναίκες βρίσκονται σε μειονεκτική θέση, π.χ. λόγω οικογενειακής βίας ή επειδή αναλαμβάνουν την μερίδα του λέοντος στις δουλειές του νοικοκυριού. Όμως, η μελέτη μας δείχνει ότι οι αυξημένες προσδοκίες που υπάρχουν για τους άνδρες, μπορούν επίσης να τους κάνουν κακό.

Οι άνδρες υποτίθεται ότι πρέπει να είναι οι «κουβαλητές», όμως, όταν έχουν ελάχιστη έως καθόλου οικονομική βοήθεια αυτό έχει αρνητικό αντίκτυπο πάνω τους», δήλωσε η καθηγήτρια.

Από την άλλη, σύμφωνα με τη μελέτη, όταν οι γυναίκες είναι οι «κουβαλητές», αυτό έχει ευεργετική επίδραση στην ψυχολογία τους. Όσο περισσότερα χρήματα φέρνουν εκείνες στο σπίτι, τόσο καλύτερα νιώθουν. Αντίθετα, δεν νιώθουν καθόλου καλά, όταν εξαρτώνται οικονομικά από τους άνδρες τους. Εξάλλου, η σωματική υγεία των γυναικών δεν φαίνεται να επηρεάζεται θετικά ή αρνητικά από το αν και πόσο συμβάλλουν στον οικογενειακό προϋπολογισμό.

Σύμφωνα με τους ερευνητές, η επιβάρυνση για την ευθύνη των οικογενειακών δαπανών βιώνεται ως υποχρέωση και άγχος από τους άνδρες, ενώ οι γυναίκες συχνά το αντιλαμβάνονται ως ευκαιρία, επιλογή, αναγνώριση και πηγή υπερηφάνειας. Μια βασική διαφορά είναι ότι οι άνδρες

συνεχώς κατατρώγονται από το άγχος μήπως στο μέλλον αδυνατούν να εκπληρώσουν τον ρόλο τους (π.χ. λόγω ανεργίας), ενώ αντίθετα οι γυναίκες δεν έχουν ανάλογο άγχος μήπως κάποια στιγμή χάσουν το εισόδημά τους και δεν είναι οι πλέον «κουβαλητές».

Οι ερευνητές θεωρούν καλή εξέλιξη ότι στα σύγχρονα ζευγάρια συνήθως εργάζονται και οι δύο, πράγμα που σημαίνει ότι ο ρόλος του «κουβαλητή» παύει να είναι μονόπλευρος.

Κείμενο 2

V. Η Μεσαιωνική Γλαρέντζα

Το παρακάτω κείμενο είναι απόσπασμα από το έργο του Ν. Καζαντζάκη (1883-1957) «Ταξιδεύοντας. Ιταλία-Αίγυπτος-Σινά-Ιερουσαλήμ-Κύπρος-Ο Μοριάς», κεφ. ΣΤ'. Ο Μοριάς, εκδ. Ελ. Καζαντζάκη, Αθήνα, 1969⁶, σελ. 226-229

Τέλειωσε ο σαντουρτζής, σφούγγιξε τον ιδρώτα του, η ματιά του που είχε φύγει ξανάρθε και μας κοίταξε γύρα. Έβγαλε από την τσέπη του ένα τασάκι, μάζεψε μερικά πενηνταράκια και σταύρωσε τα χέρια να ξεκουραστεί. Μου άρεσε· έπιασα μαζί του κουβέντα.

- Πώς έμαθες σαντούρι; τον ρωτώ.

- Εγώ ήμουν είκοσι χρονών. Σ' ένα πανηγύρι άκουσα σαντούρι. Η αναπνοή μου πιάστηκε. Τρεις μέρες έκαμα να φάω.

- Τι έχεις; με ρωτά ο πατέρας μου.

- Εγώ θέλω να μάθω σαντούρι.

- Μωρέ δεν ντρέπεσαι;

- Εγώ θέλω να μάθω σαντούρι!

Είχα οικονομήσει μερικά χρήματα για να παντρευτώ, σαν έρθει η ώρα. Τα έδωκα κι αγόρασα ένα σαντούρι. Να, τούτο το σαντούρι που βλέπεις. Έφυγα μαζί του για την Πάτρα, και βρήκα το μακαρίτη τον Κωστάκη, το δάσκαλο του σαντουριού. Έπεσα στα πόδια του.

- Τι θες μωρέ; μου κάνει.

- Εγώ θέλω να μάθω σαντούρι.

- Ε, και γιατί πέφτεις στα πόδια μου;

- Γιατί δεν έχω λεφτά να σε πληρώσω.

- Μωρέ κάτσε, και δε θέλω εγώ πληρωμή.

Έκατσα μαζί του ένα χρόνο κι έμαθα. Και τώρα γυρίζω εδώ και εκεί, στα πανηγύρια, στους γάμους, και βγάνω το ψωμί μου. Ας είναι καλά οι άνθρωποι. Όταν παίζω, μου μιλούνε μα δεν ακούω. Κάποτε πάλι ακούω, μα δεν μπορώ ν' αποκριθώ. Θέλω, μα δεν μπορώ.

- Μα γιατί;

- Ε, σεβντάς!
- Στο σπίτι σου παίζεις;
- Πού να παίζω, κύριέ μου! Στο σπίτι είναι σκουτούρες, γυναίκα, παιδιά, τι να φάμε... Έγνοιες! Και το σαντούρι θέλει καλή καρδιά. Άμα μου πει εμένα έναν περίσσιο λόγο η γυναίκα μου, τι καρδιά θέλεις να 'χω να παίζω σαντούρι; Άμα τα παιδιά πεινούνε, με τι καρδιά να παίξω; Το σαντούρι θέλει να συλλογάσαι μονάχα σαντούρι!

ΘΕΜΑ**ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)****1^ουποερώτημα (μονάδες 10)**

Ποιο είναι το αντικείμενο της έρευνας, σύμφωνα με το Κείμενο 1, και ποια δεδομένα προέκυψαν από αυτήν σχετικά με την ψυχολογία των αντρών; (50-60 λέξεις)

Μονάδες 10**2^ουποερώτημα (μονάδες 10)**

Να καταγράψεις και να περιγράψεις με συντομία τη νοηματική σχέση που συνδέει την πέμπτη παράγραφο του Κειμένου 1 με τις προηγούμενες.

Μονάδες 10**3^ουποερώτημα (μονάδες 15)**

Στην πρώτη παράγραφο του Κειμένου 1 εντοπίζεται η ενεργητική σύνταξη. Για ποιο λόγο την επέλεξε ο συγγραφέας, κατά τη γνώμη σου; (μονάδες 5) Να μετασχηματίσεις τη σύνταξη στην παράγραφο από ενεργητική σε παθητική (μονάδες 5) και να γράψεις τις αλλαγές που σημειώνονται στον τρόπο με τον οποίο μεταφέρεται το μήνυμα/νόημα (μονάδες 5)

Μονάδες 15**ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)**

Πώς σχολιάζεις τη στάση του μουσικού στο Κείμενο 2 απέναντι στις οικογενειακές του υποχρεώσεις (μονάδες 10). Ποια συναισθήματα και σκέψεις σου γεννά το θέμα αυτό σε σχέση με το σήμερα; (μονάδες 5) Να αναπτύξεις την ερμηνεία σου σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

Μονάδες 15

15536-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β' ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, είναι αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Το αντικείμενο της έρευνας:

- Η οικονομική συνεισφορά (ή μη) κάθε φύλου στον οικογενειακό προϋπολογισμό
- Η συσχέτιση της οικονομικής συνεισφοράς στην οικογένεια από τον άνδρα και τη γυναίκα με την κατάσταση της υγείας του/της.

Τα δεδομένα που προέκυψαν από την έρευνα απέδειξαν ότι οι άντρες αγχώνονται ψυχολογικά και υποφέρουν, όταν:

- μεγαλώνει η οικονομική τους ευθύνη στο νοικοκυριό
- είναι οι μοναδικοί «κουβαλητές» του σπιτιού (αυτοί έχουν κατά μέσο όρο 5% χειρότερη ψυχική υγεία)
- αισθάνονται ότι δεν ανταποκρίνονται στις αυξημένες προσδοκίες από τους άλλους για το φύλο τους
- φοβούνται ότι, για κάποιον λόγο, δεν θα μπορέσουν να ανταποκριθούν στον ρόλο του «κουβαλητή» και να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους κ.ά.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Από την άλλη πλευρά, Αντίθετα [...], εξάλλου: Οι παραπάνω λέξεις-φράσεις στην πέμπτη παράγραφο δηλώνουν αντίθεση-εναντίωση και συμπληρώνουν με κάπως έντονο τρόπο (εξάλλου) όσα αναφέρονται στις τέσσερις προηγούμενες παραγράφους. Ο αναγνώστης κατανοεί την αντίθεση ανάμεσα στα δύο φύλα σε ό,τι αφορά την αντιμετώπιση οικονομικών θεμάτων και τη συμβολή τους στον οικογενειακό προϋπολογισμό

- Προηγούμενες παράγραφοι:
 - οι άνδρες υποφέρουν ψυχικά και σωματικά, όταν είναι «κουβαλητές»
- Πέμπτη παράγραφος

15536-Λύση

η γυναίκα «κουβαλητής» βιώνει συναισθηματική πλήρωση και δεν αντιμετωπίζει προβλήματα στην υγεία της

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Με την ενεργητική σύνταξη το ύφος του κειμένου γίνεται περισσότερο πληροφοριακό, όπως ταιριάζει στο είδος του κειμένου (άρθρο, στο οποίο επιλέγεται η ενεργητική σύνταξη, με την οποία η είδηση προβάλλεται με πιο ζωηρό και ενεργητικό τρόπο). Αναδεικνύεται η ερευνητική προσπάθεια των ειδικών του Πανεπιστημίου του Κονέκτικατ, η οποία εκφράστηκε με σχετική εισήγηση στο ετήσιο συνέδριο της Αμερικανικής Κοινωνιολογικής Ένωσης. Με αυτό τον τρόπο ενισχύεται η εγκυρότητα της είδησης, καθώς έχει επιστημονική βάση.

Μετατροπή της ενεργητικής σύνταξης σε παθητική:

Από ερευνητές με επικεφαλής την επίκουρη καθηγήτρια Κριστίν Μουνς του Πανεπιστημίου του Κονέκτικατ **αναλύθηκαν** στοιχεία ενός αντιπροσωπευτικού δείγματος παντρεμένων ανδρών και γυναικών ηλικίας 18 έως 32 ετών σε βάθος 15ετίας και **διατυπώθηκε η σχετική ανακοίνωση** στο ετήσιο συνέδριο της Αμερικανικής Κοινωνιολογικής Ένωσης.

Αλλαγές που σημειώνονται στον τρόπο με τον οποίο μεταφέρεται το μήνυμα/νόημα

Στην ενεργητική σύνταξη εξαιρείται/τονίζεται το κύρος και η δράση των υποκειμένων των μεταβατικών ρημάτων, δηλ. των προσώπων που ενεργούν (*οι ερευνητές και η επίκουρη καθηγήτρια ανέλυσαν τα στοιχεία και διατύπωσαν τις απόψεις τους σε μια σχετική ανακοίνωση*), ενώ στην παθητική σύνταξη εξαιρείται/τονίζεται η δράση που προέρχεται από το ποιητικό αίτιο (*αναλύθηκαν τα στοιχεία και διατυπώθηκε η σχετική ανακοίνωση από τους ερευνητές και την επίκουρη καθηγήτρια*). Μ' αυτό τον τρόπο το ύφος λόγου γίνεται πιο σοβαρό, δεν τονίζονται τα πρόσωπα, αλλά η πράξη, ο λόγος χάνει σε ενέργεια και ζωηρότητα.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Ο/η μαθητής/μαθήτρια, με αφόρμηση το Κείμενο 2, θα πρέπει να:

- σχολιάσει τη στάση του μουσικού στο Κείμενο 2 απέναντι στις οικογενειακές του υποχρεώσεις
- αναπτύξει τη συναισθηματική και αναγνωστική του ανταπόκριση στο θέμα των οικογενειακών υποχρεώσεων σε σχέση με το σήμερα
- τηρήσει για την ερμηνευτική του προσέγγιση το όριο των 100-150 λέξεων.

Κείμενο 1

Αναμένοντας το 6G: Τα προηγμένα συστήματα επικοινωνίας στην υπηρεσία των χρηστών

Το ακόλουθο συντομευμένο και ελαφρά διασκευασμένο άρθρο των Βασιλείου Σύρη και Γεωργίου Πολύζου, καθηγητών του Τμήματος Πληροφορικής του ΟΠΑ, δημοσιεύτηκε στο 41^ο τεύχος (Νοέμβριος-Δεκέμβριος 2021) της εφημερίδας του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών ΟΠΑ News (<https://www.aueb.gr/el/opanews/anamenontas-6g>, προσπελάστηκε στις 09.02.2022)

Με την τεχνολογία 6ης γενεάς (6th Generation – 6G) να σχεδιάζεται ήδη στα μεγάλα ερευνητικά κέντρα του πλανήτη, είναι ώριμο να πούμε ότι η επόμενη δεκαετία θα είναι μια περίοδος κατά την οποία θα δούμε τεχνολογικά «άλματα». Υπολογίζεται ότι περίπου δέκα χρόνια έχουμε μπροστά μας πριν την ολοκλήρωση των σχεδιασμών και την πλήρη εμπορική εκμετάλλευση των τεχνολογιών 6G. Βέβαια, [...], ο πλανήτης ήδη «τρέχει» προς την επόμενη Ψηφιακή Εποχή. Και οι προβλέψεις φέρνουν τη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης πλέον σε τεράστια κλίμακα, με καινοτόμες εφαρμογές, εναέρια δίκτυα, αυτοματοποιήσεις, νέες «έξυπνες πόλεις», γρήγορες αποφάσεις κ.λπ.

Σήμερα, ξέρουμε ήδη ότι τα συστήματα επικοινωνίας 5ης γενεάς (5G) έχουν σχεδιαστεί για υψηλότερες ταχύτητες, μεγαλύτερη χωρητικότητα και χαμηλότερη καθυστέρηση, ενώ αναμένεται να πυροδοτήσουν καινοτόμες εφαρμογές στο διαδίκτυο των πραγμάτων (Internet of Things – IoT).

[...] Πέρα όμως από τις δυνατότητες επικοινωνίας του συστήματος 5G, η καθημερινότητα των χρηστών θα επηρεαστεί με την ανάπτυξη νέων καινοτόμων υπηρεσιών και έξυπνων εφαρμογών πάνω από ένα έξυπνο δίκτυο: έξυπνες πόλεις, έξυπνη γεωργία, έξυπνες εφοδιαστικές αλυσίδες, έξυπνες μεταφορές και έξυπνες κατασκευές. Επιπλέον, θα υπάρξουν πολιτιστικές εφαρμογές όπως περιηγήσεις τέχνης με εμπυθιστική εικονική πραγματικότητα (immersive virtual reality), εξ αποστάσεως ρομποτικές ιατρικές επεμβάσεις, αυτο-οδηγούμενα αυτοκίνητα που επικοινωνούν με άλλα αυτοκίνητα και υποδομές του οδικού δικτύου, αλλά και παιχνίδια επαυξημένης πραγματικότητας (augmented reality) σε εικονικούς κόσμους (metaverses) με συμμετοχή σε πραγματικό χρόνο πολλών χρηστών από διαφορετικά σημεία της Γης. Ακόμα παραπέρα, η συλλογή δεδομένων από έναν πρωτόγνωρο αριθμό αισθητήρων μπορεί να συνδυαστεί με την τεχνητή νοημοσύνη και τη στατιστική μηχανική για προγνωστική ανάλυση σε μεγάλο εύρος εφαρμογών, από τον χρηματοοικονομικό σχεδιασμό έως την πρόβλεψη καιρού και φυσικών καταστροφών.

Μαζί όμως με τις τεράστιες δυνατότητες, προκύπτουν και μεγάλα ερωτήματα, που αφορούν την εμπιστοσύνη στην πληροφορία που συλλέγεται από τεράστιο αριθμό κατανεμημένων –ως προς τη θέση, αλλά και ως προς την ιδιοκτησία– συσκευών, την προστασία της ιδιωτικότητας των χρηστών και την αξιοπιστία της επικοινωνίας ακόμα και σε περιπτώσεις έκτακτων συνθηκών και καταστροφών. Τόσο η ανάπτυξη των νέων καινοτόμων υπηρεσιών όσο και οι απαντήσεις στα ερωτήματα απαιτούν συνεργασία μηχανισμών και λειτουργικότητας στο επίπεδο των εφαρμογών και στο επίπεδο της επικοινωνίας του συστήματος 5G, αλλά και των μελλοντικών συστημάτων πέραν της 5ης γενεάς.

Κείμενο 2

ΑΝΔΡΕΑΣ ΕΜΠΕΙΡΙΚΟΣ (1901-1975)

Στροφές στροφάλων¹(απόσπασμα)

Το ποίημα «Στροφές στροφάλων», αφιερωμένο στον πατέρα του ποιητή, Λεωνίδα Εμπειρικό, εντάσσεται στη συλλογή Ενδοχώρα (1934-1937), που κυκλοφόρησε το 1945 (Αθήνα: Εκδόσεις Άγρα, 1980, σ. 100-103).

Ω υπερωκεάνειον τραγουδάς και πλέχεις
 Άσπρο στο σώμα σου και κίτρινο στις τσιμινιέρες²
 Διότι βαρέθηκες τα βρωμερά νερά των αγκυροβολίων
 Εσύ που αγάπησες τις μακρινές σποράδες³
 Εσύ που σήκωσες τα πιο ψηλά μπαϊράκια
 Εσύ που πλέχεις ξέθαρρα στις πιο επικίνδυνες σπηλιάδες⁴
 Χαίρε που αφέθηκες να γοητευθής απ' τις σειρήνες
 Χαίρε που δεν φοβήθηκες ποτέ τις συμπληγάδες.

Ω υπερωκεάνειον τραγουδάς και πλέχεις
 Στο σέλας⁵ της θαλάσσης με τους γλάρους
 Κ' είμαι σε μια καμπίνα σου όπως εσύ μεσ' στην καρ-
 διά μου.

[...] Ω υπερωκεάνειον τραγουδάς και πλέχεις

¹ στρόφαλος = τμήμα κινητήρα που μετατρέπει την περιστροφική κίνηση σε ευθύγραμμη και αντίστροφα.

² τσιμινιέρα = καμινάδα, φουγάρο πλοίου.

³ σποράδες = διασκορπισμένα νησιά.

⁴ σπηλιάδες = θυελλώδεις ριπές ανέμου.

⁵ σέλας = φως, λάμψη.

16760

Αχούν οι φόρμιγγες⁶ της άπλετης χαράς μας
Με τα σφυρίγματα του ανέμου πρύμα-πλώρα⁷
Με τα πουλιά στα σύρματα των καταρτιών
Με την ηχώ των αναμνήσεων σαν κιανοκιάλια⁸
Που τα κρατώ στα μάτια μου και βλέπω
Να πλησιάζουν τα νησιά και τα πελάγη
Να φεύγουν τα δελφίνια και τα ορτύκια
Κυνηγητές εμείς της γοητείας των ονείρων
Του προορισμού που πάει και πάει μα δεν στέκει
Όπως δεν στέκουν τα χαράματα
Όπως δεν στέκουν και τα ρίγη
Όπως δεν στέκουν και τα κύματα
Όπως δεν στέκουν κ' οι αφροί των βαποριών
Μήτε και τα τραγούδια μας για τις γυναίκες που
αγαπάμε.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1(μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Σε 50-60 λέξεις να παρουσιάσεις τα πεδία, σύμφωνα με το Κείμενο 1, όπου το σύστημα 5G θα επηρεάσει την καθημερινότητα των χρηστών.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Η τελευταία παράγραφος του Κειμένου 1 συνδέεται αντιθετικά με τις προηγούμενες. Να αποδώσεις αυτή την αντίθεση (μονάδες 6) και να εξηγήσεις τη λειτουργία της όσον αφορά τη δομή του κειμένου (μονάδες 4).

Μονάδες 10

⁶ φόρμιγγα = αρχαία κιθάρα.

⁷ πρύμα-πλώρα = από την πρύμνη στην πλώρη, από το ένα άκρο του πλοίου στο άλλο.

⁸ κιανοκιάλι = κανοκιάλι, μικρό φορητό ναυτικό τηλεσκόπιο.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Στην πρώτη παράγραφο του Κειμένου 1 οι αρθρογράφοι χρησιμοποιούν εισαγωγικά σε τρεις περιπτώσεις. Τι επιδιώκουν να πετύχουν στην καθεμία ξεχωριστά;

Μονάδες 15**ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 30)**

Σύμφωνα με τους συντάκτες του Κειμένου 1 εκτός από τις τεράστιες δυνατότητες επικοινωνίας του συστήματος 5G, «υπάρχουν και μεγάλες προκλήσεις», τις οποίες θα πρέπει να αντιμετωπίσουμε. Μπορούμε, κατά τη γνώμη σου, να έχουμε εμπιστοσύνη σε αυτά τα νέα ψηφιακά συστήματα επικοινωνίας ή μήπως οι προκλήσεις τους είναι περισσότερες από τις δυνατότητες που προσφέρουν; Να διατυπώσεις τεκμηριωμένα την άποψή σου, αξιοποιώντας τις πληροφορίες του Κειμένου 1, σ' ένα άρθρο 350-400 λέξεων, που θα αναρτήσεις στο προσωπικό σου ιστολόγιο.

Μονάδες 30**ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 20)**

Να εντοπίσεις και να σχολιάσεις δύο εκφραστικά μέσα, με τα οποία δηλώνεται η συναισθηματική σύνδεση του ποιητικού υποκειμένου με το υπερωκεάνιο. Να απαντήσεις τεκμηριωμένα με αναφορές στο Κείμενο 2.

Μονάδες 20**ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)**

Ο ποιητής αναφέρεται σε έναν προορισμό «που πάει και πάει μα δεν στέκει». Ποιος είναι, κατά τη γνώμη σου, αυτός ο προορισμός; Να τεκμηριώσεις την απάντησή σου με τρεις κειμενικές ενδείξεις (μονάδες 10) και να εκθέσεις με συντομία τα συναισθήματα που σου προκάλεσε η ανάγνωση του Κειμένου 2 (μονάδες 5). Ανάπτυξε την απάντησή σου σε 120-150 λέξεις.

Μονάδες 15

16760-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β' ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Σύμφωνα με το Κείμενο 1, το σύστημα 5G θα επηρεάσει την καθημερινότητα των χρηστών στα ακόλουθα πεδία:

- οι εφαρμογές στο διαδίκτυο θα έχουν υψηλότερη απόδοση,
- ο τομέας των μεταφορών και των κατασκευών θα εξελιχθεί,
- η επικοινωνία, η πρωτογενής παραγωγή, η καλλιτεχνική δημιουργία, η ιατρική, η τεχνητή νοημοσύνη, η οικονομία και η μετεωρολογία θα αναδιαμορφωθούν πλήρως.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

- Στην τελευταία παράγραφο του Κειμένου 1 παρουσιάζονται οι ανησυχίες που δημιουργούνται από την ανάπτυξη των νέων ψηφιακών συστημάτων επικοινωνίας, σε αντίθεση με τις τεράστιες δυνατότητές τους, οι οποίες έχουν αναφερθεί στις προηγούμενες παραγράφους.
- Με αυτόν τον τρόπο οι αρθρογράφοι
 - προσεγγίζουν σφαιρικά το θέμα τους, αναφέροντας μετά τις θετικές και τις αρνητικές πλευρές των νέων ψηφιακών συστημάτων επικοινωνίας
 - προλαμβάνουν τα επιχειρήματα των επικριτών της τεχνολογίας 5G και 6G
 - καταλήγουν πειστικά στο συμπέρασμα ότι απαιτείται συνεργασία για την επωφελή χρήση αυτών των τεχνολογιών.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

- «άλματα»: μεταφορά με την οποία τονίζεται η ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας.
- «τρέχει»: προσωποποίηση του πλανήτη με δρομέα που κινείται ταχύτατα προς την επομένη ψηφιακή εξέλιξη.

16760-Λύση

- «έξυπνες πόλεις»: απόδοση στα ελληνικά του όρου «smart cities», με τον οποίο προσωποποιούνται οι πόλεις και τους αποδίδεται ο χαρακτηρισμός του ευφυούς. Μεταφορικός λόγος για να τονιστούν οι νέες ψηφιακές ιδιότητες που θα αποκτήσουν οι πόλεις προς όφελος των κατοίκων τους.

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 30)

- **Κειμενικό είδος:** Διαδικτυακό άρθρο γνώμης (αναμένεται να ακολουθηθούν τα χαρακτηριστικά στοιχεία του άρθρου γνώμης: τίτλος, αφόρμηση από επίκαιρο γεγονός στον πρόλογο, κτλ.)
- **Συντάκτης:** Ο μαθητής/η μαθήτρια
- **Αποδέκτης:** Η σχολική κοινότητα και κατ' επέκταση οποιοσδήποτε αναγνώστης του διαδικτύου
- **Ύφος λόγου:** Οικείο (χρήση α' και γ' προσώπου, προσεγμένο λεξιλόγιο)

Ενδεικτικοί άξονες της απάντησης:

Ο μαθητής/η μαθήτρια:

- Αναμένεται να αναφερθεί στα χαρακτηριστικά της νέας ψηφιακής εποχής (π.χ. ευρύτατη διάδοση της τεχνητής νοημοσύνης και της νανοτεχνολογίας, καινοτόμες εφαρμογές στο διαδίκτυο των πραγμάτων, νέες έξυπνες συσκευές, έξυπνα δίκτυα, πολύ υψηλές ταχύτητες και πολύ μεγάλη χωρητικότητα στα νέα ψηφιακά συστήματα επικοινωνίας, εφαρμογές εικονικής πραγματικότητας) και να απαντήσει τεκμηριωμένα στο ερώτημα του θέματος (μπορούμε ή όχι να έχουμε εμπιστοσύνη στα νέα ψηφιακά συστήματα επικοινωνίας;)
- Μπορεί να υποστηρίξει ότι είναι δυνατό να έχουμε εμπιστοσύνη στα νέα ψηφιακά συστήματα επικοινωνίας (5G και 6G), επειδή α) μας δίνουν πρόσβαση σε έναν νέο και θαυμαστό κόσμο απεριόριστων δυνατοτήτων, που θα βελτιώσει την καθημερινότητά μας αλλά και την ποιότητα της ζωής μας, β) συνδέονται άμεσα με την τεχνητή νοημοσύνη που θα τεθεί στην υπηρεσία της υγείας, των κατασκευών, των μεταφορών και θα προσφέρει υπηρεσίες σε εκατομμύρια ανθρώπους σε όλο τον πλανήτη, γ) η εξέλιξη και η πρόοδος είναι αναπότρεπτες, οπότε θα ήταν σοφό να τις αξιοποιήσουμε προς όφελος του ανθρώπου και κάτι τέτοιο μπορεί να επιτευχθεί, δ) οι νέες ανισότητες που ενδεχομένως θα δημιουργηθούν, μπορούν να περιοριστούν με ένα νέο κοινωνικό συμβόλαιο.
- Αντίθετα, μπορεί να θεωρήσει ότι οι προκλήσεις και τα προβλήματα που θα δημιουργήσουν τα νέα ψηφιακά συστήματα επικοινωνίας θα είναι πολύ περισσότερα από τα οφέλη τους, καθώς α) θα χαθούν πολλές θέσεις εργασίας και θα προκληθούν νέες κοινωνικές

16760-Λύση

ανισότητες, β) θα δημιουργηθούν ηθικά διλήμματα, αφού οι αλγόριθμοι θα είναι αυτοί που θα καλούνται να παίρνουν τις κρίσιμες αποφάσεις, γ) θα κινδυνεύσουν η ιδιωτικότητα και η διαφάνεια, δ) θα διευρυνθεί το χάσμα μεταξύ πλούσιων και φτωχών κρατών.

- Μπορεί να πάρει μία ενδιάμεση θέση, ότι δηλαδή υπάρχουν πολλές και αναμφισβήτητες ωφέλειες από τα νέα ψηφιακά συστήματα επικοινωνίας, αλλά ταυτόχρονα προκύπτουν και αρκετές προκλήσεις (βλ. παραπάνω), τις οποίες τα κράτη είναι αναγκαίο να υπερβούν με τη θέσπιση του κατάλληλου νομοθετικού πλαισίου.

Θετικά αξιολογούνται:

- Ένας πετυχημένος, περιεκτικός και ελκυστικός τίτλος
- Η κατάλληλη τεκμηρίωση

Αρνητικά αξιολογούνται:

- Η απουσία τίτλου ή ένας μακροσκελής ή ασαφής τίτλος
- Ένας γενικόλογος πρόλογος
- Η πληθώρα παραδειγμάτων και η έλλειψη τεκμηρίωσης
- Το προσωπικό, εξομολογητικό ύφος.

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 20)

Εκφραστικά μέσα, με τα οποία δηλώνεται η συναισθηματική σύνδεση του ποιητικού υποκειμένου με το υπερωκεάνιο:

- Προσωποποίηση του υπερωκεανίου: το ποιητικό υποκείμενο απευθύνεται στο υπερωκεάνιο σε β' ενικό πρόσωπο (π.χ. με τις επαναφορές των στ. 4-6 «εσύ που.../ εσύ που... /εσύ που»), το προσφωνεί επαναλαμβανόμενα στον πρώτο στίχο κάθε στροφής («Ω υπερωκεάνειον τραγουδάς και πλέχεις»), το χαιρετίζει με την επαναφορά των στ. 7-8 («χαίρε που... /χαίρε που...»), του αποδίδει ανθρώπινα χαρακτηριστικά και συναισθήματα («τραγουδάς», «στο σώμα σου», «βαρέθηκες», «αγάπησες», «αφέθηκες να γοητευθής», «δεν φοβήθηκες»)
- Εικόνα και μεταφορά: «είμαι σε μια καμπίνα σου όπως εσύ μεσ' στην καρ-/διά μου».
- Με αυτά τα εκφραστικά μέσα αισθητοποιείται η ζωντανή παρουσία του υπερωκεανίου στη ζωή του ποιητικού υποκειμένου, το οποίο και ταυτίζεται συναισθηματικά μαζί του, γιατί του παρέχει τη δυνατότητα του ονειρικού ταξιδιού («κυνηγητές εμείς της γοητείας των ονείρων»), του ρεμβασμού («που τα κρατώ στα μάτια μου και βλέπω»), της ελευθερίας, της ευτυχίας («της άπλετης χαράς μας»), της αέναης κίνησης που ποτέ δεν σταματά («που πάει

16760-Λύση

και πάει μα δεν στέκει»), της ένωσης του παρελθόντος με το παρόν, του ονείρου με την πραγματικότητα («με την ηχώ των αναμνήσεων... και βλέπω»).

- *Αρνητικά αξιολογείται η αδυναμία σύνδεσης των γλωσσικών επιλογών με το περιεχόμενο του κειμένου, όπως και η έλλειψη παραπομπών στο ποίημα.*

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Ενδεικτικοί άξονες της απάντησης:

- Το ποιητικό υποκείμενο αναφέρεται «στον προορισμό που δεν στέκει». Αυτός ο στίχος έρχεται ως επιστέγασμα των προηγούμενων («με τα σφυρίγματα του ανέμου», «με την ηχώ των αναμνήσεων», «να φεύγουν τα δελφίνια και τα ορτύκια»), όπου παρουσιάζεται η αέναη κίνηση και η συνεχής πορεία. Στη συνέχεια, ο προορισμός αισθητοποιείται με τις αναλογίες άλλων στοιχείων που επίσης «δεν στέκουν», όπως είναι «τα χαράματα», «τα ρίγη», «τα κύματα», «οι αφροί των καραβιών» και «τα τραγούδια». Όλα αυτά βρίσκονται σε ατέρμονη ροή (γεγονός που τονίζεται emphatically στους τελευταίους στίχους του ποιήματος με την επαναφορά «όπως δεν στέκουν»), γιατί συνδέονται με το «κυνήγι της γοητείας των ονείρων», δηλαδή με κάτι άπιαστο και ουτοπικό, που ενώνει τη συνειδητή πραγματικότητα με τον κόσμο του ασυνειδήτου.
- Τα συναισθήματα που προκάλεσε το ποίημα μπορεί να είναι διαφορετικά για κάθε μαθητή/μαθήτρια. Καλείται να τα αναφέρει, αιτιολογώντας τα.
 - Θα μπορούσαν να είναι θετικά και αισιόδοξα, γιατί μέσα από αυτή τη συνεχή μετατόπιση ο μαθητής/η μαθήτρια αισθάνεται, όπως και το ποιητικό υποκείμενο, ότι αποκτά νέες εμπειρίες και ανανεώνεται, επικοινωνώντας με την εξωτερική και την εσωτερική του πραγματικότητα.
 - Θα μπορούσαν να είναι αρνητικά, γιατί ο μαθητής/η μαθήτρια αισθάνεται εγκλωβισμένος/-η σε μια ατέρμονη περιδίνηση χωρίς έναν σταθερό και ασφαλή προορισμό.

Κείμενο 1

[Χαιρετισμός της Προέδρου της Δημοκρατίας]

Το κείμενο που ακολουθεί είναι ο χαιρετισμός της Προέδρου της Δημοκρατίας, κας Κατερίνας Σακελλαροπούλου, σε εκδήλωση για την Ημέρα Μνήμης Ελλήνων Εβραίων Μαρτύρων (27.01.2022).

Σήμερα, επέτειο απελευθέρωσης του Άουσβιτς, τιμάμε τη Διεθνή Ημέρα Μνήμης για τα Θύματα του Ολοκαυτώματος – του πιο αποτρόπαιου γεγονότος του 20ου αιώνα, του μεγαλύτερου εγκλήματος που διέπραξε ο άνθρωπος, του πλέον οδυνηρού τραύματος στο σώμα της Ευρώπης. Υπήρξε μια καταστροφή που υπερβαίνει τα όρια του λόγου. Μια ιδεοληπτική¹, συστηματική, ψυχρή γενοκτονία, που αφάνισε έξι εκατομμύρια Εβραίους και πολλούς άλλους συνανθρώπους μας στα κολαστήρια των ναζιστικών στρατοπέδων συγκέντρωσης και στους ματωμένους ερημότοπους της κεντρικής Ευρώπης, κάτω από τα πυρά των χιτλερικών εκτελεστικών αποσπασμάτων. Ένα έγκλημα που στιγμάτισε ανεξίτηλα όχι μόνο τον δυτικό και τον ευρωπαϊκό πολιτισμό, αλλά και την ιστορία ολόκληρης της ανθρωπότητας. Ένα αδιανόητο συμβάν, την ουσία του οποίου καμιά κοινωνικο-ιστορική ανάλυση δεν είναι σε θέση να μεταδώσει, ακριβώς γιατί είναι απόλυτα απάνθρωπο. Μια «οντολογική σφαγή», όπως το ονόμασε ο Τζωρτζ Στάινερ².

Τιμάμε παράλληλα την Ημέρα Μνήμης των Ελλήνων Μαρτύρων και Ηρώων του Ολοκαυτώματος. Για μας, τους Έλληνες, που χάσαμε δεκάδες χιλιάδες Εβραίους συμπατριώτες μας, χάνοντας ταυτόχρονα και ένα σημαντικό κομμάτι της πολυπολιτισμικής μας παράδοσης, η επέτειος επιτάσσει μνήμη και γνώση. Πρέπει η νεότερη, ιδίως, γενιά, να μάθει τι πραγματικά συνέβη στα στρατόπεδα της φρίκης, πώς ξεθεμελιώθηκε ολόκληρη σχεδόν η εβραϊκή κοινότητα της Θεσσαλονίκης, των Ιωαννίνων, της Κέρκυρας, αλλά και να εκτιμήσει τη θετική συνεισφορά κοινοτήτων, όπως η ζακυνθινή, στη σωτηρία των Εβραίων ή τους μηχανισμούς αλληλεγγύης που δημιουργήθηκαν στην Αθήνα και αλλού, αποτρέποντας την ολοκληρωτική εξάλειψη του εβραϊκού στοιχείου από την Ελλάδα.

Το Ολοκαύτωμα μάς αφορά όλους, όχι μόνον τον εβραϊκό λαό. Αποκαλύπτει, γυμνό, το πρόσωπο του κακού και θέτει σε συνεχή δοκιμασία την ηθική μας συνείδηση. Αποτινουμε³ με δέος και συντριβή φόρο τιμής στα εκατομμύρια θύματα της ναζιστικής λαίλαπας. Το σύνθημα «Ποτέ

¹εμμονική

²Γαλλο – Αμερικανός κριτικός της λογοτεχνίας και στοχαστής

³αποδίδουμε

16775

ξανά» μάς καλεί να θυμόμαστε ενεργά, να μετατρέπουμε τη μνήμη σε πράξη. Να καλλιεργούμε την ιστορική γνώση. Να αναστοχαζόμαστε τις αιτίες που γέννησαν τον ναζισμό, τον ρατσισμό, τον αντισημιτισμό⁴ και κάθε είδους φυλετικές, θρησκευτικές και κοινωνικές προκαταλήψεις. Να εργαζόμαστε με περισυλλογή για την αφύπνιση των συνειδήσεων και τη θωράκιση ενάντια στη ρητορική του μίσους. Να ενισχύουμε την κοινωνική φιλότητα⁵ και την αλληλεγγύη. Μόνον έτσι θα αποτραπεί η επανάληψη παρόμοιων εγκλημάτων που αμαυρώνουν⁶ τον πολιτισμό μας. Μόνον έτσι το «Ποτέ ξανά» θα αποκτήσει το πραγματικό νόημά του.

Κείμενο 2

Γιάννης Αγγελάκας (1959 –)

Σιγά μην κλάψω

Ο Γιάννης Αγγελάκας είναι τραγουδιστής, μουσικός και ποιητής, γνωστός στο ευρύ κοινό μέσα από το ροκ συγκρότημα «Τρύπες» (1983 – 2001). Το 2005 κυκλοφόρησε τον πρώτο καθαρά προσωπικό του δίσκο. Το άλμπουμ ονομάζεται «Από 'δω και πάνω», ενώ ξεχωρίζει το κομμάτι «Σιγά μην κλάψω», το οποίο στη συνέχεια θα γίνει το δημοφιλέστερο τραγούδι στη σόλο πορεία του.

Μου λεν αν φύγω από τον κύκλο θα χαθώ
στα όριά του μοναχά να γυροφέρνω.
Και πως ο κόσμος είν' ανήμερο θεριό
κι όταν δαγκώνει εγώ καλά είναι να σωπαίνω.
Κι όταν φοβούνται πως μπορεί να τρελαθώ
μου λεν να πάω κρυφά κάπου να κλάψω.
Και να θυμάμαι πως αυτό το σκηνικό
είμαι μικρός, πολύ μικρός για να τ' αλλάξω.

Μα εγώ μ' ένα άγριο περήφανο χορό
σαν αετός πάνω απ' τις λύπες θα πετάξω.
Σιγά μην κλάψω, σιγά μη φοβηθώ,
σιγά μην κλάψω, σιγά μη φοβηθώ.
Θα πάω να χτίσω μια φωλιά στον ουρανό,
θα κατεβαίνω μόνο αν θέλω να γελάσω.

⁴η συστηματική εχθρότητα προς την Εβραϊκή φυλή, που φτάνει ακόμα και σε προσπάθειες εξόντωσής της

⁵φιλία

⁶βλάπτουν

16775

Σιγά μην κλάψω, σιγά μη φοβηθώ,
σιγά μην κλάψω, σιγά μη φοβηθώ.

Μου λεν αν φύγω πιο ψηλά θα ζαλιστώ
καλύτερα στη λάσπη εδώ μαζί τους να κυλιέμαι.
Και πως αν θέλω περισσότερα να δω,
σ' ένα καθρέφτη μοναχός μου να κοιτιέμαι.
Κι όταν φοβούνται πως μπορεί να τρελαθώ
μου λεν να πάω κρυφά κάπου να κλάψω.
Και να θυμάμαι πως αυτό το σκηνικό
είμαι μικρός πολύ μικρός για να τ' αλλάξω.

Μα εγώ μ' ένα άγριο περήφανο χορό
σαν αετός πάνω απ' τις λύπες θα πετάξω.
Σιγά μην κλάψω, σιγά μη φοβηθώ,
σιγά μην κλάψω, σιγά μη φοβηθώ.
Θα πάω να χτίσω μια φωλιά στον ουρανό,
θα κατεβαίνω μόνο αν θέλω να γελάσω.
Σιγά μην κλάψω, σιγά μη φοβηθώ,
σιγά μην κλάψω, σιγά μη φοβηθώ.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Σε ένα κείμενο 50-60 περίπου λέξεων να παραθέσεις τους τρόπους με τους οποίους, σύμφωνα με την Πρόεδρο της Δημοκρατίας, θα αποτραπεί η επανάληψη εγκλημάτων που αμαυρώνουν τον πολιτισμό μας, όπως το Ολοκαύτωμα των Εβραίων.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Στη δεύτερη παράγραφο του Κειμένου 1 («Τιμάμε παράλληλα ... την ολοκληρωτική εξάλειψη του εβραϊκού στοιχείου από την Ελλάδα.») η Πρόεδρος της Δημοκρατίας χρησιμοποιεί δύο κατηγορίες

16775

παραδειγμάτων. Ποια είναι αυτά (μονάδες 4) και τι επιδιώκει να δείξει, κατά τη γνώμη σου, με τα συγκεκριμένα παραδείγματα (μονάδες 6);

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Να επιλέξεις και να μεταφέρεις στο απαντητικό σου φύλλο τη σωστή απάντηση σε καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις, οι οποίες βασίζονται στο Κείμενο 1 (μια μόνο από τις τέσσερις προτεινόμενες απαντήσεις είναι σε κάθε περίπτωση ορθή):

1. «(Το Ολοκαύτωμα) Αποκαλύπτει, γυμνό, το πρόσωπο του κακού και θέτει σε συνεχή δοκιμασία την ηθική μας συνείδηση» (3^η παράγραφος): Με την προσωποποίηση ως εκφραστικό σχήμα η ομιλήτρια επιχειρεί να:

- α. ειρωνευτεί
- β. καταγγείλει το γεγονός που περιγράφει
- γ. προβληματίσει τον δέκτη για όσα αναφέρει
- δ. δημιουργήσει αίσθημα ευφορίας στον δέκτη

2. Τα εισαγωγικά στην έκφραση «οντολογική σφαγή» (1^η παράγραφος):

- α. δηλώνουν μεταφορική χρήση της γλώσσας
- β. καθιστούν πιο ρεαλιστικό και πειστικό τον αποτροπιασμό της ομιλήτριας για τον αφανισμό των Εβραίων
- γ. αποτελούν ένα σχόλιο για το Ολοκαύτωμα
- δ. είναι ένας τρόπος παράθεσης μιας έκφρασης που έχει διατυπωθεί από κάποιον άλλον

3. Η λέξη «λόγου» (1^η παράγραφος) με κριτήριο τη σημασία της στο γλωσσικό περιβάλλον της πρότασης, στην οποία ανήκει, έχει ως συνώνυμή της τη λέξη:

- α. γλώσσας
- β. λέξεων
- γ. λογικής
- δ. αιτίας

4. Η λέξη «επιτάσσει» (2^η παράγραφος) με κριτήριο τη σημασία της στο γλωσσικό περιβάλλον της πρότασης, στην οποία ανήκει, έχει ως αντώνυμή της τη λέξη:

- α. προστάζει
- β. διατάζει

- γ. απαγορεύει
- δ. επιβάλλει

5. Στην έκφραση «οδυνηρού τραύματος» (1^η παράγραφος), η ομιλήτρια χρησιμοποιεί τον πλεονασμό, για να εκφράσει:

- α. αποτροπιασμό
- β. απορία
- γ. αμφισβήτηση
- δ. ειρωνεία

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 30)

Ο ρατσισμός υπήρξε ανέκαθεν ένα δόγμα που χρησίμευσε ως ιδεολογικό άλλοθι για τη διάπραξη αποτρόπαιων εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας. Με αφορμή τον χαιρετισμό της Προέδρου της Δημοκρατίας να γράψεις ένα άρθρο (350 – 400 λέξεων) για ανάρτηση στην ενημερωτική ιστοσελίδα που επισκέπτεσαι συχνότερα, στο οποίο θα παρουσιάζεις την άποψή σου σχετικά με τον ρόλο της οικογένειας και του σχολείου στη διαχείριση της διαφορετικότητας.

Μονάδες 30

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 20)

Να καταγράψεις δύο (2) γλωσσικές επιλογές με τις οποίες το πρόσωπο του τραγουδιού στο Κείμενο 2 μάς μεταφέρει στον κόσμο του και να σχολιάσεις τη λειτουργία τους.

Μονάδες 20

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Στους στίχους του τραγουδιού ο «χώρος» του κύκλου στην αρχή («Μου λεν αν φύγω από τον κύκλο θα χαθώ») λειτουργεί αντιθετικά με τον «χώρο» του ουρανού στο τέλος του τραγουδιού («Θα πάω να χτίσω μια φωλιά στον ουρανό»). Τι μπορεί να σημαίνει για σένα αυτή η αντίθεση σε συνάρτηση με τους υπόλοιπους στίχους του τραγουδιού; Ποια στάση ζωής υπαγορεύει (120 – 150 λέξεις);

Μονάδες 15

16775-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β' ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή)

ΘΕΜΑ 1 (Μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (Μονάδες 10)

Σύμφωνα με την Πρόεδρο της Δημοκρατίας, η επανάληψη εγκλημάτων που αμαυρώνουν τον πολιτισμό μας μπορεί να αποτραπεί:

- κάνοντας πράξη το σύνθημα «Ποτέ ξανά»,
- καλλιεργώντας την ιστορική γνώση,
- επανεξετάζοντας τις αιτίες που γέννησαν τις κάθε είδους προκαταλήψεις,
- αφυπνίζοντας τις συνειδήσεις και αποτρέποντας με αυτόν τον τρόπο τη ρητορική του μίσους,
- ενισχύοντας το πνεύμα αλληλεγγύης.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Παραδείγματα: α. ο αφανισμός της ελληνικής εβραϊκής κοινότητας («πώς ξεθεμελιώθηκε ολόκληρη σχεδόν η εβραϊκή κοινότητα της Θεσσαλονίκης, των Ιωαννίνων, της Κέρκυρας») και β. η θετική συνεισφορά κοινοτήτων («όπως η ζακυνθινή ... στην Αθήνα και αλλού»).

Με τα παραπάνω παραδείγματα η ομιλήτρια έχει την πρόθεση να αναδείξει το νόημα της έκφρασης «μνήμη και γνώση» της Ιστορίας από τη νεότερη γενιά. Για την Πρόεδρο της Δημοκρατίας, είναι απαραίτητο η νέα γενιά να θυμάται και να γνωρίζει τα δύο «πρόσωπα» των ιστορικών γεγονότων: αυτό των στρατοπέδων συγκέντρωσης, αλλά και εκείνο της ανθρωπιάς, προκειμένου να επιλέγει σταθερά και πάντα το δεύτερο.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

1 – β

2 – δ

3 – γ

4 – γ

16775-Λύση

5 – α

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 30)

Ενδεικτικός τίτλος άρθρου: «Όλοι διαφορετικοί, όλοι άνθρωποι»

Θέση: Η απορριπτική στάση της κοινωνίας απέναντι στη διαφορετικότητα. Ο/η μαθητής/-τρια δύναται να δώσει παραδείγματα από την καθημερινή ζωή που αποτελούν μορφές διαφορετικότητας, όπως:

- άτομα με αναπηρία,
- άτομα διαφορετικής φυλής, γλώσσας, θρησκείας, πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων, κοινωνικής προέλευσης ή οικονομικής κατάστασης,
- άτομα με διαφορετικό σεξουαλικό προσανατολισμό,
- άτομα που έχουν διαφορετικό τρόπο ένδυσης ή διαφορετικές μουσικές προτιμήσεις

Ενδεικτική τεκμηρίωση του κύριου προβληματισμού του θέματος:

- Ο ρόλος της οικογένειας για την αντιμετώπιση του φαινομένου:
 - παραδειγματική στάση οικογένειας: σεβασμός στον συνάνθρωπο, προκειμένου να καλλιεργηθούν στα παιδιά ήθος, αξίες και δεξιότητες, για να υπερασπίζονται τα ανθρώπινα δικαιώματα,
 - σεβασμός των παιδιών και αποδοχή των απόψεών τους, ακόμα κι αν αυτές είναι διαφορετικές από εκείνες των γονιών,
 - καλλιέργεια της ενσυναίσθησης.
- Ο ρόλος του σχολείου για την αντιμετώπιση του φαινομένου:
 - καλλιέργεια σεβασμού στην ανθρώπινη προσωπικότητα,
 - πρόγραμμα σπουδών με διδακτικά αντικείμενα που να καλλιεργούν στους μαθητές αξίες, όπως τη δικαιοσύνη, την ισότητα, την αλληλεγγύη, τα δημοκρατικά ήθη και τα ανθρωπιστικά ιδεώδη,
 - διοργάνωση δράσεων και εκδηλώσεων ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης των μαθητών και της κοινωνίας για την αντιμετώπιση του ρατσισμού και την αποδοχή της διαφορετικότητας.

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 20)

Το ποιητικό υποκείμενο μεταφέρει προσωπικές εμπειρίες και βιώματα μέσα από τη χρήση του α' ενικού προσώπου («Μα εγώ μ' ένα άγριο περήφανο χορό/σαν αετός πάνω απ' τις λύπες θα πετάξω» κ.ά.), που χρησιμοποιείται αντιθετικά προς το γ' πληθυντικό πρόσωπο («μου λεν» κ. ά.),

16775-Λύση

για να οριοθετήσει πιο έντονα τον κόσμο του. Μια άλλη γλωσσική επιλογή με την οποία επιτυγχάνεται η αμεσότητα στο κείμενο είναι η χρήση λέξεων με χαρακτήρα προφορικότητας, όπως καθημερινές ή λαϊκές εκφράσεις («Σιγά μην κλάψω, σιγά μη φοβηθώ»).

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Στους πρώτους στίχους, αποτυπώνεται η εικόνα ενός ανθρώπου που τον συμβουλεύουν να περπατάει μέσα στα όρια ενός – φτιαγμένου από άλλους – κύκλου, με τον κίνδυνο να χαθεί, αν τους παρακούσει. Αυτός ο κλειστός «χώρος» του κύκλου και ο περιοριστικός του χαρακτήρας έρχεται σε πλήρη αντίθεση με την απόφαση του υποκειμένου στο τέλος του τραγουδιού να μεταβεί στον ανοιχτό και ελεύθερο «χώρο» του ουρανού, για να χτίσει μια φωλιά και να κινείται χωρίς δεσμεύσεις, όπως κάνουν τα πουλιά. Το «Σιγά μην κλάψω» αφορά το τώρα, αλλά και το πάντα, ενώ ταυτόχρονα αποτελεί σύνθημα αφύπνισης ενάντια σε κάθε προσπάθεια ελέγχου της σκέψης. Ιδιαίτερα εμείς οι νέοι, με την ορμή και την επαναστατικότητα που μας χαρακτηρίζουν, τη διάθεση αμφισβήτησης και την τάση για οτιδήποτε καινούργιο, αποτελούμε την ηλικιακή κατηγορία που επιδιώκει να ορθώνει ανάστημα ενάντια σε προκαταλήψεις και πρακτικές που κρατούν την κοινωνία δέσμια οπισθοδρομικών αντιλήψεων και ρατσιστικών συμπεριφορών.

αδιμπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κείμενο 1

Ο ρόλος των γονέων στις επαγγελματικές επιλογές των παιδιών τους

Απόσπασμα από κείμενο του Θεόδωρου Κατσανέβα, καθηγητή της οικονομικής της εργασίας, της διοίκησης ανθρώπινων πόρων και του επαγγελματικού προσανατολισμού στο Πανεπιστήμιο Πειραιώς. Δημοσιεύτηκε στις 05/01/2018 στο Flash News.gr, έναν ενημερωτικό ιστότοπο της Κρήτης. Πηγή: <https://flashnews.gr/post/338201/o-rollos-twn-gonewn-stis-epaggelmatikes-epiloges-twn-raidiwn-toys>

Οι γονείς **διαδραματίζουν** έναν αποφασιστικό ρόλο στην **κρίσιμη** απόφαση των παιδιών τους για την επιλογή των σπουδών και της επαγγελματικής τους καριέρας. [...] Γενικότερα, πολλοί γονείς στη χώρα μας είναι γνωστό ότι **διακρίνονται** για μια μάλλον υπερπροστατευτική συμπεριφορά απέναντι στα παιδιά τους. Αυτό, αν και **μεταστρέφεται** τα τελευταία χρόνια, οφείλεται κυρίως σε παραδοσιακές αντιλήψεις και συμπεριφορές που **εμπεριέχονται** στα εθνολογικά, πολιτισμικά και κοινωνικά δεδομένα της χώρας μας.

Δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις που οι γονείς επιχειρούν να επιβάλουν στα παιδιά τους τις δικές τους επιθυμίες ή και απωθημένα, όσον αφορά τις σπουδές και το επάγγελμα που αυτά θα ακολουθήσουν. Πολλοί νέοι ή νέες πιέζονται υπέρμετρα για να σπουδάσουν μια από τις επιστήμες που θεωρούνται ότι αποτελούν το εισιτήριο για κοινωνική και οικονομική άνοδο, όπως γιατρός, μηχανικός, δικηγόρος κτλ. Άλλες φορές, η μητέρα ή ο πατέρας, που για κάποιο λόγο δεν έγιναν γιατροί ή κάποιο επάγγελμα με θεωρούμενο υψηλό κοινωνικό κύρος και εισοδηματικές προσδοκίες, πιέζουν τα παιδιά τους να ακολουθήσουν παρόμοιες σπουδές, κυρίως γιατί αυτό αποτελεί μια προσωπική τους ανεκπλήρωτη επιδίωξη. [...]

Όμως, στη σημερινή εποχή, πολύ συχνά αυτού του τύπου η πίεση έχει το ακριβώς αντίθετο αποτέλεσμα από το επιδιωκόμενο. Οι νέοι πολύ συχνά λειτουργούν αρνητικά ή και ανατρεπτικά απέναντι στις παλαιότερες γενιές και ιδιαίτερα απέναντι σε γονείς με υπερπροστατευτική συμπεριφορά. Ενώ πολλές φορές οι γονείς μπορεί και να έχουν δίκιο όταν επιμένουν για την επιλογή μιας ορισμένης καριέρας για τα παιδιά τους, το χάνουν εξαιτίας του επίμονου και πατερναλιστικού τρόπου με τον οποίο θέλουν να την επιβάλουν. [...]

Χειρότερη ακόμη είναι η περίπτωση όπου τα παιδιά τελικά αποδέχονται τις επίμονες απαιτήσεις των γονιών τους και ακολουθούν σπουδές που τα οδηγούν σε επαγγέλματα τα οποία είτε δεν τους ταιριάζουν είτε έχουν ιδιαίτερα αρνητικές εργασιακές προοπτικές. Τότε τους αναμένουν δυσάρεστες εργασιακές περιπέτειες και αποτυχίες, για τις οποίες την καθοριστική ευθύνη φέρουν φυσικά οι γονείς. Σε άλλες πάλι περιπτώσεις, ορισμένοι νέοι ή νέες με ισχυρή προσωπικότητα και επίμονο χαρακτήρα επιλέγουν ένα δρόμο σπουδών και επαγγέλματος με δική τους προσωπική ευθύνη. Στην περίπτωση που η επιλογή αυτή δεν είναι προϊόν προσωπικού πείσματος, αλλά στηρίζεται σε αυτογνωσία των προσωπικών δυνατοτήτων, ταλέντων και επιθυμιών, τότε οι γονείς δεν μπορούν παρά να αποδεχτούν την επιλογή αυτή, ακόμη και όταν το μελλοντικό εργασιακό περιβάλλον εμφανίζεται ιδιαίτερα δυσοίωνα και ανταγωνιστικό. [...]

Κείμενο 2

Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης (1851-1911)

Βαρδιάνος¹ στα σπόρκα²

Το παρακάτω απόσπασμα προέρχεται από το διήγημα του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη «Βαρδιάνος στα σπόρκα»(1893). Στο διήγημα αυτό η γρια-Σκεύω μεταμφιέζεται σε άντρα και γίνεται φύλακας στα μολυσμένα από τη χολέρα καράβια, προκειμένου να σώσει το γιό της (Βαρδιάνος στα σπόρκα και άλλα διηγήματα, Εκδόσεις Εστία, 2009).

Τέλος, ήλθετο 1865, και η χολέρα εκομίσθη³το θέρος εις την ανατολικήν Ευρώπην, πιθανώς, όπως πάντοτε, δια των μουσουλμάνων προσκυνητών της Μέκκας. [...]

Εναντίον της χολέρας του 1865 διετάχθησαν εν Ελλάδι μακραι καί αυστηραι καθάρσεις. Τότε τα νεόκτιστα λοιμοκαθατήρια του τόπου δεν ήρκεσαν πλέον και δεν εκρίθησαν κατάλληλα δια τον σκοπόν των καθάρσεων, και διετάχθη προς τοις άλλοις να συσταθή έκτακτον λοιμοκαθατήριον επί της ερημονήσου Τσουγκριά. Τας πρώτας ημέρας του Αυγούστου είχαν καταπλεύσει ολίγα πλοία. Μετά δύο ή τρεις ημέρας ο αριθμός των κατάπλων εδιπλασιάσθη. [...]

Δεν λέγομεν ότι οι άνθρωποι του τόπου ήσαν εκτάκτως κακοί. Αλλού ίσως είναι χειρότεροι. Αλλά το πλείστον κακόν οφείλεται αναντιρρήτως εις την ανικανότητα της ελληνικής διοικήσεως. Θα έλεγε τις ότι η χώρα αυτή ηλευθερώθη επίτηδες δια ν' αποδειχθή ότι δεν ήτο ικανή προς αυτοδιοίκησιν. Αλλά ταύτα δεν είναι του παρόντος. Όπως και αν

¹βαρδιάνος: φύλακας

²σπόρκα: μολυσμένα καράβια

³εκομίσθη: μεταφέρθηκε

16776

έχη, αληθεύει ότι, εις την ερημόνησον, την χρησιμεύουσαν ως αυτοσχέδιον λοιμοκαθαρτήριον, το κρέας επωλείτο υπό ελαστικής συνειδήσεως κερδοσκοπών αντί τριών δραχμών κατ' οκάν⁴, ο άρτος αντί ογδοήκοντα λεπτών και ο οίνος αντί δραχμής. Όσον δια το νερόν, επειδή το μόνον πηγάδιον το υπάρχον επί της ερημονήσου ταχέως εστείρευσε, κατήντησε να πωληθή προς δύο δραχμάς η στάμνα.

Φυσικά, η μεγάλη πληθύς των υπό κάθαρσιν ταξιδιωτών ήσαν άνθρωποι πτωχοί. Ολίγοι μεταξύ αυτών ήσαν έμποροι. Οι κερδοσκοποί απέθετον τα εμπορεύματά των εις την άκραν της απωτάτης ακτής της ερημονήσου, ελάμβανοντα λεπτά των και έφευγον. Η χολέρα δυνατόν να κολλά εις κάθε πράγμα, αλλ' εις τα χρήματα όχι.

Ελέχθη ότι οι πλείστοι των ανθρώπων, των παρασταθέντων τότε ως θυμάτων της χολέρας, απέθανον πραγματικώς εκ πείνης. Ίσως να μην υπήρξεν όλως χολέρα. Αλλ' υπήρξε τύφλωσις και αθλιότης και συμφορά ανήκουστος. [...] Θα έλεγέ τις ότι η χολέρα ήτο μόνον πρόφασις, και ότι η εκμετάλλευσις των ανθρώπων ήτο η αλήθεια.[...]

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ουποερώτημα (μονάδες 10)

Ποια είναι η στάση των νέων απέναντι στην υπερπροστατευτική συμπεριφορά των γονιών τους σχετικά με το επάγγελμα που θα επιλέξουν και τα αποτελέσματα της στάσης αυτής; Ανάπτυξε την απάντησή σου σε 70-80 λέξεις.

Μονάδες 10

2^ουποερώτημα (μονάδες 10)

«Γενικότερα, πολλοί γονείς στη χώρα μας είναι γνωστό ότι διακρίνονται για μια μάλλον υπερπροστατευτική συμπεριφορά απέναντι στα παιδιά τους. Αυτό, αν και μεταστρέφεται τα τελευταία χρόνια, οφείλεται κυρίως σε παραδοσιακές αντιλήψεις και συμπεριφορές που εμπριέχονται στα εθνολογικά, πολιτισμικά και κοινωνικά δεδομένα της χώρας μας». Να καταγράψεις δύο τρόπους με τους οποίους εξασφαλίζεται η συνοχή στο χωρίο.

Μονάδες 10

3^ουποερώτημα (μονάδες 15)

4οκά: μονάδα μέτρησης βάρους

16776

Να γράψεις στο απαντητικό σου φύλλο τη σωστή επιλογή για τις παρακάτω λέξεις της πρώτης παραγράφου του Κειμένου 1, με βάση τη σημασία που έχουν σε αυτό.

1. Η λέξη **διαδραματίζουν** σημαίνει:

- α. παίζουν
- β. καθορίζουν
- γ. προσδιορίζουν
- δ. υπαγορεύουν

2. Η λέξη **κρίσιμη** σημαίνει:

- α. σημαντική
- β. καθοριστική
- γ. αναγκαία
- δ. επιτακτική

3. Η λέξη **διακρίνονται** σημαίνει:

- α. διαχωρίζονται
- β. χαρακτηρίζονται
- γ. κατηγοριοποιούνται
- δ. παρουσιάζονται

4. Η λέξη **μεταστρέφεται** σημαίνει:

- α. μετατοπίζεται
- β. μετατίθεται
- γ. μετατρέπεται
- δ. μεταβάλλεται

5. Η λέξη **εμπεριέχονται** σημαίνει:

- α. περιλαμβάνονται
- β. εμφανίζονται
- γ. υιοθετούνται
- δ. εναντιώνονται

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 30)

Ο συγγραφέας του Κειμένου 1 επισημαίνει ότι «οι γονείς διαδραματίζουν έναν αποφασιστικό ρόλο στην κρίσιμη απόφαση των παιδιών τους για την επιλογή των σπουδών και της επαγγελματικής τους καριέρας». Συμφωνείς ή διαφωνείς με τη διαπίστωση αυτή; Να τεκμηριώσεις την άποψή σου γράφοντας ένα άρθρο 350-400 λέξεων, το οποίο θα δημοσιευτεί στο αφιέρωμα της σχολικής σου εφημερίδας με τίτλο «Το επαγγελματικό μέλλον των νέων».

Μονάδες 30**ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 20)**

Η αφήγηση στο Κείμενο 2 θα μπορούσε να χαρακτηριστεί αντικειμενική. Να καταγράψεις δύο διαφορετικές γλωσσικές επιλογές του συγγραφέα (λ.χ. ρηματικά πρόσωπα, λεξιλόγιο, εγκλίσεις κ.ά.), οι οποίες προσδίδουν στην αφήγηση αντικειμενικό ύφος δίνοντας αντίστοιχα παραδείγματα.

Μονάδες 20**ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)**

Στο Κείμενο 2 παρουσιάζεται το φαινόμενο της εκμετάλλευσης των ανθρώπων από κερδοσκόπους επαγγελματίες σε καιρούς κρίσης. Ποια είναι η στάση του αφηγητή για τις πράξεις των κερδοσκόπων και τις συνέπειες της συμπεριφοράς τους (10 μονάδες); Ποια είναι η δική σου στάση απέναντί τους (5 μονάδες); Να αναπτύξεις τεκμηριωμένα τις σκέψεις σου σε 150 περίπου λέξεις κάνοντας αναφορές στο κείμενο.

Μονάδες 15

16776-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ουποερώτημα (μονάδες 10)

Κάποιοι νέοι αποδέχονται τις απαιτήσεις των γονέων και επιλέγουν επαγγέλματα που είτε δεν ανταποκρίνονται στις κλίσεις είτε δεν έχουν μέλλον με συνέπεια να αποτυγχάνουν, αποδίδοντας την ευθύνη για την αποτυχία αυτή στους γονείς τους. Ωστόσο, κάποιοι άλλοι νέοι πιο ανεξάρτητοι αντιδρούν. Αυτοί οι νέοι επιλέγουν το επάγγελμα που θα ακολουθήσουν – χωρίς να επηρεάζονται από τους γονείς τους – συνειδητοποιώντας τις κλίσεις και τις επιθυμίες τους, αναλαμβάνοντας την ευθύνη της επαγγελματικής τους επιλογής και οδηγώντας τους γονείς τους να αποδεχτούν αυτή τους την επιλογή, παρά την επίγνωση των δυσκολιών που μπορεί να συναντήσουν.

2^ουποερώτημα (μονάδες 10)

Η συνοχή στο χωρίο εξασφαλίζεται:

- Με την αντωνυμία *αυτό*, η οποία αποδίδει το γεγονός ότι οι γονείς διακρίνονται για υπερπροστατευτική συμπεριφορά απέναντι στα παιδιά τους,
- Με *αντίθεση/εναντίωση* (αν και), για να εκφραστεί η αλλαγή στη συμπεριφορά των γονέων απέναντι στα παιδιά τους τα τελευταία χρόνια,
- Με *αιτιολόγηση και έμφαση* (οφείλεται κυρίως), καθώς καταγράφονται οι λόγοι της μεταστροφής αυτής.

3^ουποερώτημα (μονάδες 15)

1. α
2. β
3. β

16776-Λύση

4. δ

5. α

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 30)

Άρθρο: Τίτλος

Επιχειρηματολογικό κείμενο: τεκμηριωμένη διατύπωση συμφωνίας ή διαφωνίας

Συμφωνώ ότι οι γονείς διαδραματίζουν αποφασιστικό ρόλο στην επαγγελματική επιλογή των παιδιών τους, γιατί:

- αγαπούν και ενδιαφέρονται για τα παιδιά τους,
- διατυπώνουν τη γνώμη τους, αν όχι την επιβάλλουν, έχοντας το άγχος της επαγγελματικής αποκατάστασης των παιδιών τους,
- έχουν μια επιχείρηση την οποία θέλουν να κληροδοτήσουν στα παιδιά τους κ.ά.

ή

Διαφωνώ ότι οι γονείς διαδραματίζουν αποφασιστικό ρόλο στην επαγγελματική επιλογή των παιδιών τους, γιατί:

- οι νέοι ενημερώνονται από διάφορες πηγές (π.χ. σχολείο, φίλοι, διαδίκτυο κ.ά.) και όχι μόνο από τους γονείς για τις σπουδές και τα επαγγέλματα,
- οι οικογένειες έχουν πιο ελεύθερη και δημοκρατική λειτουργία συγκριτικά με το παρελθόν με συνέπεια τα παιδιά να γίνονται πιο ανεξάρτητα,
- οι επαγγελματικές επιλογές και οι επιλογές για σπουδές είναι περισσότερες και πιο προσβάσιμες σήμερα κ.ά.

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 20)

Γλωσσικές επιλογές αντικειμενικής αφήγησης:

- Καταγραφή του χρόνου (1865, θέρος) και του τόπου (ανατολικής Ευρώπης, εν Ελλάδι κ.ά.)
- Τρίτο ρηματικό πρόσωπο (π.χ. εκομίσθη, διετάχθησαν κ.ά.)
- Οριστική έγκλιση (π.χ. ήσαν, οφείλεται κ.ά.)
- Κυριολεκτική γλώσσα (π.χ. Θα έλεγε τις... αυτοδιοίκησιν κ.ά.)

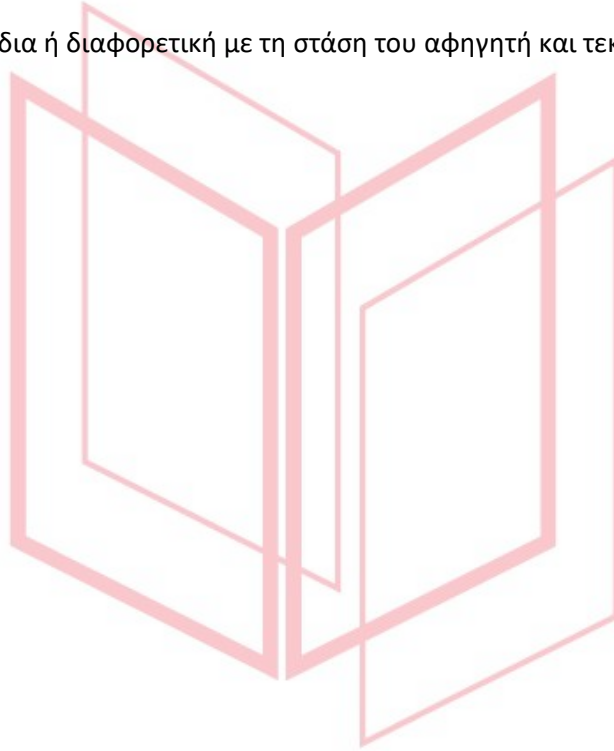
ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Στάση του αφηγητή για πράξεις κερδοσκόπων και συνέπειες συμπεριφοράς:

16776-Λύση

- *αποδοκιμαστική* (οφείλεται στην ανικανότητα της ελληνικής διοικήσεως, είχαν ελαστική συνείδηση, απέθανον πραγματικώς εκ πείνης, υπήρξε τύφλωσις και αθλιότης και συμφορά ανήκουστος),
- *χλευαστική ή ειρωνική* (π.χ. Η χολέρα δυνατόν να κολλά εις κάθε πράγμα, αλλ' εις τα χρήματα όχι).

Προσωπική στάση:ίδια ή διαφορετική με τη στάση του αφηγητή και τεκμηρίωση με έναν συλλογισμό.

αδιμπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β' ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

Κείμενο 1

Αναζητώντας τον κλεμμένο χρόνο¹

Τι είναι αυτό που χρειάζεται μια γυναίκα για ν' ανθίσει;

Το άρθρο που παρατίθεται αποσπασματικά γράφτηκε από τη Μαρίλη Ευφραιμίδη και δημοσιεύτηκε στο περιοδικό *Marie Claire* στις 15/10/2019 (ανάκτηση από <https://www.marieclaire.gr/art-lifestyle/body-mind/anazitontas-ton-klemmeno-chronu/>).

Επειδή στο πίσω μέρος του μυαλού μου υπάρχει πάντα η ελπίδα ότι μια μέρα θα βρω χρόνο από τη δουλειά, τα παιδιά, τις δραστηριότητες, το διάβασμα, το μαγείρεμα, τα πλυτήρια και το συγύρισμα, για να αφιερωθώ στην τέχνη που αγαπάω και να μεγαλουργήσω, σκέφτηκα να ξεκινήσω από τα βασικά. Να δω πώς το κατάφεραν οι αληθινές μεγαλοφυΐες. Οπότε, διάλεξα για τις διακοπές την «Τέχνη της ρουτίνας» (εκδ. Key books) του Μέισον Κάρει, ένα βιβλίο για τις ζωές των μεγάλων δημιουργών. Αντί όμως να βρω τις ιδέες που έψαχνα, κόλλησα με αυτό που συνειδητοποίησα ότι είχαν κοινό όλες αυτές οι προσωπικότητες, στην συντριπτική πλειονότητά τους άνδρες. Δεν ήταν ούτε τα προγράμματά τους, ούτε οι καθημερινές συνήθειες, αλλά ο ρόλος των γυναικών στην πορεία τους. Οι σύζυγοί τους τους προστάτευαν από οτιδήποτε θα μπορούσε να τους αποσπάσει, οι καμαριέρες τους τους ετοίμαζαν γεύματα τις πιο παράξενες ώρες και οι νταντάδες κρατούσαν τα παιδιά υπό έλεγχο, για να μην τους αποσπούν. Η Μάρθα Φρόιντ όχι μόνο σιδέρωνε τα ρούχα του Ζίγκμουντ² κάθε πρωί, αλλά

¹ Ο τίτλος αποτελεί έμμεση αναφορά στο διάσημο βιβλίο του Μαρσέλ Προυστ (1871-1922), *Αναζητώντας τον χαμένο χρόνο* (*À la recherche du temps perdu*, 1909-1922), ένα επτάτομο μυθιστόρημα του μοντερνισμού το οποίο αναφέρεται στη ζωή του συγγραφέα με τρόπο ψυχολογικό και αλληγορικό.

² Ζίγκμουντ Φρόιντ (Sigmund Freud, 1856–1939): Αυστριακός νευρολόγος, ιδρυτής της ψυχανάλυσης, κλινικής μεθόδου θεραπείας των ψυχικών παθήσεων που χρησιμοποιεί το διάλογο ανάμεσα στον ασθενή και τον ψυχοθεραπευτή.

του έβαζε ακόμα και την οδοντόκρεμα στην οδοντόβουρτσα. Η οικονόμος του Μαρσέλ Προυστ τού έφερνε για πρωινό καφέ, κρουασάν, εφημερίδες και την αλληλογραφία σε ασημένιο δίσκο και, όποτε της το ζητούσε, καθόταν και κουβέντιαζε μαζί του με τις ώρες (όλοι έχουμε ... διαβάσει πόσες ώρες μπορούσε να περάσει ο Προυστ φλυαρώνοντας). Μερικές γυναίκες αναφέρονται μόνο για όσα προσέφεραν, όπως η σύζυγος του Καρλ Μαρξ³, χωρίς όνομα στο βιβλίο, η οποία μεγάλωσε μέσα στη φτώχεια τα τρία επιζήσαντα από τα έξι παιδιά τους, ενώ εκείνος βρισκόταν στο Βρετανικό Μουσείο και έγραφε. [...]

Αντίθετα με τους άνδρες καλλιτέχνες, που συμπεριφέρονταν με δεδομένο ότι ο απεριόριστος ελεύθερος χρόνος είναι εκ γενετής προνόμιό τους, τα έργα και οι ημέρες των λιγοστών γυναικών δημιουργών που αναφέρονται στο βιβλίο οριοθετούνταν από τις υποχρεώσεις τους στο σπίτι και την οικογένεια. Η γυναίκα του Τολστόι διόρθωσε και καθαρόγραψε για λογαριασμό του επτά φορές το «Πόλεμος και Ειρήνη», που είναι πάνω από χίλιες σελίδες. Διόρθωνε το βιβλίο τις νύχτες, γιατί όλη μέρα έκανε δουλειές και φρόντιζε τα άπειρα παιδιά τους (13 εγκυμοσύνες). Και ο Τολστόι στοχαζόταν.

Και κάπως έτσι έφτασα στη στιγμή της αποκάλυψης. Ο λόγος που οι γυναίκες δεν έχουν αφήσει το αποτύπωμά τους στον κόσμο της τέχνης και της διάνοησης δεν είναι η έλλειψη ταλέντου. Απλά δεν είχαν ποτέ το χρόνο. [...]

Κείμενο 2

Σενάριο για υπαίθριο ρόλο

Το ποίημα της Δήμητρας Χριστοδούλου ανήκει στη συλλογή «Ευγενής Ναυσιπλοΐα» που εκδόθηκε το Σεπτέμβριο του 2021.

«Θα γίνω η κυρία Χιονάνθρωπος.

❶ Λοξά το μαύρο καπελάκι, καρότο

Στη θέση της καμπυλωτής μου μύτης.

³ Καρλ Χάινριχ Μαρξ (Karl Heinrich Marx, 1818 - 1883) Γερμανός φιλόσοφος και κοινωνιολόγος, θεμελιωτής του κομμουνισμού. Καταλυτική επίδραση είχε στην προσέγγιση της ιστορίας η οπτική που εισήγαγε σχετικά με την «πάλη των τάξεων». Γνωστότερο από τα συγγράμματά του το τρίτομο έργο *Το Κεφάλαιο* (*Das Kapital*, 1867-1894).

Δυο μεγάλες αφράτες χιονόμπαλες
 Θα σχηματίσουν το καινούριο μου σώμα
 Στην άκρη του σκουπόξυλου θα κάθεται
 Πότε σπουργίτης, πότε φύλλο κίτρινο
 Από το πλαϊνό μου γέρικο δέντρο.
 Θα χαχανίζουν γύρω μου τα γειτονόπουλα
 Διαλέγοντας μικρά κουκουνάρια
 Ή τσόφλια από καρύδια για κουμπιά.
 Όταν θα τα μαζεύουν μέσα οι μανάδες τους
 Το πιο θλιμμένο θα μου ρίχνει μια πέτρα.
 Ωστόσο θα με βρίσκει στη σκούπα.
 Θα αφήνει άθιχτο τον υπόλοιπο εαυτό μου.
 Θα αναλαμβάνει ο νυχτερινός παγετός
 Να τον κρατήσει ως το πρωί επισκευάσιμο.
 Ίσως μόνο κάπως πιο χιονισμένο
 Όπως κάποιος που ξυπνάει από τη ζάλη
 Ενός επίμονου νυχτερινού πυρετού.
 Δεν θα είμαι πια η κυρία Χρήσιμη!
 Αυτή ποτέ δεν είδε, μόνο σκούπιζε
 Το λιγοστό το χιόνι από το κατώφλι της,
 Πάντα επικίνδυνο για σας τους βιαστικούς.»

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Για ποιους λόγους, σύμφωνα με τη συγγραφέα του Κειμένου 1, οι γυναίκες δεν έχουν μέχρι σήμερα αντίστοιχη με τους άνδρες επίδραση στην τέχνη και την επιστήμη; Να απαντήσεις με συντομία σε 50-60 λέξεις.

Μονάδες 10

2° υποερώτημα (μονάδες 10)

Στις παραγράφους 1 και 2 του Κειμένου 1 η συγγραφέας παραθέτει επιμέρους περιπτώσεις γυναικών μέσα στο στενό κοινωνικό τους πλαίσιο. Με ποιον τρόπο λειτουργεί αυτή η παράθεση σε κάθε περίπτωση ως προς την πειστικότητα και την οργάνωση του κειμένου;

Μονάδες 10**3° υποερώτημα (μονάδες 15)**

α. «κόλλησα» (παράγραφος 1), το αποτύπωμά τους (παράγραφος 3): Να επισημάνεις τη λειτουργία της γλώσσας (κυριολεκτική/μεταφορική) σε καθεμία από τις δύο λέξεις/φράσεις (μονάδες 4) και να τις αντικαταστήσεις με συνώνυμες λέξεις ή φράσεις κάνοντας τις απαραίτητες αλλαγές, εάν χρειάζεται, ώστε να μη διαφοροποιηθεί το νόημα των προτάσεων όπου εντάσσονται (μονάδες 6).

β. «Η γυναίκα του Τολστόι Και ο Τολστόι στοχαζόταν.» (παράγραφος 2): Να επισημάνεις τη λειτουργία που υπηρετεί, κατά τη γνώμη σου, η αντίθεση ανάμεσα στον μακροπερίοδο και μικροπερίοδο λόγο στο χωρίο αυτό του Κειμένου 1 (μονάδες 5).

Μονάδες 15**ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)**

Ποιο κατά τη γνώμη σου είναι το περιεχόμενο της απόφασης που παίρνει το ποιητικό υποκείμενο στον πρώτο στίχο του ποιήματος; Να αιτιολογήσεις την απάντησή σου με αναφορά σε δύο (2) ενδείξεις από το υπόλοιπο κείμενο (μονάδες 10). Θεωρείς δικαιολογημένη την απόφαση αυτή, και γιατί (μονάδες 5); Να αναπτύξεις σε 100 περίπου λέξεις την απάντησή σου.

Μονάδες 15

16777-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β' ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, είναι αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Το γυναικείο αποτύπωμα στον καλλιτεχνικό και επιστημονικό στίβο είναι συγκριτικά μικρότερο από αυτό των ανδρών, γιατί:

- Οι παραδοσιακοί ρόλοι των γυναικών συνδέονταν με την κάλυψη των πρακτικών και κοινωνικών αναγκών των ανδρών δημιουργών, ώστε οι τελευταίοι να επιδίδονται στο έργο τους απερίσπαστοι.
- Η μειοψηφία των γυναικών που κατάφερε να διακριθεί δεν διέθετε κατά κανόνα επαρκή χρόνο προσήλωσης στην δημιουργία λόγω των πολυάριθμων/επαχθών οικογενειακών καθηκόντων.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

α. Ως προς την πειστικότητα: Οι αναφορές αυτές προσδίδουν αξιοπιστία στο κείμενο και τεκμηριώνουν τις παραδοχές που προηγούνται («Δεν ήταν ... στην πορεία τους» και «Αντίθετα με τους άνδρες ... την οικογένεια»). Πρόκειται για βιογραφικά στοιχεία ανδρών παγκοσμίου φήμης που μεγαλούργησαν στους χώρους της τέχνης και της επιστήμης, με εστίαση στις επώνυμες και ανώνυμες γυναίκες που συμπορεύτηκαν μαζί τους και στήριξαν το έργο τους ποικιλοτρόπως, είτε υποστηρικτικά, προστατεύοντας το χρόνο τους (παράγραφος 1), είτε και δημιουργικά, συμβάλλοντας στο ίδιο το έργο τους (παράγραφος 2).

β. Ως προς την οργάνωση: Στην παράγραφο 1 οι αναφορές στις γυναίκες διευκρινίζουν τη γενική θέση στην οποία κατέληξε η αρθρογράφος διαβάζοντας το βιβλίο του Μείσον Κάρεϊ («Δεν ήταν ... αλλά ο ρόλος των γυναικών στην πορεία τους.»). Σε πρώτη φάση έχουμε ανώνυμες αναφορές που αφορούν σχέσεις και ρόλους («σύζυγοι», «καμαριέρες», «νταντάδες»), οι οποίες εξειδικεύονται

16777-Λύση

πραιτέρω ως συγκεκριμένα ιστορικά πρόσωπα («η Μάρθα Φρόντ», «Η οικονόμος του Μαρσέλ Προυστ», «η σύζυγος του Καρλ Μαρξ»). Η αυξανόμενη σε βάθος αυτή παράθεση διατηρεί τη συνοχή του κειμένου α. μέσω της ανάπτυξης της παραγράφου με τη μέθοδο των παραδειγμάτων, β. μέσω της διατήρησης ενιαίου ύφους (βλ. ενεργητική σύνταξη και χρόνοι των ρημάτων) και γ. μέσω των αντιθέσεων που υποφώσκουν ή δηλώνονται άμεσα (λ.χ., στην περίπτωση του Μαρξ, «ενώ εκείνος βρισκόταν στο Βρετανικό Μουσείο και έγραφε».).

Στην παράγραφο 2 η αναφορά στη σύζυγο του Τολστόι αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα για όλες εκείνες τις εξαιρετικά δημιουργικές γυναίκες που έμειναν τελικά στη σκιά των αντρών τους. Και εδώ ισχύουν τα α και γ για τη διατήρηση της συνοχής του κειμένου (βλ. παραπάνω για την παράγραφο 1). Επιπλέον, η εναλλαγή ανάμεσα στον αόριστο («διόρθωσε και καθαρόγραψε») και τον παρατατικό («Διόρθωνε», «έκανε», «φρόντιζε») διατηρεί την ενότητα του ύφους, ενώ επισημαίνει τη σημασία του επιτεύγματος που ολοκλήρωσε (αόριστος) με επίπονη αφοσίωση σε μεγάλη διάρκεια χρόνου (παρατατικός).

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

α. «κόλλησα» (παράγραφος 1): μεταφορική λειτουργία – «καθλώθηκα σε αυτό που ...» ή «την πάτησα άσχημα με αυτό που ...» ή «με έπιασε εμμονή με αυτό που ...» κ.ά.

το αποτύπωμά τους (παράγραφος 3): μεταφορική λειτουργία – «το ίχνος τους», «τη σφραγίδα τους», «την πινελιά τους», κ.ά.

β. Η αντίθεση ανάμεσα στον μακροπερίοδο και τον μικροπερίοδο λόγο στο τμήμα της παραγράφου προβάλλει γλωσσικά/συντακτικά την αντίθεση ανάμεσα στους πολλαπλούς ρόλους που επιτελούσε η γυναίκα του Τολστόι σε σχέση με στο σύζυγό της που μόνο στοχαζόταν. Αυτός είναι και ο κύριος προβληματισμός που αναδύεται στο Κείμενο 1, καθώς η πρόθεση της αρθρογράφου είναι να τονιστεί το γεγονός ότι ο απεριόριστος ελεύθερος χρόνος είναι διαχρονικό και απαραβίαστο προνόμιο των ανδρών. Με αυτό τον τρόπο η συγγραφέας ενισχύει την κύρια θέση της ότι είναι πολύ σημαντικός ο ρόλος των γυναικών στην πορεία των ανδρών τους.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

α. Η απόφαση του ποιητικού υποκειμένου να μεταλλαχθεί σε «κυρία Χιονάνθρωπο» (βασικό σύμβολο του ποιήματος) επεξηγείται στη συνέχεια του ποιήματος ως επιθυμία/πρόθεση («Σενάριο»), αλλά και βεβαιότητα (χρήση μέλλοντα οριστικής). Ενδεικτικά (στις παρενθέσεις οι σχετικοί δείκτες):

16777-Λύση

- Να βιώσει την ξεγνοιασιά, την ανεξαρτησία, να έχει χαλαρή διάθεση («Λοξά το μαύρο καπελάκι», «Δυο μεγάλες αφράτες χιονόμπαλες»: εικόνες όρασης και αφής).
- Να παραμείνει ήσυχη και στατική, σε επαφή με το φυσικό περιβάλλον («Στην άκρη ... από το πλαϊνό μου γέρικο δέντρο», εικόνα).
- Να βρεθεί στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος χαρίζοντας χαρά στους άλλους ακόμα και αν αυτό αποβαίνει επικίνδυνο («Θα χαχανίζουν γύρω μου τα γειτονόπουλα ...», «Το πιο θλιμμένο θα μου ρίχνει μια πέτρα»: εικόνες και σύντομες αφηγήσεις /στιγμιότυπα).
- Να μεταλλαχθεί με ταπεινά υλικά, να δει τον εαυτό της «αλλιώς», να ξαναγεννηθεί («Στη θέση ... το καινούριο μου σώμα», «Διαλέγοντας μικρά κουκουνάρια 'Η τσόφλια από καρύδια για κουμπιά.»: επίθετα που προσδιορίζουν τις ιδιότητες των αντικειμένων και λέξεις καθημερινές που παραπέμπουν στην απλότητα της νέας πραγματικότητας)
- Να γίνει ανθεκτική και άτρωτη («Ωστόσο θα με βρίσκει στη σκούπα», «Θα αφήνει άθικτο ... επισκευάσιμο», «Όπως κάποιος που ξυπνάει»: αντίθεση/ανατροπή, προσδιοριστικά επίθετα, προσωποποίηση, παρομοίωση και διαδοχικές εικόνες).
- Να γίνει το ακριβώς αντίθετο του παλιού εαυτού της («Δεν θα είμαι πια η κυρία Χρήσιμη!», αντίθεση με ό,τι ακολουθεί «Αυτή ποτέ δεν είδε, μόνο σκούπιζε ...Το λιγοστό το χιόνι από το κατώφλι της, Πάντα επικίνδυνο για σας τους βιαστικούς.»).

β. Το δεύτερο ερώτημα του θέματος είναι ανοικτό, οπότε μπορεί να απαντηθεί θετικά ή αρνητικά, αρκεί βέβαια να αιτιολογηθεί. Ενδεικτικά, οι μαθητές/-τριες αναμένεται:

- Να θεωρήσουν δικαιολογημένη την επιθυμία του ποιητικού υποκειμένου, ως αντίδραση στην έως τώρα περιχάραξη του εαυτού της στο ρόλο της «Χρήσιμης» που δεν έχαιρε της προσοχής και της εκτίμησης του περιβάλλοντός της, αλλά και δεν απολάμβανε τη ζωή, καθώς αυτή αναλωνόταν αποκλειστικά μέσα στην εκπλήρωση των καθηκόντων της.
- Να κρίνουν ως ακραία - ίσως και εγωιστική - την επιλογή της «διάλυσης» του ρόλου της, δεδομένου ότι το ποιητικό υποκείμενο δεν φαίνεται να επικοινωνεί και να διαπραγματεύεται με το περιβάλλον της για μια καλύτερη σχέση και θέση. Αντίθετα, δείχνει να προεξοφλεί ότι οι «βιαστικοί» είναι αδιάφοροι, αναισθητοι και ανάξιοι να κατανοήσουν τη δική της οπτική.

Κείμενο 1

Το ραδιόφωνο

Το ακόλουθο συντομευμένο χρονογράφημα προέρχεται από το βιβλίο του ζωγράφου, σκηνογράφου και συγγραφέα Δημήτρη Μυταρά, Ο σκύλος δαγκώνει, Αθήνα: Κέδρος, 1997, σσ. 34-36.

Κατέβαινα την εθνική οδό Αθηνών - Θεσσαλονίκης για αρκετές ώρες. Δίπλα μου είχα ένα πολύ ωραίο ραδιόφωνο ντίτζιταλ,¹ το οποίο, για όσους δεν το γνωρίζουν, αναλαμβάνει για λογαριασμό σου να βρίσκει τους διάφορους σταθμούς που φτάνουν κοντά σου, καθώς μετατοπίζεσαι συνεχώς.

Η πολυφωνία ήταν τρομακτική. Δεν ήξερα ότι όλα τα ελληνικά χωριά έχουν φωνή, και μάλιστα με τη σχετική τοπική προφορά. Το ύφος είναι το γνωστό αγχώδες και βιαστικό ύφος που συναντάμε σε όλους τους σταθμούς γενικά στην Ελλάδα, με άπειρες αφιερώσεις, σχόλια πολιτικά, συνεντεύξεις από ραδιοφώνου, ψευδοδιαγωνισμούς και κάθε είδους μουσική. Μου έκαναν εντύπωση και οι διαφημίσεις, που μου θύμισαν το '52. Κάθε τρία λεπτά άλλαζα σταθμό, γιατί κάτι δεν πήγαινε και μου χάλαγε τη διάθεση. Έβαλα μια κασέτα για να στρώσουν τα νεύρα μου, έβγαλα και τα σχετικά συμπεράσματα, τα οποία ισχύουν και για τους ραδιοσταθμούς της Αθήνας: α) Σε όλη τη διαδρομή δεν κατάφερα να ακούσω ούτε ένα ολόκληρο τραγούδι. Ο εκφωνητής ανά πάσα στιγμή διέκοπτε, για να κάνει διάφορα σχόλια, ή απλώς διέκοπτε χωρίς λόγο. Συχνά σιγοτραγουδούσε και το τραγούδι. β) Τα τραγούδια, σε γενικές γραμμές, ήταν χαμηλού επιπέδου -οτιδήποτε τους έπεφτε στα χέρια- συχνά επιλεγμένα έτσι ώστε να ταιριάζουν σε διάφορα σχετικά σχόλια με νόημα. γ) Συνήθως ένα ζευγάρι εκφωνητών παρουσιάζει το πρόγραμμα, ανταλλάσσοντας απόψεις, λέγοντας διάφορα έξυπνα, αλλά ουδείς είναι τόσο έξυπνος, ώστε να μπορεί να το κάνει αυτό επιτυχώς επί μία ώρα συνεχώς. δ) Διάφοροι εκφωνητές, συμπαθέστατοι κατά τα άλλα, διαβάζουν κείμενα με άπειρα λεκτικά λάθη και λάθος αναπνοή, που σημαίνει ότι δεν καταλαβαίνουν αυτά που διαβάζουν, ώστε είναι φυσικό να μην καταλαβαίνουμε ούτε εμείς. ε) Σε εκπομπές με ξένη μουσική, όπου αναφέρονται λεπτομερώς με βαθμό επιτυχίας τα ξένα τραγούδια στην παγκόσμια αγορά, θαυμάζω πάντα τα τέλεια αμερικάνικα, με προφορά αντάξια σταθμού του Κεντάκι. Κάποιος ειδικός, μολαταύτα, μου είπε ότι σπάνια το επίπεδο γνώσης της γλώσσας ξεπερνάει τη σπουδή συνοικιακού φροντιστηρίου. Αφήνω ότι σπάνια αποφασίζει κάποιος να βάλει κλασική μουσική. Όχι βέβαια κουαρτέτα του Μπετόβεν - αυτό είναι αδιανόητο - αλλά κάποια εισαγωγή ή κάποιο άλλο κατανοητό

¹ντίτζιταλ = ψηφιακό.

κομμάτι. Ακόμη, μου δόθηκε η εντύπωση ότι άκουγα τον ίδιο σταθμό παντού, εφόσον τα προγράμματα και το ύφος έχουν ταυτιστεί σχεδόν απόλυτα.

Να, λοιπόν, κάμποσοι λόγοι που με υποχρέωναν να κλείνω το ραδιόφωνό μου συχνότερα απ' ό,τι θα 'θελα. Αλλά ας μην είμαστε γκρινιάρηδες. Υπάρχουν ειδήσεις ταυτόχρονα με τα γεγονότα, υπάρχει γρήγορος ρυθμός και εναλλαγές θεμάτων και, τέλος, υπάρχουν άπειρες συνεντεύξεις, τις οποίες ακούω με πραγματική απόλαυση, ιδιαίτερα εκείνες που σέρνουν τα εξ αμάξης στους αρχηγούς και στα πολιτικά κόμματα.

Κείμενο 2

ΝΙΚΟΣ-ΓΑΒΡΙΗΛ ΠΕΝΤΖΙΚΗΣ (1908-1993)

Ομιλήματα (απόσπασμα)

Το ακόλουθο κείμενο προέρχεται από το πεζογράφημα Ομιλήματα του μοντερνιστή λογοτέχνη και ζωγράφου Νίκου-Γαβριήλ Πεντζίκη (Αθήνα: Εκδόσεις Ακρίτας, 1992, σσ.79-80).

Σκυμμένοι στο φως της λάμπας με το γκάζι, η αδελφή μου και εγώ διαβάζαμε σε τούτο το γραφείο.

Συλλάβιζα το αλφαβητάριο.

[...] Πόσο θάθελα να ήταν δυνατό να ξανάβλεπα τα πρώτα μου βιβλία.

Το αλφαβητάριο άρχιζε με το Α! Α!, φωνή θαυμασμού. Η σχετική εικόνα έδειχνε δυο παιδιά, έν' αγόρι κι ένα κορίτσι, που είχαν ανέβει σε μια κορυφή και θαύμαζαν την ανατολή του Ήλιου.

Έπειτα ακολουθούσαν τα γράμματα συμπλεγμένα, ώστε να σχηματίζονται οι φθόγγοι, οι συλλαβές και οι λέξεις. Σειρά από λέξεις, που μια έχει ως αρχικό ένα από τα 24 γράμματα του αλφαβήτου.

Το Α δίνει την Αγάπη, το Β δίνει το Βάρος, τη βαρύτητα, το Γ δίνει το Γάμο, το Δ τη Διάσπαση και τη διάρκεια, το Ε το Ευαγγέλιο και την Ελένη, το Ζ τη Ζωή, το Η τον Ήλιο, το Θ το Θείο (το μεταλλοειδές ανόργανο στοιχείο, τον αδελφό του πατέρα ή της μητέρας, αυτό που ανήκει στο Θεό), το Ι την Ικεσία, το Κ το Κάλλος και την καλοσύνη, το Λ το Λιοντάρι, τον λέοντα, που 'ναι σύμβολο του Ευαγγελιστού Αγίου Μάρκου, το Μ δίνει το Μένος και τη μορφή, το Ν δίνει το Νέο (πρόσωπο ή πράγμα ή αέριο), το Ξ δίνει το Ξένο, το Ο δίνει το Όλο, δηλαδή το ολόκληρο, το Π δίνει το Πάθος, το Ρ τη Ροή, το Σ τη Σιωπή, το Τ το Τέλος και τέλμα, το Υ την Υποταγή και την υπομονή, το Φ το Φάγετε, το Χ τη Χαρά (Χριστός), το Ψ το Ψάλλω και το ψάρι, το Ω δίνει το Ωρολόγι, που δείχνει την ώρα και δηλώνει το τέλος.

16778

Απ' αυτού αρχινώντας ανάποδα: Ω Ψ(ι)Χ(ι) Φ(ι) Υ Τ(α) Σ(ι) Ρ(ο) Π(ι) Ο Ξ(ι) Ν(ι) Μ(α) Λ(α) Κ(α) Ι Θ(ι) Η Ζ(ι) Ε Δ(έλτα) Γ(α) Β(ι) φτάνουμε πάλι στο Α, που είναι η αφετηρία, που σημαίνει την αρχή του κόσμου, σύμφωνα μ' ένα παλιό ποίημα, με στίχους για κάθε γράμμα της αλφαβήτας.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να παρουσιάσεις σε μια παράγραφο 60-70 λέξεων τους λόγους που υποχρέωναν τον συγγραφέα του Κειμένου 1 να κλείνει το ραδιόφωνό του.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Στην τελευταία παράγραφο του Κειμένου 1 ο συγγραφέας οργανώνει τον λόγο του με μια αντίθεση. Να την αποδώσεις με συντομία (μονάδες 6) και να εξηγήσεις τι πετυχαίνει με την επιλογή του αυτή (μονάδες 4).

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Να επιλέξεις και να μεταφέρεις στο απαντητικό σου φύλλο τη σωστή απάντηση για καθεμία από τις παρακάτω προτάσεις, οι οποίες βασίζονται στο Κείμενο 1. Σε κάθε περίπτωση, μία μόνο από τις τέσσερις προτεινόμενες απαντήσεις είναι ορθή:

1. Στην περίοδο λόγου «Έβαλα μια κασέτα για να στρώσουν τα νεύρα μου, έβγαλα και τα σχετικά συμπεράσματα» (2^η παράγραφος) το ύφος μπορεί να χαρακτηριστεί ως:

- α) λόγιο
- β) χιουμοριστικό
- γ) σοβαρό
- δ) γλαφυρό

2. Η πρόταση «-αυτό είναι αδιανόητο-» (2^η παράγραφος) που περικλείεται σε διπλή παύλα συνιστά:

- α) ειδικό λεξιλόγιο
- β) συνυποδηλωτική χρήση της γλώσσας
- γ) σχόλιο του συγγραφέα
- δ) ξένο σχόλιο

16778

3. Η λέξη «πολυφωνία» (2^η παράγραφος) με κριτήριο τη σημασία της στο γλωσσικό περιβάλλον της πρότασης, στην οποία ανήκει, έχει ως συνώνυμή της τη λέξη:
- α) πλουραλισμός
 - β) ποικιλοχρωμία
 - γ) πληθώρα
 - δ) πολυσημία
4. Η λέξη «λεπτομερώς» (2^η παράγραφος) με κριτήριο τη σημασία της στο γλωσσικό περιβάλλον της πρότασης, στην οποία ανήκει, έχει ως αντώνυμή της τη λέξη:
- α) απλώς
 - β) σχοινοτενώς
 - γ) ακροθιγώς
 - δ) εκτενώς
5. Με τη φράση «σέρνουν τα εξ αμάξης» (3^η παράγραφος), ο χρονογράφος εννοεί ότι:
- α) αμαυρώνουν τη φήμη
 - β) επιπλήττουν δριμύτατα
 - γ) επιβραβεύουν
 - δ) αμφισβητούν έντονα.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Να ερμηνεύσεις, με σχετικές αναφορές στο Κείμενο 2, γιατί ο αφηγητής εύχεται να ξαναδεί τα πρώτα του παιδικά βιβλία (μονάδες 10). Ποιες είναι οι σκέψεις και τα συναισθήματά σου για τα δικά σου πρώτα αναγνωστικά βιβλία; (μονάδες 5) Να απαντήσεις τεκμηριωμένα σ' ένα κείμενο 120-150 λέξεων.

Μονάδες 15

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

16778-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β' ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ο συγγραφέας έκλεινε συχνά το ραδιόφωνό του, γιατί:

- Δεν του άρεσαν όσα άκουγε, με αποτέλεσμα να γίνεται δύσθυμος.
- Κανένα τραγούδι δεν ολοκληρωνόταν λόγω των άσκοπων παρεμβολών των εκφωνητών.
- Η ποιότητα της μουσικής ήταν κακή και έλλειπε παντελώς η κλασική μουσική.
- Το πρόγραμμα διανθιζόταν από δήθεν έξυπνα σχόλια.
- Οι εκφωνητές έκαναν συνεχώς λάθη και δεν γίνονταν κατανοητοί.
- Τα ξένα τραγούδια παρουσιάζονταν με δήθεν άπταιστη προφορά.
- Το περιεχόμενο και το ύφος των εκπομπών ήταν πανομοιότυπα σε όλους τους σταθμούς.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

- Στην τελευταία παράγραφο ο χρονογράφος παρουσιάζει, σε αντίθεση με όσα ανέφερε στο υπόλοιπο κείμενό του για τις αρνητικές πλευρές των ραδιοφωνικών εκπομπών, τα θετικά τους σημεία, τα οποία και απολαμβάνει.
- Με την επιλογή του αυτή ολοκληρώνει νοηματικά το θέμα του, με έναν επικοινωνιακά αποτελεσματικό τρόπο. Τα λιγοστά πλεονεκτήματα των ραδιοφωνικών σταθμών παρουσιάζονται στο τέλος του κειμένου, αντιθετικά ως προς τα μειονεκτήματα.

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

1. β
2. γ
3. α
4. γ
5. β

16778-Λύση

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Οποιαδήποτε διαπίστωση από τους/τις μαθητές/μαθήτριες θεωρείται αποδεκτή, εφόσον μπορεί να τεκμηριωθεί με στοιχεία/χωρία του κειμένου, χωρίς να δίνεται με τρόπο αυθαίρετο.

Ενδεικτικοί άξονες της απάντησης:

Ο ομοδιηγητικός αφηγητής εύχεται, με βιωματικό τρόπο, να ξαναδεί τα πρώτα του βιβλία, γιατί

- αυτά σχετίζονται με πολύτιμες αναμνήσεις και συναισθήματα της παιδικής του ηλικίας («σκυμμένοι στο φως της λάμπας... αλφαβητάριο»)
- τού θυμίζουν τον θαυμασμό που βιώνει κάθε παιδί, όταν πρωτοαντικρίζει με πηγαία αθωότητα το θαύμα του κόσμου («Το αλφαβητάριο άρχιζε... του Ήλιου»)
- παρουσιάζουν το μυστήριο της γλώσσας και του λόγου, που οδεύουν από τα γράμματα στον σχηματισμό των λέξεων («τα γράμματα συμπλεγμένα... αλφαβήτου»)
- ως αλφαβητάρια εμπεριέχουν τα θεμελιώδη βιώματα, τις πιο βασικές, αλλά και τις πιο ουσιαστικές γνώσεις για τον κόσμο («το Α δίνει την Αγάπη... το τέλος»)
- παρέχουν τη δυνατότητα στον αναγνώστη τους να φτάσει από το τέλος (το Ω) ξανά στην αρχή (το Α), να κατανοήσει δηλαδή τη σύνδεση του τέλους με την αρχή και να γνωρίσει την αφετηρία της δημιουργίας («αρχινώντας ανάποδα... της αλφαβήτας»).

Ο/Η μαθητής/μαθήτρια καλείται να εκφράσει ελεύθερα την προσωπική του/της ανταπόκριση. Αναμένεται να εκφράσει τις σκέψεις και τα συναισθήματά του/της για τα πρώτα του/της αναγνωστικά βιβλία, αρκεί αυτά να εκπορεύονται από το κείμενο και να μη διατυπώνονται με τρόπο αυθαίρετο. Θετικά αποτιμάται η νοηματική σύνδεση με το ζητούμενο και η σαφήνεια της απάντησης.

Κείμενο 1

Τεχνολογικές εξελίξεις και το μέλλον της εργασίας

Το ακόλουθο συντομευμένο άρθρο του Γιάννη Στουρνάρα δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «Τα Νέα» στις 23.12.2021.

[...] Η αγορά εργασίας αλλάζει με μεγάλη ταχύτητα. Βασικό ρόλο στο νέο, εκθετικά μεταβαλλόμενο, περιβάλλον έχουν οι δεξιότητες των ατόμων. Η τεχνολογία απαιτεί έναν συνδυασμό τεχνικών, μεθόδων, διαδικασιών και δεξιοτήτων. Σημαντικό ρόλο στην τεχνολογική πρόοδο μέχρι σήμερα έχουν διαδραματίσει βασικά χαρακτηριστικά του ανθρώπου, όπως η παρατηρητικότητα και η διάθεση για εξέλιξη και γνώση. Η σύγχρονη εποχή είναι η εποχή της συνεχούς ανάπτυξης δεξιοτήτων και της καινοτομίας σε όλους τους τομείς. Μια καινοτόμος οικονομία και κοινωνία απαιτεί την απόκτηση, ενεργοποίηση και χρήση εξειδικευμένων δεξιοτήτων, όπως είναι η χρήση μαθηματικού προγραμματισμού, αλλά χρειάζεται, συγχρόνως, άτομα με υψηλές κοινωνικές και συναισθηματικές δεξιότητες.

Η ύπαρξη αρκετών εργαζομένων υψηλής εξειδίκευσης δεν είναι το μοναδικό ζητούμενο, αν και βέβαια αποτελεί βασική προϋπόθεση για την επιτυχή ανταπόκριση στην πρόκληση της σύγχρονης τεχνολογίας. Για την εξισορρόπηση της προσφοράς και της ζήτησης εργασίας χρειάζεται οι εργαζόμενοι να διαθέτουν τις κατάλληλες δεξιότητες. Τα άτομα δεν αρκεί πλέον να αναπτύξουν θεμελιώδεις δεξιότητες, όπως γλωσσικό γραμματισμό, αριθμητική και επίλυση προβλημάτων, αλλά χρειάζονται και συμπληρωματικές κοινωνικές και συναισθηματικές δεξιότητες και αξίες, όπως δεκτικότητα σε νέες εμπειρίες, προσαρμοστικότητα, επικοινωνία και ομαδικότητα.

Στον σύγχρονο κόσμο της εργασίας που χαρακτηρίζεται από συνεχείς αλλαγές, οι απαιτούμενες γνώσεις και δεξιότητες υπερβαίνουν ένα συγκεκριμένο πεδίο ειδίκευσης. Οι νεοεισερχόμενοι στην αγορά εργασίας χρειάζεται να συνδυάζουν την κύρια ειδικότητά τους με ευρύτερες γνώσεις και δεξιότητες, καθώς και με άλλες εξειδικεύσεις. Παράλληλα, όσο πιο γρήγορα αλλάζει ο κόσμος, τόσο μειώνεται ο χρόνος ζωής των δεξιοτήτων. Ως εκ τούτου, οι εργαζόμενοι θα πρέπει να αναβαθμίζουν τις δεξιότητές τους και να επανειδικεύονται καθ' όλη τη διάρκεια της σταδιοδρομίας τους, ενώ θα πρέπει να μπορούν να προσαρμόζονται σε κάθε αλλαγή. [...]

Ψηφιακός μετασχηματισμός, απομακρυσμένη εργασία και διά βίου μάθηση φαίνεται να συνθέτουν την εργασία του μέλλοντος. Ο εργαζόμενος θα απομακρύνεται όλο και περισσότερο από το λεγόμενο γραμμικό μοντέλο σταδιοδρομίας, όπου απασχολείται στο ίδιο επάγγελμα με το οποίο

16779

ξεκίνησε μέχρι τη συνταξιοδότησή του. Η σταδιοδρομία πολλές φορές χαρακτηρίζεται ως «απρόβλεπτη» και «μεταβατική». Και τα άτομα, για να επιτύχουν πλέον στην επαγγελματική τους πορεία, χρειάζεται να διαθέτουν ένα πλέγμα πολύπλευρων δεξιοτήτων. Άλλωστε, λόγω των νέων συνθηκών δεξιότητες, όπως η ενεργή μάθηση, η ανθεκτικότητα, η ευελιξία, αποδεικνύονται εξαιρετικά χρήσιμες. Επομένως, αυτό που θα μεταβάλλεται διαρκώς στον σύγχρονο κόσμο της εργασίας είναι η ζήτηση σε δεξιότητες.

Κείμενο 2

Τ. Κ. Παπατσώνης (1895-1976)

Οι Γιορτάδες

Το ποίημα ανήκει στη συλλογή Εκλογή Β' (1962) του Τάκη Παπατσώνη, προδρόμου της μοντέρνας ποίησης (Εκλογή Α', Ursa Minor, Εκλογή Β', Αθήνα: Ίκαρος, 1988, σ. 271).

Κοπήκανε τα πράσινα φυλλώματα αρμαθιές,¹
και δέσμες τα φανταχτερά λουλούδια του χειμώνα,
της παγωνιάς ανθίσματα, την είσοδο στο σπίτι
κάμνουν. Μας φέρνουν την εορτή, βουνίσια, δροσισμένη,
να τη θρονιάσουν στα θερμά μοναχικά δωμάτια.

Αλλάζουν τα περίγυρα. Κατοικητήρια του φωτός
γίνονται οι σύθαμπες² γωνιές. Τα σκεβρωμένα ξύλα
λες και ξεπέταξαν κλαριά και βάτους, λες κι ανθίσαν.
Έφεξε το πρασίνισμα κι άστραψε το λουλούδι·
οι τοίχοι χαμογέλασαν, φάνταξε το τραπέζι,
στήσανε τα βιβλία χορό στα ράφια τους τα σκούρα
και δάσος πλήρες φούντωσε το πλούτος του τζακιού.

Τα είδαν οι γέροι του σπιτιού και σιγοκελαηδήσαν
τα είδαν οι νιοι και χάρηκαν και τα μωρά ευφρανθήκαν,
ολούθε βγήκε μια ύμνηση στη θαλερή³ τη φύση,
που μας θυμήθη τους κλειστούς και μοναχούς ανθρώπους
κι εδώ μας μετατέθηκε, και δώρα μας φορτώνει,

¹ αρμαθιές = σύνολα όμοιων πραγμάτων συνδεδεμένων με σπάγκο.

² σύθαμπες = μισσοσκότεινες.

³ θαλερή = ανθηρή.

και τους χειμώνες καταλυεί⁴ με άνθηση του σπιτιού.

Κοιτάχτε, όπου έβασκε ανοσιτιά, χοροπηδάει μια πλάση
ζωντανεμένη στις χαρές γιορταστικής βλαστήσεως.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1(μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να παρουσιάσεις σε μια παράγραφο 50-60 λέξεων τα χαρακτηριστικά της εργασίας του μέλλοντος, σύμφωνα με τον συγγραφέα του Κειμένου 1.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Στην τρίτη παράγραφο του Κειμένου 1 ο αρθρογράφος οργανώνει τον λόγο του με αίτιο-αποτέλεσμα. Να αποδώσεις με συντομία αυτόν τον τρόπο οργάνωσης του λόγου (μονάδες 6) και να εξηγήσεις τι πετυχαίνει με την επιλογή του αυτή (μονάδες 4).

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Να εντοπίσεις στα παρακάτω χωρία του Κειμένου 1 τις περιπτώσεις στις οποίες το μήνυμα διατυπώνεται με βεβαιότητα και τις αντίστοιχες στις οποίες ο συγγραφέας εκφράζει αναγκαιότητα. (μονάδες 10) Να δικαιολογήσεις την απάντησή σου με κριτήριο τους γραμματικούς ή λεκτικούς τύπους που επιλέγονται, για να δηλωθεί η βεβαιότητα ή η αναγκαιότητα. (μονάδες 5)

- Η αγορά εργασίας αλλάζει με μεγάλη ταχύτητα. (1^η παράγραφος)
- Για την εξισορρόπηση της προσφοράς και της ζήτησης εργασίας χρειάζεται οι εργαζόμενοι να διαθέτουν τις κατάλληλες δεξιότητες. (2^η παράγραφος)
- οι εργαζόμενοι θα πρέπει να αναβαθμίζουν τις δεξιότητές τους και να επανειδικεύονται καθ' όλη τη διάρκεια της σταδιοδρομίας τους (3^η παράγραφος)
- Ο εργαζόμενος θα απομακρύνεται όλο και περισσότερο από το λεγόμενο γραμμικό μοντέλο σταδιοδρομίας. (4^η παράγραφος)
- Επομένως, αυτό που θα μεταβάλλεται διαρκώς στον σύγχρονο κόσμο της εργασίας είναι η ζήτηση σε δεξιότητες. (4^η παράγραφος)

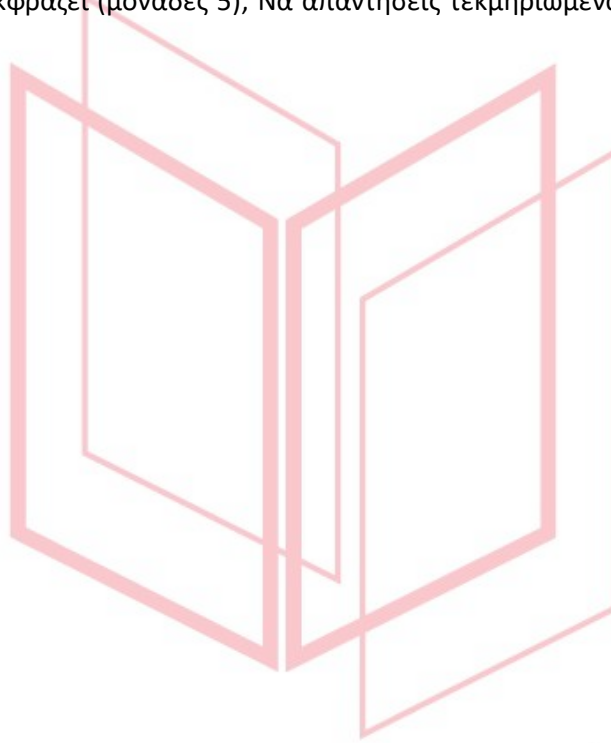
⁴ καταλυεί = καταλύει.

16779

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Να ερμηνεύσεις, με σχετικές αναφορές στο Κείμενο 2, την ευφρόσυνη αλλαγή του κόσμου, όπως παρουσιάζεται από το ποιητικό υποκείμενο (μονάδες 10). Συμφωνείς ή διαφωνείς με τη χαρούμενη στάση ζωής που αυτό εκφράζει (μονάδες 5); Να απαντήσεις τεκμηριωμένα σ' ένα κείμενο 120-150 λέξεων.

Μονάδες 15

αθιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

16779-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β' ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Η εργασία του μέλλοντος θα απαιτεί:

- τον ψηφιακό εκσυγχρονισμό, την τηλεργασία, την αδιάλειπτη μάθηση,
- συνεχείς και απρόσμενες αλλαγές κατά τη διάρκεια της σταδιοδρομίας,
- πολλές και διαφορετικές, διαρκώς μεταβαλλόμενες δεξιότητες από τους εργαζόμενους.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

- Η τρίτη παράγραφος του Κειμένου 1 αναπτύσσεται με αίτιο-αποτέλεσμα. Συγκεκριμένα, οι διαρκείς μεταβολές που χαρακτηρίζουν τη σύγχρονη εργασία (αιτία), απαιτούν από τους εργαζόμενους γνώσεις και δεξιότητες από αρκετούς τομείς ειδίκευσης (αποτέλεσμα). Επιπλέον, η ταχύτητα των μεταβολών (αιτία), αναγκάζει τους εργαζόμενους να βελτιώνουν συνεχώς τις δεξιότητές τους και να αποκτούν νέες ειδικότητες καθ' όλη τη διάρκεια του εργασιακού τους βίου, επιδεικνύοντας απaráμιλλη προσαρμοστικότητα (αποτέλεσμα).
- Με την επιλογή του αυτή ο αρθρογράφος πετυχαίνει:
 - να παρουσιάσει πειστικά τις σχέσεις αιτίας αποτελέσματος που συνδέουν τις γρήγορες μεταβολές της σύγχρονης εργασίας με τη σταδιοδρομία των εργαζομένων,
 - να αναδείξει με αποτελεσματικό τρόπο την ανάγκη συνεχούς βελτίωσης και προσαρμογής των εργαζομένων στις μεταβαλλόμενες συνθήκες εργασίας.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

➤ Το μήνυμα διατυπώνεται με βεβαιότητα στα ακόλουθα χωρία:

- «Η αγορά εργασίας αλλάζει με μεγάλη ταχύτητα.» (1^η παράγραφος)
- «Ο εργαζόμενος θα απομακρύνεται όλο και περισσότερο από το λεγόμενο γραμμικό μοντέλο σταδιοδρομίας.» (4^η παράγραφος)

16779-Λύση

- «Επομένως, αυτό που θα μεταβάλλεται διαρκώς στον σύγχρονο κόσμο της εργασίας είναι η ζήτηση σε δεξιότητες.» (4^η παράγραφος)

Και στις τρεις περιπτώσεις ο συγγραφέας χρησιμοποιεί την οριστική έγκλιση («αλλάζει», «θα απομακρύνεται», «θα μεταβάλλεται», «είναι»), με την οποία εκφράζεται κάτι το πραγματικό, βέβαιο και αναμφισβήτητο. Η βεβαιότητα υπογραμμίζεται και με τη χρήση του ενεστώτα («αλλάζει», «είναι») και του εξακολουθητικού μέλλοντα («θα απομακρύνεται», «θα μεταβάλλεται»), που δηλώνουν ότι κάτι γίνεται στο παρόν και στο μέλλον, αντίστοιχα, με τρόπο εξακολουθητικό-επαναλαμβανόμενο (άρα βέβαιο). Στην τελευταία περίοδο λόγου η βεβαιότητα υπογραμμίζεται και από το επίρρημα «διαρκώς», που τονίζει τον συνεχή και επομένως αδιαμφισβήτητο χαρακτήρα της μεταβολής.

➤ Ο συγγραφέας εκφράζει αναγκαιότητα στα ακόλουθα χωρία:

- «Για την εξισορρόπηση της προσφοράς και της ζήτησης εργασίας χρειάζεται οι εργαζόμενοι να διαθέτουν τις κατάλληλες δεξιότητες.» (2^η παράγραφος)
- «οι εργαζόμενοι θα πρέπει να αναβαθμίζουν τις δεξιότητές τους και να επανειδικούνται καθ' όλη τη διάρκεια της σταδιοδρομίας τους» (3^η παράγραφος)

Και στις δύο περιπτώσεις χρησιμοποιούνται απρόσωπα ρήματα που συντάσσονται με υποτακτική («χρειάζεται να διαθέτουν», «θα πρέπει να αναβαθμίζουν και να επανειδικούνται»), για να δηλωθεί η αναγκαιότητα, η υποχρέωση του υποκειμένου, δηλαδή των εργαζομένων, να προβούν σε ορισμένες ενέργειες.

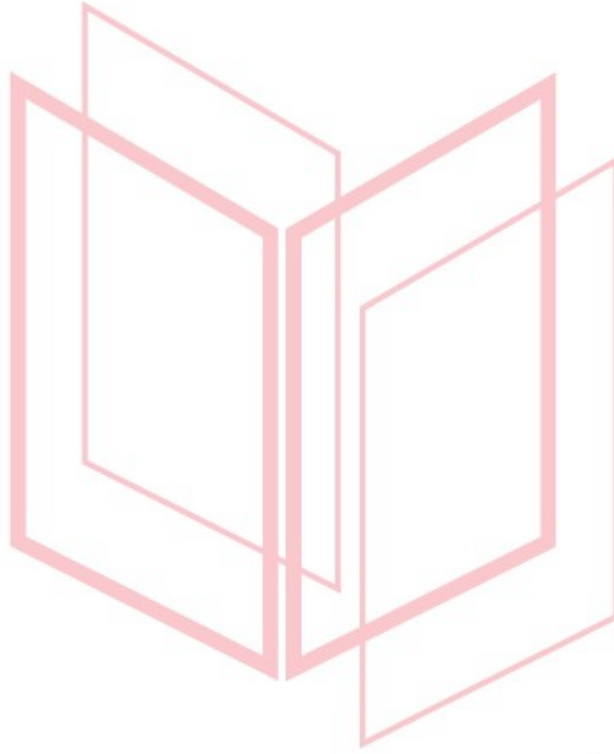
ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Ενδεικτικοί άξονες της απάντησης:

- Το ποιητικό υποκείμενο παρουσιάζει τον κόσμο να αλλάζει με ευφρόσυνο τρόπο κατά τη διάρκεια των γιορτινών ημερών του χειμώνα, δηλαδή των Χριστουγέννων και της Πρωτοχρονιάς («τα φανταχτερά λουλούδια του χειμώνα,/ της παγωνιάς ανθίσματα»). Το παγωμένο σκηνικό ζωντανεύει εξαιτίας του χαρούμενου και αναγεννητικού χαρακτήρα αυτών των γιορτών, που συνδέονται με τη γέννηση της ελπίδας και της ζωής μέσα στην καρδιά του χειμώνα. Το φως κυριαρχεί στο σκοτάδι (στ. 6-7), η ανθοφορία στην ξηρασία (στ. 7-9), η άψυχη ύλη γίνεται έμπυχη (στ. 10-12) και οι άνθρωποι όλων των ηλικιών ευφραίνονται (στ. 13-14). Η φύση εξυμνεί τον Δημιουργό της, αγάλλονται οι ψυχές και η παγερή μοναξιά καταλύεται (στ. 15-18). Έτσι, όλη η πλάση αποκτά ευφρόσυνη υπόσταση χάρη στο ελπιδοφόρο μήνυμα της γιορτής.
- Ο/Η μαθητής/μαθήτρια καλείται να εκφράσει ελεύθερα την προσωπική του/της ανταπόκριση. Μπορεί να γράψει ότι συμφωνεί ή διαφωνεί με την ευφρόσυνη στάση ζωής

16779-Λύση

που προτείνει το ποιητικό υποκείμενο. Αναμένεται να εκφράσει ελεύθερα και τεκμηριωμένα τις απόψεις του/της, αρκεί αυτές να εκπορεύονται από το κείμενο και να μη διατυπώνονται με τρόπο αυθαίρετο. Θετικά αποτιμάται η νοηματική σύνδεση με το ζητούμενο και η σαφήνεια της απάντησης.

αξιολόγησης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κείμενο 1

Δημιουργικότητα: Το κλειδί της επιτυχίας στην εργασία

Το κείμενο της Άννας Σαϊνίδου δημοσιεύτηκε στις 14.12.2020 στον ιστότοπο <https://speedynews.gr>.

Πολλές φορές συνηθίζουμε να κατηγοριοποιούμε τα επαγγέλματα λαμβάνοντας υπόψη το πόσο συναρπαστικά ή δημιουργικά μάς φαίνονται. Για πολλούς η δημιουργικότητα αφορά κατά κύριο λόγο τα επαγγέλματα που σχετίζονται με την τέχνη. Πράγματι, φαινομενικά δεν είναι ιδιαίτερα συναρπαστικό να πουλάει κανείς φρούτα ή να είναι λογιστής. Η οπτική αυτή όμως είναι ιδιαίτερα επιφανειακή. Γιατί αν κάποιος θέλει να είναι δημιουργικός, τίποτα και κανείς δεν μπορεί να τον περιορίσει.

Αρχικά, όταν κάνουμε λόγο για δημιουργικότητα, μιλάμε για την προσωπική ικανότητα που έχει ο καθένας να δημιουργήσει, δηλαδή να αφήνει το δικό του στίγμα σε καθετί που καταπιάνεται, χωρίς απλά να διεκπεραιώνει μια εργασία που τού δίνεται. Για παράδειγμα, αν μια γραμματέας απλά σηκώνει τα τηλέφωνα και κλείνει τα ραντεβού, διαφέρει κατά πολύ από την γραμματέα που εμπιστεύονται οι πελάτες και που αναπτύσσουν ξεχωριστές σχέσεις μαζί της. Είναι προσωπική επιλογή του καθενός το πόσο δημιουργικός είναι στην εργασία του και αν θα χρησιμοποιήσει κάποιες από τις προσωπικές του δεξιότητες, ακόμη και σε θέσεις, που φαινομενικά αυτές δεν απαιτούνται.

[...] Φυσικά για πολλούς, δεν γίνεται σε όλα τα επαγγέλματα να είναι κανείς δημιουργικός, αλλά αυτό δεν ισχύει, καθώς όλα ξεκινούν με την αντίληψη που έχουμε για το κάθε επάγγελμα που θα κληθούμε να ασκήσουμε. Αν, για παράδειγμα, ένας τραπεζικός υπάλληλος σκεφτεί πως η δουλειά του είναι το ταμείο και τα έγγραφα, σίγουρα θα περιοριστεί στην διεκπεραίωση των συγκεκριμένων καθηκόντων.

[...] Σίγουρα δεν είναι λίγες οι φορές που κάποιος δεν θέλει να πάει στην δουλειά, είτε εξαιτίας της φυσικής τάσης του ανθρώπου για τεμπελιά είτε εξαιτίας της σωματικής και ψυχικής κόπωσης. Όμως, το κλειδί βρίσκεται για ακόμα μια φορά στον τρόπο που σκεφτόμαστε: Αν βρούμε το δικό μας «κουμπί», τότε όλα μπορούν να γίνουν συναρπαστικά και ενδιαφέροντα. Και δυστυχώς, καθώς οι καιροί που ζούμε μας απομακρύνουν από την δουλειά των ονείρων μας ή από την καριέρα που θα θέλαμε να χτίσουμε, ίσως τελικά η δημιουργικότητα και η εναπόθεση της προσωπικότητάς μας σε οτιδήποτε καλούμαστε να καταπιαστούμε, είναι και αυτό που θα μας βοηθήσει να μάθουμε να προσαρμοζόμαστε ευκολότερα, αλλά και να κάνουμε τη ζωή μας ακόμα πιο λειτουργική.

Κείμενο 2

Μέλπω Αξιώτη (1905-1973)

Ο γιατρός και η καθηγήτρια

Το κείμενο είναι απόσπασμα από το διήγημα «Ο γιατρός και η καθηγήτρια» της Μέλπως Αξιώτη (1905-1973), από το βιβλίο «Άπαντα», φιλολογική επιμέλεια Μάρω Δούκα – Βασίλης Λαμπρόπουλος, τόμ. Ε΄, Σύντροφοι, Καλημέρα! και άλλα διηγήματα, εκδ. Κέδρος, Αθήνα: 1983, σ.σ. 121-131.

[...] «Ξέρεις τι βλέπω; Πως χόντρυνες. Εδώ και λίγο διάστημα τι όμορφη που ήσουν ακόμα, αδύνατη σα συλφίδα¹. Μα είναι βέβαια και τ' αρθριτικά που έρχονται με τα χρόνια. Πενήντα χρονών είσαι, Αντιγόνη, κι εγώ ένα δεκάρι από πάνω. Δε θα σε γνωρίσει η αδελφή σου, σα θα γυρίσει πίσω».

«Κι εγώ ξέρεις τι βλέπω; Πως από δω και πέρα δε θα μπορέσουμε πια να ζήσουμε».

«Και γιατί;», ρώτησε ο Γιώργης.

«Ε, γιατί δε μας έμεινε πια τίποτα. Έχει γούστο να νομίζεις πως ο άνθρωπος ζει με τον αέρα, μόνο με τα βιβλία του».

«Όχι παιδί μου, τέτοιο πράμα δεν το νομίζω, γιατί τότε δε θα 'μουν γιατρός. Η επιστήμη δίνει στο φαί πολύ μεγάλη σημασία. Μα έτσι που το 'πες, δεν το κατάλαβα αμέσως, γιατί είναι και άλλες περιπτώσεις που και τότε ο άνθρωπος δεν μπορεί να ζήσει, είναι αδύνατο. Σα δεν πιστεύει σε τίποτα ή δεν περιμένει τίποτα. Ή όταν δεν είναι η ζωή του σύμφωνη μ' αυτό που πιστεύει. Ή αν έκανε κάτι που βρόμιζε τη ζωή του και την πίστη του. Βλέπεις πόσες περιπτώσεις, ε; Μα η δικιά μας αποθήκη δεν έχει ακόμη αδειάσει από τέτοια αποθέματα, που να μας βαστούν ζωντανούς. Τώρα απομένει βέβαια να δούμε τι μπορεί να γίνει για το φαί, γιατί είναι κι αυτό φυσικά βασικό».

«Εγώ σου το ξανάπα, Γιώργη, να 'βαζεις στην πόρτα απόξω ταμπέλα. Πού θες να ξέρει ο κόσμος πως κάθεται εδώ μέσα γιατρός; Από τόσα χρόνια τώρα που ήσουν γιατρός στις Κοινωνικές Ασφαλίσεις, σε νομίζουνε για υπάλληλο. Περιαστικός δρόμος είναι, και πολυκατοικία το σπίτι μας, κάποιος μπορεί να βρεθεί να χτυπήσει την πόρτα μας, άμα θα γράφει η ταμπέλα».

«Ναι, βέβαια, κι η ταμπέλα κάτι είναι. Ναι, να τη βάλουμε, δεν είπα εγώ τίποτα».

«Βλέπεις εμένα το επάγγελμά μου είναι σήμερα άχρηστο. Τι να το διαλαλήσεις, ποιος το θέλει. Διαλαλούνε τα λεμόνια και τα κολοκυθάκια, γιατί και μ' όλη τη φτώχεια πουλιούνται, κάποιος βρίσκεται πάντα να τα παίρνει. Μα δεν πάει να βραχνιάζεις να φωνάζεις «είμαι

¹ Συλφίδα: νεράιδα της κέλτικης μυθολογίας, (μεταφορικά) όμορφη, λεπτοκαμωμένη και αέρινη γυναίκα.

16782

καθηγήτρια!». Ε, και δεν είσαι αφού σ' αρέσει, θα σου πούνε, τι μας το λες; Εγώ λοιπόν το βλέπεις πως από τη μεριά μου δεν μπορώ σήμερα να βοηθήσω το σπίτι. Ό,τι κάμεις εσύ».

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να παρουσιάσεις σε μια παράγραφο 50-60 λέξεων την έννοια της δημιουργικότητας στην άσκηση ενός επαγγέλματος, σύμφωνα με το Κείμενο 1.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Στη δεύτερη παράγραφο του Κειμένου 1 η αρθρογράφος οργανώνει τον λόγο της με δύο τρόπους. Να τους καταγράψεις (μονάδες 6) και να εξηγήσεις με συντομία ποιο στόχο εξυπηρετεί ο καθένας από αυτούς (μονάδες 4).

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

«Όμως, το κλειδί βρίσκεται για ακόμα μια φορά στον τρόπο που σκεφτόμαστε: Αν βρούμε το δικό μας «κουμπί», τότε όλα μπορούν να γίνουν συναρπαστικά και ενδιαφέροντα».

Στις παραπάνω περιόδους λόγου η γλώσσα χρησιμοποιείται συνυποδηλωτικά/μεταφορικά. Ποια πρόθεση της αρθρογράφου φανερώνει αυτή η επιλογή (μονάδες 5); Να τις ξαναγράψεις αξιοποιώντας τη δηλωτική/κυριολεκτική χρήση της γλώσσας χωρίς να αλλοιώσεις το νόημά τους (μονάδες 10).

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Πόσο σημαντικό κρίνει η Αντιγόνη πως είναι το επάγγελμα στη ζωή του ανθρώπου; Ο σύζυγός της συμφωνεί μαζί της; Ποια είναι η δική σου άποψη; Να απαντήσεις σ' ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

Μονάδες 15

16782-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Η έννοια της δημιουργικότητας στην άσκηση ενός επαγγέλματος προσδιορίζεται ως:

- προσωπική ικανότητα που έχει ο καθένας να δημιουργήσει
- όχι απλή διεκπεραίωση της εργασίας
- χρήση προσωπικών δεξιοτήτων, ακόμη και σε θέσεις, που φαινομενικά αυτές δεν απαιτούνται
- αντίληψη που έχουμε για το κάθε επάγγελμα, το οποίο θα κληθούμε να ασκήσουμε

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ορισμός: «...όταν κάνουμε λόγο για δημιουργικότητα... μια εργασία που του δίνεται.»

Δίνει τον ορισμό της δημιουργικότητας στην εργασία, καθώς αυτό το θέμα απασχολεί το κείμενο και κρίνεται απαραίτητη η διευκρίνιση της έννοιας στον τομέα της εργασίας, καθώς είναι μια έννοια με πολλές όψεις.

Παραδείγματα: «Για παράδειγμα, αν μια γραμματέας... σχέσεις μαζί της.»

Το παράδειγμα διευκρινίζει σαφέστερα την έννοια της δημιουργικότητας στην εργασία με εμπειρικό τρόπο.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

16782-Λύση

«Όμως, το κλειδί βρίσκεται για ακόμα μια φορά στον τρόπο που σκεφτόμαστε: Αν βρούμε το δικό μας «κουμπί», τότε όλα μπορούν να γίνουν συναρπαστικά και ενδιαφέροντα».

Πρόθεση της αρθρογράφου είναι να προτείνει τρόπους με τους οποίους είναι δυνατόν να αναπτύξει κάποιος τη δημιουργικότητά του στην εργασία και να μη νιώθει βαρετά. Γι' αυτό επιλέγει τον αναπαραστατικό και μεταφορικό λόγο για την αποτελεσματικότερη πρόσληψη του μηνύματος από τον αναγνώστη.

Όμως, η διάθεση για εργασία εξαρτάται για ακόμα μια φορά από τον τρόπο που σκεφτόμαστε: Αν βρούμε τα εσωτερικά κίνητρα για μια πιο δημιουργική ενασχόληση, τότε όλα μπορούν να γίνουν συναρπαστικά και ενδιαφέροντα.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Η Αντιγόνη υποστηρίζει πως το πιο σημαντικό στη ζωή του ανθρώπου είναι το επάγγελμα, το οποίο εξασφαλίζει την επιβίωσή του, γι' αυτό και επιμένει να συνεχίσει να ασκεί ο άνδρας της το επάγγελμα του γιατρού, καθώς περνούν οικονομικές δυσκολίες.

- «Ε, γιατί δε μας έμεινε πια τίποτα. Έχει γούστο να νομίζεις πως ο άνθρωπος ζει με τον αέρα, μόνο με τα βιβλία του».
- «Κι εγώ ξέρεις τι βλέπω; Πως από δω και πέρα δε θα μπορέσουμε πια να ζήσουμε».
- «Εγώ σου το ξανάπα, Γιώργη, να 'βαζες στην πόρτα απόξω ταμπέλα. Πού θες να ξέρει ο κόσμος πως κάθεται εδώ μέσα γιατρός;...»

Ο σύζυγός της συμφωνεί μαζί της, αλλά προσθέτει και άλλες συνθήκες χάρη στις οποίες εξασφαλίζεται η ζωή στον άνθρωπο, οι οποίες δεν είναι υλικές. Αυτές είναι η πίστη σε κάποιο στόχο, η συνέπεια στις αξίες του, η διατήρηση της αξιοπρέπειάς του.

- «...είναι και άλλες περιπτώσεις που και τότε ο άνθρωπος δεν μπορεί να ζήσει, είναι αδύνατο.»
- «Σα δεν πιστεύει σε τίποτα ή δεν περιμένει τίποτα.»
- «Ή όταν δεν είναι η ζωή του σύμφωνη μ' αυτό που πιστεύει.»
- «Ή αν έκανε κάτι που βρόμιζε τη ζωή του και την πίστη του.»

Ο/Η μαθητής/-τρια καλείται, ανάλογα με την αναγνωστική ανταπόκρισή του/της να πάρει θέση στο ζητούμενο.

Κείμενο 1

Το μέλλον της εργασίας και η Κοινωνική Οικονομία

Το κείμενο του Δημήτρη Μιχαηλίδη δημοσιεύτηκε στον ιστότοπο Αγρονέα, <https://www.enallaktikos.gr/Article/59386> στις 25.03.2021.

Στη μετάβαση από την 3η στην 4η βιομηχανική επανάσταση, η εργασία βιώνει μια βαθιά αναδιάρθρωση με χαρακτηριστικό στοιχείο τη μείωση της μισθωτής εργασίας. Η εργασία ανακαλύπτεται εκ νέου σε πολλούς νέους τομείς. Ως αποτέλεσμα, πολλοί θα αναγκαστούν να γίνουν αυτοαπασχολούμενοι, πέρα από την αμειβόμενη εργασία.

Από τη μια πλευρά, ο μεγάλος ανταγωνισμός στην αναζήτηση του κέρδους μειώνει το ποσοστό κέρδους, ενώ από την άλλη η τεχνολογική καινοτομία και η αυτοματοποίηση καθώς και η πνευματική ιδιοκτησία, εξασφαλίζουν υψηλή κερδοφορία για το Κεφάλαιο που αγοράζει, επενδύει σε καινοτομίες και κατέχει δικαιώματα ιδιοκτησίας. Δημιουργούνται έτσι νέοι προνομιούχοι τομείς κερδοφορίας με λιγότερους εργαζομένους και καταστρέφονται τομείς έντασης εργασίας, οι οποίοι δεν μπορούν να λειτουργήσουν μέσα στο κερδοσκοπικό πλαίσιο χωρίς κρατικές επιδοτήσεις

Βρισκόμαστε σε ιστορικό σημείο καμπής, καθώς λόγω των τεχνολογικών εξελίξεων και των λεγόμενων νέων τεχνολογικών ευκαιριών περιορίζεται η δημιουργία θέσεων εργασίας από εργοδότες, οι οποίοι δραστηριοποιούνται κυρίως στην αγορά, και περιορίζονται οι προσλήψεις από το κράτος, το οποίο δεν έχει επαρκείς φόρους λόγω περιορισμού της κερδοφορίας των εταιρειών. Και αυτό φυσικά έρχεται σε αντίθεση με την καθιερωμένη αντίληψη ότι κάθε τεχνολογική πρόοδος αναπτύσσει απεριόριστα την προσφορά και τη ζήτηση για τους εργαζόμενους.

Αφού δόθηκαν τα βαθύτερα αίτια της οικονομικής κρίσης, η επανεφεύρεση της συνεργατικής-συνεταιριστικής εργασίας είναι η μόνη δυνατότητα δημιουργίας νέων ευκαιριών εργασίας, όπως δείχνουν οι παγκόσμιες τάσεις της οικονομίας.

[...] Πού θα βρεθούν όμως οι νέες θέσεις εργασίας, για να αντικαταστήσουν αυτές που χάνονται; Η απάντηση είναι ότι μια νέα περίοδος αυτοαπασχόλησης και παραγωγής - κατανάλωσης έρχεται ως αναπόφευκτη λύση. Το «κίνημα χωρίς μεσάζοντες» αλλά και η τάση για νέους καταναλωτικούς συνεταιρισμούς και γέφυρες συνεργασίας μεταξύ δικτύων καταναλωτών και παραγωγών αποτελούν την πρώτη ένδειξη.

16784

Αυτή η τάση παρεμποδίζεται προφανώς από την γραφειοκρατία και τις οργανωμένες συντεχνίες που είναι βολεμένες από το βιομηχανοποιημένο και συγκεντρωτικό σύστημα οικονομίας. Ταυτόχρονα ο «κρατισμός» και οι πελατειακές σχέσεις των ψηφοφόρων με την κρατική επιδοματική πολιτική αποστερούν κάθε προσπάθεια διεύρυνσης της απασχόλησης. Η ανεργία όμως και η φτωχοποίηση μεγάλων τμημάτων του πληθυσμού πιέζουν και η μόνη απάντηση είναι η ενίσχυση της συνεργατικής - Κοινωνικής Οικονομίας. [...]

Κείμενο 2

Έλλη Αλεξίου (1894-1988)

[Η Διευθύντρια]

Το κείμενο είναι απόσπασμα από το μυθιστόρημα της Έλλης Αλεξίου (1894-1988) «Γ' Χριστιανικόν Παρθεναναγωγείον», εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα: 2010.

Μα δε σταματούσα ως εκεί. Προχωρούσα και πιο πέρα. Είχα κι απαιτήσεις από την κ. Διευθύντρια, που μου τις άφησε κι αυτές ανικανοποίητες. Ως εκείνη τη στιγμή που μπήκα κάτω από τη διεύθυνσή της, είχα γνωρίσει για ανωτέρους μου τους δασκάλους μου και τον πατέρα μου, και νόμιζα πως όλοι οι ανώτεροι είναι πάντα κανονισμένοι στο ίδιο καλούπι. Πως έχουνε καθήκον οι ανώτεροι να καθοδηγούν, ν' απαγορεύουν, να διατάσσουν και να μαλώνουν τον κατώτερο, μα νόμιζα πως έχουν ακόμη το καθήκον να παίζουν και να αμείβουν. Και πολλές φορές τώρα δασκάλα, έκανα κάτι παραπανίσιο, για να μου πει έναν καλό λόγο η κ. Διευθύντρια. Μόνο και μόνο για ν' ακούσω από το στόμα της έναν καλό λόγο. Μου ήτανε ανάγκη εσωτερική η επιδοκιμασία της, μα όντως ποτέ της δεν μου την χάρισε αυτή τη χαρά. Γιατί η κ. Διευθύντρια όπως δε σου 'λεγε ποτέ τίποτε προσβλητικό, όπως δεν ξεστόμιζε ποτέ της άσκημα και χοντρά λόγια, το ίδιο δεν έλεγε ποτέ της και παινέματα. Ήτανε από φυσικό της λιγόλογη. Γι' αυτό σ' αυτή την περίπτωση μπορεί εγώ να 'φταιγα κι όχι η κ. Διευθύντρια. Πολύ συχνά με το να είμαστε έτσι κι αλλιώς μαθημένοι, υποφέρομε, και νομίζομε πως μας φταίνε οι άνθρωποι, ενώ εμείς οι ίδιοι φταίμε του εαυτού μας. Γιατί πρέπει να είμαστε από πρωτύτερα προετοιμασμένοι, όταν μπαίνουμε στη ζωή και να ξέρουμε πως δεν μπορούμε να κανονίζουμε τα πάντα κατά τα κέφια μας. Κέφια και όρεξες και ό,τι ξέραμε να τα ξεχάσουμε άμα μπορούμε στον στίβο. Η ζωή είναι σκληρή και δύσκολη κ' οι άνθρωποι, όταν τους χρειαστείς, το ίδιο κι αυτοί σκληροί, γιατί έτσι τους

16784

κατάντησε η πικρή τους πείρα. Είναι δύστροποι και δύσπιστοι και μετρούνε τα λόγια τους προτού τα πουν, σαν να 'τανε χρυσάφι. Και δε λένε ένα καλό λόγο κ' ένα μπράβο κι ας τον έχεις ανάγκη αυτόν τον καλό λόγο, γιατί φοβούνται πως θα τον εκμεταλλευτείς.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να παρουσιάσεις σε μια παράγραφο 50-60 λέξεων τα αίτια της οικονομικής κρίσης, σύμφωνα με το Κείμενο 1.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Στην πέμπτη παράγραφο του Κειμένου 1 ο αρθρογράφος διατυπώνει ένα ερώτημα: «Πού θα βρεθούν όμως οι νέες θέσεις εργασίας, για να αντικαταστήσουν αυτές που χάνονται;» Να εξηγήσεις με συντομία πώς εξυπηρετεί τη δομή της παραγράφου η επιλογή της ερωτηματικής πρότασης.

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

«...ο μεγάλος ανταγωνισμός στην αναζήτηση του κέρδους μειώνει το ποσοστό κέρδους» (2^η παράγραφος),

«Αφού δόθηκαν τα βαθύτερα αίτια της οικονομικής κρίσης» (4^η παράγραφος),

«Ταυτόχρονα ο «κρατισμός» και οι πελατειακές σχέσεις των ψηφοφόρων με την κρατική επιδοματική πολιτική αποστερούν κάθε προσπάθεια διεύρυνσης της απασχόλησης» (6^η παράγραφος).

Να εντοπίσεις στις παραπάνω προτάσεις το είδος της σύνταξης (ενεργητική – παθητική) που χρησιμοποιείται (μονάδες 6) και να τις μετατρέψεις στην αντίθετή της (μονάδες 9)

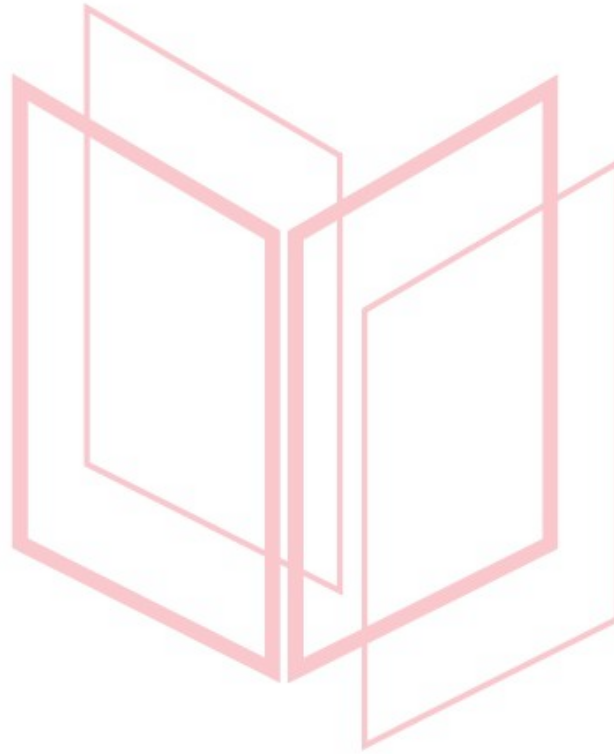
Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

16784

Η δασκάλα στο Κείμενο 2 επιθυμεί τον έπαινο από τη Διευθύντριά της. Σε ποιες σκέψεις την οδηγεί το γεγονός πως δεν ακούει αυτόν τον έπαινο; Πόσο σημαντικό κρίνεις τον έπαινο στον επαγγελματικό χώρο; Να απαντήσεις σ' ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

Μονάδες 15

αξιμολόγησης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

16784-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Τα αίτια της οικονομικής κρίσης:

- Η αναδιάρθρωση της εργασίας και η μείωση της μισθωτής εργασίας,
- Ο μεγάλος ανταγωνισμός στην αναζήτηση του κέρδους,
- Δημιουργούνται για τους κεφαλαιούχους νέοι προνομίουχοι τομείς κερδοφορίας με λιγότερους εργαζομένους και καταστρέφονται τομείς έντασης εργασίας,
- Εξαιτίας των τεχνολογικών εξελίξεων και των λεγόμενων νέων τεχνολογικών ευκαιριών, περιορίζεται η δημιουργία θέσεων εργασίας από εργοδότες και οι προσλήψεις από το κράτος.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Η ερωτηματική πρόταση τίθεται ως θεματική περίοδος στην παράγραφο και συγχρόνως βοηθά στην ανάπτυξη των σχολίων με μορφή απάντησης. Με αυτό τον τρόπο οργανώνεται δομικά η πέμπτη παράγραφος του Κειμένου 1.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

«...ο μεγάλος ανταγωνισμός στην αναζήτηση του κέρδους μειώνει το ποσοστό κέρδους» (2^η παράγραφος): Ενεργητική σύνταξη,

«Αφού δόθηκαν τα βαθύτερα αίτια της οικονομικής κρίσης» (4^η παράγραφος): Παθητική σύνταξη,

«Ταυτόχρονα ο «κρατισμός» και οι πελατειακές σχέσεις των ψηφοφόρων με την κρατική επιδοματική πολιτική αποστερούν κάθε προσπάθεια διεύρυνσης της απασχόλησης» (6^η παράγραφος): Ενεργητική σύνταξη.

16784-Λύση

Μετατροπή της σύνταξης στην αντίθετή της:

- Από τον μεγάλο ανταγωνισμό στην αναζήτηση του κέρδους μειώνεται το ποσοστό κέρδους,
- Αφού δώσαμε τα βαθύτερα αίτια της οικονομικής κρίσης,
- Ταυτόχρονα, από τον «κρατισμό» και τις πελατειακές σχέσεις των ψηφοφόρων με την κρατική επιδοματική πολιτική αποστερείται κάθε προσπάθεια διεύρυνσης της απασχόλησης.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Η δασκάλα επιθυμεί τον έπαινο ως ηθική επιβράβευση. Παραπονιέται που δεν τον άκουσε. Διαπιστώνει πως η ζωή είναι δύσκολη «Η ζωή είναι σκληρή και δύσκολη κ' οι άνθρωποι, όταν τους χρειαστείς, το ίδιο κι αυτοί σκληροί, γιατί έτσι τους κατάντησε η πικρή τους πείρα.»

«Και πολλές φορές τώρα δασκάλα, έκανα κάτι παραπανίσιο, για να μου πει ένα καλό λόγο η κ. Διευθύντρια. Μόνο και μόνο για ν' ακούσω από το στόμα της έναν καλό λόγο. Μου ήτανε ανάγκη εσωτερική η επιδοκιμασία της, μα όντως ποτέ της δε μου τη χάρισε αυτή τη χαρά.»

Ο έπαινος στον επαγγελματικό χώρο είναι σημαντικός, διότι σημαίνει αποδοχή και επιβεβαίωση των προσπαθειών που καταβάλλει ο εργαζόμενος. Ζητά αυτή την επιβράβευση ως κίνητρο, για να συνεχίσει να αγωνίζεται. Πρόκειται για μια σημαντική ηθική ικανοποίηση για τον/την εργαζόμενο/η.

Κείμενο 1

Δημοκρατία και τέταρτη εξουσία

Το παρακάτω κείμενο αποτελεί άρθρο του Σήφη Πολυμίλη που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα *ΤΟ ΒΗΜΑ* στις 06-10-2019 – με ελάχιστες αλλαγές.

Έχουν περάσει κάτι αιώνες από τότε που ο Χέγκελ έγραφε ότι η ανάγνωση των εφημερίδων έχει αντικαταστήσει την πρωινή προσευχή, φέρνοντας τους πολίτες σε επαφή με το πνεύμα του κόσμου. Ή από τότε που ο Τόμας Τζέφερσον θεωρούσε ότι αν, όπως έγραφε, «πρέπει να αποφασίσω αν θα έχουμε κυβέρνηση χωρίς εφημερίδες ή εφημερίδες χωρίς κυβέρνηση, θα διάλεγα χωρίς δισταγμό το δεύτερο». Η τεχνολογική καταιγίδα, αλλά όχι μόνο, έχει αλλάξει δραματικά το τοπίο της ενημέρωσης. Τα περιβόητα κοινωνικά δίκτυα έχουν σε μεγάλο βαθμό κυριαρχήσει στη ζωή των πολιτών, με τους αλγορίθμους, τα Fake news και τις δραματοποιημένες - αλλά συνήθως ανεπιβεβαιώτες - ιστορίες να προσφέρουν μια καταγιστική και συνηθέστατα παραπλανητική «ενημέρωση».

Είναι γεγονός ότι ο λαϊκισμός, ο κιτρινισμός, το κυνήγι των εντυπώσεων δεν προέκυψαν ως κεραυνός εν αιθρία¹, αλλά καλλιεργήθηκαν και από πολλά μέσα ενημέρωσης, ιδιαίτερα τηλεοπτικά. Η κίνηση αυτή πραγματοποιήθηκε με την ανοχή ή και τη βοήθεια εκδοτών και δημοσιογράφων που βολεύτηκαν στην ευκολία του πλασιέ επικοινωνιακών πολιτικών και οικονομικών παιχνιδιών. Η οικονομική κρίση, η αλλαγή των αναγνωστικών συνηθειών, ιδιαίτερα από τις νεότερες γενιές, επέτειναν τις παθογένειες αυτές και έδωσαν το δικαίωμα στην πολιτική εξουσία να υπονομεύσει, όπως τη βόλευε, ακόμη περισσότερο την αξιοπιστία των μέσων ενημέρωσης.

Είτε βολεύει όμως την εξουσία είτε όχι, ο ρόλος του Τύπου σε μια φιλελεύθερη και πλουραλιστική δημοκρατία είναι καθοριστικός για να μπορεί μια κοινωνία να διαμορφώνει συλλογική γνώμη, να αξιολογεί και να κρίνει όλες τις μορφές εξουσίας και να υπερασπίζεται τις θεμελιώδεις αξίες, με τις οποίες έχει διαμορφώσει το κοινωνικό της συμβόλαιο. Μπορεί κάποιος σήμερα να λαιδορούν² τον ρόλο του Τύπου ως τέταρτης εξουσίας, όμως, αν δεν θέλουμε να εθελουφλούμε, είναι απαραίτητος για τη λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος.

Στην Ελλάδα της κρίσης η καταιγίδα που σάρωσε το πολιτικό σύστημα παρέσυρε και

¹ ξαφνικά

² χλευάζουν

τα μέσα ενημέρωσης τα οποία, πέρα από τη δραματική συρρίκνωση, υπέστησαν και ένα βαρύτατο τραύμα αξιοπιστίας. Στοχοποιήθηκαν, απαξιώθηκαν και παράλληλα επιχειρήθηκε με κάθε είδους μεθοδεύσεις ο έλεγχός τους από την πολιτική εξουσία. Μπορεί τα χειρότερα να αποφεύχθηκαν, αλλά το πλήγμα που παρατηρήθηκε στην αξιοπιστία τους παραμένει και πρέπει να επουλωθεί. Το εγχείρημα ούτε εύκολο ούτε απλό είναι. Είναι ζωτικής σημασίας όμως για τη δημοκρατία να αποκατασταθεί η χαμένη εμπιστοσύνη στα μέσα ενημέρωσης.

Κείμενο 2

Πέντε ποιήματα του κ. Σ. Θαλασσινού. Α'. Hampstead³

Το παρακάτω ποίημα ανήκει στον Γ. Σεφέρη και προέρχεται από τη συλλογή «Τετράδιο Γυμνασμάτων (1928-1937)». Σήμερα βρίσκεται στη συγκεντρωτική έκδοση «Ποιήματα» (1985), Αθήνα: Ίκαρος.

Σαν ένα πουλί με σπασμένη φτερούγα
που θα 'χε χρόνια μέσα στον αγέρα ταξιδέψει
σαν ένα πουλί που δεν μπόρεσε να βαστάξει
τον αγέρα και τη φουρτούνα
πέφτει το βράδυ.

5

Πάνω στο πράσινο χορτάρι
είχαν χορέψει όλη τη μέρα τρεις χιλιάδες αγγέλοι
γυμνοί σαν ατσάλι,
πέφτει το βράδυ χλωμό ·
οι τρεις χιλιάδες αγγέλοι
μαζέψαν τα φτερά τους και γενήκαν
ένα σκυλί
ξεχασμένο

10

που γαβγίζει
μοναχό

15

και γυρεύει τον αφέντη του
ή τη Δευτέρα παρουσία
ή ένα κόκαλο.

Τώρα γυρεύω λίγη ησυχία

θα μου 'φτανε μια καλύβα σ' ένα λόφο

20

³ Περιοχή του Λονδίνου

ή σε μια ακρογιαλιά
 θα μου 'φτανε μπροστά στο παράθυρό μου
 ένα σεντόνι βουτηγμένο στο λουλάκι⁴
 απλωμένο σαν τη θάλασσα
 θα μου 'φτανε στη γλάστρα μου 25
 έστω κι ένα ψεύτικο γαρούφαλο
 ένα κόκκινο χαρτί σ' ένα τέλι⁵
 έτσι που να μπορεί ο αγέρας
 ο αγέρας να το κυβερνά χωρίς προσπάθεια
 όσο θέλει. 30
 θα 'πεφτε το βράδυ
 τα κοπάδια θ' αντιλαλούσαν κατεβαίνοντας στο μαντρί τους
 σαν μια πολύ απλή κι ευτυχισμένη σκέψη
 και θα 'πεφτα να κοιμηθώ
 γιατί δεν θα 'χα 35
 ούτε ένα κερί ν' ανάψω
 φως
 να διαβάσω.

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να επιλέξεις και να μεταφέρεις στο απαντητικό σου φύλλο την ένδειξη Σωστή (Σ) ή Λανθασμένη (Λ) για καθεμία από τις παρακάτω προτάσεις του Κειμένου 1:

1. Ο Χέγκελ εξέφρασε την άποψη ότι η ανάγνωση των εφημερίδων είναι σημαντικότερη από την πρωινή προσευχή.
2. Τα κοινωνικά δίκτυα έχουν καταφέρει να κυριαρχήσουν στην ενημέρωση του κοινού, επειδή είναι αξιόπιστα.
3. Ορισμένοι εκδότες και δημοσιογράφοι συνέβαλαν στην καλλιέργεια φαινομένων λαϊκισμού και κιτρινισμού στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης.

⁴ Βαφή σε χρώμα γαλάζιο

⁵ Σύρμα

16794

4. Ο χαρακτηρισμός του Τύπου ως τέταρτης εξουσίας δε βρίσκει σύμφωνους όλους τους πολίτες στη σύγχρονη κοινωνία.
5. Η οικονομική κρίση οδήγησε στην αναβάθμιση της αξιοπιστίας των μέσων λόγω του ελέγχου που ασκούν στην πολιτική εξουσία.

Μονάδες 10

2^ουποερώτημα (μονάδες 10)

Πώς οργανώνει ο αρθρογράφος το επιχειρήμα του στη δεύτερη παράγραφο του Κειμένου 1 (μονάδες 6); Ποιες διαρθρωτικές λέξεις / φράσεις χρησιμοποιεί; (μονάδες 4)

Μονάδες 10

3^ουποερώτημα (μονάδες 15)

Στο παρακάτω απόσπασμα του Κειμένου 1 να αντικαταστήσεις τα υπογραμμισμένα ρήματα, προσέχοντας να μην υπάρξει αισθητή μεταβολή στο νόημα:

Είναι γεγονός ότι ο λαϊκισμός, ο κιτρινισμός, το κυνήγι των εντυπώσεων δεν προέκυψαν ως κεραυνός εν αιθρία, αλλά καλλιεργήθηκαν και από πολλά μέσα ενημέρωσης, ιδιαίτερα τηλεοπτικά. Η κίνηση αυτή πραγματοποιήθηκε με την ανοχή ή και τη βοήθεια εκδοτών και δημοσιογράφων που βολεύτηκαν στην ευκολία του πλασιέ επικοινωνιακών πολιτικών και οικονομικών παιγνίων. Η οικονομική κρίση, η αλλαγή των αναγνωστικών συνηθειών, ιδιαίτερα από τις νεότερες γενιές, επέτειναν τις παθογένειες αυτές και έδωσαν το δικαίωμα στην πολιτική εξουσία να υπονομεύσει, όπως τη βόλευε, ακόμη περισσότερο την αξιοπιστία των μέσων ενημέρωσης.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 30)

Εσύ και οι συμμαθητές σου αποφασίσατε να εκδώσετε μια μηνιαία ηλεκτρονική εφημερίδα, στην προσπάθειά σας να μεταδίδετε ειδήσεις της σχολικής κοινότητας με ποιότητα και αξιοπιστία. Να γράψεις το κύριο άρθρο του πρώτου φύλλου, στο οποίο να εξηγείς τα πλεονεκτήματα αυτού του μέσου επικοινωνίας έναντι των υπολοίπων (π.χ. ιστολόγια, μέσα κοινωνικής δικτύωσης κ.λπ.). (350-400 λέξεις)

Μονάδες 30

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 20)

16794

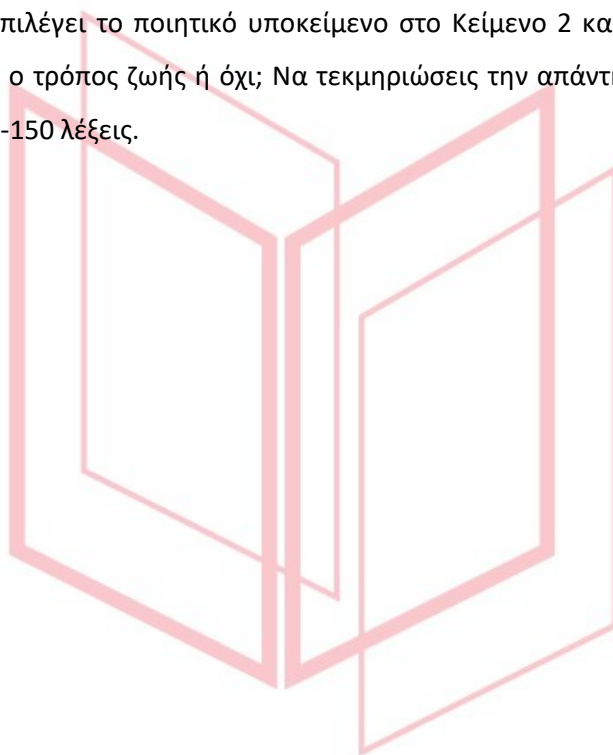
Να βρεις τέσσερα (4) σχήματα λόγου στους στ. 1-18 του Κειμένου 2, με τα οποία περιγράφεται η ψυχική κατάσταση του ποιητικού υποκειμένου στον τόπο που ζει (μονάδες 8), και να ερμηνεύσεις τη σημασία τους (μονάδες 12).

Μονάδες 20

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Ποιον τρόπο ζωής επιλέγει το ποιητικό υποκείμενο στο Κείμενο 2 και γιατί; Εσένα θα σε ικανοποιούσε αυτός ο τρόπος ζωής ή όχι; Να τεκμηριώσεις την απάντησή σου με στοιχεία του Κειμένου σε 100-150 λέξεις.

Μονάδες 15

αδιμπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

16794-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

1. Λ
2. Λ
3. Σ
4. Σ
5. Λ

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ο αρθρογράφος οργανώνει το επιχειρήμα του ως εξής:

- Στη θεματική περίοδο διατυπώνει την αποδεικτέα θέση, ότι δηλαδή η υποβάθμιση της ποιότητας της ενημέρωσης μέσω των ΜΜΕ δεν έγινε ξαφνικά, αλλά ήρθε ως απότοκο συμπεριφορών και καταστάσεων.
- Στα σχόλια -λεπτομέρειες παρουσιάζονται οι παράγοντες και οι συνθήκες που συνέβαλαν στην υπονόμηση της αξιοπιστίας τους, όπως η ανοχή που έδειξαν εκδότες και δημοσιογράφοι προς τα επικοινωνιακά και οικονομικά παιχνίδια, η κρίση που έπληξε την αγορά, η μείωση του αναγνωστικού ενδιαφέροντος της νέας γενιάς κυρίως, καθώς επίσης και τα παιχνίδια συμφερόντων από τις εκάστοτε πολιτικές εξουσίες.
- Κατακλείδα δεν υπάρχει.

Οι διαρθρωτικές λέξεις / φράσεις που χρησιμοποιούνται είναι οι εξής:

- Είναι γεγονός ότι → εισάγει στον λόγο τη βασική (αποδεικτέα) θέση της παραγράφου, με τη μορφή δήλωσης που δεν μπορεί να αμφισβητηθεί.

16794-Λύση

- αλλά → παρουσιάζει εμφατικά τον βασικό άξονα της αποδεικτέας θέσης, εστιάζοντας στο πώς δημιουργήθηκε (... δεν προέκυψαν ως κεραυνός εν αιθρία αλλά καλλιεργήθηκαν ...) ·
- ή και → προσθέτει ένα επιπλέον στοιχείο (αυτό της βοήθειας) σε αυτό που ήδη έχει αναφερθεί (την ανοχή εκδοτών και δημοσιογράφων), εμπλουτίζοντας το νόημα·
- ιδιαίτερα → αποτελεί στοιχείο διάκρισης· συγκεκριμένα, εισάγει στον λόγο ξεχωριστή αναφορά στις νεότερες γενιές, σε σχέση με την αλλαγή των αναγνωστικών συνηθειών·
- ακόμη περισσότερο → επιτείνει το βασικό νόημα της περιόδου, δηλ. την υπονόμηση της αξιοπιστίας των ΜΜΕ.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

- δεν εμφανίστηκαν
- αναπτύχθηκαν, προωθήθηκαν
- υλοποιήθηκε, έγινε, πραγματώθηκε
- επαναπαύθηκαν
- ενέτειναν, ενίσχυσαν

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 30)

Αναμένεται οπωσδήποτε να τεθεί τίτλος στο άρθρο, ο οποίος αξιολογείται και ως προς την πρωτοτυπία, τη δημιουργικότητα κ.λπ.

Ως προς το περιεχόμενο, ο μαθητής / η μαθήτρια μπορεί και πρέπει να αξιοποιήσει στοιχεία του κειμένου ως προς τα πλεονεκτήματα της έκδοσης ηλεκτρονικής εφημερίδας έναντι των άλλων μέσων. Ειδικότερα, θα μπορούσε να αναφέρει πως η εφημερίδα υπερτερεί των υπόλοιπων ηλεκτρονικών μέσων, εφόσον:

- Τα άρθρα που δημοσιεύονται σε αυτή είναι ενυπόγραφα, άρα διασφαλίζεται σε κάποιο βαθμό η αξιοπιστία και η εγκυρότητά τους.
- Απαιτείται εξονυχιστικός έλεγχος και καταγραφή των πηγών πριν τη δημοσίευση.
- Το ζητούμενο είναι η ενημέρωση και όχι ο εντυπωσιασμός, διότι είναι απαραίτητο ο αναγνώστης να αφιερώσει χρόνο, προκειμένου να διαβάσει και να επεξεργαστεί τα άρθρα.
- Προάγει τη γλωσσική καλλιέργεια των αναγνωστών μέσω του προσεγμένου λόγου και του επίσημου και τυπικού ύφους που περιλαμβάνει.

16794-Λύση

- Έχει απήχηση και σε ανθρώπους μεγαλύτερης ηλικίας, οι οποίοι ενδεχομένως δεν έχουν εξοικειωθεί με άλλα μέσα ηλεκτρονικής επικοινωνίας.
- Δημοσιεύεται σε τακτά χρονικά διαστήματα, εν προκειμένω ανά μήνα, άρα διαθέτει μια τυπική οργάνωση κι έναν βασικό σχεδιασμό που προϋποθέτουν πνευματικό μόχθο και ασκούν αναλόγως τη νόηση.
- Δίνει τη δυνατότητα συμμετοχής σε όλους τους μαθητές, και όχι μόνον σε όσους είναι ενεργοί στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.
- Αποτελεί προϊόν συλλογικής προσπάθειας, άρα λειτουργεί ως παράγοντας συνοχής της σχολικής κοινότητας.
- Απηχεί τις απόψεις των μαθητών με ζωντάνια, αμεσότητα, αλλά και νηφαλιότητα, χωρίς να χάνει το μέτρο και χωρίς παρεκτροπές.

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 20)

Ως σχήματα λόγου, με τα οποία περιγράφεται η ψυχική κατάσταση του ποιητικού υποκειμένου στον τόπο που ζει (στ. 1-18), μπορούν να θεωρηθούν τα ακόλουθα:

- Σαν ένα πουλί με σπασμένη φτερούγα (παρομοίωση)
- σαν ένα πουλί που δεν μπόρεσε να βαστάξει τον αγέρα και τη φουρτούνα (παρομοίωση και μεταφορά)
- πέφτει το βράδυ: (μεταφορά)
- πάνω στο πράσινο χορτάρι είχαν χορέψει όλη τη μέρα τρεις χιλιάδες άγγελοι (εικόνα υπερρεαλιστική)
- γυμνοί σαν ατσάλι (παρομοίωση)
- πέφτει το βράδυ χλωμό (μεταφορά και προσωποποίηση)
- οι τρεις χιλιάδες άγγελοι μαζέψαν τα φτερά τους (εικόνα)
- ένα σκυλί ξεχασμένο που γαβγίζει μοναχό (εικόνα οπτική και ηχητική)

Όλα τα παραπάνω εκφραστικά μέσα διαμορφώνουν μία ατμόσφαιρα σκληρότητας, προκλητικού εντυπωσιασμού (οι ατσάλινοι άγγελοι που χορεύουν) αλλά και ήττας (το πουλί με τη σπασμένη φτερούγα) και μοναξιάς (το σκυλί που γαβγίζει ξεχασμένο), σε σχέση πάντα με το εξωτερικό περιβάλλον, εφόσον αυτό επιλέγει να περιγράψει το ποιητικό υποκείμενο.

Ειδικότερα, το ποιητικό υποκείμενο νιώθει πως ζει σε έναν τόπο που το αποδυναμώνει, τον ακυρώνει και το καταρρακώνει ψυχικά, εγκλωβίζοντάς το και στερώντας του ακόμη και το παραμικρό αίσθημα ελευθερίας (στ. 1-5). Αισθάνεται ανίσχυρο απέναντι στις όμορφες,

16794-Λύση

αλλά σκληρές εικόνες που πάλλονται και αλλάζουν μπροστά στα μάτια του (στ. 6-9) και καταλήγει μόνος του, σε μια κατάσταση βαθιάς μελαγχολίας και ματαιώσης (στ.10-18)

Σημείωση: Στις απαντήσεις δίνονται όλα τα εκφραστικά σχήματα για λόγους πληρότητας, ο μαθητής / η μαθήτρια, ωστόσο, χρειάζεται, βάσει της εκφώνησης, να εντοπίσει μόνο τέσσερα.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Το ποιητικό υποκείμενο αναζητά τη λύτρωση μακριά από το μουντό και στενόχωρο περιβάλλον, στο οποίο ζει, και επιλέγει ως τρόπο ζωής την ησυχία και την απομόνωση. Συγκεκριμένα, δείχνει να αναζητά έναν τρόπο ζωής λιτό, ήσυχο και κοντά στη φύση (*Τώρα γυρεύω λίγη ησυχία / θα μου έφτανε μια καλύβα σ'ένα λόφο/ ή σε μια ακρογιαλιά*) και αποζητά ένα παράθυρο με θέα στο απέραντο γαλάζιο της θάλασσας (*θα μου φτανε μπροστά στο παράθυρό μου / ένα σεντόνι βουτηγμένο στο λουλάκι / απλωμένο σαν τη θάλασσα*), για να ξεκουράσει το βλέμμα και την ψυχή του. Θέλει να ζει σε ένα μικρό και ταπεινό σπίτι με απλά καθημερινά πράγματα, ανεπιτήδευτης ομορφιάς και ουσίας (*στη γλάστρα μου / έστω κι ένα ψεύτικο γαρούφαλο / ένα κόκκινο χαρτί σ'ένα τέλι / έτσι που να μπορεί ο αγέρας να το κυβερνά χωρίς προσπάθεια*). Τέλος, αποζητά την ηρεμία που χαρίζουν οι ήχοι από το βέλασμα των προβάτων (*τα κοπάδια θ'αντιλαλούσαν*) και ο χωρίς κανένα άγχος ή έγνοια ύπνος του ανθρώπου που ζει απαλλαγμένος από τα περιττά. Μέσα σε αυτά τα «περιττά» εντάσσει ακόμη και την ενημέρωση ή και τη γνώση – τον έχουν κουράσει τόσο πολύ, ώστε αποποιείται ακόμη και το παραμικρό φως που θα του επέτρεπε να διαβάσει (*και θα' πεφτα να κοιμηθώ / γιατί δεν θα 'χα / ούτε ένα κερί ν' ανάψω / φως / για να διαβάσω*).

Για το δεύτερο σκέλος κάθε απάντηση θεωρείται σωστή, αρκεί να είναι με σαφήνεια και επάρκεια διατυπωμένη.

Κείμενο 1

Επαγγελματικές προτιμήσεις και επιλογές μαθητών ηλικίας 14-18 ετών

Το κείμενο είναι απόσπασμα από ερευνητικό άρθρο των Αγνής Βίκη και Ευστράτιου Παπάνη, το οποίο αναρτήθηκε στις 14.8.2020 στον ιστότοπο:

<https://psychologiagr.com>.

[...] Ως προς το ποια επαγγέλματα σκέφτονται οι μαθητές για πρώτη φορά, διαπιστώθηκε ότι σκέφτονται να ακολουθήσουν επαγγέλματα επιστημονικά που προσδίδουν κύρος ή που ανήκουν στο δημόσιο τομέα (π.χ. απλά στρατιωτικά-αστυνομικά). Η συμφωνία πρώτης σκέψης και τελικής απόφασης επαγγέλματος ανέρχεται στο 36% του δείγματος που μελετήσαμε. Τα δημοφιλέστερα επαγγέλματα τόσο στις πρώτες σκέψεις των μαθητών όσο και στις μετέπειτα προτιμήσεις τους παραμένουν τα Ανώτερα Εκπαιδευτικά, τα Επιστημονικά Ιατρικά και τα Απλά Στρατιωτικά-Αστυνομικά. Στην περίπτωση του τελικού επαγγέλματος που αποφασίζουν οι μαθητές, τα Ανώτερα Εκπαιδευτικά και τα «απλά» Στρατιωτικά-Αστυνομικά παραμένουν στις πρώτες προτιμήσεις αλλά αυξάνονται αισθητά τα ποσοστά των επαγγελμάτων Μηχανογράφησης & Πληροφόρησης και Ανώτερων Οικονομικών (3η και 4η επιλογή αντίστοιχα), ενώ ελαττώνεται κατά το ήμισυ το ποσοστό των Επιστημονικών Ιατρικών επαγγελμάτων.

Το φύλο αποτελεί παράγοντα διαφοροποίησης τόσο των επιθυμιών όσο και των τελικών επιλογών των μαθητών. Τα κορίτσια επιλέγουν διαφορετικούς επαγγελματικούς τομείς και επαγγέλματα από τα αγόρια, αφού η «διαφορετική ιδιοσυγκρασία των δύο φύλων οδηγεί σε προτίμηση διαφορετικών επαγγελμάτων» (Μάνος 2000, 255). Σύμφωνα και με την άποψη της Gilligan, η διαφοροποίηση αυτή έχει σχέση με τις εμπειρίες των φύλων που είναι διαφορετικές και η οποία, όπως είναι γνωστό, τονίζει τη διαφορετική οπτική γωνία με την οποία βλέπουν τα πράγματα οι γυναίκες σε συνάρτηση με τις διαφορετικές τους εμπειρίες.

Η σχολική επίδοση των μαθητών, το επάγγελμα του πατέρα αλλά και το κοινωνικοοικονομικό επίπεδο της οικογένειας αποτελούν παράγοντες-κριτήρια επιλογής επαγγελμάτων ανάλογα με το επίπεδο (χαμηλό επίπεδο αυτών των παραγόντων οδηγεί σε

αντίστοιχη επιλογή επαγγέλματος, όπως υψηλό επίπεδο σε επιλογή επαγγελμάτων υψηλού επιπέδου).

Τέλος, ποσοστό 14% των μαθητών επιθυμούν «επιστημονικά» επαγγέλματα αλλά τελικά επιλέγουν «απλά». Οι μαθητές αυτοί έχουν χαμηλή επίδοση, χαμηλό κοινωνικοοικονομικό επίπεδο και προέρχονται περισσότερο από αγροτικές περιοχές.

Κείμενο 2

Γαλάτεια Σαράντη (1920 -2009)

[Το μάτι του Θεού]

Το κείμενο είναι απόσπασμα που προέρχεται από το βιβλίο της Γαλάτειας Σαράντη (1920 -2009) «Το ποτάμι», Εκδ. Βιβλιοπωλείον της «Εστίας», Αθήνα: 1992, σ.σ. 161-162.

Ο ξάδερφος του πατέρα μου με πήρε μαζί του, από το χωριό στα 1919, Σεπτέμβρης μήνας ήταν. Με έβαλε στον κουμπάρο του, τον κυρ Γιάννη τον παπλωματά, να δουλέψω παραγιός. Το αφεντικό μου είχε ένα μικρό μαγαζάκι στην απάνω πόλη και πουλούσε μπαούλα, παπλώματα και στρώματα, ένα μικρό εμπόριο χωρίς ανεβοκατεβάσματα, μια σταθερή δουλειά που την έκανε όλο αξιοπρέπεια και περηφάνια. Ήταν καλό ανθρωπάκι, θεοσεβούμενος, σοβαρός, μετρημένος. Δεν βλαστήμαγε ποτέ, δεν έβριζε, δεν φώναζε. Από μιας αρχής με πήρε με καλό μάτι. Μου αγόρασε παπούτσια και ένα ντρίλινο¹ κοστούμι που μου έπεφτε κάπως μεγάλο, αλλά δεν πειράζει, έλεγε, του χρόνου θα ψηλώσεις, όλα πρέπει να τα νοιάζεται κανείς! Χόρτασα κοντά του ψωμί, ναι μα την αλήθεια. Τον είδα από μιας αρχής σαν Θεό. Τι άλλο μπορεί να είναι ο Θεός; Σου σιγουρεύει το φαΐ και τον ύπνο, μεγαλώνεις χωρίς να κρυώνεις και να πεινάς, κάτι που ο πατέρας και η μάνα που με γέννησαν δεν το μπορούσαν. Αρκεί να είσαι δουλευτής, οικονόμος, λιγόλογος και πιστός. Εύκολα πράγματα. Έγινα ένα καλό πιστό σκυλί. Τα βράδια κοιμόμουν στο μαγαζί χωρίς να ανάβω λάμπα, ούτε κερι από το φόβο της πυρκαγιάς. Το πρωί ανέβαινα απάνω στο σπίτι του αφεντικού, και η κυρά μου έδινε να φάω. Στην αρχή δεν με ήθελε. Κάτι την έδιωχνε, κάτι δεν της άρεσε απάνω μου, λες και έφταιγα για κάτι που δεν το ήξερα. Από την πρώτη μέρα έβαλε τις φωνές.

-Τι μου τον κουβάλησες εδώ; Δεν μπορώ να τον έχω στο κεφάλι μου!

¹ Το ντρίλι ήταν φτηνό βαμβακερό ύφασμα για παντελόνια και κοστούμια, σε διάφορα χρώματα.

16797

-Ένα πιάτο φαΐ, Αγλαΐα, δεν είναι τίποτα σπουδαίο. Να κάνουμε και ένα ψυχικό. Ο Θεός τα βλέπει και τα λογαριάζει όλα...

-Μα θα μου βρωμίζει, θα θέλει λάτρα...

-Τίποτα, τίποτα δεν με θα θέλει. Θα δεις... Μόνο ένα πιάτο φαΐ. Και θα σου κάνει και δουλειές να μην κουράζεσαι εσύ...

Όλα αυτά είχαν ειπωθεί μαλακά, τρυφερά σχεδόν, με ένα διπλό νόημα, γιατί το αποτέλεσμα ήταν άμεσο. Η Αγλαΐα με δέχτηκε χωρίς γκρίνιες. Καθόταν και με κοίταζε που έτρωγα και μίλαγε μόνη της: «Για δες, για δες πείνα που την έχει. Αν του βάλω λίγο ακόμη θα το φάει, θα δεις που θα το φάει!».

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1° υποερώτημα (μονάδες 10)

Να παρουσιάσεις σε μια παράγραφο 50-60 λέξεων τα βασικά κριτήρια επιλογής επαγγέλματος των νέων, σύμφωνα με το Κείμενο 1.

Μονάδες 10

2° υποερώτημα (μονάδες 10)

Στη δεύτερη παράγραφο του Κειμένου 1 επιλέγεται η αντιθετική παράθεση των δεδομένων της έρευνας. Επιβεβαίωσε την παραπάνω διαπίστωση με σχετικές αναφορές (μονάδες 6) και εξήγησε με συντομία ποια η νοηματική σχέση της αντίθεσης με την άποψη της Gilligan (μονάδες 4).

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Μονάδες 10

3° υποερώτημα (μονάδες 15)

Μπορείς να χαρακτηρίσεις το ύφος λόγου που επικρατεί στο Κείμενο 1 και να εντοπίσεις δύο γλωσσικές επιλογές που το επιβεβαιώνουν; Μπορείς να αιτιολογήσεις αυτή την επιλογή ύφους από τις συντάκτριες του κειμένου;

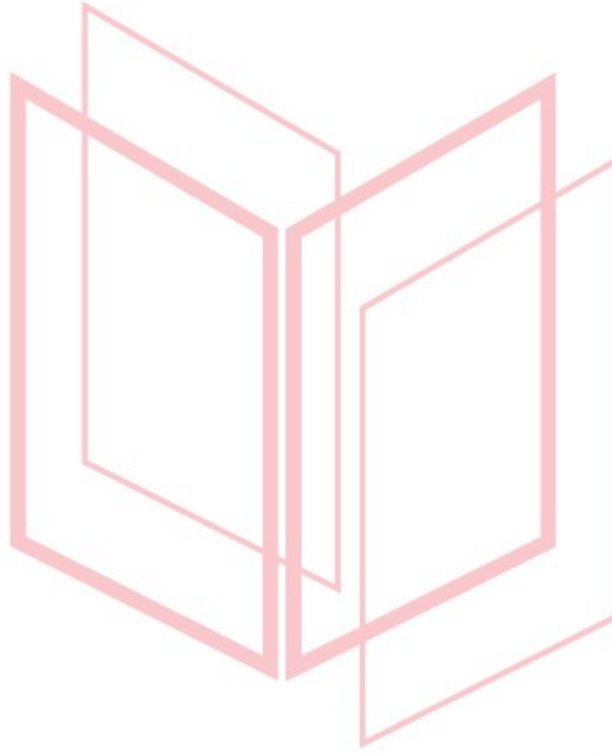
Μονάδες 15

16797

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Ο νεαρός εργαζόμενος στο Κείμενο 2 είναι ευχαριστημένος με τη δουλειά του. Μπορείς να εξηγήσεις, σύμφωνα με το κείμενο, πού οφείλεται αυτή η θετική διάθεσή του; Με ποιον τρόπο δείχνει πως είναι ευχαριστημένος; Να απαντήσεις σ' ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

Μονάδες 15

αξιμπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

16797-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Τα βασικά κριτήρια επιλογής επαγγέλματος των νέων:

- Το κοινωνικό κύρος ή η ασφάλεια που παρέχει ένα επάγγελμα στον δημόσιο τομέα.
- Το φύλο αποτελεί παράγοντα διαφοροποίησης τόσο των επιθυμιών όσο και των τελικών επιλογών των μαθητών.
- Η σχολική επίδοση των μαθητών, το επάγγελμα του πατέρα, αλλά και το κοινωνικοοικονομικό επίπεδο της οικογένειας.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Η αντιθετική παράθεση των δεδομένων της έρευνας: «Τα κορίτσια επιλέγουν διαφορετικούς επαγγελματικούς τομείς και επαγγέλματα από τα αγόρια», «διαφορετική ιδιοσυγκρασία των δύο φύλων οδηγεί σε προτίμηση διαφορετικών επαγγελμάτων».

Η αντίθεση επιβεβαιώνεται με την άποψη της Gilligan. Έτσι, η επίκληση στην αυθεντία ενός ειδικού ενισχύει τη (νοηματική) ενότητα της παραγράφου.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Χαρακτηρισμός ύφους λόγου: επίσημο, σοβαρό.

Γλωσσικές επιλογές: αναφορική/κυριολεκτική λειτουργία της γλώσσας, υποτακτική σύνδεση νοημάτων, επιστημονικό λεξιλόγιο, τρίτο ρηματικό πρόσωπο.

Το κείμενο αποτελεί επιστημονική εργασία, απόσπασμα από ερευνητικό άρθρο, είναι λοιπόν επόμενο να έχει ανάλογο ύφος λόγου με τις κατάλληλες γλωσσικές επιλογές (οι βασικότερες αναφέρθηκαν παραπάνω). Αυτό το ύφος λόγου ενισχύει την αντικειμενικότητα

16797-Λύση

στην απόδοση των νοημάτων, καθώς πρόκειται για παράθεση συμπερασμάτων που προκύπτουν από ερευνητικά δεδομένα.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Ο αφηγητής στο Κείμενο 2 φαίνεται ότι είναι ευχαριστημένος, διότι έχει μια δουλειά που του εξασφαλίζει την επιβίωση, καθώς προέρχεται από μια φτωχή οικογένεια. Το αφεντικό του είναι καλός άνθρωπος και του φέρεται καλά. «Ήταν καλό ανθρωπάκι, θεοσεβούμενος, σοβαρός, μετρημένος. Δεν βλαστήμαγε ποτέ, δεν έβριζε, δεν φώναζε. Από μιας αρχής με πήρε με καλό μάτι. Μου αγόρασε παπούτσια και ένα ντρίλινο κοστούμι...»

Η καλή του διάθεση υποδηλώνεται από την προσπάθεια που καταβάλλει, για να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της δουλειάς και να μην επιβαρύνει με την παρουσία του την οικογένεια του αφεντικού του. Μιλά με όμορφο τρόπο για το αφεντικό του. «Χόρτασα κοντά του ψωμί, ναι μα την αλήθεια. Τον είδα από μιας αρχής σαν Θεό. Τι άλλο μπορεί να είναι ο Θεός; Σου σιγουρεύει το φαΐ και τον ύπνο, μεγαλώνεις χωρίς να κρύνεις και να πεινάς,...».

αδιμπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κείμενο 1

Ο ρατσισμός

Το κείμενο του Βαγγέλη Μητράκου δημοσιεύτηκε στις 11.3.2021 στον ιστότοπο <https://www.flynews.gr/o-ratsismos-arthro-vaggeli-mitrakou>.

«Ο ρατσισμός είναι μια κηλίδα στο πρόσωπο της ανθρωπότητας, που αμαυρώνει πρακτικά κάθε χώρα του κόσμου. Οι κυβερνήσεις πρέπει να αντιμετωπίσουν ενεργά τον ρατσισμό και να διασφαλίσουν ότι η δικαιοσύνη απονέμεται με βάση τα ανθρώπινα δικαιώματα για όλους». ΔΙΕΝΘΗΣ ΑΜΝΗΣΤΙΑ

Τα αίτια του ρατσισμού είναι πολλά. Στη βάση του όμως βρίσκεται η έλλειψη ανθρωπιστικής παιδείας (ισότητα, δικαιοσύνη, ειρήνη, σεβασμός) και η πνευματική φτώχεια (αδυναμία να φτάσει κάποιος στη γνώση και στην αντικειμενική αλήθεια). Έτσι, περιορίζεται ο πνευματικός ορίζοντας των ανθρώπων και αδρανοποιείται η σκέψη τους, με αποτέλεσμα να χειραγωγούνται εύκολα από σκοτεινά κέντρα, τα οποία υποστηρίζουν μεγάλα οικονομικά και πολιτικά συμφέροντα και προωθούν τις ολοκληρωτικές ιδεολογίες τους, με εργαλείο τον ρατσισμό, την ξενοφοβία, τις διακρίσεις και τα παρακλάδια τους, τη χρήση των οποίων διδάχτηκαν από τους μεγαλύτερους δικτάτορες του 20ου και του 21ου αιώνα.

Στην ουσία, στρέφουν την προσοχή των ρατσιστών – θυμάτων τους προς την τελείως αντίθετη κατεύθυνση από εκείνη που θα όφειλαν να είναι στραμμένοι ως πολίτες, ώστε να μην βλέπουν και να μη συνειδητοποιούν τις πραγματικές αιτίες της «κατάντιας», στην οποία έχουν βουλιάξει τις χώρες και τους λαούς .

Για το λόγο αυτό, ως κοινωνία, χρειαζόμαστε, πάνω απ' όλα, μια Παιδεία αληθινή κι όχι μια συστημική, ανεύθυνη εκπαίδευση, που δημιουργεί «σιδερωμένους», υπάκουους, πειθήνιους πολίτες, χωρίς περιεχόμενο, χωρίς βούληση και κριτική σκέψη.

Ο αγώνας ΚΑΤΑ του ρατσισμού συνεχίζεται (και θα συνεχιστεί) σ' όλα τα επίπεδα και παντού.

Ο αγώνας ενάντια στο ρατσισμό και την ξενοφοβία αποτελεί βασική πρόκληση για τη δημοκρατία και τη δημόσια ζωή .

Ο αγώνας ενάντια στον ρατσισμό δικαιώνει την έννοια, το περιεχόμενο και την οντότητα του Ανθρώπου.

«Ο νεοναζισμός, ο φασισμός, ο ρατσισμός και κάθε αντικοινωνικό και αντιανθρώπινο φαινόμενο συμπεριφοράς δεν προέρχεται από ιδεολογία, δεν περιέχει ιδεολογία, δεν συνθέτει ιδεολογία. Είναι η μεγεθυμένη έκφραση-εκδήλωση του κτήνους που περιέχουμε μέσα μας χωρίς εμπόδιο στην ανάπτυξή του, όταν κοινωνικές ή πολιτικές συγκυρίες συντελούν, βοηθούν, ενισχύουν τη βάρβαρη και αντιανθρώπινη παρουσία του.»
ΜΑΝΟΣ ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ

Κείμενο 2

Τάσος Αθανασιάδης (1913 – 2006)

[Η απολογία του ασώτου]

Το απόσπασμα είναι από το βιβλίο του Τάσου Αθανασιάδη (1913 – 2006) «Αγία Νεότητα», εκδ. Βιβλιοπωλείον της «Εστίας», Αθήνα, 1990, σ.σ. 141-142.

Κάθε τόσο φτάνανε στο νησί πληροφορίες απ' τις αθηναϊκές εφημερίδες για τη σκανδαλώδη ζωή στις ευρωπαϊκές πρωτεύουσες του μικρότερου απ' τους δύο γιους του εφοπλιστή Λάζαρου Λαμπρινού. Οι συμφοιτητές του στη Νομική σχολή της Αθήνας, γυρίζοντας στη γενέτειρά τους τα καλοκαίρια, απορούσαν στις συζητήσεις τους πώς ο ντροπαλός ωραίος Γιάννος, απ' τους πιο επιμελείς της χρονιάς τους, είχε ξεκόψει απ' την παράδοση των караβοκραίων του νησιού του, που χτίζανε τα πλοία τους φορώντας παντούφλες, για να τα κληρονομήσουν νοικοκυρόπουλα ικανά να τα αυξήσουν. Ενώ του πρόλεγαν ένα λαμπρό μέλλον, όταν θα 'μπαινε με τον αδελφό του στις επιχειρήσεις του πατέρα του, εκείνος με το θάνατό του, άρχισε να κατασπαταλά το μερίδιό του: Παντρευόταν' αποκτούσε παιδιά με γόησες' τις χώριζε' έπαιρνε μέρος σε υποδρομίες και αυτοκινητοδρομίες' έκανε εντυπωσιακές αγορές από διεθνείς οίκους δημοπρασιών' τ' όνομά του ακουόταν ανάμεσα στους «τζετ-σετ» της κοσμοπολίτικης κοινωνίας...

Επόμενο να πέσει σα βόμβα στο νησί η είδηση πως ο άσωτος σκόπευε να το επισκεφτεί εκείνο το καλοκαίρι. Η είδηση επιβεβαιώθηκε, όταν φτάσανε κάποιο πρωί με το καράβι της γραμμής ένα ζεύγος Φιλιππινέζοι μαζί μ' ένα μαύρο σκύλαρο και πολλές αποσκευές. Οι πατριώτες του προσβλήθηκαν. Να προτιμήσει ξένους στο προσωπικό του, το θεώρησαν σα δυσπιστία σε κείνους. Η ακαδημαϊκή νεολαία, που ξημεροβραδιαζόταν στα μπαράκια και τα ζαχαροπλαστεία της παραλίας, ανυπομονούσε να γνωρίσει τον γόη, που εξακολουθούσε –ακόμη και στα πενήντα του- «να δίνει γροθιές» με τα σκάνδαλά του στο

16798

κατεστημένο. Κάθε μέρα στρέφανε το βλέμμα στο σπίτι του μήπως τον διακρίνουν σε κάποιο παράθυρό του.

Το αρχοντικό των Λαμπρινών κρεμόταν σαν αετοφωλιά πάνω σε μian απόκρημνη πλαγιά, απ' όπου έβλεπες στο βάθος τη θάλασσα να δέρνει αδιάκοπα τα βράχια φουσκωμένα απ' τις σπηλιάδες. Το είχε πρωτοχτίσει ο παππούς, ο μαουνιέρης Αρτέμης Λαμπρινός, όταν απόκτησε το πρώτο του καράβι.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να συνοψίσεις σε μια παράγραφο 50-60 λέξεων τους λόγους που προκαλούν τον ρατσισμό, σύμφωνα με το Κείμενο 1.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Τι πετυχαίνει ο συγγραφέας στο Κείμενο 1 με την παράθεση της άποψης του Μάνου Χατζιδάκη στην τελευταία παράγραφο αντί επιλόγου;

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Να εντοπίσεις και να σχολιάσεις με συντομία τρεις γλωσσικές επιλογές με τις οποίες ο συγγραφέας του Κειμένου 1 στοχεύει στην ευαισθητοποίηση του αναγνώστη.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Να περιγράψεις και να ερμηνεύσεις με αναφορές στο Κείμενο 2 την αντίδραση των συντοπιτών του Γιάννου Λαμπρινού στην είδηση του ερχομού του στο νησί. Να αναπτύξεις την απάντησή σου σε 120-150 λέξεις.

Μονάδες 15

16798-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Οι λόγοι που προκαλούν τον ρατσισμό, σύμφωνα με το Κείμενο 1:

- Η έλλειψη ανθρωπιστικής παιδείας που να παρέχει αξίες, όπως η ισότητα ή ο σεβασμός.
- Η πνευματική φτώχεια, η απουσία γνώσης, με αποτέλεσμα τον περιορισμένο πνευματικό ορίζοντα και την αδρανοποιημένη σκέψη.
- Η χειραγώγηση από ολοκληρωτικές ιδεολογίες που προβάλλονται από κέντρα που υποστηρίζουν πολιτικά και οικονομικά συμφέροντα.
- Η προσπάθεια αποπροσανατολισμού της προσοχής των ανθρώπων από σημαντικά προβλήματα που απασχολούν τις κοινωνίες.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Η επιλογή να παρατεθεί η άποψη του Μάνου Χατζηδάκη αντί επιλόγου συμβάλλει στην παρουσίαση της θέσης ότι είναι κατακριτέος ο ρατσισμός με έναν τρόπο ελκυστικό, ώστε να εντυπωθεί στη σκέψη του αναγνώστη αποτελεσματικότερα. Το κύρος του Χατζηδάκη προσδίδει αξιοπιστία στην ιδέα που διατυπώνει, και η ποιητική χρήση της γλώσσας παραστατικότητα στην απόδοση του μηνύματος και προβληματισμό. Με αυτό τον τρόπο ο επίλογος πετυχαίνει να συνοψίσει το κύριο μήνυμα κατά του ρατσισμού (κύρια πρόθεση του συγγραφέα) και να κεντρίσει το ενδιαφέρον του δέκτη κάνοντας πιο πειστικό το μήνυμα και δημιουργώντας γόνιμο προβληματισμό, και μετά από την ανάγνωση του κειμένου.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

16798-Λύση

1. Η συνυποδηλωτική χρήση της γλώσσας: « Ο ρατσισμός είναι μια κηλίδα στο πρόσωπο της ανθρωπότητας...», «να χειραγωγούνται εύκολα από σκοτεινά κέντρα», «βασική πρόκληση για τη δημοκρατία και τη δημόσια ζωή», «Είναι η μεγεθυμένη έκφραση-εκδήλωση του κτήνους που περιέχουμε μέσα μας». Στοχεύει στον προβληματισμό και κατ' επέκταση στην ευαισθητοποίηση του δέκτη, ώστε να αγωνιστεί κατά του ρατσισμού (πρόθεση του συγγραφέα).
2. Η επανάληψη της λέξης «αγώνας» στο τέλος του κειμένου (τη συναντάμε τρεις φορές στην αρχή κάθε πρότασης) στοχεύει στην ευαισθητοποίηση του αναγνώστη για την ανάγκη διαρκούς κινητοποίησης και αγωνιστικής διάθεσης
3. Η κεφαλαιογράμματα γραφή στην πρόταση «Ο αγώνας ΚΑΤΑ του ρατσισμού συνεχίζεται (και θα συνεχιστεί) σ' όλα τα επίπεδα και παντού» στοχεύει στην πρόσεξη του μηνύματος και στην ευαισθητοποίηση του δέκτη.
4. Η χρήση του α' πληθυντικού προσώπου στη διατύπωση της πρότασης για την αντιμετώπιση του ρατσισμού: «Για το λόγο αυτό, ως κοινωνία, χρειαζόμαστε, πάνω απ' όλα, μια Παιδεία αληθινή...». Το α' πληθυντικό πρόσωπο κινητοποιεί τον αναγνώστη να συμβάλλει στην αντιμετώπιση του προβλήματος ως μέλος της συλλογικότητας που βιώνει το πρόβλημα του ρατσισμού.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Η είδηση του ερχομού του Γιάννου Λαμπρινού στο νησί προκαλεί έντονη εντύπωση «Επόμενο να πέσει σα βόμβα στο νησί η είδηση πως ο άσωτος σκόπευε να το επισκεφτεί εκείνο το καλοκαίρι» στους ντόπιους, διότι ο μικρότερος γιος του Λαμπρινού χαρακτηρίζεται ως άσωτος, έχει σκανδαλώδη ζωή και απασχολεί τις εφημερίδες με την κοσμική και εκκεντρική ζωή του στο εξωτερικό. «Κάθε τόσο φτάνανε στο νησί πληροφορίες απ' τις αθηναϊκές εφημερίδες για τη σκανδαλώδη ζωή στις ευρωπαϊκές πρωτεύουσες του μικρότερου απ' τους δύο γιους του εφοπλιστή Λάζαρου Λαμπρινού.»

Ο Γιάννος Λαμπρινός έχει επιλέξει μια μη συμβατή ζωή με τις προσδοκίες της οικογένειάς του, της τοπικής κοινωνίας και την παράδοση του νησιού. Αυτό προκαλεί την περιέργεια όλων που θέλουν να τον δουν ή και να τον γνωρίσουν, ειδικά οι μορφωμένοι νέοι του νησιού «Η ακαδημαϊκή νεολαία, που ξημεροβραδιαζόταν στα μπαράκια και τα ζαχαροπλαστεία της παραλίας, ανυπομονούσε να γνωρίσει το γόη, που εξακολουθούσε – ακόμη και στα πενήντα του- «να δίνει γροθιές» με τα σκάνδαλά του στο κατεστημένο. Κάθε μέρα στρέφανε το βλέμμα στο σπίτι του μήπως τον διακρίνουν σε κάποιο παράθυρό του.»

16798-Λύση

«Η είδηση επιβεβαιώθηκε, όταν φτάσανε κάποιο πρωί με το καράβι της γραμμής ένα ζεύγος Φιλιπινέζοι μαζί μ' ένα μαύρο σκύλαρο και πολλές αποσκευές. Οι πατριώτες του προσβλήθηκαν. Να προτιμήσει ξένους στο προσωπικό του, το θεώρησαν σα δυσπιστία σε κείνους.»

Οι συντοπίτες του Γιάννου Λαμπρινού προσβλήθηκαν, όταν είδαν ότι αυτός είχε μαζί του ως προσωπικό ξένους, καθώς θα ήθελαν να είχε προτιμήσει ανθρώπους από τον τόπο του. Οι άνθρωποι βλέπουν με δυσπιστία και υποτίμηση πολλές φορές τους ξένους, νιώθουν ότι είναι ανώτεροι και πιο άξιοι να αναλάβουν καθήκοντα που αναλαμβάνουν οι ξένοι. Υποβόσκει ένα αίσθημα ρατσισμού.

αδιμπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κείμενο 1

Ο ρόλος της οικογένειας στην αποδυνάμωση των αρνητικών στερεοτύπων

Το κείμενο της Δωροθέας Πέρπερα, Εκπαιδευτικού, έχει δημοσιευτεί στη στήλη Επιστολές της καθημερινής εφημερίδας της Μαγνησίας «Ταχυδρόμος» στις 11.6. 2018.

Τα στερεότυπα είναι μέρος της καθημερινότητάς μας κι ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες που επηρεάζουν τις αντιλήψεις που σχηματίζουμε για τους άλλους. Ακούμε και λέμε συχνά: «οι Άγγλοι είναι ψυχροί», «οι γυναίκες είναι φοβητσιάρες», «οι Γάλλοι είναι πολιτισμένοι», «οι άντρες έχουν μηχανικές ικανότητες», «τα άτομα με αναπηρίες δυσκολεύονται να εκπαιδευτούν και να εργαστούν», «τα Μαθηματικά είναι για τα αγόρια» «οι Πακιστανοί είναι επικίνδυνοι», «οι ηλικιωμένοι έχουν “λήξει”», «το να έχεις παραπάνω κιλά είναι κακό», «οι άνθρωποι των πόλεων είναι εξυπνότεροι από αυτούς της επαρχίας», «οι Έλληνες είναι φιλόξενος λαός», «οι Σκωτσέζοι είναι τσιγκούνηδες» κλπ. [...]

Όταν αναφερόμαστε σε στερεότυπα μιλάμε για απλουστευμένες, άκαμπτες αντιλήψεις, συνοδευόμενες από χαρακτηριστικά γνωρίσματα ή συμπεριφορές, που αποδίδονται σε ένα άτομο, μια ομάδα ατόμων ή ακόμα και στον ίδιο μας τον εαυτό. Είναι γενικεύσεις που τις χρησιμοποιούμε συνήθως από γενιά σε γενιά χωρίς να λαμβάνουμε υπ' όψη μας τις πραγματικές διαφορές, χωρίς να έχουμε αναμφισβήτητη απόδειξη για αυτή την κατηγοριοποίηση. Αυτό συμβαίνει γιατί έχουμε την τάση να ταξινομούμε τους ανθρώπους σε ομάδες με βάση ορισμένα χαρακτηριστικά, όπως είναι το φύλο, η ηλικία, η φυλή, οι πεποιθήσεις, η θρησκεία, η πολιτική ένταξη, η καταγωγή, το επάγγελμα, οι προτιμήσεις κ.λπ. Η κατηγοριοποίηση βοηθά τους ανθρώπους να αντιληφθούν γρήγορα και εύκολα τα θέματα που τους απασχολούν. Ο απλουστευτικός τους χαρακτήρας τα καθιστά ευλογοφανή και άρα εύκολα στην πρόσληψή τους από τους ανθρώπους, ιδίως νεαρής και παιδικής ηλικίας, που έχουν την ανάγκη να λάβουν γρήγορες απαντήσεις σε πλήθος ερωτημάτων. Αυτές οι στερεοτυπικές μορφές αναπαράγονται από τις τέχνες, από τους κώδικες επικοινωνίας μας και τις πολιτικές μας δραστηριότητες.

Τα στερεότυπα μπορεί να έχουν θετική ή αρνητική χροιά. Ωστόσο, οι κοινωνικές τους συνέπειες είναι μεγάλες και οδηγούν σε προκαταλήψεις και σε κοινωνικές αδικίες. Πολλές παρεξηγήσεις, πολλές διαμάχες και πολύς φόβος έχει μπει ανάμεσά μας εξαιτίας

τους. Τα στερεότυπα, λοιπόν, δυσκολεύουν τη συμβίωσή μας με τους υπόλοιπους ανθρώπους. [...]

Οφείλουμε όλοι να συνειδητοποιήσουμε ότι η υιοθέτηση και διαιώνιση στερεότυπων αντιλήψεων χαρακτηρίζει άτομα με στενούς ορίζοντες. Το ερώτημα είναι πώς θα μπορέσουμε ως γονείς και κηδεμόνες να αποδυναμώσουμε τα αρνητικά στερεότυπα;

Η οικογένεια που παίζει καθοριστικό ρόλο στη δημιουργία απόψεων και στάσεων των νέων, είναι αλήθεια, δεν μπορεί να καταργήσει τις στερεότυπες αντιλήψεις. Μπορεί, όμως, να διαμορφώσει τη συνείδηση εκείνων που θα τις αρνηθούν καλλιεργώντας την αγάπη για τον συνάνθρωπο, τη συλλογική δράση και το σεβασμό προς το διαφορετικό, μεταδίδοντας αξίες και ήθος με το προσωπικό της παράδειγμα και φυσικά διατηρώντας συνεχώς το διάλογο με τους νέους. [...]

Κείμενο 2

Φυλάκιο Βήτα Δύο

Το απόσπασμα προέρχεται από το διήγημα του Στρατή Μυριβήλη «Φυλάκιο Βήτα Δύο», που βρίσκεται στο βιβλίο του «Το βυσσινί βιβλίο», 1996, Αθήνα: Εκδόσεις Βιβλιοπωλείον της Εστίας, σ.σ. 9-35.

Είμασταν νέοι τότες, σαν άρχισε ο πόλεμος. Πολύ νέοι. Μόλις είχαμε τελειώσει το Γυμνάσιο και κάναμε το πρώτο μας έτος στο Πανεπιστήμιο. Πήγαμε και γραφτήκαμε εθελοντές όλη η παρέα μου. Δεκαοχτώ ως είκοσι – εικοσιδύο χρονώ αγόρια. Ο Τούρκος κρατούσε ακόμα σκλαβωμένα τα νησιά μας στο Αιγαίο και μας φλόγιζε ο πόθος να χτυπηθούμε μαζί του. Μόλις προφτάσαμε να γυμναστούμε δεκαπέντε μέρες και γυρέψαμε να μας στείλουν στη μάχη. Πολεμήσαμε πλάι στους έφεδρους της ελεύτερης Ελλάδας σαν τρελοί. Κυνηγήσαμε τους Τούρκους, τους διώξαμε από τη Μακεδονία. Ο στρατός τους διαλύθηκε μέσα στην Αλβανία. Σύμμαχοί μας ήταν οι Σέρβοι και οι Βούλγαροι. Με τους πρώτους τα πήγαμε καλά. Σταματήσαμε στη Φλώρινα όταν ανταμωθήκαμε με το Σέρβικο ιππικό. Οι Βούλγαροι, μπαμπέσηδες όπως πάντα, μας βάρεσαν πίσωπλάτα. Τους χτυπήσαμε κι αυτούς, τους κυνηγήσαμε ως μέσα στη Βουλγαρία. Κατόπι σταματήσαμε να συνέρθουμε. Πολύ κακοπάθαμε από τον παραδαρμό του πολέμου, όμως κανένας δε βαρυγκόμησε κι ας χάσαμε, σε τρεις μέρες μονάχα που βάσταξε η μάχη του Κιλκίς, εφτά χιλιάδες παλικάρια ώσπου να ξετοπίσουμε τους Βουλγάρους. Το τραγούδι μας έλεγε γι' αυτούς: «ο άπιστος, ο δόλιος ο σύμμαχος». Σαν κατάκατσε ο αγώνας, η ενωμοτία μου βρέθηκε να φρουρεί ένα

16799

γεφύρι πάνω από την Έδεσσα. Χειμώνας ήταν, όλα, βράχοι, δέντρα, κουκουλωμένα από το χιόνι. Κρυώναμε πολύ με τη μισή κουβέρτα. Όσοι από τη συντροφιά μας είχαν σκοτωθεί ή σακατέφτηκαν, αντικατεστάθηκαν από παλιούς στρατιώτες. Όμως και πάλι οι περισσότεροι είμασταν εθελοντές στη φρούρηση του γεφυριού. Ο Βλαντής, ο φοιτητής της Θεολογίας, που έψελνε με θαυμάσια φωνή βαθύφωνου τα ωραία βυζαντινά τροπάρια, ο Σκουρλέττης της Φιλολογίας, μαλλιάρος¹ ψυχαριστής² έτοιμος για καβγά με το γλωσσικό, ο Τράκας, ο Βένιος, τόσοι άλλοι από την παλιά φρουρά. Τώρα πια μας λογάριζαν και οι έφεδροι. Μας είδανε στη μάχη και δε μας έλεγαν πια κοροϊδευτικά «τα Γιαννάκια» που δεν είχαμε ακόμη μουστάκι για στρίψιμο.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να παρουσιάσεις σε μια παράγραφο 50-60 λέξεων, τα βασικά χαρακτηριστικά των στερεοτύπων, σύμφωνα με το Κείμενο 1.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Στη δεύτερη παράγραφο του Κειμένου 1 να βρεις δύο από τους τρόπους με τους οποίους η συγγραφέας οργανώνει τον λόγο της. Αφού τους εντοπίσεις (μονάδες 6), να εξηγήσεις με συντομία πώς ο καθένας εξυπηρετεί το θέμα που παρουσιάζεται στο κείμενο (μονάδες 4).

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Να επιλέξεις και να μεταφέρεις στο απαντητικό σου φύλλο τη σωστή απάντηση για καθεμία από τις παρακάτω προτάσεις, οι οποίες βασίζονται στο Κείμενο 1. Σε κάθε περίπτωση, μία μόνο από τις τρεις προτεινόμενες απαντήσεις είναι ορθή:

1. Με τη φράση «οι Άγγλοι είναι ψυχροί» (1^η παράγραφος), η συγγραφέας εννοεί ότι:
α) είναι αγενείς

¹ Αυτόν τον χαρακτηρισμό τον απέδιδαν στους υποστηρικτές της δημοτικής γλώσσας.

² Υποστηρικτής του Γιάννη Ψυχάρη, θερμού δημοτικιστή.

16799

- β) ασκούν αυστηρή κριτική
γ) είναι απροσπέλαστοι
2. Η πρόταση «οι ηλικιωμένοι έχουν “λήξει”» (1^η παράγραφος) περικλείεται σε εισαγωγικά διότι συνιστά:
- α) πληροφορία
β) ξένο σχόλιο
γ) σχόλιο του συγγραφέα
3. Η λέξη «ευλογοφανή» (2^η παράγραφος) μέσα στο γλωσσικό περιβάλλον της πρότασης, στην οποία ανήκει, έχει ως συνώνυμή της τη φράση:
- α) φαινομενικά λογικά
β) πραγματικά λογικά
γ) φαινομενικά ακριβή
4. Στην περίοδο λόγου «Αυτές οι στερεοτυπικές μορφές αναπαράγονται από τις τέχνες, από τους κώδικες επικοινωνίας μας και τις πολιτικές μας δραστηριότητες.» (2^η παράγραφος) το ύφος λόγου μπορεί να χαρακτηριστεί ως:
- α) σοβαρό
β) χιουμοριστικό
γ) ειρωνικό
5. Η λέξη «συνεχώς» (5^η παράγραφος) μέσα στο γλωσσικό περιβάλλον της πρότασης, στην οποία ανήκει, έχει ως συνώνυμή της τη λέξη:
- α) ακροθιγώς
β) εκτενώς
γ) αδιάλειπτα

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Με σχετικές κειμενικές ενδείξεις να περιγράψεις και να ερμηνεύσεις την ψυχολογία, τις σκέψεις και τα συναισθήματα του αφηγητή στο Κείμενο 2. Η απάντησή σου να εκτείνεται σε 100-150 λέξεις.

Μονάδες 15

16799-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Τα βασικά χαρακτηριστικά των στερεοτύπων:

- Είναι απλουστευμένες, άκαμπτες αντιλήψεις, συνοδευόμενες από χαρακτηριστικά γνωρίσματα ή συμπεριφορές.
- Γενικεύσεις που τις χρησιμοποιούμε συνήθως από γενιά σε γενιά χωρίς να λαμβάνουμε υπ' όψη μας τις πραγματικές διαφορές.
- Ο απλουστευτικός τους χαρακτήρας τα καθιστά ευλογοφανή και εύκολα στην πρόσληψή τους από τους ανθρώπους.
- Τα στερεότυπα μπορεί να έχουν θετική ή αρνητική χροιά.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ορισμός: «Όταν αναφερόμαστε σε στερεότυπα μιλάμε για απλουστευμένες, άκαμπτες αντιλήψεις, συνοδευόμενες από χαρακτηριστικά γνωρίσματα ή συμπεριφορές, που αποδίδονται σε ένα άτομο, μια ομάδα ατόμων ή ακόμα και στον ίδιο μας τον εαυτό. Είναι γενικεύσεις που τις χρησιμοποιούμε συνήθως από γενιά σε γενιά χωρίς να λαμβάνουμε υπ' όψη μας τις πραγματικές διαφορές, χωρίς να έχουμε αναμφισβήτητη απόδειξη γι' αυτή την κατηγοριοποίηση».

Δίνει τον ορισμό των στερεοτύπων, καθώς αυτό το θέμα απασχολεί το κείμενο και κρίνεται απαραίτητη η διευκρίνιση της έννοιας.

Αιτιολόγηση: «Αυτό συμβαίνει γιατί έχουμε την τάση να ταξινομούμε τους ανθρώπους σε ομάδες με βάση ορισμένα χαρακτηριστικά...». Αιτιολογεί για ποιο λόγο ο άνθρωπος προβαίνει σε κατηγοριοποιήσεις που οδηγούν στη διαμόρφωση στερεοτύπων.

16799-Λύση

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

1 γ,

2 β,

3 α,

4 α,

5 γ

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

- Ο αφηγητής πηγαίνει στον πόλεμο με ενθουσιασμό. «Πολύ νέοι. Μόλις είχαμε τελειώσει το Γυμνάσιο και κάναμε το πρώτο μας έτος στο Πανεπιστήμιο. Πήγαμε και γραφτήκαμε εθελοντές όλη η παρέα μου.»
- Δύο είναι οι εχθροί που πολεμά, «Ο Τούρκος κρατούσε ακόμα σκλαβωμένα τα νησιά μας στο Αιγαίο και μας φλόγιζε ο πόθος να χτυπηθούμε μαζί του.» και «Οι Βούλγαροι, μπαμπέσηδες όπως πάντα, μας βάρεσαν πισώπλατα.» Διατυπώνει στερεοτυπικούς χαρακτηρισμούς, δηλώνοντας την περιφρόνησή του για αυτούς και ερμηνεύοντας την λαχτάρα του να πολεμήσει.
- Αυτός ο ενθουσιασμός διατηρείται ως το τέλος του πολέμου. «Πολύ κακοπάθαμε από τον παραδαρμό του πολέμου, όμως κανένας δε βαρυγκόμησε...» παρά τις κακουχίες «Χειμώνας ήταν, όλα, βράχοι, δέντρα, κουκουλωμένα από το χιόνι. Κρυώναμε πολύ με τη μισή κουβέρτα.»
- Νιώθει περηφάνια που πλέον καταξιώθηκε αυτός και οι συνομήλικοί του, αν και νεαροί στην ηλικία, στη συνείδηση των εφέδρων στρατιωτών «Τώρα πια μας λογάριζαν και οι έφεδροι. Μας είδανε στη μάχη και δε μας έλεγαν πια κοροϊδευτικά «τα Γιαννάκια» που δεν είχαμε ακόμη μουστάκι για στρίψιμο.»

Κείμενο 1**Επαγγελματική προσαρμοστικότητα**

Το κείμενο της Κατερίνας Αργυροπούλου είναι δημοσιευμένο στην Επιθεώρηση Συμβουλευτικής-Προσανατολισμού, τ. 102, Οκτώβριος 2013-Δεκέμβριος 2013, σσ. 24-33.

Οι ραγδαίες κοινωνικές και οικονομικές αλλαγές, οι οποίες χαρακτηρίζουν τη σύγχρονη πραγματικότητα, επηρεάζουν με απρόβλεπτο τρόπο τη σταδιοδρομία του ατόμου. Οι στόχοι, οι ευκαιρίες, οι επιλογές και οι προοπτικές επαναπροσδιορίζονται διαρκώς σε κάθε επίπεδο της καθημερινή ζωής, ενώ παράλληλα αναδεικνύεται όλο και περισσότερο η σημασία των «προσόντων» πέραν εκείνων που απαιτούνται πλέον στο βιογραφικό σημείωμα. Η σταδιοδρομία αποδίδεται με τους όρους «απρόβλεπτη», «πολύπλευρη», «ασταθής», «κυκλική» και «μεταβατική» (Hearne, 2010).

Κάτω από τις νέες συνθήκες οικονομικής κρίσης και κοινωνικής αστάθειας η απόκτηση βασικών γνώσεων και ικανοτήτων θεωρείται αναγκαία, ωστόσο, για να κάνει κανείς σχέδια για το μέλλον, να αντιληφθεί την προοπτική μιας δεύτερης ή μιας τρίτης σταδιοδρομίας, να εξελιχθεί ή, ακόμη, να αναπτυχθεί, χρειάζεται να διαθέτει ένα πλέγμα πολύπλευρων δεξιοτήτων (Nathan & Hill, 2006). Οι δεξιότητες αυτές θεωρούνται σημαντικά «εφόδια» στην προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη του ατόμου, προκειμένου το άτομο να διαχειριστεί τις περίπλοκες μεταβάσεις που χαρακτηρίζουν το σύγχρονο κόσμο της εργασίας, να διερευνήσει πιθανές ευκαιρίες και προσωπικές δυνατότητες, να ενδυναμώσει την προσωπική του επάρκεια και να αναζητήσει έναν εργασιακό τρόπο ζωής πολύ διαφορετικό από το παραδοσιακό πρότυπο.

Είναι γεγονός ότι οι ταχύτερες αλλαγές ασκούν ακραίες πιέσεις, όχι μόνο στα άτομα που προσπαθούν να κινηθούν προς και μέσω των αγορών εργασίας, αλλά και σε εκείνους που παρέχουν υποστήριξη για αυτές τις μεταβολές. Αναφύεται, λοιπόν, το ερώτημα «πώς οι σύμβουλοι επαγγελματικού προσανατολισμού μπορούν να διαχειριστούν τις νέες συνθήκες και να στηρίξουν το άτομο να σχεδιάσει τη σταδιοδρομία του σε μια αγορά εργασίας που υφίσταται διαρκείς αλλαγές και ανακατατάξεις, χωρίς να χάσει την αίσθηση του εαυτού και της κοινωνικής του ταυτότητας;». Σε αυτή τη σύνθετη ανάπτυξη σταδιοδρομίας ο επαγγελματικός σύμβουλος καλείται να ενθαρρύνει το άτομο να δώσει προσωπικό νόημα στην σταδιοδρομία του, αναπτύσσοντας μια ενισχυμένη αίσθηση ταυτότητας και ουσιαστική επαγγελματική δράση (Young & Collin, 2004). Θετικά

16800

αποτελέσματα μπορούν να επιτευχθούν μέσω της υιοθέτησης κατάλληλων παρεμβάσεων που οδηγούν από τη διερεύνηση των περιστασιακών επιλογών στην αναζήτηση του σχεδιασμού ζωής, από τη συνειδητοποίηση των χαρακτηριστικών της προσωπικότητας στη διαμόρφωση της ταυτότητας και από την αναγνώριση των γεγονότων στην αξιολόγηση προοπτικών. Όλα τα παραπάνω προκάλεσαν την ανάδυση της έννοιας της επαγγελματικής προσαρμοστικότητας ως το «κλειδί» για την αντιμετώπιση των νέων κοινωνικών συνθηκών (Savickas, 2013).

Κείμενο 2

Το καφέ σακκάκι

Ο ποιητής Βάκης Λοιζίδης (1965-) γεννήθηκε στη Λευκωσία και έχει πλούσιο ποιητικό έργο, μέρος του οποίου περιλαμβάνεται στο εκπαιδευτικά εγχειρίδια Μέσης Εκπαίδευσης για τη Λογοτεχνία του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού της Κύπρου. Το ποίημα «Το καφέ σακκάκι» ανθολογείται στη Μεγάλη Ανθολογία της Σύγχρονης Ελληνικής Λογοτεχνίας, έκδοση της «Εφημερίδας των συντακτών».

Στο μουντό Λονδίνο
τον έδιωξαν από τη δουλειά
γιατί φορούσε καφέ σακκάκι.

Χρώμα αντιεπαγγελματικό
όπως του εξήγησαν.

Δείλιασε να τους πει
ότι καφέ είναι οι κορμοί των δέντρων,
καφέ είναι και η γη που κατοικούμε.
Φόρεσε γκρι κουστούμι κι επέστρεψε
επαγγελματίας στη δουλειά.

Στη μέσα τσέπη είχε
τα ποιήματα του Κώστα Καρυωτάκη.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

16800

Να παρουσιάσεις σε μια παράγραφο 40-50 λέξεων τον ρόλο του συμβούλου επαγγελματικού προσανατολισμού στο εργασιακό πεδίο, σύμφωνα με το Κείμενο 1.

Μονάδες 10

2° υποερώτημα (μονάδες 10)

Στην 3η παράγραφο του Κειμένου 1 διατυπώνεται ένα ερώτημα. Μπορείς να εξηγήσεις τον ρόλο του στη δομή της παραγράφου;

Μονάδες 10

3° υποερώτημα (μονάδες 15)

Να επιλέξεις τον σωστό, κατά τη γνώμη σου, χαρακτηρισμό για το ύφος λόγου του Κειμένου 1: α. χιουμοριστικό, β. ειρωνικό, γ. σοβαρό, δ. οικείο (μονάδες 5) και να αιτιολογήσεις αυτόν τον χαρακτηρισμό με δύο γλωσσικές επιλογές του κειμένου (μονάδες 10).

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Να ερμηνεύσεις τη στάση του προσώπου για το οποίο γίνεται λόγος στο Κείμενο 2 και να εκφράσεις τη συμφωνία ή τη διαφωνία σου με αυτή σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

Μονάδες 15

αδιμπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

16800-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ο ρόλος του συμβούλου επαγγελματικού προσανατολισμού στο εργασιακό πεδίο:

- Ενθαρρύνει το άτομο να δώσει προσωπικό νόημα στη σταδιοδρομία του.
- Συμβάλλει στη διερεύνηση των περιστασιακών επιλογών στην αναζήτηση του σχεδιασμού ζωής, στη διαμόρφωση της ταυτότητας, στην αξιολόγηση προοπτικών επαγγελματικής προσαρμοστικότητας του εργαζομένου.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

«πώς οι σύμβουλοι επαγγελματικού προσανατολισμού ... και της κοινωνικής του ταυτότητας;». Το ερώτημα δομικά συντελεί στην διαδικασία παρουσίασης του ρόλου του συμβούλου επαγγελματικού προσανατολισμού στην παράγραφο μετά τη γενική τοποθέτηση για το νέο εργασιακό τοπίο. Με αυτό τον τρόπο επιτυγχάνεται η ομαλή μετάβαση στο επόμενο νόημα (ρόλος του συμβούλου επαγγελματικού προσανατολισμού), αφού έχει γίνει λόγος στο προηγούμενο κείμενο για τις ταχύτατες αλλαγές που έχουν σημειωθεί στην αγορά εργασίας.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Το ύφος είναι επίσημο.

1^η γλωσσική επιλογή: επίσημο λεξιλόγιο: ... «το άτομο να διαχειριστεί τις περίπλοκες μεταβάσεις που χαρακτηρίζουν το σύγχρονο κόσμο της εργασίας».

2^η γλωσσική επιλογή: γ' ενικό και γ' πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο.

16800-Λύση

3^η γλωσσική επιλογή: προτίμηση παθητικής σύνταξης έναντι της ενεργητικής «Αναφύεται, λοιπόν, το ερώτημα...», «Σε αυτή τη σύνθετη ανάπτυξη σταδιοδρομίας ο επαγγελματικός σύμβουλος καλείται να ενθαρρύνει...»

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Το πρόσωπο για το οποίο γίνεται λόγος στο ποίημα αναγκάζεται να αλλάξει το σακκάκι του, διότι το καφέ χρώμα του κρίθηκε ακατάλληλο για τον επαγγελματικό χώρο του εργαζομένου. «Χρώμα αντιεπαγγελματικό/ όπως του εξήγησαν.»

Δείχνει προσαρμοστικότητα στις ενδυματολογικές απαιτήσεις του επαγγελματικού χώρου του και παραμερίζει την προσωπική επιλογή του χρώματος που τον εξέφραζε και το έβρισκε οικείο και όμορφο. «ότι καφέ είναι οι κορμοί των δέντρων/ καφέ είναι και η γη που κατοικούμε.» Φοράει το «γκρι κουστούμι κι επέστρεψε/ επαγγελματίας στη δουλειά.», γιατί οι επαγγελματικές ανάγκες κυριαρχούν και ισοπεδώνουν το ζεστό καφέ χρώμα με το ψυχρό γκρι.

Συμφωνώ με την προσαρμογή του προσώπου του ποιήματος στις ενδυματολογικές απαιτήσεις του επαγγελματικού του χώρου, διότι εκεί υπάρχουν οι κανόνες της εικόνας των υπαλλήλων που δεν πρέπει να παραβιάζονται.

ή

Διαφωνώ με την προσαρμογή αυτή, διότι ο άνθρωπος αυτός απαρνήθηκε την ταυτότητά του, το καφέ χρώμα δηλώνει την αγάπη για τη φύση, τον ρομαντισμό του και την ποιητική του διάθεση. Με το γκρι χρώμα συμβιβάστηκε με κάτι που δεν τον εκφράζει.

Κείμενο 1

Ρατσισμός. Πού κάναμε λάθος;

Το παρακάτω κείμενο αποτελεί ανάρτηση στο blog tromaktiko στις 11-05-2011 (διασκευή).

Ρατσισμός είναι να θεωρούμε ότι κάποια άλλη ομάδα ανθρώπων είναι κατώτερη ή ακόμη και άξια περιφρόνησης, λόγω της φυλετικής ή εθνικής της καταγωγής. Αιτία του ρατσισμού είναι συνήθως ένα μίγμα υπεροψίας και φόβου. Δηλαδή, από τη μια αισθανόμαστε ότι η δική μας φυλή είναι ανώτερη – πιο καλλιεργημένη, πιο έξυπνη, πιο πολιτισμένη κ.λπ. – ενώ από την άλλη νιώθουμε πως η άλλη φυλή με κάποιο τρόπο μας απειλεί: είτε στρατιωτικά είτε πολιτιστικά είτε ακόμη και στο επίπεδο εξεύρεσης εργασίας. Το αποτέλεσμα, μέσα μας, είναι να βλέπουμε μία ολόκληρη ομάδα ανθρώπων με εχθρότητα και προκατάληψη.

Ο ρατσισμός περιλαμβάνει πάντοτε το στοιχείο της διαστρεβλωμένης όρασης: στους εαυτούς μας βλέπουμε μόνο καλά, μόνο αρετές, μόνο μεγαλείο. Αν κατά σύμπτωση προσέξουμε κάποιο ελάττωμα, εύκολα το δικαιολογούμε. Αντίθετα, στην αντίπαλη φυλή βλέπουμε μόνο πάθη, μόνο πονηρία, μόνο μικρότητα. Αν τυχαία προσέξουμε κάποια καλοσύνη, εύκολα την ανάγουμε σε υστεροβουλία. Επίσης, ο κάθε λαός βρίσκει τα δικά του προσχήματα, όταν θέλει να στραφεί προς τον ρατσισμό: Η ναζιστική Γερμανία είχε προφασιστεί τη γενετική καθαρότητα, η Αγγλία της αποικιοκρατίας την πολιτιστική ανωτερότητα, ενώ εμείς εδώ στην Ελλάδα, όταν έχουμε κρούσματα ρατσισμού, συνήθως τα δικαιολογούμε με βάση την εθνική μας καταγωγή και την ένδοξη ιστορία μας.

Είναι βέβαια αλήθεια ότι οι αρχαίοι πρόγονοί μας πρόσφεραν πολλά στον πανανθρώπινο πολιτισμό, ίσως και περισσότερα από οποιονδήποτε άλλο λαό της εποχής εκείνης. Αυτό όμως το έκαναν καλλιεργώντας τη δημοκρατία και τον σεβασμό προς κάθε άνθρωπο, προς το ανθρώπινο πρόσωπο αυτό καθαυτό. Αν τώρα εμείς – στο όνομα των αρχαίων – περιφρονούμε κάποιους από τους συνανθρώπους μας, τότε το μόνο που κάνουμε είναι να φανερώνουμε ότι δεν είμαστε γνήσια παιδιά τους.

Αυτό που δεν πρέπει να ξεχνάμε είναι ότι ο κάθε άνθρωπος, ανεξάρτητα από την παιδεία που έλαβε και από τον πολιτισμό, στον οποίο ανατράφηκε, έχει μέσα του την ίδια φλόγα της ανθρώπινης φύσης που έχουμε κι εμείς. Έχει δηλαδή την ικανότητα να αγαπά, να δημιουργεί, να σκέπτεται, να χαίρεται, να θαυμάζει – να κάνει ό, τι κάνουμε κι εμείς και να ζει σε κοινωνία, όπως ζούμε εμείς. Ίσως διαφέρει σε κάποια εξωτερικά χαρακτηριστικά ή

16801

σε κάποιες συνήθειες, αυτή η διαφορά όμως πρέπει να ξυπνά το ενδιαφέρον μας να τον γνωρίσουμε καλύτερα και όχι να προκαλεί φόβο ή περιφρόνηση. Άλλωστε, ο πραγματικά μεγάλος άνθρωπος, ο πραγματικά μεγάλος λαός είναι αυτός που ξέρει να μαθαίνει από τα προτερήματα των άλλων, ενώ ταυτόχρονα διατηρεί αλώβητη την εθνική του ταυτότητα.

Κείμενο 2

Ο αντίκτυπος του νου

Το παρακάτω κείμενο αποτελεί την αρχή του ομώνυμου διηγήματος του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη, το οποίο δημοσιεύτηκε για πρώτη φορά στην εφημερίδα «Χαραυγή» το 1910. Σήμερα βρίσκεται στον 4^ο τόμο των Απάντων του συγγραφέα που έχουν εκδοθεί από τον Ν. Δ. Τριανταφυλλόπουλο (Δόμος 1985).

Στου Καρμάνη το καπηλείον¹, όπου εγίνοντο άφθονοι σπονδαί εις τον Διόνυσον², εσύχναζον και τινες Ιταλοί σιμά³ εις τους δικούς μας, με τους οποίους είχαν φιλικές σχέσεις. Αλλ' οι πλέον αχώριστοι ήσαν ο Αντώνιος Αλμπέργος, Σικελιώτης από την Κατάνην, με ηλιοκαή Ελληνοϊταλικήν όψιν, φέρων την λάβαν της Αίτνης εις την μορφήν και εις την ψυχήν, σφραγιδοποιός⁴, και εν μέρει καλλιτέχνης· ο Σαββατίνος, ή Σαλβατώρος, ή Σάλβος, ή Σάββας, Εβραίος από την Κέρκυραν, ομιλών ικανάς⁵ γλώσσας, και εξασκών πολλές τέχνας· και ο Λύσανδρος Παπαδιονύσης, από τους δικούς μας.

Τρεις άνθρωποι, τρία θρησκευάματα, τρεις φυλαί. Ως κοινόν γνώρισμα είχαν μεγάλην κλίσιν εις τα γιουβέτσια, τα οποία παρήγγελλον εις όλους τους γειτονικούς φούρνους, με μακαρόνια πολύ χονδρά, ραβδωτά, τα οποία τινες ονομάζουν, δεν ηξεύρω διατί, σέλινα. Ο Αντώνιος Αλμπέργος, πριν ακόμη ο Σάββας αρχίση να μεταβιβάζη εις τα πιάτα, προήρπαζε, κατά το ρήμα του Σαμοσατέως⁶, όχι ολίγα ζεστά καυτά με τα δάκτυλα.

Επερίσσευεν όμως πάντοτε μεζές και δι' άλλους Ιταλούς, όσοι ήρχοντο κατόπιν· ο Άντζελο Μασσίνι, αμαξοπηγός⁷· ο υψηλός και τεράστιος Πίντο, ή Πίνδος, όστις ως κυριώτερον επάγγελμα, κατά τους χρόνους αυτούς της παρακμής, είχεν, άμα επλησίαζε λαϊκή τις εορτή, να παίρνη σημειώσεις από τις γειτονιές, και να συντάττη κατάλογον, ποίοι και πόσοι εώρταζον, Γιάννηδες, λ.χ. Γιώργηδες, ή Κωσταντήδες· ή ποίαι και πόσαι Μαρίαί ή

¹ Ταβέρνα

² Πίνανε πολύ

³ Κοντά

⁴ Έφτιαχνε σφραγίδες

⁵ αρκετές

⁶ Όπως λέει ο Λουκιανός (αρχαίος συγγραφέας)

⁷ Κατασκευαστής αμαξιών

16801

Ελέναι ή Κατίναι· και, την πρωίαν της εορτής, να οδηγή τον θίασόν του, τους πλανοδίους μουσικούς, εις τα πρόθυρα, εις την σκάλαν της οικίας του εορτάζοντος τ' όνομά του, δια να τονίσουν χαρμόσουνον μέλος⁸, και λάβουν ως αμοιβήν χαρτίνην δραχμήν ή και δίδραχμον.

Μαζί μ' αυτούς ήρχετο και άλλος Ιταλός Αντώνιος, ως επάγγελμα έχων τα εμπετάσματα⁹ και τον ευτρεπισμόν¹⁰ οικιών ή δωματίων. Και σιμά εις τούτους είς¹¹ γέρων παλαιός Ιταλοκερκυραίος, κατασκευαστής εστιών¹² και επιχρίστης¹³, ο μπαρμπα-Νιόνιος ο Πούπης.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ουποερώτημα (μονάδες 10)

Ποιο είναι το αίτιο της ρατσιστικής συμπεριφοράς και ποια στοιχεία περιλαμβάνει, όταν αυτή εκδηλώνεται; Να συνοψίσεις τις σχετικές πληροφορίες του Κειμένου 1 (60-70 λέξεις).

Μονάδες 10

2^ουποερώτημα (μονάδες 10)

Να εντοπίσεις τρεις (3) κειμενικούς δείκτες σύνδεσης στην 3^η παράγραφο του Κειμένου 1 (μονάδες 6) και να εξηγήσεις τη συμβολή τους στην οργάνωσή της (μονάδες 4).

Μονάδες 10

3^ουποερώτημα (μονάδες 15)

1) Με βάση τα συμφραζόμενα, ως συνώνυμη της **υπεροψίας** στην 1^η παράγραφο του Κειμένου 1 μπορεί να θεωρηθεί η λέξη:

α) αγένειας

β) αλαζονείας

γ) αδιαφορίας

⁸ Τραγούδι

⁹ Ταπετσαρίες

¹⁰ καλλωπισμό

¹¹ Ένας

¹² Τζακιών

¹³ Σοβατζής

16801

δ) αναληθείας

2) Με βάση τα συμφραζόμενα, ως συνώνυμη της **διαστρεβλωμένης** στην 2^η παράγραφο του Κειμένου 1 μπορεί να θεωρηθεί η λέξη:

- α) παραλλαγμένης
- β) κατεστραμμένης
- γ) παραμορφωμένης
- δ) κατακερματισμένης

3) Στη 2^η παράγραφο η άνω και κάτω τελεία (:)

- α) επεξηγεί ποια είναι τα προσχήματα του ρατσισμού·
- β) κατηγοριοποιεί τα προσχήματα του ρατσισμού·
- γ) εισάγει παραδείγματα ρατσιστικών προσχημάτων·
- δ) αιτιολογεί γιατί χρησιμοποιούνται τα ρατσιστικά προσχήματα.

4) Στην 4^η παράγραφο του κειμένου η απλή παύλα (-)

- α) γενικεύει το νόημα·
- β) εξειδικεύει το νόημα·
- γ) εισάγει στον λόγο απαραίτητη πληροφορία·
- δ) εισάγει στον λόγο δευτερεύουσα πληροφορία.

5) Με βάση τα συμφραζόμενα, ως αντώνυμη του επιθέτου **αλώβητη** στην 4^η παράγραφο του Κειμένου 1 μπορεί να θεωρηθεί η λέξη:

- α) αλλοιωμένη
- β) διαφοροποιημένη
- γ) προδομένη
- δ) αφημένη

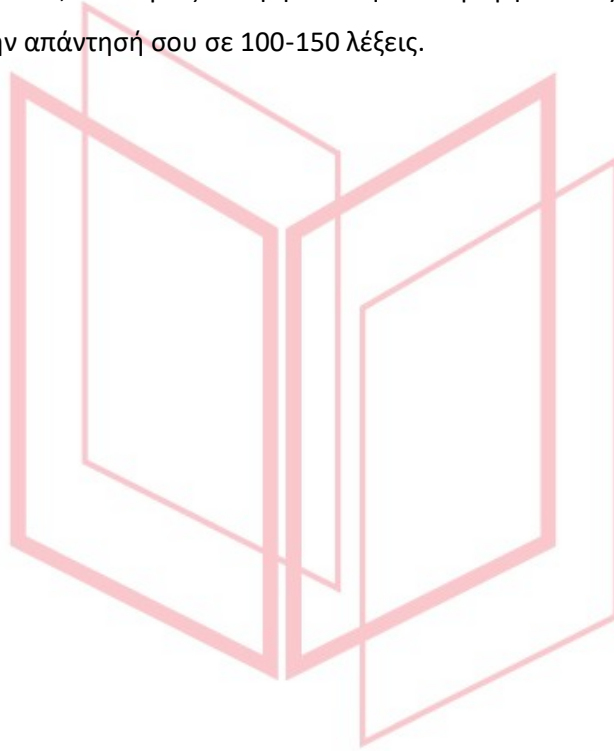
16801

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Ποιο στοιχείο σε εντυπωσίασε στις ανθρώπινες σχέσεις που αναπτύσσονται ανάμεσα στα πρόσωπα του κειμένου 2; Να λάβεις υπόψη σου την καταγωγή και τα χαρακτηριστικά τους και να αναπτύξεις την απάντησή σου σε 100-150 λέξεις.

Μονάδες 15

αθιμπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

16801-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Το αίτιο της ρατσιστικής συμπεριφοράς παρουσιάζεται στην 1^η παράγραφο, ενώ τα στοιχεία που περιλαμβάνει στη 2^η παράγραφο του Κειμένου 1. Συγκεκριμένα:

- Το αίτιο του ρατσισμού περιγράφεται ως αίσθηση ανωτερότητας απέναντι σε οποιαδήποτε άλλη φυλή και, ταυτόχρονα, ως αίσθημα φόβου απέναντι στους (υποθετικούς) κινδύνους, τους οποίους εγκυμονεί για εμάς η δραστηριότητα αυτής της φυλής.

Στη συνέχεια, η ρατσιστική συμπεριφορά περιλαμβάνει δύο βασικά γνωρίσματα, όταν εκδηλώνεται:

- μεροληπτική αξιολόγηση προτερημάτων και ελαττωμάτων: στη δική μας φυλή εντοπίζουμε μόνο θετικά, στους αντιπάλους μόνο αρνητικά ·
- διαφορετικά ανά περίπτωση προσχήματα, αντλημένα από τα επιμέρους χαρακτηριστικά κάθε λαού.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Στην 3^η παράγραφο του Κειμένου 1 εντοπίζονται οι ακόλουθοι κειμενικοί δείκτες:

- βέβαια
- όμως
- αν τώρα ... τότε

Και οι τρεις (3) δείκτες συμβάλλουν στην οργάνωση της παραγράφου, ανάλογα με τη σημασία τους:

- Βέβαια → εκφράζει βεβαιότητα, σιγουριά· τίθεται στην αρχή της παραγράφου αφενός ως στοιχείο σύνδεσης με τα προηγούμενα και αφετέρου για να εισάγει στον λόγο μια γνωστή και γενικώς αποδεκτή άποψη (ότι οι αρχαίοι Έλληνες

16801-Λύση

πρόσφεραν πολλά στον παγκόσμιο πολιτισμό), η οποία δεν επιδέχεται αμφισβήτηση από κανέναν.

- Όμως → εκφράζει αντίθεση και, ταυτόχρονα, αιτιολόγηση· τονίζει τον τρόπο, με τον οποίο υλοποιήθηκε το περιεχόμενο της προηγούμενης, αδιαμφισβήτητης θέσης. Εισάγει την άποψη ότι οι αρχαίοι Έλληνες πρόσφεραν στον παγκόσμιο πολιτισμό με τη δημοκρατία και τον σεβασμό προς τον άνθρωπο, δηλαδή ταυτόχρονα αιτιολογεί τα προηγούμενα και τα αντιπαραθέτει προς τη σημερινή ιδεολογία και πρακτική του ρατσισμού.
- Αν τώρα ... τότε → εκφράζει όρο / προϋπόθεση και το αποτέλεσμα της. Εισάγει τη θέση ότι, αν οι σύγχρονοι Έλληνες περιφρονούν ορισμένους ανθρώπους, επειδή αισθάνονται ανώτεροι ως απόγονοι των αρχαίων (προϋπόθεση), τότε αποδεικνύουν ότι δεν είναι γνήσιοι απόγονοι ανώτερων προγόνων (αποτέλεσμα). Η θέση αυτή αποτελεί το συμπέρασμα της παραγράφου.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

- 1 β
- 2 γ
- 3 γ
- 4 α
- 5 α

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Στο δεδομένο απόσπασμα του διηγήματος «Ο αντίκτυπος του νου» παρουσιάζονται διάφορα πρόσωπα με διαφορετική καταγωγή, διαφορετικά εμφανισιακά χαρακτηριστικά, διαφορετικά επαγγέλματα, ακόμη και διαφορετική θρησκεία. Το στοιχείο που εντυπωσιάζει τον αναγνώστη είναι η αγαστή συνύπαρξη και οι φιλικές μεταξύ τους σχέσεις (φιλικές σχέσεις): ο αφηγητής ούτε αναφέρει ούτε υπαινίσσεται σε κάποιο χωρίο του κειμένου συμπεριφορές διακρίσεων ή ρατσισμού, αντίθετα τονίζει ότι οι Ιταλοί συγκεντρώνονταν στην ίδια ταβέρνα με τους Έλληνες (σιμά εις τους δικούς μας, να προσεχθεί ο δείκτης «σιμά»).

Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται σε τρεις ανθρώπους, με ολότελα διαφορετικά χαρακτηριστικά: τον Αντώνιο Αλμπέργο, Ιταλό από τη Σικελία, πολύ μελαχρινό, που έφτιαχνε σφραγίδες και ήταν και λίγο καλλιτέχνης (ο Αντώνιος ... εν μέρει καλλιτέχνης), τον Σαββατίνο, Εβραίο από την Κέρκυρα που μιλούσε πολλές γλώσσες και ασκούσε πολλά

16801-Λύση

επαγγέλματα (ο Σαββατίνος ... πολλές τέχνες) και τον Λύσανδρο Παπαδιονύση, ντόπιο, δηλαδή Έλληνα και Ορθόδοξο (και ο Λύσανδρος ... δικούς μας). Για τους τρεις αυτούς, ειδικά, ο αφηγητής τονίζει ότι διατηρούσαν τις πιο στενές μεταξύ τους σχέσεις από όλους τους άλλους (Αλλ' οι πλέον αχώριστοι ήσαν ... από τους δικούς μας).

Αξίζει ιδιαίτερα να προσεχθεί πως αυτοί οι τρεις, ειδικά, είχαν θεμελιώσει τη φιλία τους πάνω στην κοινή τους αγάπη για το καλό φαγητό (είχον μεγάλην κλίσιν εις τα γιουβέτσια) και το ξεφάντωμα (Στου Καρμάνη το καπηλείον ... εις τον Διόνυσον). Ωστόσο δεν απέκλειαν κανέναν άλλον από την καλοπέραση και το γλέντι (Επερίσσευεν όμως πάντοτε μεζές ... κατόπιν).

Με λίγα λόγια, στο απόσπασμα παρουσιάζεται, με ύφος παιγνιώδες και χαλαρό, η ειδυλλιακή εικόνα μίας συντροφιάς πολύ διαφορετικών ανθρώπων, οι οποίοι συμβιώνουν αρμονικά και γλεντούν αδελφωμένα στην Αθήνα των αρχών του 20ού αιώνα.

αθιμπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κείμενο 1

Τηλεργασία: κέρδη και ζημίες

Το παρακάτω κείμενο αποτελεί άρθρο του Α. Σταμάτη που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα ΤΟ ΒΗΜΑ στις 15-09-2021 (διασκευή).

Εδώ και αιώνες οι χώροι εργασίας σήμαιναν κάτι σταθερό: ένα σύνολο ανθρώπων οι οποίοι δούλευαν συγχρόνως ως φυσικές παρουσίες. Από τα εργαστήρια της Αναγέννησης μέχρι τα γραφεία του 19ου αιώνα, ένα γραφείο ήταν συνήθως ένας χώρος, ένα κτίριο ή ένα δωμάτιο όπου οι άνθρωποι εργάζονταν πίσω από ένα τραπέζι. Το γράψιμο επιστολών – ένας ασύγχρονος τρόπος επικοινωνίας, ο οποίος αποτελούσε ζωτικό εργαλείο εμπορίου για πολλούς αιώνες – ήταν πολύ αργό για την καθημερινή συνεργασία. Για τις περισσότερες εργασίες γραφείου, ο συγχρονισμός (και ο συγχρωτισμός¹) ήταν ο μοναδικός τρόπος.

Στα μέσα του 19ου αιώνα, ειδικά στην Αμερική, οι γραφιάδες, οι σημερινοί υπάλληλοι δούλευαν σε μικρούς χώρους που ονομάζονταν «σπίτια καταμέτρησης». Οι άνθρωποι αυτοί θεωρούνταν περίεργοι τύποι οι οποίοι δεν έκαναν «πραγματική δουλειά». Αλλά η οικονομική ανάπτυξη είχε άλλα σχέδια: Οι μεγάλες ιστορικές μετατοπίσεις από τις βιομηχανίες στις οικονομίες της πληροφορίας, αλλά και η οργάνωση του χώρου εργασίας, ευνόησαν το συγκεκριμένο σύστημα δουλειάς και οι υπάλληλοι άρχισαν να κυριαρχούν στο εργατικό σώμα. Τα κτίρια γραφείων εξελίχθηκαν σε χώρους με ορθολογική κατάτμηση, σχεδιασμένα τόσο για μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα όσο και για την ενίσχυση της παραγωγικότητας των εργαζομένων.

Κανένας θεσμός ωστόσο δεν μένει στατικός. Εκεί που παλιά υπήρχαν τοίχοι και μικρά γραφεία, τώρα πλέον έχουν αντικατασταθεί από ανοιχτούς χώρους, μέσα στους οποίους οι εργαζόμενοι συνυπάρχουν. Ακόμη, από την εκτελεστική σουίτα με την ξύλινη επένδυση έως τα «γραφεία ανοιχτού τύπου», με τη βοήθεια της τεχνολογίας περάσαμε σε ένα σύστημα, όπου μπορούμε να εργαστούμε οπουδήποτε οποιαδήποτε στιγμή.

Παντού διαβάζουμε πως η τηλεργασία θα είναι το μέλλον. Είναι βέβαιο πως τα ποσοστά της θα αυξηθούν ραγδαία, ωστόσο, όπως ισχύει και για άλλα πεδία υποκατάστασης, η ανθρώπινη επαφή, η συνύπαρξη, είναι πολύ δύσκολο να

¹ επαφή μεταξύ ανθρώπων στον ίδιο χώρο, συναναστροφή

16802

αντικατασταθούν. Το να είσαι μια εικονίτσα από πίξελ² σε ένα μεγάλο παράθυρο, έχοντας ο ίδιος σκηνοθετήσει και επιμεληθεί την παρουσία σου, είναι δύσκολο να αντικαταστήσει το αυθεντικό της φυσικής παρουσίας, όπου και οι πέντε αισθήσεις είναι ενεργές.

Από προσωπική εμπειρία, έχοντας μεταφέρει τα σεμινάρια δημιουργικής γραφής που κάνω στο Διαδίκτυο, θεωρώ πως κάτι κερδίζεις, κάτι χάνεις. Κερδίζεις ίσως σε συνεκτικότητα, ευελιξία, αλλά χάνεις την αίσθηση κοινότητας, εκείνο το βλέμμα κάποιου που συγκεντρώνεται με την προοπτική ότι σε λίγο θα διαβάσει την άσκησή του. Εν ολίγοις, τον πλήρη ενσώματο, τρισδιάστατο εαυτό με όλες του τις νευροκινητικές, ψυχοκινητικές διεργασίες. Και αυτό είναι απώλεια ουσίας.

Κείμενο 2

Σημεία των καιρών

Το κείμενο είναι απόσπασμα από το διήγημα «Σημεία των καιρών» της Γιολάντα Πατεράκη, περ. Εστία, τόμ. 135, τεύχ. 1598, 1.2.1994.

Στη δουλειά μου πήγαινα καλά κι αυτό το έκρινα από τις δίκες που μου ανέθετε το «αφεντικό» του γραφείου, να προετοιμάσω. Κάποια, μάλιστα, μέρα που έψαχνα ένα Νομοθετικό Διάταγμα στο πλαϊνό δωμάτιο που είναι η βιβλιοθήκη, τον άκουσα να λέει σ' ένα συνάδελφό του:

-Αυτός ο μικρός επαρχιώτης είναι πολύ καλός στη δουλειά του· έχει μυαλό και φιλότιμο κι εργάζεται σωστά. Να μου το θυμηθείς πως κάποτε θα πάει πολύ μπροστά.

Στην ιδιωτική μου ζωή δεν μπορώ να πω πως είχα τις ίδιες επιτυχίες. Μια νόστιμη δικηγόρινα, πάλι μεγαλύτερη λίγα χρόνια από μένα, ήταν το «φλερτ» μου από τον καιρό που τέλειωσα το Πανεπιστήμιο. Συμπαθητική κοπέλα η Αθηνά, δίχως πολλές εξάρσεις κι έντονη προσωπικότητα, προσγειωμένη, καλοβγαλμένη και πάντα «καταπιεσμένη και αγχωμένη από κάποιον».

-Οι γονείς μου δεν με καταλαβαίνουν. Ο συνεταιίρος μου κάνει το κορόιδο και μ' αφήνει να τρέχω εγώ όλη την ώρα στα δικαστήρια. Η φίλη μου η Αυγή δεν μου φέρεται σωστά. Η υγεία μου είναι πολύ λεπτή.

Όλο και κάτι δεν πήγαινε καλά στην Αθηνά και ούτε καταλάβαινε πόσο κουραστική γινόταν. Κάποια μέρα μου μίλησε για γάμο.

-Τι θα γίνει μ' εμάς, Απόστολε; Έτσι θα συνεχίσουμε; Οι δικοί μου ανησυχούν γι' αυτόν το δεσμό. Πρέπει να δώσεις μια λύση.

² Στοιχείο εικόνας (picture element)

Της το ξέκοψα.

-Εγώ, Αθηνά μου, σ' αγαπώ, σ' εκτιμώ, αλλά αν δεν τελειώσω με την άδεια του επαγγέλματος και με το στρατό, ούτε επιτρέπω στον εαυτό μου να σκεφτεί κάτι τέτοιο.

-Τόσον καιρό ακόμα; Μουρμούρισε. Τουλάχιστον να δίναμε λόγο;

-Αθηνά μου, ούτε λόγο, γιατί δεν ξέρω πότε θα μπορέσω να τον εκπληρώσω. Άλλωστε, αυτά τα είπαμε από την πρώτη στιγμή.

Η Αθηνά σιγά σιγά άρχισε ν' αραιώνει τις συναντήσεις μας.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ουποερώτημα (μονάδες 10)

Να σημειώσεις στο απαντητικό φύλλο ποια από τις παρακάτω προτάσεις είναι σωστή (Σ) ή λανθασμένη (Λ), σύμφωνα με το Κείμενο 1:

1. Για πολλά χρόνια η δουλειά γραφείου προϋπέθετε τη συνύπαρξη και τη συνεργασία μεταξύ ανθρώπων στον ίδιο χώρο.
2. Τα «σπίτια καταμέτρησης» ήταν μεγάλοι, ανοιχτοί χώροι για τη συλλογή στοιχείων.
3. Η ορθολογική κατάτμηση των χώρων των κτηρίων παραμένει μέχρι και σήμερα ο καλύτερος τρόπος διασφάλισης της παραγωγικότητας των εργαζομένων.
4. Η τηλεργασία αποτελεί σήμερα την καλύτερη προοπτική του μέλλοντος, εφόσον η φυσική παρουσία αποδείχτηκε ότι δεν είναι δύσκολο να αντικατασταθεί.
5. Η τηλεργασία είναι ευέλικτη και έχει περισσότερο συνεκτικό χαρακτήρα σε σχέση με την διά ζώσης παρουσία.

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ **Μονάδες 10**

2^ουποερώτημα (μονάδες 10)

Να εντοπίσεις τις λέξεις/ φράσεις που εκφράζουν χρόνο στις τρεις (3) πρώτες παραγράφους του Κειμένου 1 (μονάδες 4) και να εξηγήσεις πώς συμβάλλουν στην αλληλουχία των νοημάτων (μονάδες 6).

Μονάδες 10

16802

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Να εξηγήσεις τη λειτουργία της διπλής παύλας στην 1^η παράγραφο (μονάδες 5) και των εισαγωγικών σε δύο περιπτώσεις στη 2^η παράγραφο του Κειμένου 1 (μονάδες 10).

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Ποιον ρόλο διαδραματίζουν οι αισθηματικές σχέσεις στη ζωή του ήρωα του κειμένου 2; Εσύ συμφωνείς με τη στάση του αυτή ή όχι και γιατί; Να αναπτύξεις την απάντησή σου σε 100-150 λέξεις.

Μονάδες 15

αθιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

16802-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

- 1 Σ
- 2 Λ
- 3 Λ
- 4 Λ
- 5 Σ

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Οι λέξεις και οι φράσεις που εκφράζουν χρόνο στις τρεις πρώτες παραγράφους του κειμένου είναι οι εξής:

- Εδώ και αιώνες (1^η παράγραφος)
- συγχρόνως (1^η παράγραφος)
- Στα μέσα του 19^{ου} αιώνα (2^η παράγραφος)
- παλιά ... τώρα πλέον (3^η παράγραφος)

Οι λέξεις / φράσεις αυτές διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη διασφάλιση της συνεκτικότητας του κειμένου, εφόσον διαμορφώνουν (μαζί με τους παρελθοντικούς χρόνους των ρημάτων) τον αφηγηματικό χαρακτήρα του. Πιο συγκεκριμένα, ενισχύουν την αλληλουχία των νοημάτων ως ακολούθως:

- Στην 1^η παράγραφο και οι δύο χρονικοί προσδιορισμοί (εδώ και αιώνες, συγχρόνως) εισάγουν στον λόγο την ιστορική αναδρομή που αφορά τους χώρους και τις συνθήκες εργασίας κατά το παρελθόν· με άλλα λόγια, θέτουν το πλαίσιο της αφήγησης.
- Στη 2^η παράγραφο η χρονική έκφραση «στα μέσα του 19^{ου} αιώνα», βάσει τόσο του νοήματος όσο και της θέσης της, προωθεί περαιτέρω την αναδρομή στο παρελθόν,

16802-Λύση

εισάγοντας στον λόγο το χρονικό πλαίσιο, εντός του οποίου ο αρθρογράφος επιλέγει να παρουσιάσει τις εξελίξεις στον σχεδιασμό των χώρων εργασίας· με άλλα λόγια, επεκτείνει και προωθεί την αφήγηση.

- Στην 3^η παράγραφο οι χρονικοί προσδιορισμοί (*παλιά ... τώρα πλέον*) λειτουργούν αντιθετικά μεταξύ τους, αντιδιαστέλλοντας το παρελθόν (τοιχοί και μικρά γραφεία) με το παρόν των χώρων εργασίας (ανοιχτοί χώροι, συνύπαρξη εργαζομένων). Υπό το πρίσμα αυτό όχι μόνο προωθούν την αφήγηση, αλλά και την εμπλουτίζουν, προβάλλοντας αντιθετικές σχέσεις.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

- Στην 1^η παράγραφο η διπλή παύλα περιλαμβάνει μια παρενθετική πληροφορία, η οποία, ωστόσο, συνιστά ένα ουσιώδες σχόλιο που αφορά το υποκείμενο, δηλαδή έναν από τους κύριους όρους της περιόδου. Το σχόλιο αυτό αξίζει να το πληροφορηθεί ο αναγνώστης, εφόσον συμβάλλει σημαντικά στην ολοκλήρωση του νοήματος. Συγκεκριμένα, με τη διπλή παύλα προσδιορίζεται τι είναι το γράψιμο επιστολών και εξηγείται ο ρόλος του ως εργαλείου εμπορίου κατά το παρελθόν.

Στη δεύτερη παράγραφο τα εισαγωγικά χρησιμοποιούνται 2 φορές:

- Στην πρώτη περίπτωση (*«σπίτια καταμέτρησης»*) αποδίδουν έναν ειδικό όρο του παρελθόντος που δεν χρησιμοποιείται πια. Ο αρθρογράφος επιλέγει τη χρήση τους, για να τονίσει το στοιχείο της ορολογίας.
- Στη δεύτερη περίπτωση (*«πραγματική δουλειά»*) αποδίδουν μια στερεότυπη αντίληψη παλαιότερης εποχής για την προσφορά των υπαλλήλων γραφείου. Ο αρθρογράφος επιλέγει τη χρήση τους, για να τονίσει την (απροσδόκητη σήμερα) υποτίμηση της δουλειάς γραφείου, δίνοντάς της ειρωνική χροιά.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Από το απόσπασμα του κειμένου 2 γίνεται εμφανές ότι οι αισθηματικές σχέσεις διαδραματίζουν δευτερεύοντα ρόλο στη ζωή του ήρωα. Την εντύπωση αυτή αποκομίζει ο αναγνώστης από την ιεράρχηση των τομέων της δραστηριότητας του ήρωα και από τα επιμέρους περιστατικά, όπως τα αφηγείται ο ίδιος, εφόσον πρόκειται για κείμενο εξομολογητικού χαρακτήρα (α' ενικό ρηματικό πρόσωπο, εσωτερική εστίαση).

Κατ' αρχάς ο ήρωας αναφέρεται πρώτα στο επάγγελμά του, τονίζοντας την επιτυχημένη του πορεία (*«Στη δουλειά ... θα πάει πολύ μπροστά»*) - ως προσεχθεί ο κειμενικός δείκτης της στερεότυπης μεταφοράς *«θα πάει μπροστά»* που τονίζει την

16802-Λύση

προοπτική της καριέρας) – άρα, εμμέσως πλην σαφώς, αξιολογεί ως σημαντικότερη όλων την εργασία του.

Παράλληλα, από την απάντηση που δίδει στη φίλη του, όταν αυτή του ζητεί να συζητήσουν την προοπτική του γάμου, προκύπτει και πάλι η προτεραιότητα της επαγγελματικής ανόδου (*«Εγώ, Αθηνά μου ... να τον εκπληρώσω»*), με τη συμπλήρωση ότι αυτό αποτέλεσε ρητά εκπεφρασμένη πρόθεση του ήρωα εξ αρχής (*«Άλλωστε, αυτά τα είπαμε από την πρώτη στιγμή»*).

Επιπλέον, ο ήρωας αξιολογεί ο ίδιος την ερωτική του ζωή ως λιγότερο επιτυχημένη από την εργασιακή (*«Στην ιδιωτική μου ζωή ... επιτυχίες»*), ενώ ταυτόχρονα εκφράζεται με ειρωνεία και υποτίμηση για τη σύντροφό του (ας προσεχθούν οι λεξιλογικοί δείκτες, ιδιαίτερα τα επίθετα που χαρακτηρίζουν: *συμπαθητική κοπέλα ... δίχως πολλές εξάρσεις / πάντα «καταπιεσμένη και αγχωμένη» / ούτε καταλάβαινε πόσο κουραστική γινόταν*). Και το στοιχείο αυτό αποδεικνύει τον δευτερεύοντα ρόλο των αισθηματικών σχέσεων στη ζωή του.

Τέλος, η συμφωνία ή η διαφωνία με τη στάση του κεντρικού ήρωα είναι ζήτημα προσωπικό και υποκειμενικό και αφήνεται στη διακριτική ευχέρεια του κάθε μαθητή / της κάθε μαθήτριας να απαντήσει, ανάλογα με τις προσλαμβάνουσες και την κοσμοθεωρία του/της.

αδιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κείμενο 1

Οι σειρές της ελληνικής τηλεόρασης που έσπασαν τα στερεότυπα

Το κείμενο είναι διασκευασμένο απόσπασμα από άρθρο της Λίας Παπαϊωάννου, που δημοσιεύτηκε την 21.11.2021. Αντλήθηκε από τον ιστότοπο: <https://www.ladylike.gr>.

Πόσο επηρεάζει η τηλεόραση την ελληνική κοινωνία; Πόσο επηρεάζεται η τηλεόραση από την κοινωνία στην οποία απευθύνεται; Η σχέση είναι μάλλον αμφίδρομη κι αυτό δεν αφορά μόνο τον τρόπο που διαμορφώνεται το περιεχόμενο που καταναλώνουμε για την ενημέρωσή μας, αλλά και για την ψυχαγωγία μας. Οι ελληνικές σειρές, που τόσο αγαπάμε να παρακολουθούμε, έσπασαν πολλές φορές κοινωνικά στερεότυπα. Έγιναν πολλές φορές ο τρόπος που η τηλεόραση εξέφρασε μια αλλαγή που γινόταν αντιληπτή στην κοινωνία ή ο τρόπος που προσπάθησε η τέχνη να οδηγήσει σε αυτήν την αλλαγή.

Η θέση της γυναίκας, το δικαίωμα στον έρωτα, η διαφορετικότητα, τα ζητήματα ταμπού για τα οποία δυσκολευόμασταν να μιλήσουμε έρχονταν μπροστά μας μέσα από ελληνικές σειρές που τόλμησαν κι έσπασαν τα στερεότυπα. Απαγορευμένοι έρωτες, κωμικές προσεγγίσεις σε σοβαρά κοινωνικά φαινόμενα, ξεπήδησαν όλα μπροστά μας μέσα από τη μικρή οθόνη.

Η παγκόσμια ημέρα τηλεόρασης είναι αφιερωμένη στο να γιορτάζει την επίδραση που μπορεί να έχει ως μέσο στον κόσμο, τις αλλαγές που μπορεί να φέρει με το να στρέφει την προσοχή του κοινού σε ζητήματα που αφορούν την κοινωνική ευημερία και την ειρήνη. Τη δύναμη που έχει να φέρνει αλλαγές. Και οι αλλαγές μπορούν να έρθουν όσο η τηλεόραση καταπολεμά συνειδητά τα στερεότυπα που μας χωρίζουν. Όσο υπάρχουν ελληνικές σειρές όπως οι παρακάτω... [...]

Χαρακτηριστική περίπτωση είναι, ανάμεσα στις άλλες, η τηλεοπτική σειρά «Ψίθυροι καρδιάς». Ποιος μπορεί να ξεχάσει τον έρωτα του «μπαλαμού¹» Αντώνη με την τσιγγάνα Ερατώ; Ο έρωτας που παρουσίασε ο Μανούσος Μανουσάκης στη σειρά του «Ψίθυροι καρδιάς» για το Mega, όχι απλώς έσπασε τα στερεότυπα που αφορούν στις πολιτισμικές και κοινωνικές διαφορές που καταλύονται μπροστά στον έρωτα, αλλά έβαλε στη μικρή οθόνη αληθινές εικόνες από την πραγματική ζωή των Ρομά, μιας και τα γυρίσματα γίνονταν σε φυσικούς χώρους. Η σειρά έφτασε κάποια στιγμή σε τηλεθέσεις της τάξης του 76%.

¹Μπαλαμός χαρακτηρίζεται στη γλώσσα των Ρομά όποιος δεν είναι τσιγγάνος.

Κείμενο 2

Σαμπεθαί Καμπιλής

Το απόσπασμα από το ομώνυμο διήγημα του Δημήτρη Χατζή (1913-1981) περιλαμβάνεται στη συλλογή «Το τέλος της μικρής μας πόλης» (Εκδόσεις Επιθεώρησης Τέχνης, Αθήνα 1963, α' δημοσίευση το 1953, στη Ρουμανία). Αναφέρεται στην κοινότητα των Εβραίων στα Γιάννενα.

[...] Είταν δηλαδή τα πράματα μπερδεμένα λίγο με τους Εβραίους. Όσο και να τους καταφρονούσαν², είχαν όλοι τους μέσα στην πόλη κάθε λογής καλά νταραβέρια³ μαζί τους, και ψωνίζαν απ' αυτούς και δανείζονταν, οι πλούσιοι συνεταιριζόνταν στα εμπόρια κ' οι φτωχοί τραβούσαν τα ίδια με τη φτώχεια και με τα βάσανα. Και μ' όσα κακά κι αν τους φόρτωναν, κανένας ποτέ δεν ακούστηκε να πειράξει Εβραίο μόνο και μόνο γιατί είταν Οβριός, ποτές μήτε τη Μεγάλη την Πέμπτη - όχι, δεν τους πειράζαμε εμείς.

Δεν είχαν τίποτα να φοβηθούν από μας. Κι ωστόσο, παραλήδες⁴ ή ζητιάνοι, σπουδαγμένοι ή δουλευτάδες, από κει, από τα οβραϊκά τα δικά τους, κανένας δεν ξέκοβε, δεν πήγαινε παραπέρα, δεν χώριζε από τους άλλους.

- Εδώ είναι η κλώσσα⁵, τους έλεγε ο Σαμπεθαί Καμπιλής.

Και το 'βρισκαν όλοι σωστό και σοφό με την κλώσσα του - πού να πας και να χάνεσαι μέσα στους ξένους; Και κανένας δεν έφευγε από την κλώσσα. Μήτε για όρκο δεν είταν Εβραίος που να κάθεται σ' άλλον μαχαλά⁶ μέσα στην πόλη.

Γρήγορα-γρήγορα τρέχαν το βράδυ να μαζωχτούνε γύρω στην κλώσσα τους - σα να ξύπναγε μέσα τους ένας φόβος παλιός. Μόλις έπεφτε το σκοτάδι ο μαχαλάς τους ερημωνόταν κι ο ίσκιος του Κάστρου απλωνόταν πάνω του, κάθιζε πάνω του. Αμπαρώναν⁷ τις πόρτες, κλεινότανε μέσα και κάναν πολλά παιδιά σαν τους χωριάτες. Μερικοί μέσα στην πόλη θέλανε να λένε πως οι Οβριές με τα παχιά τους τα χείλια είτανε εύκολες στην γέννα σαν τις κουνέλες - και γι' αυτό τα πολλά τα παιδιά τους.

Τις άγριες χειμωνιάτικες νύχτες ο δυτικός άνεμος ερχόταν από τη λίμνη που βρίσκεται δίπλα στην πόλη και ξεσπούσε στον οβραϊκό μαχαλά βουίζοντας μέσα στα

2 περιφρονούσαν, υποτιμούσαν

3 δοσοληψίες, επαφές

4 πλούσιοι

5 Έτσι λέγεται η κότα που κλωσάει τα αυγά της (θετικός χαρακτηρισμός για μητέρα με πολλά συνήθως παιδιά, που σε δύσκολες ιδίως στιγμές τα προστατεύει, τα φροντίζει κ.τ.λ.)

6 συνοικία (τουρκικής προέλευσης λέξη)

7 έκλειναν

16803

σκοτεινά χαγιάτια και τις σαραβαλιασμένες στέγες, γιομάτος όνειρα ταραγμένα. Τις ημέρες νύχτες, μέσα στην ησυχία, ακουγόνταν οι καλαμιές που τραβούσανε σ' ατελείωτο μάκρος το πνιγμένο τους αργοσάλεμα, κάτι σα θρήνος για μία χαμένη ζωή. Κι από τις αρχές της άνοιξης ως το τέλος του καλοκαιριού, ο ύπνος του μαχαλά λικνιζότανε μέσα στην ατέλειωτη συναυλία των βατράχων που δίπλα στο μαχαλά διαλαλούσαν από τη λίμνη το χορτασμό και τους έρωτές τους πάνω στην πράσινη, βρώμικη λάσπη της όχτης.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1° υποερώτημα (μονάδες 10)

Να αποδώσεις σε 50-60 λέξεις τη θετική συμβολή της τηλεόρασης στην κοινωνία, σύμφωνα με το Κείμενο 1.

Μονάδες 10

2° υποερώτημα (μονάδες 10)

Να περιγράψεις με συντομία πώς το παράδειγμα που διατυπώνεται στην τελευταία παράγραφο του Κειμένου 1 βρίσκεται σε νοηματική συνάφεια με το υπόλοιπο περιεχόμενό του.

Μονάδες 10

3° υποερώτημα (μονάδες 15)

Αμφίδρομη, έσπασαν, ξεπήδησαν, ευημερία, να φέρνει: Να γράψεις μια συνώνυμη για καθεμιά από τις παραπάνω υπογραμμισμένες λέξεις του Κειμένου 1, προσέχοντας ώστε να μη διαφοροποιηθεί το νόημα στο γλωσσικό περιβάλλον των προτάσεων στις οποίες βρίσκονται.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 30)

Σε κείμενό σου 350 λέξεων που θα δημοσιεύσεις στο ιστολόγιο του σχολείου σου να αναπτύξεις τις απόψεις σου σχετικά με το αν τα ΜΜΕ μπορούν να συμβάλουν στον περιορισμό των στερεότυπων αντιλήψεων και υπό ποιες προϋποθέσεις.

Μονάδες 30

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 20)

Στις δύο τελευταίες παραγράφους του Κειμένου 2 η σχέση των Εβραίων με τη συνοικία τους (μαχαλάς) αποδίδεται στην αφήγηση με πληθώρα εκφραστικών μέσων. Να βρεις τέσσερα από αυτά και να τα σχολιάσεις με συντομία.

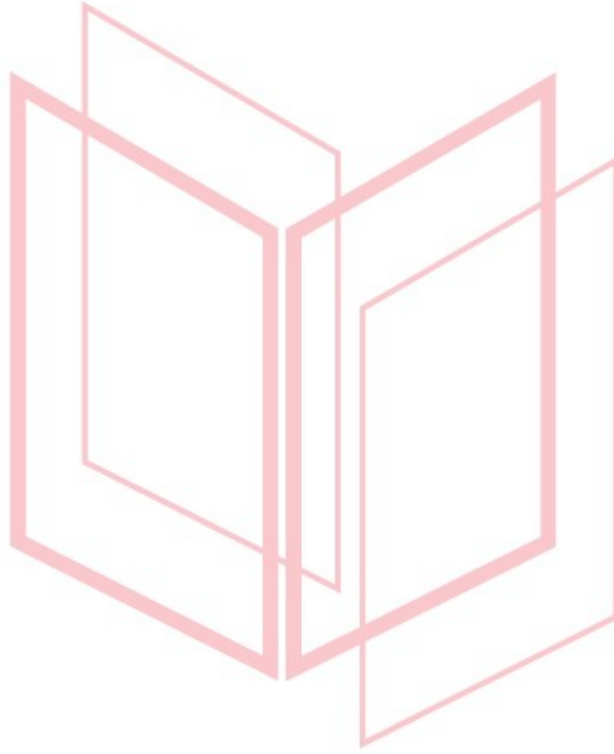
16803

Μονάδες 20

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Ποια εικόνα για την κοινότητα των Εβραίων σκιαγραφείται στο Κείμενο 2 και ποια φαίνεται να είναι η συναισθηματική προσέγγιση του αφηγητή; Να αναπτύξεις την απάντησή σου με σχετικές αναφορές στο Κείμενο 2 σε 100-150 λέξεις.

Μονάδες 15

αδιμπινίσις

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

16803-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β' ΛΥΚΕΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Σύμφωνα με το Κείμενο 2, η συμβολή της τηλεόρασης στην ελληνική κοινωνία είναι θετική, καθώς:

- Στον ψυχαγωγικό τομέα, οι σειρές βοηθούν στην υπέρβαση στερεοτύπων.
- Με τη βοήθεια της Τέχνης καθιστά αντιληπτές τις κοινωνικές αλλαγές.
- Προβάλλονται αντιλήψεις για τη θέση της γυναίκας, το δικαίωμα στον έρωτα, τη διαφορετικότητα, ζητήματα για τα οποία δυσκολεύονται οι άνθρωποι να μιλήσουν.
- Αποτελεί μέσο που στρέφει την προσοχή του κόσμου σε ζητήματα που σχετίζονται με την κοινωνική εξέλιξη.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Το παράδειγμα που διατυπώνεται στην τελευταία παράγραφο του Κειμένου 1 έχει στενή λογική σχέση με τα προηγούμενα νοήματα, καθώς λειτουργεί ως τεκμήριο/επιβεβαίωση της θετικής συμβολής της τηλεόρασης στην υπέρβαση στερεοτυπικών αντιλήψεων. Αξιοποιείται το παράδειγμα μιας παλαιότερης ελληνικής σειράς, με τίτλο «Ψίθυροι καρδιάς», που είχε ως θέμα τον έρωτα ανάμεσα σε έναν μπαλαμό και μια τσιγγάνα, ανατρέποντας στερεότυπες αντιλήψεις για τον έρωτα.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Αμφίδρομη: αμφίπλευρη, αμοιβαία.

Έσπασαν: ανέτρεψαν, κατέλυσαν.

Ξεπήδησαν: προβλήθηκαν, ξεπρόβαλλαν.

Ευημερία: πρόοδος, ανάπτυξη.

να φέρνει: να προκαλεί, να δημιουργεί.

16803-Λύση

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 30)

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

Θετικά αξιολογούνται:

- Ένας πετυχημένος, περιεκτικός και ελκυστικός τίτλος.
- Αφόρμηση από το κείμενο ή μια γενική αναφορά στον πρόλογο.
- Η κατάλληλη τεκμηρίωση με παραδειγματικές αναφορές και επιχειρήματα.
- Η αναφορική λειτουργία της γλώσσας, το σοβαρό ύφος λόγου (χωρίς να αποκλείεται και οικείο ύφος λόγω των αποδεκτών, που είναι και οι συμμαθητές/-τριες).
- Η προσφώνηση στους συμμαθητές/-τριες στην αρχή του κειμένου (κειμενικό είδος: κείμενο που θα αναρτηθεί στο ιστολόγιο του σχολείου).

Αρνητικά αξιολογούνται:

- Η απουσία τίτλου ή ένας μακροσκελής ή ασαφής τίτλος.
- Ένας γενικόλογος πρόλογος.
- Η έλλειψη τεκμηρίωσης με παραδείγματα και επιχειρήματα.
- Το προσωπικό, εξομολογητικό ύφος λόγου.

Ενδεικτικοί άξονες ανάπτυξης:

Τα ΜΜΕ μπορούν να συμβάλουν στην ανατροπή στερεότυπων αντιλήψεων, διότι:

- Ασκούν μεγάλη επιρροή στην κοινή γνώμη.
- Η εικόνα που προβάλλουν για την κοινωνία διαμορφώνει συνειδήσεις, στάσεις, αξίες και συμπεριφορές.
- Ως αντανάκλαση της κοινωνίας αποτυπώνει τις αλλαγές που σημειώνονται σε ζητήματα σχετικά με την ισότητα της γυναίκας, τη διαφορετικότητα, τον έρωτα, ανατρέπεται στερεότυπες ιδέες και μπορεί να οδηγήσει σε μια πιο απελευθερωμένη στάση.

Υπό ποιες προϋποθέσεις:

- Η εικόνα που προβάλλεται για την κοινωνία να είναι αντικειμενική και πολυδιάστατη.
- Να είναι σωστή η ενημέρωση.
- Ποιοτική η ψυχαγωγία, με προσεγμένες εκπομπές και σειρές.

16803-Λύση

- Να μην προβάλλεται δραματοποιημένα από τις ειδήσεις η επικαιρότητα, ώστε να καλλιεργείται γενικευμένος φόβος και προκαταλήψεις σε βάρος κοινωνικών ομάδων (π.χ. σύνδεση των μεταναστών με την εγκληματικότητα).

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 20)

- **«Γρήγορα-γρήγορα τρέχαν το βράδυ να μαζωχτούνε γύρω στην κλώσσα τους»:** Η συνοικία των Εβραίων στα Γιάννενα χαρακτηρίζεται με τη μεταφορά «κλώσσα», μεταφορά που θέλει να τονίσει το αίσθημα ασφάλειας που ένιωθαν στον μαχαλά τους οι Εβραίοι.
- **«ο μαχαλάς τους ερημωνόταν»:** Με τη μεταφορά τονίζεται από τον συγγραφέα με παραστατικό τρόπο ότι το βράδυ κανένας δεν κυκλοφορούσε στη συνοικία των Εβραίων, καθώς όλοι βρίσκονταν μέσα στα σπίτια τους για λόγους ασφάλειας.
- **« ο δυτικός άνεμος ερχόταν... ξεσπούσε στον οβραϊκό μαχαλά βουίζοντας μέσα στα σκοτεινά χαγιάτια και τις σαραβαλιασμένες στέγες, γιομάτος όνειρα ταραγμένα.»:** Το ρήμα «ξεσπούσε» με υποκείμενο τον «άνεμο» δημιουργεί το εκφραστικό μέσο της προσωποποίησης, με την οποία δηλώνεται η σφοδρότητα του ανέμου. Η μετοχή «βουίζοντας» συμπληρώνει την προσωποποίηση του ανέμου με μια ηχητική εικόνα και δημιουργεί το αίσθημα της απειλής, καθώς ο σφοδρός άνεμος μέσα στη νύχτα προκαλεί μια μυστηριακή και τρομακτική ατμόσφαιρα, που δικαιολογεί τόσο τις «σαραβαλιασμένες» στέγες όσο και τα «ταραγμένα όνειρα» (μεταφορές με τις οποίες αποδίδονται οι επιπτώσεις του ανέμου τόσο στον εξωτερικό όσο και στον εσωτερικό χώρο των σπιτιών των Εβραίων).
- **«Κι από τις αρχές της άνοιξης ως το τέλος του καλοκαιριού, ο ύπνος του μαχαλά λικνιζότανε μέσα στην ατέλειωτη συναυλία των βατράχων»:** Με την προσωποποίηση του ύπνου (εκφράζεται αντίστοιχα ο ύπνος των Εβραίων στα σπίτια τους στον μαχαλά) και τη μεταφορά «λικνιζότανε» (που θυμίζει μωρό στην κούνια) αποδίδεται η εικόνα της συνοικίας τα βράδια της περιόδου από την άνοιξη ως και το καλοκαίρι, όταν οι Εβραίοι κοιμούνται με το νανούρισμα των βατράχων (συναυλία των βατράχων: μεταφορά).

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Στο απόσπασμα από το διήγημα του Δημήτρη Χατζή γίνεται σαφής αναφορά της υποτιμητικής και παραδόπιστης διάθεσης των ντόπιων Ελλήνων προς τους Εβραίους, αν και δεν έλειπαν οι δοσοληψίες με αυτούς. Οι άλλοι κάτοικοι της πόλης τούς θεωρούσαν

16803-Λύση

υπαίτιους για πολλά δεινά, αλλά δεν τους πείραζαν, δηλ. δεν ασκούσαν βία εναντίον τους (τονίζεται με την επανάληψη του ρήματος «πειράζω», μία φορά σε γ' ενικό ρηματικό πρόσωπο και σε μία περίπτωση σε α' πληθυντικό πρόσωπο, που δηλώνει ότι ο αφηγητής ανήκει στην ομάδα των ντόπιων κατοίκων της πόλης). Εντύπωση προκαλεί η στάση των Εβραίων, οι οποίοι ζουν και κινούνται κυρίως στα στενά όρια του μαχαλά (συνοικίας) τους στο κάστρο της πόλης, ακόμη και οι πλούσιοι, γιατί με αυτό τον τρόπο ένωσαν ασφάλεια (... από κει, από τα οβραϊκά τα δικά τους, κανένας δεν ξέκοβε, δεν πήγαινε παραπέρα, δεν χώριζε από τους άλλους. - Εδώ είναι η κλώσσα, τους έλεγε ο Σαμπεθαί Καμπιλής. Και το 'βρισκαν όλοι σωστό και σοφό με την κλώσσα του - πού να πας και να χάνεσαι μέσα στους ξένους;).

Τόσο στην αρχή, όσο και στο τέλος του αποσπάσματος, φαίνεται ότι ο αφηγητής αντιμετωπίζει με συμπάθεια την κοινότητα των Εβραίων. Ειδικότερα, η παραδοχή «όχι, δεν τους πειράζαμε εμείς» και ο τρόπος με τον οποίο, ειδικά στην τελευταία παράγραφο, αποδίδεται η εικόνα του μαχαλά σε όλες τις εποχές, «τα ταραγμένα όνειρα» που φέρνει ο άνεμος τον χειμώνα, το «αργοσάλεμα των καλαμιών» τις ήρεμες νύχτες, που έμοιαζε με θρήνο για μια χαμένη ζωή, «ο μαχαλάς που λικνίζεται» σαν μωρό από την άνοιξη ως και το καλοκαίρι.

αδιμπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κείμενο 1

Νόμπελ Ειρήνης 2021: Ποιοι είναι οι δύο νικητές

Το άρθρο δημοσιεύτηκε στην ηλεκτρονική έκδοση της εφημερίδας «Η Καθημερινή» στις 08.10.2021.

Η Μαρία Ρέσα από τις Φιλιππίνες και ο Ντιμίτρι Μουράτοφ από τη Ρωσία, και οι δύο δημοσιογράφοι στο επάγγελμα, είναι οι νικητές του Νόμπελ Ειρήνης για το 2021. Το βραβείο απονεμήθηκε για τις προσπάθειές τους να διαφυλάξουν την ελευθερία της έκφρασης, που αποτελεί προαπαιτούμενο για τη δημοκρατία και τη διατήρηση της ειρήνης.

«Η κ. Ρέσα και ο κ. Μουράτοφ βραβεύονται με το Νόμπελ Ειρήνης για τη θαρραλέα μάχη τους υπέρ της ελευθερίας της έκφρασης στις Φιλιππίνες και στη Ρωσία», δήλωσε η πρόεδρος της Νορβηγικής Επιτροπής, Μπέριτ Ρέις Άντερσεν σε συνέντευξη Τύπου. Συμπλήρωσε ότι «οι δύο νικητές εκπροσωπούν όλους τους δημοσιογράφους που αγωνίζονται για αυτό το ιδεώδες σε έναν κόσμο όπου η δημοκρατία και η ελευθερία του Τύπου αντιμετωπίζουν ολοένα και συχνότερα αντίξοες συνθήκες».

Ηλικίας 59 ετών, ο Μουράτοφ, ένας από τους ιδρυτές και διευθυντές της ρωσικής εφημερίδας Νόβαγια Γκαζέτα, «εδώ και δεκαετίες υπερασπίζεται την ελευθερία της έκφρασης στη Ρωσία σε όλο και πιο δύσκολες συνθήκες», υπογράμμισε η επιτροπή. Η 58χρονη Μαρία Ρέσα, από την πλευρά της, με το ερευνητικό μέσο ενημέρωσης Rappler που συνίδρυσε το 2012, «χρησιμοποιεί την ελευθερία της έκφρασης για να εκθέσει τις καταχρήσεις της εξουσίας και τον αυξανόμενο αυταρχισμό στη χώρα στην οποία γεννήθηκε, τις Φιλιππίνες», τις οποίες κυβερνά ο Ροντρίγκο Ντουτέρτε, πρόσθεσε η επιτροπή.

Το φετινό βραβείο είναι το πρώτο που δίνεται σε δημοσιογράφους μετά τον Γερμανό Καρλ φον Οσιέτσκι, ο οποίος είχε τιμηθεί με το Νόμπελ Ειρήνης το 1935 επειδή αποκάλυψε το μυστικό μεταπολεμικό πρόγραμμα επανεξοπλισμού της χώρας του. Το βραβείο -ένα χρυσό μετάλλιο, ένα δίπλωμα και χρηματικό έπαθλο 10 εκατομμυρίων κορωνών Σουηδίας (σχεδόν 980.000 ευρώ)- θα απονεμηθεί στις 10 Δεκεμβρίου στο Όσλο με φυσική παρουσία, εφόσον οι υγειονομικές συνθήκες το επιτρέψουν. Η 10η Δεκεμβρίου είναι η επέτειος του θανάτου του Σουηδού βιομηχάνου Άλφρεντ Νόμπελ, ο οποίος ίδρυσε τα βραβεία Νόμπελ με τη διαθήκη του το 1895 και τα οποία απονέμονται από το 1901.

Κείμενο 2

Φωκίωνος

16814

Το κείμενο προέρχεται από τη συλλογή μικρών πεζών του Γιώργου Αποσκήτη «Στιγμόμετρο» (εκδ. Σμίλη, 2021).

Βρίσκεται καθισμένος στο ίδιο παγκάκι κάθε σούρουπο και χαζεύει τους διαβάτες, τα παιδάκια που παίζουν, τα καρότσια με τα ψώνια, τους μαγαζάτορες να μαζεύουν τηνπραμάτεια τους. Οι πιο πολλοί απ' τους φίλους του είναι από καιρό πεθαμένοι κι αυτοί που ζουν, σπάνια βγαίνουν απ' τα σπίτια τους ή απ' το ίδρυμα όπου μένουν, αδέρφια δεν έχει και τα ίχνη εκείνης της καλοσυνάτης γυναίκας που τον επισκεπτόταν σε τακτά χρονικά διαστήματα στο διαμέρισμά του έχουν ανεξήγητα χαθεί. Καπνίζει το τσιγάρο του παρά την προχωρημένη του ηλικία -του αρέσει να λέει ψέματα πως τάχα δεν κατεβάζει τον καπνό- και συχνά-πυκνά βγάζει το μπλοκάκι του όχι για να γράψει -πάει καιρός που δεν γράφει-, μα για να σκισάρει πρόχειρα με το μολυβάκι κάτι που του τράβηξε φευγαλέα το βλέμμα. Οι περαστικοί επιταχύνουν το βήμα τους αρκετά μέτρα προτού τον πλησιάσουν -ίσως η όψη του έχει γίνει αλλόκοτη με τα χρόνια-, μονάχα ορισμένα παιδιά, αν στο παιχνίδι πάνω τύχει και βρεθούν κοντά του, του χαμογελούν, κι εκείνος ανοίγει το τετραδιάκι του, σκίζει μια σελίδα στην τύχη και τους χαρίζει -ανταποδίδοντας το χαμόγελο- κάποιο από τα τελευταία σκαριφήματά του. Με το που πέσει η νύχτα, σμήνος πουλιά πετάνε πάνω απ' το κεφάλι του ώρα πολλή, θαρρείς πως είναι στ' αλήθεια αυτή η συντροφιά του· κάποιο μάλιστα απ' όλα -το ίδιο κάθε φορά, αυτό το λαβωμένο- χαμηλώνει τα σπασμένα του φτερά και με το ράμφος τού χαϊδεύει τη φαλάκρα, ύστερα κάθεται στον ώμο του κι εκείνος γυρνά προς το μέρος του, του γνέφει με μια έκφραση στο πρόσωπο όλο νόημα και γλυκά αποκοιμείται.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ποιες αξίες αναδεικνύει η βράβευση δύο δημοσιογράφων με το Νόμπελ Ειρήνης 2021, σύμφωνα με το Κείμενο 1; (40-50 λέξεις).

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να εξετάσεις την οργάνωση του Κειμένου 1 στα ακόλουθα:

- α. Πώς εξασφαλίζεται η συνοχή μεταξύ της πρώτης και της δεύτερης παραγράφου;
- β. Πώς συνδέονται νοηματικά η δεύτερη με την τρίτη παράγραφο;

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Να επιλέξεις τη σωστή απάντηση σε καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις, οι οποίες βασίζονται στο Κείμενο 1 (μία μόνο από τις τέσσερις προτεινόμενες απαντήσεις είναι σε κάθε περίπτωση ορθή):

1. «Νόμπελ Ειρήνης 2021: Ποιοι είναι οι δύο νικητές» (τίτλος)→ στον τίτλο του άρθρου:

- α. η λειτουργία της γλώσσας είναι ποιητική
- β. ο λόγος είναι υπαινικτικός
- γ. η λειτουργία της γλώσσας είναι αναφορική
- δ. το ύφος λόγου είναι γλαφυρό

2. «Η Μαρία Ρέσα από τις Φιλιππίνες και ο Ντιμίτρι Μουράτοφ από τη Ρωσία, και οι δύο δημοσιογράφοι στο επάγγελμα, είναι οι νικητές του Νόμπελ Ειρήνης για το 2021» (1^η παράγραφος)→ με τη συγκεκριμένη διατύπωση ο συντάκτης του άρθρου παρουσιάζει την είδηση ως εξής:

- α. γεγονός χωρίς σχόλιο
- β. διάκριση γεγονότος από το σχόλιο
- γ. διαπλοκή/ συνύφανση γεγονότος και σχολίου
- δ. γεγονός με εξήγηση

3. Στην πρόταση «Η κ. Ρέσα και ο κ. Μουράτοφ βραβεύονται με το Νόμπελ Ειρήνης για τη θαρραλέα μάχη τους υπέρ της ελευθερίας της έκφρασης...» (1^η παράγραφος) ο τρόπος με τον οποίο αποδίδεται από τον συγγραφέα το μήνυμα είναι με:

- α. βεβαιότητα
- β. επιθυμία
- γ. πρόθεση
- δ. υποχρέωση/ αναγκαιότητα

4. Στην πρόταση «υπογράμμισε η επιτροπή» (3^η παράγραφος) το ρήμα «υπογράμμισε» έχει ως συνώνυμη λέξη την:

- α. ανέδειξε
- β. πρόβαλε
- γ. επεσήμανε
- δ. διατυμπάνισε

5. Στην πρόταση «...αποκάλυψε το μυστικό μεταπολεμικό πρόγραμμα επανεξοπλισμού της χώρας του» (4^η παράγραφος) η επιλογή της ονοματικής φράσης επιδιώκει να:

16814

- α. προσδώσει αμεσότητα στην επικοινωνία
- β. καταστήσει το νόημα γενικό/ διαχρονικό
- γ. ανταποκριθεί στην επισιμότητα της επικοινωνιακής περίστασης
- δ. αποδώσει με συντομία και πυκνότητα το νόημα

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Ποιες στερεοτυπικές αντιλήψεις από το κοινωνικό του περιβάλλον επηρεάζουν τον τρόπο ζωής του ήρωα στο Κείμενο 2 (μονάδες 10); Κατά τη γνώμη σου, ποιους προβληματισμούς ως προς την ποιότητα ζωής του αναδεικνύει η αφήγηση (μονάδες 5); Ανάπτυξε σε 120-150 λέξεις την απάντησή σου.

Μονάδες 15

αδιμπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

16814-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, είναι αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

- Αγώνας για την προάσπιση της ελευθερίας της έκφρασης.
- Μάχη ενάντια στην κατάχρηση της εξουσίας.
- Αγώνας για τη δημοκρατία και την ελευθεροτυπία, ακόμη και σε αντίξοες συνθήκες.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

α. Με την επανάληψη: Η Μαρία Ρέσα... ο Ντμίτρι Μουράτοφ - Η κ. Ρέσα και ο κ. Μουράτοφ, βραβείο - βραβεύονται.

β. Η τρίτη παράγραφος συμπληρώνει τη δεύτερη, προσδιορίζοντας την αξιολογη δράση των δύο δημοσιογράφων, που τους απέφερε το τιμητικό βραβείο Νόμπελ.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

1. γ
2. α
3. α
4. γ
5. δ

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Οποιαδήποτε άποψη διατυπώνεται από τους/τις μαθητές/-τριες θεωρείται αποδεκτή, εφόσον μπορεί να συσχετιστεί/ τεκμηριωθεί με στοιχεία/ χωρία του κειμένου, χωρίς να δίνεται με τρόπο αυθαίρετο.

Θετικά αξιολογείται η προσπάθεια του/της μαθητή/-τριας να προσδιορίσει με σαφήνεια και συντομία:

- τη μοναδική καθημερινή διέξοδο του ήρωα, που αναδεικνύει ότι η ζωή στη μεγαλούπολη επιφυλάσσει για τους μοναχικούς ηλικιωμένους ανθρώπους τον

16814-Λύση

παθητικό ρόλο του παρατηρητή (καθισμένος στο ίδιο παγκάκι κάθε σούρουπο και χαζεύει τους διαβάτες, τα παιδάκια που παίζουν, τα καρότσια με τα ψώνια, τους μαγαζάτορες να μαζεύουν την πραμάτεια τους) και την απομάκρυνση από άμεση, ουσιαστική επαφή με οικεία πρόσωπα, στα όρια της εγκατάλειψης (Οι πιο πολλοί απ' τους φίλους του είναι από καιρό πεθαμένοι κι αυτοί που ζουν, σπάνια βγαίνουν απ' τα σπίτια τους ή απ' το ίδρυμα όπου μένουν, αδέρφια δεν έχει και τα ίχνη εκείνης της καλοσυνάτης γυναίκας που τον επισκεπτόταν σε τακτά χρονικά διαστήματα στο διαμέρισμά του έχουν ανεξήγητα χαθεί).

- τον τρόπο με τον οποίο αντιδρά ο περίγυρός του, όταν βλέπει τον μοναχικό ήρωα στο παγκάκι της Φωκίωνος: οι ενήλικοι τον αντιμετωπίζουν επιφυλακτικά και τον αποφεύγουν συστηματικά (οι περαστικοί επιταχύνουν το βήμα τους αρκετά μέτρα προτού τον πλησιάσουν -ίσως η όψη του έχει γίνει αλλόκοτη με τα χρόνια-), κάποια παιδιά, ως πιο αθώα και αμερόληπτα, τον πλησιάζουν κι έχουν μια στοιχειώδη επικοινωνία μαζί του (μονάχα ορισμένα παιδιά, αν στο παιχνίδι πάνω τύχει και βρεθούν κοντά του, του χαμογελούν, κι εκείνος ανοίγει το τετραδιάκι του, σκίζει μια σελίδα στην τύχη και τους χαρίζει -ανταποδίδοντας το χαμόγελο- κάποιο από τα τελευταία σκαριφήματά του), τα πουλιά μόνο τον προσεγγίζουν χωρίς προκατάληψη και τον ηρεμούν (σμήνος πουλιά πετάνε πάνω απ' το κεφάλι του ώρα πολλή, θαρρείς πως είναι στ' αλήθεια αυτή η συντροφιά του - τού χαϊδεύει τη φαλάκρα - γλυκά αποκοιμιέται).
- την προσωπική του/της θεώρηση για τον τρόπο ζωής του ήρωα και την ποιότητά της, σε συνάρτηση με το περιβάλλον του.

Κείμενο 1**[Η δόμηση μιας εικονικής πραγματικότητας]**

Το κείμενο είναι εισαγωγή από άρθρο του Ιωάννη Πανούση (Επιστημονικό Περιοδικό: Ζητήματα Επικοινωνίας, τεύχος 4^ο, 20-10-2006).

Τα ΜΜΕ δομώντας μιαν άλλη πραγματικότητα, αυτή της πληροφορημένης και ενημερωμένης κοινωνίας, αυτο-αναγορεύονται σε καθρέφτη ή εικόνα. Πόσο βέβαιοι είμαστε, όμως, ότι όλα τα στοιχεία και τα σχόλια που γράφονται κι ακούγονται συγκροτούν την πραγματικότητα κι ότι δεν υπάρχουν «κρυμμένα μυστικά και ντοκουμέντα»; Από την άλλη πλευρά, η εικόνα «της κοινωνίας της εικόνας» αναδεικνύει μια κοινωνία που φαίνεται να έχει παραδοθεί στις εικόνες που παράγουν οι άλλοι και καταναλώνει η ίδια. Ποια άραγε μηνύματα -και σε ποιους ακριβώς- εκπέμπει ο κόσμος των εικόνων της ανέμελης ζωής, της άθλιας ζωής, των πετυχημένων και των αποκλεισμένων, των απαθών και των ψυχοπαθών (Βιθυνός, 1998); Υπάρχει απώλεια του πραγματικού, μια σχάση ανάμεσα στην αναπαράσταση και στο γεγονός, με συνέπεια η αναπαράσταση να καθίσταται τελικά πραγματικότητα και το κοινωνικό να βιώνεται φαντασιακά.

Η κοινωνική κατασκευή μπορεί να προβάλλει είτε συναινετική εικόνα της κοινωνίας (συμφωνία σε κοινές αξίες, αποδεκτό life style) είτε συγκρουσιακή (π.χ., γενικευμένο φόβο λόγω εγκληματικότητας). Η νομιμοποιημένη βία, η δραματοποιημένη βία ή η «εύθυμη βία», δηλαδή, το περιπετειώδες θέαμα χωρίς θανάτους προσώπων, δημιουργούν ένα πλαίσιο κοινωνικού συμπεριφορισμού (behaviorism), όπου η εκμάθηση και η συμμόρφωση συνιστούν απαρέγκλιτους κανόνες. Βλέπουμε τον κόσμο, όπως μας τον περιγράφουν, σε βαθμό μάλιστα που αφενός, αν κάποιος λέει συχνά «έτσι φαίνεται να 'ναι τα πράγματα», στο τέλος το πιστεύει κι ο ίδιος κι αφετέρου η πιθανολογούμενη γνώμη της πλειοψηφίας να γίνεται αποδεκτή από τους υπόλοιπους, για να μη νιώθουν απομονωμένοι κοινωνικά.

Αυτή η σύγχυση εξωτερικής μορφής συνείδησης και υποκειμενικών νοημάτων δίνει την εντύπωση ότι συν-ένοχοι στην κατασκευή της πραγματικότητας είναι τόσο οι αφηγητές όσο και οι αναγνώστες/ ακροατές/ τηλεθεατές (ακόμη κι αν καλύπτονται και οι μεν και οι δε πίσω από τις μεταμοντέρνες συμβολικές κατασκευές).

Κείμενο 2**Το κόνισμα**

16816

Το κείμενο είναι απόσπασμα από το ομότιτλο διήγημα του Ανδρέα Καρκαβίτσα (1865-1922). Ο Τσαϊπάς είναι ένας μορφωμένος νέος ενός χωριού, στο οποίο έχει βρεθεί στην παραλία ένα ξύλο που οι χωρικοί θεώρησαν εικόνα και το φέρνουν με λιτανεία στην εκκλησία του χωριού τους. Πηγή: <http://users.uoa.gr>.

Όταν η λιτανεία έφτασε κοντά στον Τσαϊπά, σήκωσε κ' εκείνος το χέρι να κάμει το σταυρό του. Μα δεν τελείωσε. Το κόνισμα τού φάνηκε παράξενο· κάθε άλλο παρά κόνισμα. Δεν είδε παρά ένα δικέφαλον αητό με τα φτερά του ανοιχτά. Τα κεφάλια ζερβόδεξα με τη γλώσσα όξω και τα ράμφη γυριστά έδειχναν θυμό και αχορταγιά μεγάλη. Στα κεφάλια καθότανε κορόνα σταυροφόρα· κι άλλη κορόνα πιο μεγάλη τα 'σιμγε από πάνω. Τα νυχοπόδαρά του κρατούσανε το Σκήπτρο και μια σφαίρα με σταυρό. Και κάτω από τα πόδια του μια κορδέλα ξεδιπλωμένη είχε απάνω της γράμματα παράξενα. Τριγύρω άλλα μικροσκαλίσματα χρυσαλειμμένα, πουλιά, βαγιόκλαδα και χοντρόρογα σταφύλια. Μα το μόνο σημάδι που μπορούσε να το κάμει σεβαστό ήταν οι σταυροί του. Τίποτ' άλλο. Ο Τσαϊπάς στάθηκε ακίνητος, μη ξέροντας τι να σκεφτεί και τι να κάμει. Ο κόσμος τον είδε κ' ένας με τον άλλον στύλωσαν όλοι τα μάτια καταπάνω του. Όπως έστεκε στο ψήλωμα το ανάστημά του ιχνογράφονταν στον ασπρογάλανο ουρανό, σαν μαύρο είδωλο που τρέχει λαός να πετροβολήσει!

– Το καπέλο σου! βγήκε άξαφνα φωνή από το πλήθος.

– Το καπέλο σου! δευτέρωσε άλλη φωνή.

– Το καπέλο σου!... Το καπέλο σου!... Το καπέλο σου!...

Υποψιάστηκαν πως το 'κανε για περιφρόνηση και αγανάχτησαν όλοι. Μα περισσότερο απ' όλους ο Αρλετής¹. Την έπαιρνε κατάμουτρα την προσβολή. Του διαβόλου ο γιος! Έμαθε πέντε γράμματα και θαρρείς πως έγινε σοφός! Μωρέ, καλά το λένε πως η Αθήνα έγινε για καταστροφή τού τόπου! Στέλνουν τα παιδιά τους να ξεστραβωθούν κ' εκείνα δίνουν την ψυχή τους στο Σατανά! Αντί να γυρίσουν άνθρωποι, γυρίζουν κούκλες· αντί να 'ρθουν χριστιανοί, έρχονται αλούτεροι²... Πού είναι τώρα ο μακαρίτης ο Τσαϊπάς να καμαρώσει το γιο του; Έφαε τη ζωή του απάνω στο τσαγκαρόσουβλο, για να τον κάμει άνθρωπο και να, τον έκαμε και τον ξέκαμε!

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1 Ήταν ο ψάλτης στην εκκλησία του χωριού.

2 Επίθετο που χρησιμοποιείται υβριστικά και σημαίνει: παράξενοι, ασυνήθιστοι, αιρετικοί.

1° υποερώτημα (μονάδες 10)

Σε 50-60 λέξεις να αποδώσεις συνοπτικά την άποψη του συγγραφέα για την πραγματικότητα που προβάλλουν τα ΜΜΕ στην εποχή μας.

Μονάδες 10**2° υποερώτημα (μονάδες 10)**

Να εξηγήσεις με συντομία τον ρόλο των ερωτήσεων στη δομή/οργάνωση της πρώτης παραγράφου του Κειμένου 1.

Μονάδες 10**3° υποερώτημα (μονάδες 15)**

Στο Κείμενο 1 συναντάμε πέντε (5) παρένθετες λέξεις, φράσεις ή και νοήματα. Να τις/τα εντοπίσεις (μονάδες 5) και να δικαιολογήσεις τη χρήση τους από τον συγγραφέα (μονάδες 10).

Μονάδες 15**ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 30)**

Με αφορμή το κείμενο που διάβασες αποφασίζεις να δημοσιεύσεις άρθρο στην εφημερίδα του σχολείου σου με θέμα τη λειτουργία των ΜΜΕ σήμερα. Σε 350 λέξεις να περιγράψεις την εικόνα που κατά τη γνώμη σου προβάλλουν τα ΜΜΕ για την κοινωνία σήμερα και τις συνέπειες που έχει για την ψυχολογία των νέων της ηλικίας σου.

Μονάδες 30**ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 20)**

Στο Κείμενο 2 παρατηρείται η περιγραφή ως τεχνική που πλαισιώνει την αφήγηση. Να βρεις το σχετικό χωρίο (μονάδες 10) και να δικαιολογήσεις αυτή την επιλογή του συγγραφέα (μονάδες 10).

Μονάδες 20**ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)**

Να ερμηνεύσεις με αναφορά σε σχετικές ενδείξεις στο Κείμενο 2 την αντίδραση του Τσαϊπά στη θέα της εικόνας και την αντίστοιχη αντίδραση του Αρλετή. Να οργανώσεις την απάντησή σου σε 100-150 λέξεις.

Μονάδες 15

16816-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β' ΛΥΚΕΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Η άποψη του συγγραφέα είναι ότι τα ΜΜΕ προβάλλουν για την πραγματικότητα:

- μηνύματα μέσω εικόνων ανέμελης ή άθλιας ζωής, πετυχημένων, αποκλεισμένων, απαθών, ψυχοπαθών,
- εικόνα μέσω της οποίας η κοινωνία βιώνεται φαντασιακά,
- διττή εικόνα κοινωνίας: συναινετική ή συγκρουσιακή,
- βία σε όλες τις μορφές: νομιμοποιημένη, δραματοποιημένη ή ως περιπετειώδες θέαμα χωρίς θανάτους,
- η πιθανολογούμενη γνώμη της πλειοψηφίας γίνεται ευρέως αποδεκτή από τον φόβο της κοινωνικής απομόνωσης.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Τα ερωτήματα εκφράζουν με τη μορφή αποριών (του ίδιου του συγγραφέα ή απορίας που βασίζεται στην άποψη ενός ειδικού, τον οποίον επικαλείται, όπως ο Βιθυνός) τον κύριο προβληματισμό του κειμένου αναφορικά με την εικόνα της κοινωνίας που προβάλλουν τα ΜΜΕ. Με αυτά οργανώνεται δομικά ο εισαγωγικός χαρακτήρας της πρώτης παραγράφου και δημιουργείται κατάλληλο έδαφος για προβληματισμό του δέκτη και ενεργοποίηση του ενδιαφέροντός του.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Πέντε παρένθετες λέξεις, φράσεις ή και νοήματα και δικαιολόγηση της χρήσης τους:

- **(Βιθυνός, 1998), 1^η παράγραφος:** βιβλιογραφική αναφορά, έχει πληροφοριακό χαρακτήρα.
- **(συμφωνία σε κοινές αξίες, αποδεκτό life style), 2^η παράγραφος:** επεξήγηση της έννοιας της «συναινετικής κοινωνίας».

16816-Λύση

- (π.χ., γενικευμένο φόβο λόγω εγκληματικότητας), 2^η παράγραφος: επεξήγηση νοήματος με παραδείγματα.
- (behaviorism), 3^η παράγραφος: ξενόγλωσση απόδοση ειδικού επιστημονικού (κοινωνιολογικού) όρου.
- (ακόμη κι αν καλύπτονται και οι μεν και οι δε πίσω από τις μεταμοντέρνες συμβολικές κατασκευές), 3^η παράγραφος: αξιολογική κρίση/σχόλιο του συγγραφέα.

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 30)

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

Θετικά αξιολογούνται:

- Ένας πετυχημένος, περιεκτικός και ελκυστικός τίτλος.
- Αφόρμηση από το κείμενο στον πρόλογο.
- Η κατάλληλη τεκμηρίωση.
- Η αναφορική λειτουργία της γλώσσας, το σοβαρό ύφος λόγου.

Αρνητικά αξιολογούνται:

- Η απουσία τίτλου ή ένας μακροσκελής ή ασαφής τίτλος.
- Ένας γενικόλογος πρόλογος.
- Η πληθώρα παραδειγμάτων και η έλλειψη τεκμηρίωσης.
- Το προσωπικό, εξομολογητικό ύφος λόγου.

Ενδεικτικοί άξονες ανάπτυξης:

Τίτλος: «Η κοινωνία της εικόνας»,

Πρόλογος: Ένα άρθρο που διάβασα πρόσφατα αποτέλεσε το ερέθισμα για τη σύνταξη του παρόντος κειμένου...

Α' ερώτημα: Η εικόνα που προβάλλουν για την κοινωνία τα ΜΜΕ:

Ο/Η μαθητής/-τρια αναμένεται να αξιοποιήσει νοήματα του κειμένου, όπως η δραματοποιημένη βία (π.χ. δελτία ειδήσεων), η αύξηση της εγκληματικότητας και η προβολή μιας εικόνας γενικευμένου φόβου, ειδήσεις life style, που αφορούν στη ζωή προσώπων από τον χώρο της μόδας, του αθλητισμού και της Τέχνης, προβολή προσώπων που ανταποκρίνονται σε κυρίαρχα πρότυπα, όπως αυτό της καταναλωτικής κοινωνίας ή της εξωτερικής εμφάνισης κ.ά.

16816-Λύση

Β' ερώτημα: Συνέπειες αυτής της εικόνας για την ψυχολογία των νέων:

- απαισιοδοξία για το μέλλον,
- κυνισμός στον τρόπο αντιμετώπισης της πραγματικότητας,
- υιοθέτηση της κουλτούρας της βίας,
- επιφανειακή αντίληψη για τη ζωή και τις σχέσεις με τους συνομηλικούς ή τις επιλογές (π.χ. επιλογή επαγγέλματος),
- απώλεια της αίσθησης της πραγματικότητας,
- μόνιμο άγχος για την αποδοχή μιας πιθανολογούμενης γνώμης της πλειοψηφίας, για να υπάρχει σύμπλευση με τα κοινωνικά αποδεκτά πρότυπα.

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 20)

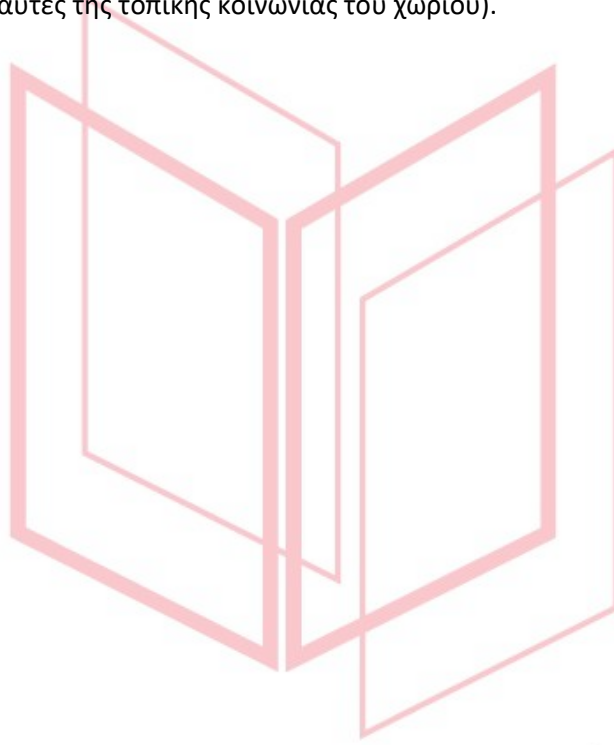
Στο Κείμενο 2 παρατηρούμε την περιγραφή στην πρώτη παράγραφο, ειδικότερα στο χωρίο «Δεν είδε παρά ένα δικέφαλον αητό ... ήταν οι σταυροί του. Τίποτ' άλλο.». Σε αυτό το σημείο περιγράφεται το «κόνισμα», η υποτιθέμενη εικόνα που βρέθηκε στην παραλία του χωριού και οι κάτοικοι με λιτανεία μεταφέρουν στην εκκλησία του χωριού. Με την περιγραφή ο συγγραφέας δικαιολογεί την αντίδραση του ήρωα (Το κόνισμα τού φάνηκε παράξενο· κάθε άλλο παρά κόνισμα.). Ο ήρωας άπλωσε το χέρι του, για να προσκυνήσει την εικόνα, καθώς περνά από μπροστά του, αλλά δεν ολοκλήρωσε την κίνησή του, καθώς η εικόνα που αντικρίζει και περιγράφεται με παραστατικό και κάπως χιουμοριστικό τρόπο τού φαίνεται αλλόκοτη για παράσταση αγίου προσώπου. Η περιγραφή δημιουργεί την αίσθηση της αμφιβολίας στον αναγνώστη, ώστε να συμπάσχει με τον ήρωα.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Ο Τσαϊπάς είναι μορφωμένος νέος, από σεβασμό στη λιτανεία και στη θρησκευτική πίστη των συγχωριανών του απλώνει το χέρι του, για να κάνει τον σταυρό του, όταν η λιτανεία περνά από το μέρος στο οποίο βρίσκεται, αλλά σταματά, όταν διαπιστώνει ότι η εικόνα δεν έχει θρησκευτικό θέμα και περιεχόμενο, μόνον οι σταυροί που είχε την έκαναν σεβαστή, αλλά ο δικέφαλος αετός και τα άλλα σύμβολα και αναπαραστάσεις δεν παρέπεμπαν στη θρησκευτική πίστη. Η στάση του διαφοροποιείται από των υπολοίπων και αυτό τονίζεται με το εκφραστικό μέσο της παρομοίωσης (Όπως έστεκε στο ψήλωμα το ανάστημά του ιχνογράφονταν στον ασπρογάλανο ουρανό, σαν μαύρο είδωλο που τρέχει λαός να πετροβολήσει!) Προκαλεί την έντονη αντίδραση και αγανάκτηση των συγχωριανών του, που επιτακτικά του ζητούν να βγάλει το καπέλο του ως ένδειξη σεβασμού, καθώς περνά η λιτανεία με την εικόνα. Ο συγγραφέας αποδίδει αυτή την αντίδραση κυρίως στο

16816-Λύση

πρόσωπο του Ψάλτη (Μα περισσότερο απ' όλους ο Αρλετής). Αποτυπώνει τις σκέψεις και τη συναισθηματική του κατάσταση με παραστατικό τρόπο (Την έπαιρνε κατάμουτρα την προσβολή. Του διαβόλου ο γιος!). Ο Ψάλτης αποδίδει την περιφρονητική, κατά την κρίση του, στάση του Τσαϊπά στην εγγραμματοσύνη του και στις σπουδές του στην Αθήνα, που τη χαρακτηρίζει ως την καταστροφή του τόπου (καθότι μεγαλούπολη με διαφορετικές συνθήκες ζωής από αυτές της τοπικής κοινωνίας του χωριού).

αδιμπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κείμενο 1

Οι προεκτάσεις της εξειδίκευσης

Το κείμενο προέρχεται από το βιβλίο «Κοινωνικά Δοκίμια» του Αθανάσιου Κιτσάκη, που υπήρξε καθηγητής στη Βαρβάκειο Σχολή, σελ. 63 – 64, εκδόσεις Γρηγόρης, Αθήνα: 1991 (διασκευή συντομευμένη για τις ανάγκες της εξέτασης).

Προσπαθώντας κανείς να εντοπίσει τα αποτελέσματα της εξειδίκευσης, θα **υιοθετούσε** καταρχάς την άποψη ότι η εξειδίκευση σημαίνει γενικότερα άνοδο και βελτίωση του επιπέδου ζωής. Σαν επιμέρους θετικά αποτελέσματα θα μπορούσαμε να επισημάνουμε τη μεγιστοποίηση της απόδοσης, την υψηλή δηλαδή αποδοτικότητα (αυτό, βέβαια, σε συνδυασμό με τις δυνατότητες που μπορεί να προσφέρει ένας σύγχρονος τεχνικός εξοπλισμός και οι νέες μέθοδοι παραγωγής), την ποιότητα στο παραγόμενο έργο, τη μείωση του κόστους παραγωγής, τη μείωση του καταβαλλόμενου μόχθου.

Ο Adam Smith, για να δείξει πόσο η εξειδίκευση αυξάνει την παραγωγικότητα, παραθέτει το κλασικό παράδειγμα της κατασκευής των καρφίτσων. «Ένας άνθρωπος μόνος του, λέει ο Smith, μπορεί να κατασκευάσει το πολύ μερικές εκατοντάδες καρφίτσες την ημέρα και αυτές όχι τέλειες. Αν, όμως, αυτό το έργο συντελείται από τα μέλη μιας μικρής ομάδας, έτσι ώστε το κάθε μέλος να εκτελεί συνεχώς την ίδια απλή ενέργεια, η ομάδα μπορεί στον ίδιο χρόνο να παράγει εκατοντάδες χιλιάδες καρφίτσες και μάλιστα τέλειες κατασκευής.» Επισημαίνουμε ακόμη ότι ο ειδικευμένος σε κάποιον τομέα της παραγωγής κάνει ενέργειες απλές και επαναλαμβανόμενες, επομένως, πρέπει να θεωρηθεί ότι η απλοποίηση που επιτυγχάνεται με την εξειδίκευση δεν απαιτεί ιδιαίτερες πνευματικές ικανότητες από τον εργαζόμενο.

Αντιμετωπίζοντας τώρα το χώρο της επιστήμης, θεωρούμε ότι η εξειδίκευση είναι απαραίτητη. Η εξειδίκευση, παρατηρεί ο Ι. Μ. Παναγιωτόπουλος, αποτελεί αναπόδραστη ανάγκη, γιατί κανείς δεν έχει σήμερα το δικαίωμα να καυχηθεί ότι κατέχει όλες τις γνώσεις της εποχής του, αφού απλούστατα, όπως λέει, ο τύπος του ολοκληρωμένου σοφού, όπως ήταν ο Αριστοτέλης, ο Λεονάρντο ντα Βίντσι ή ο Γκάιτε, είναι τώρα απραγματοποίητος. Κι αυτό γιατί η εξειδίκευση στο χώρο της επιστήμης είναι πια επιβεβλημένη από τη στιγμή που οι γνώσεις είναι απεριόριστες και γιατί μέσω αυτής μπορεί ο εξειδικευμένος επιστήμονας να εξετάσει όσο το δυνατόν λεπτομερέστερα και τελειότερα έναν τομέα. Το παράδειγμα της ιατρικής με τις τόσες ειδικότητες θα ήταν αρκετά πειστικό,

για να διαπιστώσει κάποιος το πόσο απαραίτητη είναι η εξειδίκευση στον επιστημονικό χώρο, όπως βέβαια και στον τομέα της τεχνικής.

Αν, όμως, εκ πρώτης όψεως, η εξειδίκευση παρουσιάζεται ως πανάκεια¹ και ως βασικός συντελεστής της κοινωνικής προόδου, χρειάζεται να δούμε και τις τεράστιες αρνητικές επιπτώσεις που έχει. Αναφέραμε ήδη ότι με την εξειδίκευση έχουμε το αποτέλεσμα της διαίρεσης του παραγόμενου έργου σε απλές και επαναλαμβανόμενες ενέργειες. Αυτή η επανάληψη, αυτή η τυποποίηση και ο **κατακερματισμός** του έργου σταδιακά κουράζουν τον άνθρωπο και τυποποιούν τον ίδιο, αμβλύνουν την ευαισθησία του απέναντι σε θέματα που δεν άπτονται της εργασίας, τον οδηγούν στην αλλοτρίωση και, κατά συνέπεια, στην έλλειψη ενδιαφέροντος για το παραγόμενο έργο και την ποιότητά του. Για το ξεπέραςμα αυτής της αλλοτρίωσης ο Ροζέ Γκαρωντύ προτείνει, αφενός μεν, να κοινωνικοποιηθούν τα μέσα παραγωγής, αφετέρου δε, να υπάρχει εναλλαγή των εργαζομένων στους χώρους εργασίας .

Κείμενο 2

Τα παιδιά της Νιόβης

Το κείμενο είναι απόσπασμα από το μυθιστόρημα του Τάσου Αθανασιάδη «Τα Παιδιά της Νιόβης», τέταρτη έκδοση (Ιούνιος 1998), εκδόσεις Εστία, Αθήνα

[...] Η Αρμενοπούλα την έκοψε: Κι όταν του χρόνου θα τέλειωνε το «Κεντρικό Παρθεναγωγείο», πώς θα γύριζε να μείνει στο Σαλιχλί, ύστερα από τέτοια ζωή στη Σμύρνη; ρώτησε με κρυμμένη χαιρεκακία. Η Τασώ χαμήλωσε τη φωνή, για να μην την ακούσει η μητέρα της: Ω! μα δεν το 'χει καθόλου σκοπό, αποκρίθηκε, σα τέλειωνε, να επιστρέψει στο Σαλιχλί. Τώρα πια ήταν της μόδας τα κορίτσια από καλά σπίτια, που ξέρανε ξένες γλώσσες, να εργάζονται σε μεγάλες εταιρίες και τράπεζες ως ιδιαίτερες γραμματείς των διευθυντών...

Και οι έξι είχαν απομείνει να την κοιτούν μ' ανοιχτό το στόμα. Η απάντησή της τους είχε κάνει μεγάλη εντύπωση. Να 'τανε από αυτές που τις λένε «σουφραζέτες», σαν τη μαντάμ Ζιζή; ρώτησε με αφέλεια η Ανδρονίκη του Γιανούσογλου κοιτάζοντας την Τασώ με θαυμασμό. Εκείνη έβαλε τα γέλια. Όταν ο πατέρας της, είπε, ήρθε την τελευταία φορά στη Σμύρνη, στο «Ξενοδοχείο της Αλεξάνδρειας», όπου έμεινε, του έπαιξε πιάνο. Πολύ του άρεσε. Την κοίταξε με χαμόγελο: «Πώς θα γυρίσεις, βρε κόρη μου, στο Σαλιχλί; Ύστερα απ' τη ζωή που κάνεις εδώ, τα μυαλά σου έχουν πάρει αέρα. Ο ένας γαμπρός θα σου μυρίζει και ο άλλος θα σου βρωμάει. Πρέπει να κοιτάξουμε με το νονό σου να σου βρούμε κανένα παλληκάρι απ' τη Σμύρνη...», της είπε.

Ξέσπασαν και οι έξι σε κάτι προσποιητά γέλια. Η απάντησή της, πώς μπορούσε να εργαστεί «ως ιδιαίτερα γραμματεύς», τριβέλιζε απ' τη ζήλεια το μυαλό τους. Γιατί να μην είχαν και κείνες την

¹ Πανάκεια: μτφ μέσο επίλυσης οποιουδήποτε προβλήματος

16823

τύχη να μάθουν περισσότερα γράμματα; Μα στη Μικρά Ασία οι εύποροι γονείς θεωρούσαν υποτιμητικό να χάνουν τα κορίτσια τους καιρό πιο πέρα απ' το εξατάξιο Δημοτικό· σκοπός τους ήταν να γίνουν καλές νοικοκυρές. Οι μεγαλύτερες σπουδές ταίριαζαν στις φτωχοκοπέλες, που θέλανε να γίνουν δασκάλες...

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1(μονάδες 35)

1ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να συνοψίσεις σε ένα κείμενο περίπου 70 λέξεων τα θετικά αποτελέσματα της εξειδίκευσης, όπως αυτά αναπτύσσονται από τον συντάκτη στις τρεις πρώτες παραγράφους του Κειμένου 1.

Μονάδες 10

2ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Σε ποιο συμπέρασμα καταλήγει ο δοκιμογράφος στην τρίτη παράγραφο του Κειμένου 1 (μονάδες 4), με ποια επιμέρους επιχειρήματα και παραδείγματα οδηγείται σε αυτό; (μονάδες 6).

Μονάδες 10

3ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Να επιλέξεις στο απαντητικό σου φύλο τη σωστή απάντηση για καθεμία από τις παρακάτω προτάσεις του Κειμένου 1.

1. Η λέξη «**υιοθετούσε**» στην πρώτη παράγραφο έχει τη σημασία:

- α) αποδεχόταν
- β) απέρριπτε
- γ) ανεχόταν
- δ) ενέκρινε

2. Η λέξη «**κατακερματισμός**» στην τέταρτη παράγραφο, έχει ως αντώνυμό της τη λέξη:

- α) ολοκλήρωση
- β) προσδιορισμός

16823

- γ) επανένωση
- δ) πολυδιάσπαση

3. Στην πρώτη παράγραφο στο χωρίο: «Σαν επιμέρους θετικά αποτελέσματα θα μπορούσαμε . . . τη μείωση του καταβαλλόμενου μόχθου» κυριαρχεί:

- α) η παρατακτική σύνδεση
- β) ο μικροπερίοδος λόγος
- γ) το πολυσύνδετο σχήμα
- δ) το ασύνδετο σχήμα

4. Ο δοκιμογράφος επικαλείται στην τρίτη παράγραφο τα παραδείγματα του **Αριστοτέλη, του Λεονάρντο Ντα Βίντσι και του Γκαίτε**:

- α) για να αντιταχθεί με τα συγκεκριμένα πρότυπα σοφού
- β) για να επικρίνει τις συγκεκριμένες προσωπικότητες
- γ) για να συγκινήσει τον αναγνώστη
- δ) για να επικυρώσει την άποψη του

5. Στη δεύτερη παράγραφο και στο χωρίο «Αν, όμως, αυτό το έργο συντελείται από τα μέλη μιας μικρής ομάδας, έτσι ώστε το κάθε μέλος να εκτελεί συνεχώς την ίδια απλή ενέργεια, η ομάδα μπορεί στον ίδιο χρόνο να παράγει εκατοντάδες χιλιάδες καρφίτσες και μάλιστα τέλειας κατασκευής» στην υπογραμμισμένη φράση εκφράζεται:

- α) υπόθεση
- β) δυνατότητα
- γ) βεβαιότητα
- δ) πρόθεση

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 30)

Με αφορμή το Κείμενο 1 γράφεις ένα άρθρο που θα δημοσιευθεί στη σχολική σου εφημερίδα, εντοπίζοντας κυρίως τις αρνητικές συνέπειες της εξειδίκευσης στους εργαζόμενους, είτε αυτοί είναι απλοί εργάτες είτε εξειδικευμένοι επιστήμονες, καθώς και τους τρόπους, για να προληφθούν οι όποιες αρνητικές επενέργειες του φαινομένου. (350 – 400 λέξεις).

Μονάδες 30

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 20)

16823

Στην πρώτη και δεύτερη παράγραφο του Κειμένου 2 παρουσιάζεται έμμεσα ένας διάλογος των κοριτσιών και της κεντρικής ηρωίδας. Να αναφέρεις για ποιο λόγο χρησιμοποιείται από τον αφηγητή σε σχέση με το περιεχόμενο και ποιο επικοινωνιακό αποτέλεσμα δημιουργεί.

Μονάδες 20

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Να ερμηνεύσεις σε ποια κοινωνικά στερεότυπα βασίζονται οι αντιδράσεις και οι σκέψεις των δευτερευόντων προσώπων της ιστορίας (φιλενάδες, πατέρας) χρησιμοποιώντας στοιχεία του κειμένου. Ταυτίζεσαι μ' αυτά ή διαφοροποιείσαι; (120 - 150 λέξεις).

Μονάδες 15

αδιμπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

16823-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, είναι αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ως θετικά αποτελέσματα της εξειδίκευσης επισημαίνονται:

- η βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων,
- ο περιορισμός του κόστους παραγωγής και του κόπου,
- ταχύτητα και αρτιότητα κατασκευής των προϊόντων,
- απαραίτητη στην επιστήμη, λόγω της επέκτασης των γνώσεων και της αναγκαιότητας για εμβάθυνση και διεξοδική μελέτη ενός αντικειμένου.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Στην τρίτη παράγραφο του κειμένου **το συμπέρασμα** στο οποίο καταλήγει ο δοκιμογράφος είναι ότι η εξειδίκευση είναι απαραίτητη στον τομέα της τεχνικής και στον επιστημονικό χώρο: «για να διαπιστώσει κάποιος το πόσο απαραίτητη . . . και στον τομέα της τεχνικής» Αυτό τεκμηριώνεται με δύο επιμέρους επιχειρήματα, που ενισχύονται με τις αντίστοιχες διαρθρωτικές λέξεις (από τη στιγμή που / και γιατί) και ένα παράδειγμα. Συγκεκριμένα:

- Είναι απεριόριστες γνώσεις στον επιστημονικό τομέα και δεν μπορεί να τις κατέχει ένας άνθρωπος: «γιατί η εξειδίκευση στο χώρο της επιστήμης είναι πια επιβεβλημένη από τη στιγμή που οι γνώσεις είναι απεριόριστες».
- Υπάρχει αναγκαιότητα της λεπτομερούς και ολοκληρωμένης εξέτασης ενός ειδικού τομέα: «μέσω αυτής μπορεί ο εξειδικευμένος επιστήμονας να εξετάσει όσο το δυνατόν λεπτομερέστερα και τελειότερα έναν τομέα».
- Παράδειγμα: «Το παράδειγμα της ιατρικής με τις τόσες ειδικότητες θα ήταν αρκετά πειστικό . . .»

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

16823-Λύση

Οι σωστές απαντήσεις στις επιμέρους προτάσεις είναι οι εξής:

1. α
2. γ
3. δ
4. α
5. β

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 30)

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

Ως προς το επικοινωνιακό πλαίσιο (άρθρο) λαμβάνουμε υπόψη:

Απαιτείται τίτλος. Ενδεικτικά: «Τα αδιέξοδα της εξειδίκευσης».

Πρόλογος: Αφόρμηση από την πραγματικότητα της απίστευτης τεχνολογικής εξέλιξης που έχει διαχυθεί στην καθημερινότητα, με αποτέλεσμα την αυτοματοποίηση και της ίδιας της ζωής μας / εισαγωγή στις αρνητικές συνέπειες.

Υφος λόγου: απλό, εφόσον το κείμενο προορίζεται για την σχολική εφημερίδα.

Γλώσσα: αναφορική λειτουργία / κυρίως γ' ρηματικό πρόσωπο ή α' ρηματικό πρόσωπο πληθυντικού αριθμού.

Ενδεικτικοί άξονες ανάλυσης:

α) Αρνητικές συνέπειες της εξειδίκευσης στους εργαζόμενους:

- Πνευματική συρρίκνωση του ειδικού, γιατί αδιαφορεί για την ευρύτερη κουλτούρα ή για τις κοινωνικοπολιτικές εξελίξεις → πρόσωπο μονοδιάστατο και συχνά μονολιθικό / κοινωνική αλλοτρίωση που μπορεί να οδηγήσει σε πολιτική αδιαφορία.
- Αισθήματα πλήξης και ανίας από την ενασχόληση με το ίδιο αντικείμενο → αποξένωση του ειδικού από την εργασία του, εφόσον του λείπει η χαρά της δημιουργίας, η γοητεία της συνεχόμενης εξέλιξης, της κατάκτησης του άγνωστου χώρου.
- Συρρικνώνονται αρετές του νου, όπως η ευρηματικότητα, η δημιουργική φαντασία και η επινοητικότητα, λόγω της επανάληψης και τυποποίησης των ενεργειών.
- Ηθική αλλοτρίωση → ο ειδικός επιστήμονας συχνά γίνεται αλαζονικός, γιατί πιστεύει ότι είναι η κορυφαία εκδοχή του επιστημονικού πνεύματος → πρόσωπο περιορισμένης κοινωνικής ευθύνης.

β) Τρόποι πρόληψης των αρνητικών συνεπειών:

16823-Λύση

- Δημιουργία ευχάριστων συνθηκών στο χώρο της εξειδικευμένης εργασίας (περιοδική αλλαγή του αντικειμένου ή ανανέωση του χώρου και των συνθηκών εργασίας) ⇒ εξουδετέρωση της πλήξης / ανανέωση του ενδιαφέροντος του ειδικευμένου εργαζόμενου / δυνατότητα παρέμβασης του εργαζόμενου στην οργάνωση της εργασίας με προτάσεις βελτίωσης.
- Σωστή παιδεία και αγωγή (ανθρωπιστική) για κάθε άνθρωπο/ ορθή αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου ⇒ επιδίωξη πολύπλευρης μόρφωσης, γενικότερης ενημέρωσης, καλής ποιότητας ψυχαγωγίας /ανάπτυξη ποικίλων ενδιαφερόντων πνευματικών, κοινωνικών, καλλιτεχνικών και πολιτιστικών γενικότερα → ανάπτυξη ολοκληρωμένης και ισορροπημένης προσωπικότητας.
- Συνεργασία επιστημόνων της ίδιας και διαφορετικών ειδικοτήτων, ώστε να αναπτύξουν κοινωνική συνείδηση και συναίσθηση της κοινωνικής τους προσφοράς.

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 20)

Ρόλος διαλόγου

- **Ως προς το περιεχόμενο:** α) Ο διάλογος αποκαλύπτει την ιδιοσυγκρασία της κεντρικής ηρωίδας (Τασώ) και τις προθέσεις της απέναντι στις προκλήσεις της ζωής: είναι τολμηρή, θέλει να πάρει τη ζωή στα χέρια της ενάντια στις κοινωνικές επιταγές και να δουλέψει, αν και φαίνεται πως και η ίδια ίσως αντιμετωπίζει ως καινοφανή μόδα αυτές τις επιλογές.

β) Μέσα από τον διάλογο επίσης είναι εμφανή τα πραγματικά συναισθήματα των υπόλοιπων κοριτσιών προς αυτήν: χαιρεκακία για την αναμενόμενη απογοήτευση της ηρωίδας, ζήλεια που δεν βρίσκονται στη θέση της, απορία και θαυμασμός από κάποιες.

- **Ως προς το επικοινωνιακό αποτέλεσμα:** ο διάλογος κάνει την ιστορία να ξετυλίγεται με ανάλαφρους και γρήγορους ρυθμούς, προσδίδοντας αμεσότητα στο κείμενο και είναι σαν να ακούμε τα λόγια και τα επιφωνήματα των κοριτσιών. Έτσι το ύφος γίνεται απλό και τα νοήματα διατυπώνονται πιο εύληπτα.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

(Οι απαντήσεις είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη ερμηνεία κατάλληλα τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή)

Τα κοινωνικά στερεότυπα στα οποία υπακούουν οι φίλες, όπως και ο πατέρας, αφορούν κυρίως στον ρόλο και στον προορισμό των γυναικών της εποχής, όπως και στην έξωθεν σωστή εικόνα που όφειλαν να παρουσιάζουν τα κορίτσια των καλών οικογενειών.

Συγκεκριμένα:

16823-Λύση

α) Υπήρχε η διάχυτη αντίληψη πως η μεγαλούπολη και η μόρφωση μπορεί να ξεμυαλίσουν ένα κορίτσι και να το κάνουν να εκτραπεί από τον προορισμό του: «Κι όταν του χρόνου . . . τέτοια ζωή στη Σμύρνη;»

β) Η εργασία δεν θεωρούνταν προνόμιο, αλλά υποτιμητική επιλογή για μια κόρη καλής οικογένειας, καθώς θεωρούνταν αναγκαστική επιλογή των φτωχοκόριτσων: «Μα στην Μικρά Ασία . . . που θέλανε να γίνουν δασκάλες . . .»

γ) Η επιλογή γαμπρού και ο γάμος της κόρης ήταν αποκλειστική φροντίδα της οικογένειας: «Ο ένας γαμπρός θα σου . . . βρούμε παλληκάρι από τη Σμύρνη»

Ο/η μαθητής/-τρια, ανάλογα με τις προσλαμβάνουσες και τις προσωπικές αξίες και βιώματα του / της μπορεί να συμφωνήσει μ' αυτές τις αντιλήψεις ή να διαφοροποιηθεί, θεωρώντας πως απέχουν πια πολύ από τη σύγχρονη πραγματικότητα. Αρκεί η προσωπική του/ της θέση να εκφραστεί τεκμηριωμένα σε ύφος λόγου απλό και κατανοητό.

αδιμπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κείμενο 1

Η επιμονή καταργεί τα στερεότυπα

Το κείμενο αποτελεί διασκευή του άρθρου που δημοσιεύτηκε από την Κατερίνα Ανέστη, στην εφημερίδα «το Βήμα», στις 22-03-2018.

Είναι τελικά τόσο δύσκολο να μιλήσεις για τα στερεότυπα, ακόμα και -ίσως κυρίως- αν ο ίδιος είσαι θύμα μιας στερεοτυπικής αντίληψης που σε βάζει στο περιθώριο. Αυτή η σκέψη ήταν κυρίαρχη, καθώς άκουγα τους τόσο διαφορετικούς μεταξύ τους ομιλητές του πάνελ¹ στη μηνιαία εκδήλωση των Διαλόγων που διοργανώνει το Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος και που την 21 Μαρτίου είχε για θέμα τα στερεότυπα.

Στο αναπηρικό αμαξίδιό της, τόσο χαρούμενη που επέστρεψε στην Ελλάδα, η 18χρονη Νουτζίν Μουσταφά η οποία έφτασε από τη Συρία στη Λέσβο πριν από περίπου δυο χρόνια και σήμερα ζει στη Γερμανία. Ένα πρότυπο δύναμης και αισιοδοξίας. Η Νουτζίν αρνείται κατηγορηματικά να οικτίρει² τον εαυτό της. Και ήταν το πιο φωτεινό πρόσωπο της εκδήλωσης, με το χιούμορ της καταλυτικό να δίνει τον τόνο, όταν οι τοποθετήσεις κινδύνευαν να γίνουν πολύ καταγγελτικές ή ξύλινες.

Η Νουτζίν, αυτή η ασταμάτητη, ατρόμητη έφηβη, στάθηκε στο πάνελ έτοιμη να μην γκρινιάξει, να μην απαιτήσει, να μην σηκώσει το δάχτυλο, για να μας κάνει κήρυγμα ορθότητας. Ακόμα και για την μητέρα της μίλησε: «ενοχλούμαι όταν η μητέρα μου, εξαιτίας της αναπηρίας μου, σπεύδει να εξηγήει στους άλλους πόσο έξυπνη είμαι και πόσα βιβλία έχω διαβάσει». Και με ηρεμία και τρυφερότητα εξήγησε πως: «Αντιλαμβάνομαι ότι είμαι, ότι είμαστε διαφορετικοί. Ντυνόμαστε, τρώμε, μιλάμε, προσευχόμαστε διαφορετικά. Δεν μπορώ να απαιτήσω να μας αποδεχτούν αυτομάτως».

Η ίδια έφτασε στην Ελλάδα από τη Συρία στο αμαξίδιό της και ανέφερε χαρακτηριστικά: «χαίρομαι που επέστρεψα, για να αποκτήσω νέες εμπειρίες από την Ελλάδα. Αυτή τη φορά δεν έφτασα βρεγμένη, ούτε έχοντας διακινδυνεύσει να χάσω τη ζωή μου» είπε γελώντας γαλήνια. «Πήγα στην Ακρόπολη, όπου ήταν φανερό ότι οι αρχαίοι Έλληνες δεν είχαν σκεφθεί την πιθανότητα

¹ ομάδα ανθρώπων που είναι (ή θεωρούνται) ειδήμονες σε κάποιο θέμα κι έχουν κληθεί για να μιλήσουν σχετικά με αυτό σε μια δημόσια συζήτηση (π.χ. τηλεοπτική, συνεδριακή κ.λπ.)

² αισθάνεται οίκτο

να τους επισκεφθεί κάποιος σε αναπηρικό αμαξίδιο». Προσπάθησε να εξηγήσει με φυσικότητα τα στερεότυπα λέγοντας: «μας λείπει η περιέργεια να γνωρίσουμε το διαφορετικό».

Και μετά από αυτή τη συζήτηση, που έβαλε τον καθένα αντιμέτωπο με τον εαυτό του - ακόμη και όσους πιστεύουν και είναι θύματα των στερεοτύπων-, ήρθε η Διαπολιτισμική Χορωδία της Εθνικής Λυρικής Σκηνής που απαρτίζεται από ανθρώπους που έφτασαν στην Ελλάδα από κάθε χώρα (πρόσφυγες, μετανάστες, κάποιοι μόνο προσωρινά εδώ), να δημιουργήσει γέφυρες μέσω της μουσικής, για να δείξει πώς τα χάσματα μπορούν να σβήσουν. Αυτό που πήρα φεύγοντας ήταν κυρίως το ατίθασο πνεύμα της Νουτζίν: «μερικές φορές σχεδόν απολαμβάνω τα στερεότυπα που έχουν κάποιοι, επειδή διασκεδάζω με την αντίδρασή τους, όταν διαπιστώνουν πως δεν ισχύουν».

Κείμενο 2

Το προσφυγάκι

Το απόσπασμα προέρχεται από το βιβλίο της Ιφιγένειας Χρυσόχου «Ξεριζωμένη Γενιά. Το χρονικό της προσφυγιάς στη Θεσσαλονίκη» (1999, Αθήνα: Εκδ. Αλέξανδρος).

Όταν πήρε να ξεθυμαίνει, ξεχύθηκαν οι άνθρωποι στους δρόμους και το βάλανε για τα σπίτια τους. Άρχισε να σκοτεινιάζει. Έρημος σε λίγο ο τόπος. Ένα αγοράκι γύρω στα δέκα δεν το κουνά απ' τη θέση του. Με τα μούτρα κολλημένα στα θαμπωμένα τζάμια του καφενέ, κοιτάει μέσα. Τα παγωμένα νερά τρέχουν απ' τα μπατζάκια του. Κολυμπούν τα πόδια στα χιλιοτρυπημένα παπούτσια. Τσούζουν τα δάχτυλα απ' το κρύο. Το κρύο τρύπησε τα κόκαλα, έφτασε στο μεδούλι. Χτυπούν τα δόντια. Τρέμει ολόκληρο το παιδί.

Ένας από μέσα άνοιξε την πόρτα του καφενέ.

Δοκιμάζει να μπει τ' αγόρι.

- Όξω, όξω, αγρίεψε ο καφετζής.
- Άστο. Έλα, κάνει με νόημα στο παιδί ένας πελάτης.
- Τι το θες; Ζητιανάκι θα 'ναι.
- Δεν είμαι ζητιανάκι. Προσφυγάκι είμαι, ξεσπά στα κλάματα το παιδί.
- «Τι ζητιανάκι, τι προσφυγάκι», μουρμουρίζει ο καφετζής.
- Έλα, κάτσε κοντά μου, του λέει ο πελάτης. Φέρε ένα ζεστό τσάι και δύο παξιμάδια, φωνάζει στον καφετζή.
- Τον κακομαθαίνεις, τρίζει αυτός τα δόντια.
- Λοιπόν, πώς σε λένε; ρωτάει ο πελάτης το προσφυγάκι.
- Μιχάλη.
- Και γιατί βγήκες μ' αυτόν τον καιρό, Μιχάλη;
- Πέθανε η νενέ μου και φοβάμαι να μείνω μόνος στο υπογάκι.

- Πώς πέθανε;
- Δεν ξέρω.
- Κι η μαμά σου; Πού είναι η μαμά σου;
- Δεν έχω μαμά, ούτε μπαμπά. Τους σφάξανε οι Τούρκοι στο Αξάρι.
- Στο Αξάρι είπες; Δηλαδή είμαστε συμπατριώτες.
- Είσαι κι εσύ απ' τ' Αξάρι;
- Απ' εκεί κοντά. Εσύ πώς γλίτωσες;
- Ήμουνα με το θείο μου και τη νενέ μου στη Σμύρνη. Τώρα που πέθανε η νενέ... Πού θα πάω; Τι θα γίνω; κλαίει το παιδί. Τι θα κάνω; Πού θα πάω; καταπίνει το τσάι με τα δάκρυα.

ΘΕΜΑΤΑ**ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)****1ο υποερώτημα (μονάδες 10)**

Για ποιους λόγους η συντάκτρια του Κειμένου 1 ξεχώρισε τη 18χρονη Νουτζίν Μουσταφά από τους υπόλοιπους ομιλητές της εκδήλωσης (50-60 λέξεις);

Μονάδες 10**2ο υποερώτημα (μονάδες 10)**

Ποιο είναι το κοινό σημείο αναφοράς στη βάση του οποίου γίνεται η μετάβαση από την 3η στην 4η παράγραφο του Κειμένου 1; Να περιγράψεις με συντομία τη νοηματική τους σύνδεση.

Μονάδες 10**3ο υποερώτημα (μονάδες 15)**

Η συντάκτρια στο Κείμενο 1 επιλέγει γλωσσικά να παρουσιάσει μέσα σε εισαγωγικά, αυτούσια, τα λόγια και τις απόψεις της Νουτζίν. Να εξηγήσεις με συντομία το επικοινωνιακό αποτέλεσμα αυτής της επιλογής (μονάδες 5) και να παρουσιάσεις τη διαφορά στο υφολογικό αποτέλεσμα, αν μετέφερε τα λόγια της σε γ' ρηματικό πρόσωπο (μονάδες 10).

Μονάδες 15**ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 30)**

Να υποθέσεις ότι το Κείμενο 1 το διαβάσατε στην τάξη και σου προκάλεσε εντύπωση η άποψη της Νουτζίν ότι «μας λείπει η περιέργεια να γνωρίσουμε το διαφορετικό», που εξέφρασε για τους λόγους που οδηγούν σε στερεοτυπικές αντιλήψεις. Αποφασίζεις να συντάξεις ένα κείμενο 350-400 λέξεων για το ιστολόγιο του σχολείου σου, στο οποίο θα εκθέσεις τη συμφωνία ή τη διαφωνία σου

16824

με την παραπάνω άποψη και θα παρουσιάσεις και άλλους παράγοντες που δημιουργούν στερεοτυπικές αντιλήψεις.

Μονάδες 30

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 20)

Στο Κείμενο 2 η συγγραφέας αποδίδει τα νοήματα χρησιμοποιώντας τον διάλογο. Ποιον ρόλο, κατά τη γνώμη σου, υπηρετεί η παραπάνω επιλογή στην αφήγηση και ποιο το αισθητικό – επικοινωνιακό αποτέλεσμα που δημιουργεί;

Μονάδες 20

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Ποιες στερεοτυπικές αντιλήψεις διατυπώνονται στο Κείμενο 2, όπως προκύπτει από την ανάγνωσή του (μονάδες 5), και ποιες στάσεις του κοινωνικού περιβάλλοντος αναδεικνύει η συγγραφέας (μονάδες 10); Η ερμηνεία σου να εκτείνεται σε 100-150 λέξεις.

Μονάδες 15

αδιμπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

16824-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β' ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, είναι αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Η συντάκτρια του Κειμένου 1 ξεχωρίζει τη Νουτζίν από τους υπόλοιπους ομιλητές της εκδήλωσης, γιατί διατηρεί την αισιοδοξία και τη δύναμή της, παρά τις δυσκολίες που προκαλεί η αναπηρία της. Η νεαρή κοπέλα έχει χιούμορ, δεν έχει οδηγηθεί στην αυτολύπηση και αποδέχεται τη διαφορετικότητα, χωρίς διάθεση διδακτισμού προς τους άλλους. Είναι ανοιχτή σε νέες εμπειρίες και με το παράδειγμά της καταρρίπτει τα στερεότυπα.

2ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Στην 3^η και στην 4^η παράγραφο του Κειμένου 1 παρουσιάζονται οι εμπειρίες της Νουτζίν και οι απόψεις της. Πιο συγκεκριμένα, στην 3^η παράγραφο η Νουτζίν αναφέρει στοιχεία από τη σχέση με τη μητέρα της και τη στάση της απέναντι στη διαφορετικότητα, ενώ στην επόμενη παράγραφο η κοπέλα εκθέτει τον τρόπο που έφτασε στην Ελλάδα. Η συνοχή των δύο παραγράφων επιτυγχάνεται με την αντωνυμία «η ίδια» και νοηματικά συνδέονται με τις απόψεις της Νουτζίν που παρουσιάζονται αυτούσια μέσα σε εισαγωγικά.

3ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Η συντάκτρια στο Κείμενο 1 επιλέγει γλωσσικά να παρουσιάσει μέσα σε εισαγωγικά, αυτούσια, τα λόγια και τις απόψεις της Νουτζίν. Το επικοινωνιακό αποτέλεσμα από τη χρήση του α' προσώπου είναι η αμεσότητα που δημιουργείται στο λόγο, καθώς το ύφος λόγου γίνεται πιο οικείο προς τον αναγνώστη και ο λόγος αποκτά εξομολογητικό τόνο. Σε περίπτωση που η συντάκτρια επέλεγε να παρουσιάσει τις απόψεις της Νουτζίν σε γ' ρηματικό πρόσωπο, το ύφος λόγου θα γινόταν πιο ουδέτερο και αποστασιοποιημένο, σοβαρό και ο λόγος θα έχανε την επικοινωνιακή αμεσότητα και αποτελεσματικότητά του.

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 30)

16824-Λύση

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

Ως προς το επικοινωνιακό πλαίσιο (άρθρο) λαμβάνουμε υπόψη:

Δομή: απαιτείται **Τίτλος**, στον **Πρόλογο:** αφόρμηση από το απόσπασμα, παρουσίαση του θέματος (συμφωνία ή διαφωνία με την άποψη της Νουτζίν και παρουσίαση επιπλέον παραγόντων που οδηγούν σε στερεοτυπικές αντιλήψεις).

Ύφος λόγου: απλό και οικείο, εφόσον γράφεται στην ιστοσελίδα του σχολείου.

Γλώσσα: αναφορική/κυριολεκτική λειτουργία, απλό λεξιλόγιο.

Ενδεικτικοί άξονες ανάλυσης:

Σε περίπτωση συμφωνίας:

Δεν έχουμε περιέργεια να γνωρίσουμε το διαφορετικό και αυτό με τη σειρά του δημιουργεί προβλήματα, διότι:

- Η διαφορετικότητα προκαλεί φόβο (π.χ. ξενοφοβία, ομοφοβία).
- Δεν έχουμε μάθει από το οικογενειακό και σχολικό περιβάλλον να χειριζόμαστε το διαφορετικό και οτιδήποτε αποκλίνει από την κοινωνική σύμβαση.
- Θεωρούμε πως αυτό που βιώνουμε και ισχύει κατά κανόνα είναι και το ορθό (ζήτημα εσφαλμένης παιδείας).

Σε περίπτωση διαφωνίας:

Δεν είναι απλώς θέμα περιέργειας η αποφυγή γνωριμίας με το διαφορετικό, αλλά πολύ βαθύτερο, διότι:

- η διαφορετικότητα προβάλλεται ως κατώτερη από τα Μέσα ενημέρωσης, οπότε κάθε τι διαφορετικό θεωρείται και εσφαλμένο,
- τα σχολικά εγχειρίδια εντείνουν την άποψη πως οτιδήποτε ξένο, ως προς τα εθνικά στοιχεία και χαρακτηριστικά, φέρει αρνητικό πρόσημο και είναι εχθρικό,
- για να πιστεύει ένα άτομο στη διάκριση και στην κατωτερότητα άλλων φυλών, λαών, κοινωνικών ομάδων έναντι της ομάδας στην οποία το ίδιο εντάσσεται, σημαίνει πως υποκρύπτονται ψυχολογικές ανασφάλειες και δικά του σύνδρομα κατωτερότητας τα οποία προβάλλει στους άλλους.

Άλλοι παράγοντες που δημιουργούν στερεοτυπικές αντιλήψεις:

(Αρκετά στοιχεία από αυτά που προαναφέρθηκαν στη συμφωνία/διαφωνία μπορούν να θεωρηθούν αίτια στερεοτυπικών αντιλήψεων)

- Ιστορικές συγκυρίες που φέρνουν σε σύγκρουση λαούς, δημιουργώντας κλίμα αντιπαλότητας μεταξύ τους.

16824-Λύση

- Εσωτερικά κοινωνικοπολιτικά προβλήματα, όπως οικονομική κρίση και ανεργία, που αποδίδονται σκοπίμως σε ξένους (μετανάστες/πρόσφυγες), καλλιεργώντας τη λογική του «αποδιοπομπαίου τράγου».

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 20)

Ο αφηγηματικός τρόπος του διαλόγου βοηθάει να παρουσιαστούν οι χαρακτήρες και τα πρόσωπα της συνομιλίας με τρόπο άμεσο και εύληπτο. Ο αναγνώστης κατανοεί καλύτερα τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε προσώπου μέσα από τις απαντήσεις που δίνονται στη διάρκεια της συνομιλίας. Το επικοινωνιακό αποτέλεσμα είναι η δραματοποίηση του γεγονότος, εφόσον ο αναγνώστης νιώθει σαν να διαδραματίζεται μπροστά του ο διάλογος.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Στο Κείμενο 2 προβάλλονται ορισμένες στερεοτυπικές αντιλήψεις, όπως ότι οι ζητιάνοι δεν έχουν λόγο συμβίωσης με τους άλλους ανθρώπους (Τι το θες; Ζητιανάκι θα 'ναι), η εξομοίωση ζητιάνων και προσφύγων, ως ανθρώπων ακατάλληλων για συναναστροφή («Τι ζητιανάκι, τι προσφυγάκι», μουρμουρίζει ο καφετζής). Υπονοείται η αντίληψη πως άτομα με κοινή καταγωγή (συμπατριώτες) αξίζουν καλύτερης μεταχείρισης (Στο Αξάρι είπες; Δηλαδή είμαστε συμπατριώτες. -Είσαι κι εσύ απ' τ' Αξάρι;), ενώ χρησιμοποιούνται συναισθηματικά φορτισμένες λέξεις για τις ενέργειες των αντιπάλων (Τους σφάξανε οι Τούρκοι στο Αξάρι). Όπως φαίνεται και από τα στοιχεία που προηγήθηκαν, η στάση του κοινωνικού περιβάλλοντος είναι αρνητική ως προς τα ξένα άτομα ή τα άτομα χαμηλής οικονομικής τάξης και θετική ως προς τα άτομα του ίδιου έθνους. Οι βαθύτερες αιτίες της αρνητικής ή της θετικής στάσης εδράζονται στις παγιωμένες στερεοτυπικές αντιλήψεις των ανθρώπων.

Κείμενο 1

Οι συνθήκες εργασίας και η επίδρασή τους στην ικανοποίηση των εργαζομένων

Το κείμενο που ακολουθεί είναι απόσπασμα από τη μεταπτυχιακή εργασία της Αριάδνης Οικονόμου, που ολοκληρώθηκε το 2020, στο Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Η εργασιακή ικανοποίηση, το θετικό δηλαδή συναίσθημα για την εργασία, το οποίο προκύπτει από την αξιολόγηση των χαρακτηριστικών της, αποτελεί μια ευρεία έννοια. Η εκτίμηση ενός υπαλλήλου για το βαθμό ικανοποίησης που αισθάνεται για την εργασία του είναι ένα πολύπλοκο άθροισμα στοιχείων, όπως για παράδειγμα οι συνθήκες εργασίας, οι διάφορες πολιτικές της εταιρείας, η αλληλεπίδραση με τους συναδέλφους και τον εργοδότη, η αμοιβή και πολλά ακόμα.

Στην εννοιολογική της διάσταση, η επαγγελματική ικανοποίηση συνίσταται από αρκετά επιμέρους στοιχεία αποτελώντας ένα πολύπλοκο σύμπλεγμα αντιδράσεων απέναντι σε διαφορετικές όψεις της εργασίας, οι οποίες προκύπτουν τόσο από τις προσδοκίες ενός ατόμου γύρω από αυτή, όσο και από τις προσωπικές του εμπειρίες στο συγκεκριμένο πεδίο. Σε θεωρητικό επίπεδο η επαγγελματική ικανοποίηση σχετίζεται με τα κίνητρα γύρω από την εργασία, καθώς και τις στάσεις και τις αξίες των εργαζομένων.

Οι επιχειρήσεις θα πρέπει να επενδύουν στους ανθρώπους, ώστε να μπορούν και αυτοί με τη σειρά τους να προσφέρουν στην επιχείρηση. Σήμερα, με τις συνθήκες που επικρατούν στην αγορά οι επιχειρήσεις, για να επιβιώσουν, μειώνουν το λειτουργικό κόστος με απολύσεις προσωπικού, περικοπές στα προνόμια των εργαζομένων και μείωση ωραρίου. Οι ενέργειες όμως αυτές έχουν αρνητικό αντίκτυπο στην ικανοποίηση και παραγωγικότητα των εργαζομένων.

Οι παράγοντες της εργασιακής ικανοποίησης μπορούν να ταξινομηθούν σε δύο μεγάλες κατηγορίες. Η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει το ίδιο το εργασιακό περιβάλλον και τους παράγοντες που σχετίζονται με την εργασία. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν παράμετροι, όπως ο τρόπος αντιμετώπισης των εργαζομένων, η φύση των εργασιακών καθηκόντων, οι σχέσεις με τους άλλους ανθρώπους στο χώρο εργασίας και οι ανταμοιβές. Στη δεύτερη κατηγορία απαντώνται οι προσωπικοί παράγοντες με τους οποίους εισφέρει κάποιος στην εργασία και εδώ εντάσσονται τόσο η προσωπικότητα όσο και κάθε προηγούμενη εμπειρία του εργαζόμενου.

16828

Η προσπάθεια δημιουργίας ευχάριστων συνθηκών εργασίας, είναι ένας πιο αποδοτικός τρόπος παροχής κινήτρων. Για παράδειγμα, η προαγωγή δίνει την αίσθηση της δικαιοσύνης και αποτελεί ισχυρή ένδειξη των σταθερών αξιών της επιχείρησης, υπό την προϋπόθεση ότι βασίζεται σε κριτήρια που εξασφαλίζουν τη δίκαιη μεταχείριση.

Κάθε επιχείρηση οφείλει να στοχεύει στην αύξηση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών, η οποία δεν επιτυγχάνεται μόνο με επενδύσεις σε πάγιο εξοπλισμό ή διαφήμιση, αλλά εξαρτάται επίσης και από την ικανοποίηση του εργαζόμενου από την εργασία του.

Κείμενο 2

Δημόσιοι υπάλληλοι

Το ποίημα που ακολουθεί είναι του ποιητή Κώστα Καρυωτάκη (1896-1928). Ανήκει στην ποιητική του συλλογή «Ελεγεία και Σάτιρες» που εκδόθηκε το 1927.

Οι υπάλληλοι όλοι λιώνουν και τελειώνουν

σαν στήλες δύο δύο μες στα γραφεία.

(Ηλεκτρολόγοι θα 'ναι η Πολιτεία

κι ο Θάνατος, που τους ανανεώνουν.)

Κάθονται στις καρέκλες, μουτζουρώνουν

αθώα λευκά χαρτιά, χωρίς αιτία.

«Συν τη παρούση αλληλογραφία

έχομεν την τιμήν» διαβεβαιώνουν.

Και μοναχά η τιμή τούς απομένει,

όταν ανηφορίζουνε τους δρόμους,

το βράδυ στις οχτώ, σαν κουρντισμένοι.

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

αξιωματικότητας

Παίρνουν κάστανα, σκέπτονται τους νόμους,

σκέπτονται το συνάλλαγμα, τους ώμους

σηκώνοντας οι υπάλληλοι οι καημένοι.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να παρουσιάσεις συνοπτικά τα χαρακτηριστικά της εργασιακής ικανοποίησης, σε 50 -60 λέξεις, όπως δίνονται στις δύο πρώτες παραγράφους του Κειμένου 1.

Μονάδες 10

2ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Η τέταρτη παράγραφος του Κειμένου 1 (Οι παράγοντες... η εμπειρία του εργαζόμενου) οργανώνεται με τη μέθοδο της διαίρεσης. Να γράψεις δύο λόγους για τους οποίους αυτός ο τρόπος οργάνωσης της παραγράφου εξυπηρετεί την πρόθεση της συντάκτριας.

Μονάδες 10

3ο υποερώτημα (μονάδες 15)

«Στην εννοιολογική της διάσταση, η επαγγελματική ικανοποίηση συνίσταται από αρκετά επιμέρους στοιχεία αποτελώντας ένα πολύπλοκο σύμπλεγμα αντιδράσεων απέναντι σε διαφορετικές όψεις της εργασίας, οι οποίες προκύπτουν τόσο από τις προσδοκίες ενός ατόμου γύρω από αυτή, όσο και από τις προσωπικές του εμπειρίες στο συγκεκριμένο πεδίο.» (2^η παράγραφος, Κείμενο 1). Να ξαναγράψεις την παραπάνω περίοδο λόγου αντικαθιστώντας κάθε υπογραμμισμένη λέξη με μια άλλη λέξη ή φράση νοηματικά ισοδύναμή της, ώστε να μην αλλάξει το νόημα στο γλωσσικό περιβάλλον, όπου βρίσκονται.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Να περιγράψεις τις εργασιακές συνθήκες και τα συναισθήματα των εργαζομένων, όπως αποτυπώνονται στο Κείμενο 2 (μονάδες 10). Παράλληλα, να εκφράσεις τη συμφωνία ή τη διαφωνία σου στον τρόπο με τον οποίο το ποιητικό υποκείμενο παρουσιάζει τους δημόσιους υπάλληλους. (μονάδες 5). Να αναπτύξεις την απάντησή σου σε 100-150 λέξεις.

Μονάδες 15

αδιμπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

16828-Λύση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Κειμένου 1, η επίτευξη της εργασιακής ικανοποίησης είναι ζήτημα πολυπαραγοντικό. Εξαρτάται από τις σχέσεις με τους συναδέλφους, το ύψος του μισθού, τις εταιρικές πρακτικές. Ακόμη, η ικανοποίηση κατά την εργασία σχετίζεται με τις προσδοκίες, τα κίνητρα και τις εμπειρίες του εργαζόμενου σε συσχέτισμό με τις αξίες των άλλων εργαζομένων στην επιχείρηση.

2ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Η 4^η παράγραφος του Κειμένου 1 οργανώνεται με τη μέθοδο της διαίρεσης, καθώς η συντάκτρια ταξινομεί τους παράγοντες της εργασιακής ικανοποίησης. Πρόθεσή της είναι να πληροφορήσει, να ενημερώσει το κοινό για το σύνθετο αυτό θέμα. Η διαίρεση την βοηθάει να εξηγήσει – διευκρινίσει τους παράγοντες εργασιακής ικανοποίησης, ώστε ο αναγνώστης να έχει σαφή εικόνα γι' αυτούς. Επίσης, αυτός ο διαχωρισμός βοηθάει και την ίδια τη συντάκτρια στην οργάνωση του κειμένου και κάνει τα επιχειρήματά της πιο εύληπτα από τους αναγνώστες, διότι η διαίρεση αποκαλύπτει τα συστατικά στοιχεία από τα οποία αποτελείται η έννοια της εργασιακής ικανοποίησης.

3ο υποερώτημα (μονάδες 15)

«Στην εννοιολογική της πλευρά, (πτυχή) η επαγγελματική ικανοποίηση συνίσταται από αρκετά επιμέρους στοιχεία αποτελώντας ένα πολύπλοκο σύνολο αντιδράσεων απέναντι σε διαφορετικές πτυχές (διαστάσεις) της εργασίας, οι οποίες προκύπτουν τόσο από τις επιθυμίες (επιδιώξεις,

16828-Λύση

βλέψεις) ενός ατόμου γύρω από αυτή, όσο και από τις προσωπικές του παραστάσεις στο συγκεκριμένο πεδίο.»

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Το ποιητικό υποκείμενο προβάλλει μια αρνητική και απαισιόδοξη εικόνα στον εργασιακό τομέα. Στην εργασία των δημοσίων υπαλλήλων επικρατεί επανάληψη και μονοτονία (Κάθονται στις καρέκλες, μουτζουρώνουν, έχομεν την τιμήν» διαβεβαιώνουν), δεν περιμένουν τίποτε να τους ανανεώσει και με τραγικό, ειρωνικό τρόπο το ποιητικό υποκείμενο δηλώνει «Ηλεκτρολόγοι θα 'ναι η Πολιτεία κι ο Θάνατος, που τους ανανεώνουν». Στους εργαζόμενους απομένει μόνο η τιμή τους (Και μοναχά η τιμή τούς απομένει, όταν ανηφορίζουνε τους δρόμους). Οι συνθήκες εργασίας τους είναι δυσχερείς (Οι υπάλληλοι όλοι λιώνουν και τελειώνουν σαν στήλες δύο δύο μες στα γραφεία), γι αυτό το ποιητικό υποκείμενο τους χαρακτηρίζει καημένους (σκέπτονται το συνάλλαγμα, τους ώμους σηκώνοντας οι υπάλληλοι οι καημένοι).

Ο/Η μαθητής/-τρια μπορεί να εκφράσει τη συμφωνία ή τη διαφωνία του στον τρόπο με τον οποίο παρουσιάζονται οι δημόσιοι υπάλληλοι, ανάλογα με τον παραστατικό του κύκλο και γενικά την κοσμοεικόνα που έχει διαμορφώσει. Το ζητούμενο είναι η συμφωνία ή διαφωνία να είναι τεκμηριωμένη.

αδιμπινίσης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ